

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Predmet broj: S1 1 K 004659 13 Krž 15

Datum donošenja: 05.02.2014. godine

Datum otpreme: 13.06.2014. godine

Apelaciono vijeće: sudija Dr Miloš Babić

sudija Hilmo Vučinić

sudija Azra Miletić

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

OPTUŽENOG VLAHOVIĆ VESELINA

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Behaija Krnjić

Branioци optuženog Vlahović Veselina:

advokati Radivoje Lazarević i Rade Golić

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100, 707 596; Fax: 033 707 155

SADRŽAJ

IZREKA PRESUDE	3
O B R A Z L O Ž E N J E.....	5
I. TOK POSTUPKA	5
II. OPŠTA RAZMATRANJA.....	7
III. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 297 ZKP BIH: BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA.....	8
STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI.....	8
A. ŽALBA BRANIOCA LAZAREVIĆA.....	9
IV. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE	42
STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI.....	42
A. ŽALBA TUŽILAŠTVA	43
B. ŽALBA BRANIOCA GOLIĆA.....	51
C. ŽALBA BRANIOCA LAZAREVIĆA.....	60
D. PREINAČENI DIO-TAČKA 12. OSUĐUJUĆEG DIJELA PRESUDE.....	152
V. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 298 ZKP BIH: POVREDE KRIVIČNOG ZAKONA.....	156
STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI.....	156
A. ŽALBA BRANIOCA GOLIĆA	156
VI. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI	161
STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI.....	161
A. ŽALBA BRANOCA LAZAREVIĆA.....	162

Broj: S1 1 K 004659 13 Krž 15

Sarajevo, 05.02.2014. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine, sastavljenom od sudije Dr. Miloša Babića kao predsjednika vijeća, te sudija Hilme Vučinića i Azre Miletić, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Emire Hodžić u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Veselina Vlahovića zvanog „Batko“, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1, tačka h) u vezi sa tačkama a), e), f) g) i), k) i f) i ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), sve u vezi člana 180. stav 1. i 29. KZ BiH, odlučujući o žalbama Tužilaštva Bosne i Hercegovine i branilaca optuženog Veselina Vlahovića, advokata Radivoja Lazarevića i Rada Golića, izjavljenim protiv presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 004659 11 Kri od 29.03.2013. godine, nakon održane javne sjednice apelacionog vijeća, u prisustvu tužitelja Tužilaštva Bosne i Hercegovine Behaije Krnjića, optuženog Veselina Vlahovića i njegovih branilaca, advokata Radivoja Lazarevića i Rada Golića, dana 05.02.2014. godine, donio je:

P R E S U D U

Žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine se odbija kao neosnovana i prvostepena presuda u oslobađajućem dijelu potvrđuje.

Djelimično se uvažava žalba branilaca optuženog Veselina Vlahovića, pa se Presuda ovog Suda broj S 1 1 K 004659 11 Kri od 29.03.2013. godine **p r e i n a č a v a u osuđujućem dijelu** na način da se **optuženi Veselin Vlahović**

na osnovu člana 284.tačka c) ZKP BiH

OSLOBADA OD OPTUŽBE

da je:

u vremenskom periodu od početka mjeseca maja pa do kraja mjeseca jula 1992. godine, u kojem periodu se odvijao širok i sistematični napad vojnih i paravojnih snaga

Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, usmjeren protiv civilnog stanovništva grada Sarajeva, znajući za takav napad te da njegove radnje čine dio napada, kao pripadnik paravojnih formacija tih snaga, na diskriminatornoj osnovi, vršio progon civilnog nesrpskog stanovništva u naseljima Grbavica, Vraca i Kovačići, opština Novo Sarajevo, na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, i to lišavanjem života (ubistvima), tako što je:

tačno neutvrđenog dana krajem mjeseca maja 1992. godine, u poslijepodnevним satima, naoružan, došao u stan porodice Salčin, koji stan se nalazio u ulici Bane Šurbata na broju 22, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog **Salčin Zlatka**, sina Todora, rođ. 1955. godine, kojeg je u namjeri lišavanja života, prisilno izveo iz stana, a potom ispred zgrade uveo u vozilo kojim ga je odvezao na nepoznatu lokaciju, gdje ga je upotrebom vatrenog oružja lišio života, da bi naknadnom ekshumacijom obavljenoj na lokalitetu Trebevića, bili pronađeni njegovi posmrtni ostaci,

čime bi počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

i u odluci o krivičnopravnoj sankciji, na način da se optuženi Veselin Vlahović za radnje opisane u tačkama izreke prvostepene presude **za koje je oglašen krivim zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172 stav (1) tačka h) KZ BiH**

O S U Đ U J E

Na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 42 (četrdesetdvije) godine.

Optuženom se u skladu sa članom 56. KZ BiH u izrečenu kaznu uračunava i vrijeme koje je proveo u pritvoru, počevši od 1.3.2010. godine, pa nadalje.

U preostalom dijelu žalbe branilaca optuženog Veselina Vlahovića se odbijaju kao neosnovane i u tom dijelu prvostepena presuda potvrđuje, dok u dijelu koji se ne osporava žalbama prvostepena presuda ostaje neizmjenjena.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 004659 11 Krl od 29.03.2013. godine optuženi Veselin Vlahović, oglašen je krivim da je radnjama opisanim u izreci osuđujućeg dijela presude počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH sve u vezi člana 180. stav 1. KZ BiH, a u odnosu na tačke 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 20, 22, 24, 25, 28, 29, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 58 i 59 osuđujućeg dijela izreke presude, i u vezi sa članom 29. KZ BiH, te u vezi sa članom 26. KZ BiH u odnosu na tačke 9 i 11 osuđujućeg dijela izreke presude, za koja krivična djela je prvostepeno vijeće mu je izreklo kaznu zatvora u trajanju od 45 (četrdesetpet) godina. Na osnovu člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), optuženi je oslobođen od obaveze naknade troškova krivičnog postupka. Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, oštećeni su sa imovinsko pravnim zahtjevima upućeni na parnicu.

2. Istom presudom, a na osnovu člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH, optuženi Veselin Vlahović oslobođen je od optužbe da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH tačka h) u vezi člana 29. i 180. KZ BiH u odnosu na tačke 2, 14, 50, 63, 65 i 66 optužnice.

3. Na osnovu člana 283. tačka b) ZKP BiH prema optuženom Veselinu Vlahoviću odbijena je optužba da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH u vezi sa članom 180. KZ BiH u odnosu na tačke 6 i 15 optužnice broj: T20 0 KTRZ 0001205 11 od 17.02.2011. godine, koja je potvrđena dana 24.02.2011. godine, te od tačaka 7 i 8 optužnice Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0001205 11 od 25.05.2011. godine, koja je potvrđena 31.05.2011. godine.

4. Protiv navedene presude žalbe su blagovremeno izjavili Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, te branioци optuženog Veselina Vlahovića, advokati Radivoje Lazarević i Rade Golić.

5. Tužilaštvo je žalbu izjavilo protiv oslobađajućeg dijela prvostepene presude i to zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. stav 1. ZKP BiH sa prijedlogom

da apelaciono vijeće žalbu u cjelosti prihvati kao osnovanu, pobijanu presudu preinači u njenom oslobađajućem dijelu, na način da optuženog oglasi krivim i za radnje za koje je pobijanom presudom oslobođen od odgovornosti, slijedom čega će odgovornost optuženog i za ove radnje biti uključena u pravilnu i zakonito izrečenu sankciju.

6. Branilac optuženog Vlahović Veselina, advokat Lazarević Radivoje prvostepenu presudu pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. ZKP BiH, povrede krivičnog zakona iz člana 298. ZKP BiH, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP BiH i odluke o krivičnopravnoj sankciji iz člana 300. ZKP BiH sa prijedlogom da vijeće apelacionog odjeljenja Suda BiH, uvažavajući žalbene razloge kao osnovane, ukine prvostepenu presudu i održi pretres ili da izrekne blažu krivičnopravnu sankciju.

7. Dodatni branilac optuženog Vlahović Veselina, advokat Golić Rade prvostepenu presudu pobija zbog povrede krivičnog zakona iz člana 298. ZKP BiH, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. i člana 308. ZKP BiH sa prijedlogom da apelaciono vijeće Suda BiH u cjelosti prihvati žalbu kao osnovanu, ukine pobijanu presudu i odredi održavanje pretresa.

8. Odgovor na žalbu Tužilaštva BiH dostavio je advokat Lazarević Radivoje sa prijedlogom da se žalba odbije kao neosnovana.

9. Odgovore na žalbe advokata Lazarević Radivoja i advokata Golić Radeta dostavilo je Tužilaštvo BiH sa prijedlogom da iste Sud BiH odbije kao neosnovane.

10. U smislu člana 304. ZKP BiH apelaciono vijeće je dana 05.02.2014. godine održalo javnu sjednicu kojom prilikom su stranke usmeno izložile žalbe. Branilac optuženog, advokat Rade Golić je ostajući pri žalbenim navodima u okviru povrede materijalnog zakona, uložio dodatno izjašnjenje povodom pomenutog žalbenog prigovora.

11. Nakon što je razmotrilo žalbene razloge, te odgovore na žalbu i izvršilo uvid u spis, vijeće je krećući se u okviru žalbenih navoda donijelo odluku kao u izreci iz razloga koji slijede:

II. OPŠTA RAZMATRANJA

12. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioaca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav (1) tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

13. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

14. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude, zbog čega će Apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore *prima facie* odbiti kao neosnovane

15. Žalba advokata Radivoja Lazarevića u uvodnom dijelu sadrži opšta razmatranja, koja se u suštini ponavljaju i u konkretnim žalbenim prigovorima, te je vijeće kroz odgovore na konkretne pojedine žalbene prigovore dalo odgovore i na žalbene navode koji se iznose u uvodnom dijelu žalbe.

16. Apelaciono vijeće je prije svega razmatralo žalbene navode o bitnim povredama odredaba krivičnog postupka, imajući u vidu posljedicu koju može prouzrokovati utvrđivanje eventualnih bitnih povreda odredaba krivičnog postupka.

III. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 297 ZKP BIH: BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA

STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

17. U skladu sa članom 296. ZKP BiH, presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka. Bitne povrede odredaba krivičnog postupka definisane su članom 297. ZKP BiH.¹

18. S obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu pretpostavku da su negativno uticale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan utjecaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

19. Apsolutno bitne povrede ZKP BiH taksativno su nabrojane u tačkama a) do k) stava (1) člana 297. ZKP BiH.

20. Ukoliko bi Apelaciono vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana 315. stav (1) tačka a)

¹ Član 297. **Bitne povrede odredaba krivičnog postupka**, (1) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji: a) ako je Sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude učestvovao sudija koji nije učestvovao na glavnom pretresu ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja, b) ako je na glavnom pretresu učestvovao sudija koji se morao izuzeti, c) ako je glavni pretres održan bez osobe čija je prisutnost na glavnom pretresu po zakonu obavezna ili ako je optuženom, branitelju, ili oštećenom protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnom pretresu upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tok glavnog pretresa, d) ako je povrijeđeno pravo na odbranu, e) ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnom pretresu, f) ako je Sud povrijedio propise krivičnog postupka o postojanju odobrenja nadležnog organa, g) ako je Sud donio presudu a nije bio stvarno nadležan ili ako je nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti, h) ako Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe; i) ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda, j) ako je optužba prekoračena, k) ako je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. (2) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i ako Sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav (1) ZKP BiH.²

21. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu, već postoje u slučaju kada sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

22. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan utjecaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će žalbeno vijeće zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se ne može zaključiti da navedena povreda nije negativno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude. Naime, kada žalbeno vijeće smatra da je donesena zakonita i pravilna presuda bez obzira na povredu postupka takve prirode, žalbeno vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije prekršen.

A. ŽALBA BRANIOCA LAZAREVIĆA

23. Branilac optuženog advokat Lazarević jedini osporava prvostepenu presudu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka. Apelaciono vijeće je razmotrilo žalbene navode redoslijedom koji su navedeni u žalbi.

a. Princip in dubio pro reo

24. Branilac u žalbi navodi da je prvostepeno vijeće povrijedilo princip in dubio pro reo, smatrajući da se radi o povredi iz člana 297. stav 2. ZKP BiH. Međutim branilac osim citiranja odgovorajućih zakonskih odredbi i citiranja prakse drugih sudova, koji se odnose na pretpostavku nevinosti i princip in dubio pro reo, ne iznosi na koji način je prema njegovom mišljenju povrijeđen ovaj princip na štetu optuženog u toku postupka pred

²Član 314. **Preinačenje prvostepene presude:** (1) Vijeće apelacionog odjeljenja će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostepenu presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 297. stav (1) tačka f), g) i j) ovog zakona.

prvostepenim sudom. Čak šta više, na kraju izlaganja o navodnoj povredi, branilac navodi da će o istoj biti riječi kod analize pojedinih tačaka optužbe.

25. Stoga je imajući u vidu navedeno, apelaciono vijeće odbilo ovaj prigovor odbrane kao neosnovan.

b. Vrijeme za pripremanje odbrane

Navodi odbrane

26. Odbrana ovaj žalbeni prigovor iznosi kako kroz povredu stava 1. tačka d), tako i stava 2. člana 297 ZKP BiH. Žalbom se ističe da je tužilac dokazni postupak u predmetu završio, 22.08.2012. godine, 8 dana prije isteka roka u kojem je odbrana bila obavezna predložiti svoj prijedlog dokaza. Nadalje se u žalbi navodi da je odbrani dat rok od 2 mjeseca da se izjasni o svojim dokaznim prijedlozima, a za koji period dva branioca nisu bila u mogućnosti da kvalitetno pripreme odbranu, imajući u vidu složenost predmeta. Odbrana žalbom potencira da je vrijeme bilo bitno u konkretnom slučaju s obzirom da se u toku dokaznog postupka pojavila informacija na osnovu svjedočenja mnogih svjedoka o tome da su oni ranije kod CSB Sarajevo davali izjave vezane za optuženog. S tim u vezi odbrana u žalbi navodi koje radnje je odbrana poduzela u vezi sa ovim saznanjima. Tako se ističe da se odbrana pismenim podneskom obratila Kantonalnom sudu Sarajevo i tražila uvid u spis broj Ki 25/95, te da je dana 18.07.2011. godine odbrana obaviještena da je spis prosljeđen Sudu BiH. Odbrana je utvrdila da se isti ne nalazi u Sudu BiH, a prema navodima odbrane postupajući tužilac nije reagovao iako je znao da se spis ne nalazi u Sudu nego u Tužilaštvu BiH. Također, odbrana navodi da se sa zahtjevom za dostavljanje iskaza svjedoka datih pred SJB Sarajevo obraćala i Kantonalnom Tužilaštvu Sarajevo, a da je dana 10.09.2012. godine odbrana obaviještena da su izjave predate Tužilaštvu BiH 09.02.2006. godine, pri čemu postupajući tužilac odbrani nije ranije saopštio niti dostavio izjave svjedoka, nego je tek dana 20.09.2012. godine predao 120 izjava kao i određenu dokumentaciju.

27. Odbrana smatra da je tužilac bio u obavezi da sve izjave koje su značajne za odbranu dostavi ranije odbrani, i to uz optužnicu, a ne u fazi izvođenja dokaza odbrane, jer je bilo nužno vrijeme za analizu izjava i dokumenata, a sa druge strane po mišljenju odbrane, sud je bio u obavezi da omogući adekvatno vrijeme za pripremanje odbrane.

28. Tužilac je u vezi navedenog na javnoj sjednici iznio stav da je odbrani dao sve dokaze kojim se koristilo uz optužnicu, a da ostale dokaze im nije bio dužan dati. Nadalje je tužilac naveo da su izjave bile sastavni dio spisa, a odbrana nije izvršila uvid u spis na vrijeme. Kada je odbrana izvršila uvid u spis dobila je sve dokaze. Na kraju je tužilac istakao da je i predsjednik sudećeg vijeća ukazao odbrani na to.

Zaključak apelacionog vijeća

29. Ovdje se odbrana u suštini poziva na dva propusta u provostepenom postupku koja su međusobno povezana, i to propust ne ostavljanja dovoljno vremena odbrani za pripremanje prijedloga dokaza odbrane i propust ne objelodanjivanja odbrani svih dokaza od strane tužilaštva.

30. Član 7. stav 3. ZKP BiH, jednako kao i član 6. stav 3. tačka b) Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama propisuje da se optuženom mora osigurati dovoljno vremena za pripremanje odbrane.

31. Član 14. stav 1. obavezuje sud da na jednak način tretira stranke i branioca i da svakoj od strana pruži jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovo izvođenju na glavnom pretresu.

32. Kada je u pitanju vrijeme koje je potrebno za pripremanje odbrane u smislu odredbe člana 6. stav 3 tačka b) EKLJP ono se odnosi kako na vrijeme potrebno za pripremanje odbrane tako i na mogućnosti za pripremanje odbrane. U tom smislu treba posmatrati i član 7. stav 3. ZKP BiH. Kako bi se utvrdilo da li je došlo do povrde u obzir se moraju uzeti okolnosti cjelokupnog slučaja³. Koliko je odgovarajuće vrijeme cijeni se na osnovu okolnosti predmeta uključujući složenost i fazu u kojoj se postupak nalazi.⁴

33. Analizirajući pomenute odredbe vezane za vrijeme potrebno za odbranu, apelaciono vijeće zaključuje da je prigovor odbrane neosnovan.

34. Odbrana u žalbi pravilno navodi da je prvostepeno vijeće odbilo prijedlog odbrane za dodatno vrijeme potrebno za prikupljanje dokaza. Međutim, analizirajući osnove za

³ Christopher Harland, Ralph Roche, Ekkehard Strauss: Komentar Evropske konvencije o ljudskim pravima prema praksi u Bosni i Hercegovini i Strasbourgu, 2003. godina strana 172; komentar za član 6. stav 3. tačka b

⁴ Albert i Le Compte protiv Belgije od 10.02.1983.

donošenje ovakve odluke prvostepenog vijeća, te sve činjenice i okolnosti predmeta, apelaciono vijeće cijeni da ničim nije povrijeđeno pravo na odbranu, niti je takvo postupanje prvostepenog vijeća imalo za posljedicu donošenje nezakonite odluke.

35. Prije svega, optuženom je u toku prvostepenog postupka pored glavnog branioca postavljen i dodatni branilac. Dodatni branilac je optuženom postavljen rješenjem od 16.05.2011. godine, dakle na početku glavnog pretresa. S tim u vezi vijeće ističe da je cilj postavljanja dodatnog branioca upravo osiguranje adekvatne odbrane optuženog koja uključuje i pripremu odbrane i pravovremeno smišljanje koncepta odbrane. Vrijeme potrebno za pripremanje odbrane ne može se prema mišljenju ovog vijeća vezati za momenat kraja izvođenja dokaza tužilaštva. Naime, branioci su imali mogućnost da počnu pripremati odbranu optuženog već na samom početku glavnog pretresa, a što je pravilno konstatovalo i prvostepeno vijeće u pobijanoj presudi navodeći: *“ Da su branioci imali sasvim dovoljno vremena sukcesivno pripremati dokazni postupak odbrane, još za vrijeme dok je trajao dokazni postupak Tužilaštva”*⁵.

36. Nadalje, odbrana je imala uvid, odnosno u posjedu sve dokaze koje je tužilac dostavio uz optužnicu, a koju činjenicu odbrana nije osporavala u toku prvostepenog postupka, niti u žalbi, te se u periodu od više od godinu dana od početka glavnog pretresa u ovom predmetu, mogla upoznati sa svim dokazima koji potkrepljuju navode optužnice, te ih analizirati.

37. Također, iz pobijane presude je jasno vidljivo da je prvostepeno vijeće u toku izvođenja dokaza tužilaštva posvećivalo pažnju odbrani u pogledu vremena potrebnog za pripremanje odbrane, pa je tako dana 05.07.2012. godine održalo statusnu konferenciju na kojoj se raspravljalo o pomenutoj temi, te je odbrani tada rečeno da do 01.09.2012. godine podnese prijedlog dokaza koje namjerava izvesti na glavnom pretresu. Tom prilikom odbrana je isticala da ima određene poteškoće u prikupljanju dokaza, koje je vezivala za pribavljanje dokaza iz Crne Gore i Srbije, pri čemu je predsjednik vijeća sugerisao odbrani da, ukoliko je bilo problema u prikupljanju dokaza za koje su ranije znali, trebali obavijestiti sud odmah⁶.

38. Nadalje, na glavnom pretresu održanom dana 22.08.2012. godine pri kraju izvođenja dokaza tužilaštva ponovo je održana statusna konferencija posvećena dokazima

⁵ Paragraf 1068 prvostepene presude

odbrane, na kojoj je odbrani produžen rok za dostavljanje prijedloga dokaza do 12.09.2012. godine.

39. Dana 12.09.2012. godine održana je statusna konferencija na kojoj je odbrana imala pripremljen preliminarni spisak određenog broja svjedoka koje je namjeravala pozvati, a na isticanje činjenice da odbrana ima određenih problema u prikupljanju dokaza predsjednik vijeća je istakao da ukoliko odbrana u međuvremenu dođe u posjed nekog novog dokaza, tome će se posvetiti pažnja, a da će se početi sa izvođenjem dokaza odbrane koje je odbrana do tada pripremila u cilju ne odugovlačenja postupka, te je odbijen prijedlog odbrane za dodatnim produženjem roka za sastavljanje konačnog prijedloga dokaza.

40. Dakle, odbrana je imala mogućnost da podnese dodatne prijedloge dokaza u toku izvođenja svojih dokaza, što je i učinila u više navrata.⁷

41. Kada su u pitanju žalbeni navodi u pogledu dostupnosti dokaza apelaciono vijeće pažljivo je analiziralo sve činjenice i okolnosti ovog predmeta, te da li je bilo određene opstrukcije u tom pogledu.

42. Odbrana u žalbi navodi iste činjenice i okolnosti koje su isticane i u toku prvostepenog postupka u pogledu dostupnosti određenih dokaza, a koje činjenice je prvostepeno vijeće imalo u vidu i pravilno cijenilo u pobijanoj presudi. Dokazi koje odbrana pominje u žalbi odnose se na izjave koje su određena lica davala pred drugim organima u istražnoj fazi.

43. Na sjednici apelacionog vijeća Tužilac je istakao da je ispunio zakonsku obavezu u smislu da je odbrani dao sve dokaze koji su dostavljeni uz optužnicu, a da određeni broj iskaza svjedoka koji nisu bili predloženi kao dokazi uz optužnicu tužilac nije bio dužan samoinicijativno dati odbrani. Tužilac je nadalje istakao da ti iskazi čine dio tužilačkog dijela spisa, a odbrana je imala pravo uvida u isti. Na kraju je tužilac istakao da, u momentu kada je izvršila uvidu u spis, odbrana je dobila sve dokaze.

⁶ Transkript od 05.07.2012. godine strana 14.

⁷ Prijedlog dokaza odbrane od 26.09.2012. godine; dopuna prijedloga od 22.10.2012. godine, dopuna prijedloga od 05.11.2012. godine i 04.12.2012. godine

44. Apelaciono vijeće je ispitalo pobijanu presudu u okviru žalbenih navoda branioca optuženog, odnosno da li je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na odbranu, te da li je eventualni propust doveo do nepravilne i nezakonite odluke.

45. Smisao člana 6. stav 3. tačka b) EKLJP koji između ostalog garantuje pravo na odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu odbrane, je uspostava jednakih mogućnosti za fer suđenje između tužioca i odbrane, a i princip „jednakosti oružja“ je utemeljen u ovom članu⁸.

46. Pravo na mogućnost pripreme svoje odbrane utemeljeno u navedenom članu obuhvata između ostalog i pravo pristupa svim „relevantnim elementima koje nadležni organi mogu prikupiti, ukoliko su te informacije neophodne za odbranu⁹. Komisija za ljudska prava pri Evropskom sudu za ljudska prava je zauzela stanovište da pravo pristupa spisu, kao takvo nije propisano članom 6. stav 2. tačka b) EKLJP, ali da ta odredba može implicirati da u određenim okolnostima lice ili njegov advokat mora imati prihvatljivu mogućnost pristupa spisu¹⁰. U pomenutom izvještaju se navodi: „... „ Ukratko, član 6 (3) b priznaje pravo okrivljenika da ima na raspolaganju, u svrhe oslobađanja od optužbe ili postizanja smanjenja kazne, sve relevantne elemente koje su prikupili ili mogle prikupiti nadležne vlasti“.

47. U žalbi se navodi da je odbrana kroz iskaze svjedoka koji su svjedočili na glavnom pretresu dobila informacije da su ranije svjedoci davali izjave drugim organima u vezi sa radnjama optuženog, tačnije u CSB Sarajevo. Analizirajući pobijanu presudu apelaciono vijeće je utvrdilo da je odbrana informacije o tome dobila od više svjedoka, a kao jedan od takvih primjera i pobijana presuda navodi sljedeće: *„Da je branilac Radivoj Lazarević, još prilikom ispitivanja svjedoka Pecar Omera, na glavnom pretresu od 31.10.2011. godine, dakle godinu dana prije roka kcji je Sud dao za dostavljanje dokaznih predloga odbrane, imao takva saznanja od ovog svjedoka kcji kaže „ja sam odmah po prelasku izjavu davao MUP-u u Titovoj ulici, tamo su me vodili“ nakon čega se branilac sam poziva i na izjavu kcju je brat svjedoka dao još 1993. godine Višem sudu u Sarajevu“¹¹.*

⁸ Izvještaj Komisije u predmetu Jaspers protiv Belgije 8403/78 od 14.12.1981. godine strana 22.

⁹ Christopher Harland, Ralph Roche, Ekkehard Strauss: Komentar Evropske konvencije o ljudskim pravima prema praksi u Bosni i Hercegovini i Strasbourgu, 2003. godina strana 173, komentar za član 6. Sta v3. tačka b

¹⁰ Vidi Jaspers protiv Belgije, izvještaj Komisije od 14.12.1981. godine strana 18;

¹¹ Paragraf 1070

48. Dana 11.07.2011. godine odbrana je zatražila od Kantonalnog Suda Sarajevo uvid u istražni spis broj Ki 25/95 koji se odnosi na istragu protiv optuženog Veselina Vlahovića. Dana 18.07.2011. godine odbrana je dobila odgovor od pomentog suda da je predmet proslijeđen Sudu BiH dana 07.08.2003. godine. S tim u vezi odbrana je dana 16.08.2011. godine upoznala pretresno vijeće sa ovom problematikom, te zatražila da se u tom smislu odbrani objelodani sav materijal iz istražnog spisa koji se tiče optuženog¹². Takav podnesak odbrana tada nije uputila tužiocu.

49. Iz službene zabilješke Suda BiH broj S 1 1 K 004659 11 Krl sačinjene dana 17.08.2011. godine proizilazi da je branilac Lazarević telefonskim putem obaviješten da u sudskom spisu postoji kopija dokumentacije koja je Sudu BiH dostavljena od strane Tužilaštva BiH uz prijedlog za preuzimanje predmeta, a odnosi se na predmet Ki 25/95 Kantonalnog suda Sarajevo, te da u svakom momentu može izvršiti uvid i zatražiti kopije dokumenata za koje smatra da su mu potrebni. Također je obaviješten da Sud ne raspolaže informacijom da li je to kompletan spis Kantonalnog suda Sarajevo, te da se u tom dijelu može obratiti postupajućem tužiocu.

50. Nadalje, iz Službene zabilješke broj S 1 1 K 004659 11 Krl sačinjene dana 03.10.2011. godine proizilazi da je odbrani kopirana dokumentacija koja je priložena Sudu BiH uz prijedlog za preuzimanje predmeta. Dakle, odbrani je od strane prvostepenog vijeća dostaljena dokumentacija iz istrage koju je Sud imao na raspolaganju, a koja se odnosi na kantonalni istražni spis, a odbrana je svakako imala mogućnost da u skladu sa članom 47. ZKP BiH izvrši uvid u cjelokupan spis Tužilaštva BiH u kojem su se nalazili i dokumenti spisa Ki 25/95 koje tužilac nije koristio uz optužnicu. Odbrana je to svoje pravo iskoristila tek po okončanju izvođenja dokaza optužbe, tačnije 18.09.2012. godine je zatražen, a 20.09.2012. godine izvršen uvid u tužilački spis, kojom prilikom je tužilac objelodanio sav dokazni materijal koji se odnosi na optuženog i koji nije korišten kao potkrijepa optužnice, te je dokumentacija kopirana. Bitno je istaći da je odbrana nakon toga započela sa izvođenjem svojih dokaza, ispitivanjem prvih svjedoka odbrane.¹³

51. Obraćanje odbrane drugim organima kao što je Kantonalno tužilaštvo Sarajevo, te MUP Kantona Sarajevo datiraju također od kraja dokaznog postupka tužilaštva, tačnije od 03.09.2012. godine, a što je pravilno konstatovano i u pobijanoj presudi, a odbrana nije ni

¹² Dopis odbrane od 16.08.2011. godine

¹³ Ročište od 26.09.2012.godine na kojem su ispitani svjedoci odbrane Nedeljko Đorđe i Baričaniin Saša.

u toku provstepenog postupka, niti u žalbi iznijela razloge koji su odbranu eventualno sprečavali da to učini ranije.

52. Iako je odbrana u žalbi istakla da je ovaj navodni propust suda da odbrani da dodatno vrijeme za pripremanje odbrane u uzročno posljedičnoj vezi sa utvrđenim činjeničnim stanjem opisanim u presudi, vijeće smatra da je ovaj prigovor neosnovan iz više razloga.

53. Naime, analizirajući prijedlog dokaza odbrane sa službenom zabilješkom sačinjenom prilikom primopredaje dokaznog materijala u Tužilaštvu 20.09.2012. godine, proizilazi da je odbrana u dokazni prijedlog uvrstila i dokaze koji su pribavljeni iz istražnog spisa tužilaštva. Odbrani je također data mogućnost da dopuni dokazni prijedlog u toku postupka, a što je već pomenuto u paragrafu 40 ove presude. Nadalje, odbrana je pripremajući se za žalbu na prvostepenu presudu imala mogućnost da dodatno analizira dokaze, te eventualno predloži i ukaže koji su to dokazi iz istrage koji odbrani nisu bili na vrijeme dostavljeni, a koji su išli u korist optuženom, te na koji način je odbijanje prvostepenog suda da odbrani da dodatno vrijeme za pripremanje dokaza uticao na pogrešno ili nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja.

54. Odbrana u žalbi navodi da je tužilac bez traženja od odbrane dana 20.09.2012. godine dostavio odbrani 132 dokumenta, te smatra da je tužilac to bio dužan učiniti ranije. Međutim iz same žalbe je vidljivo da je tužilac omogućio uvid u tužilački spis i dostavio odbrani i druge dokaze nakon što je odbrana dana 18.09.2012. godine zatražila uvid u spis.

55. Dakle, postavlja se pitanje, da li je tužilac bio dužan samovoljno predočiti dokaze koji se nalaze u tužilačkom spisu, a koji nisu korišteni uz optužnicu ili se obaveza tužioca sastoji u objelodanjivanju dokaza na zahtjev odbrane.

56. Član 14. ZKP BiH stav 2. na koji se odbrana između ostalog poziva u žalbi, propisuje dužnost tužioca da sa jednakom pažnjom ispita kako činjenice koje terete optuženog, tako i činjenice koje mu idu u korist. Dakle, ovo je obaveza koja se odnosi na obavezu da se sve činjenice istinito i potpuno utvrde i ovaj član se ne odnosi na dostavljanje ili objelodanjivanje dokaza, pa stoga nije primjenjiv u ovoj situaciji.

57. S druge strane stav 1. pomenutog člana propisuje obavezu suda da obezbjedi jednak pristup dokazima. Član 47 stav 3. ZKP BiH propisuje: "*Nakon podizanja optužnice, osumnjičeni, optuženi odnosno branilac ima pravo uvida u sve spise i dokaze.* Nadalje,

stav 4. istog člana propisuje:“ ... *vijeće i tužilac dužni su, kada dođu u posjed novog dokaza ili bilo koje informacije ili činjenice koja može poslužiti kao dokaz na suđenju, staviti ih na uvid braniocu, osumnjičenom odnosno optuženom*“.

58. ESLJP govori također u pravcu dužnosti objelodanjivanja svih dokaza. Tako se u presudi Edwards navodi da postoji obaveza tužilaštva i drugih organa „otkriti odbrani svu dokaznu građu za ili protiv optuženog“. Praksa MKSJ koja se odnosi na objelodanjivanje dokaza, proizilazi iz pravila 68 Pravilnika o postupku i dokazima koje obavezuje tužioca da, pored obaveze iz pravila 66 koje propisuje da se odbrani stavi na raspolaganje kopije dokaznog materijala koji potkrepljuje navode iz optužnice, što je prije moguće odbrani objelodani i sav materijal koji po njegovim stvarnim saznanjima mogu upućivati na nevinost, odnosno ublažiti krivicu optuženog ili uticati na vjerodostojnost dokaza optužbe. Ovdje se pravi razlika u pravilu 66 gdje se kaže: “staviti na raspolaganje kopije“ i pravila 68: “u kojem se kaže da će tužilac objelodaniti “.

59. Dakle, u tom smislu ne može se govoriti o dužnosti tužioca da dostavi i drugi dokazni materijal koji se nalazi u tužilačkom spisu, kao što je to obaveza za dokaze koji potkrepljuju optužnicu, već da ne prikrije postojanje određenih dokaza.

60. U predmetu *Jespers protiv Belgije*, podnositelj je naveo da nije imao pristupa posebnoj dokumentaciji koju je posjedovao tužilac. Komisija je ustanovila, da podnositelj nije podnio nikakve dokaze da se u ovoj dokumentaciji nalazilo bilo šta od značaja i Komisija nije bila spremna pretpostaviti da vlada nije ispoštovala svoje obaveze. Istovremeno, Komisija je naglasila da bi odbijanje pristupa bilo kršenje člana 6. (3) b kad bi on sadržavao bilo šta što bi mu omogućilo da se oslobodi optužbe ili smanji svoju kaznu¹⁴.

61. U ovom predmetu nije se radilo o odbijanju pristupa spisu.

62. Imajući u vidu navedeno, vijeće smatra da ne postoji striktna obaveza tužilaštva koja proizilazi iz ZKP BiH, kao što je to obaveza koja se tiče dokaza uz optužnicu, da se dostavi odbrani i dokazni materijal koji je u posjedu tužilaštva, a koji ne koristi uz optužnicu, već se govori o pravu odbrane uvida u spis. Međutim, pošto je procjena šta je u korist optuženog subjektivna procjena, to je po mišljenju ovog vijeća tužilac, mogao dostaviti i dokaze, ili pak informisati odbranu o postojanju dokaza koji su se nalazili u

¹⁴ Nuala Mole, Chatarina Harby: Pravo na pravično suđenje, priručnik za primjenu člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima strana 56

tužilačkom spisu, a koji nisu priloženi uz optužnicu, odnosno na kojima tužilac nije bazirao slučaj, i bez traženja od strane odbrane. Odbrana je u mogućnosti da analizirajući dokaze procjeni šta je u korist optuženog i da li će eventualno predlagati te dokaze kao dokaze odbrane.

63. Međutim, imajući u vidu sve činjenice i okolnosti da je odbrana u ranoj fazi glavnog pretresa imala informacije o dokazima koji se nalaze u istražnom spisu tužioca, a koji nisu korišteni kao potkrijepa optužnice, te da je od strane suda upućena da se obrati postupajućem tužiocu, što odbrana nije učinila do kraja izvođenja dokaza optužbe, a ničim odbrani nije bilo onemogućen pristup tužilačkom spisu, već je naprotiv na zahtjev odbrane tužilaštvo objelodanilo i kopiralo svu dokaznu građu vezanu za optuženog, te je odbrane ove dokaze u toku dokaznog postupka koristila, stoga vijeće zaključuje da nije došlo do povrede prava na odbranu.

64. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, odbrana je imala odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje odbrane, te vijeće zaključuje da nije došlo do povrede prava na odbranu iz člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH, niti je dovedena u pitanje pravilnost i zakonitost pobijane presude

c. Korištenje iskaza iz istrage

Navodi odbrane

65. U žalbi se navodi da su u toku dokaznog postupka svjedoci na glavnom pretresu iznosili bitne različitosti u odnosu na sadržaj iskaza iz istrage. U vezi navedenog odbrana prigovara da je u takvim situacijama predsjednik vijeća tražio od svjedoka da kaže koji je iskaz tačan, kojom prilikom bi svjedoci izjavili da je tačan iskaz sa pretresa, a odbrani sud nije dozvoljavao da kroz unakrsno ispitvanje utvrdi zašto je došlo do promjene iskaza. Odbrana nadalje ističe da je u situacijama kada se pojave različiti iskazi u pobijanoj presudi vijeće prihvatilo ponekad iskaz iz istrage smatrajući ga svježim sjećanjem, a u drugim situacijama vijeće je prihvatilo izjavu sa pretresa objašnjavajući to na različit način.

66. Kao primjer odbrana je navela iskaze svjedoka Zajković Hasibe, Pecar Ejuba, svjedoka S-13 i S-4.

67. Tužilaštvo se nije posebno izjašnjavalo na ovaj žalbeni prigovor.

Zaključak apelacionog vijeća

68. Analizirajući žalbene navode odbrane u pogledu ocjene iskaza svjedoka, posebni iskaza svjedoka koje je odbrana navela u žalbi, vijeće zaključuje da su isti neosnovani.

69. Naime, u svim situacijama gdje postoji razlika među iskazima, sud je dao obrazloženje zašto je koji iskaz prihvaćen. Prilikom ispitivanja kako direktnog tako i unakrsnog svjedoci su odgovarali na postavljena pitanja i dali argumentaciju u pogledu različitosti njihovih iskaza iz istrage i na glavnom pretresu. Stoga je neosnovana tvrdnja odbrane da u toku unakrsnog ispitivanja nije bila u mogućnosti ispitati svjedoke na okolnosti razlika u njihovoj izjavi.

70. Tako je u pobijanoj presudi u odnosu na iskaz svjedoka Zajković Hasibe navedeno da je svjedok pojasnila razlike u iskazima na sljedeći način: "Izjašnjavajući se zašto na okolnost udaranja njenog oca u slabinski dio od strane optuženog nije govorila u istražnoj fazi u iskazu pred istražnim sudijom (iskaz iz 1999. godine), svjedokinja je navela da je fokus pitanja istražnog sudije za njenog oca bio naknadno očevo odvođenje, dok je o ovome govorila u naknadnom iskazu pred Tužilaštvom BiH iz 2010. godine¹⁵.

71. Imajući u vidu navedeno, ne može se zaključiti da je svjedokinja dala kontradiktorne iskaze, već je davala odgovore u zavisnosti od pravca ispitivanja. U pogledu svjedoka S-13 prvostepeno vijeće je u paragrafu 176 pojasnilo činjenice u vezi različitosti iskaza, te je pojasnilo na koji način je poklonilo vjeru iskazu ovog svjedoka. Svjedok Pecar Ejub je svjedočeći dana 22.08.2011. godine pojasnio kada je davao iskaze i na koje okolnosti je pitan te je pojasnio razlike u iskazima, a koje se odnose na događaje za koje optuženi nije oglašen krivim¹⁶, odnosno od kojih je tužilaštvo odustalo, a što je konstatovano i u pobijanoj presudi navodeći: "Također, kada je u pitanju iskaz ovog svjedoka, odbrana je insistirala na razlikama u iskazu svjedoka koji se tiču događaja u odnosu na koji je tužilaštvo odustalo od optužbe, zbog čega se Vijeće neće posebno upuštati u elaboraciju po tom osnovu"¹⁷.

72. Svjedok S-4 je svjedočeći na glavnom pretresu dana pojasnila da u istrazi nije ni govorila o događaju sa optuženim jer je htjela da zaštiti svog sina i oca, a pojasnila je i zašto je kasnije ispričala o događaju.

¹⁵ Paragraf 248 prvostepene presude

73. Imajući u vidu princip slobodne ocjene dokaza iz člana 15. ZKP BiH, ne postoji pravilo koje će unaprijed odrediti koji će se iskaz svjedoka prihvatiti već se to cijeni na osnovu drugih dokaza koji se odnose na pojedinu tačku, te analizom svakog dokaza pojedinačno i uvezi sa ostalim dokazima sud može donijeti zaključak o tome da li će pokloniti vjeru svjedoku, što je u pobijanoj presudi evidentno i učinjeno.

74. Stoga se prigovor odbrane odbija kao neosnovan.

d. Prepoznavanje optuženog

Navodi odbrane

75. Odbrana u žalbi ističe da je u toku glavnog pretresa na početku svjedočenja svakog svjedoka predsjednik vijeća predstavljao prisutne u sudnici, a između ostalog i optuženog. Odbrana smatra da je ta činjenica zajedno sa činjenicom da je optuženi prikazan u medijima uticala na činjenicu da su svjedoci prepoznavali optuženog u sudnici, što je po mišljenju odbrane uticalo na zakonitost presude.

76. Tužilaštvo se nije posebno izjašnjavalo na ovaj žalbeni prigovor.

Zaključak apelacionog vijeća

77. Prigovor odbrane je u potpunosti neosnovan. Prepoznavanje optuženog od strane svjedoka na koje se poziva odbrana optuženog ne predstavlja procesnu radnju dokazivanja prepoznavanja optuženog propisanu članom 85. stav 3. i 4. ZKP BiH, niti je prvostepeno vijeće to cijenilo kroz odredbe o prepoznavanju optuženog. Tokom izvođenja dokaza pred prvostepenim vijećem ispitani su svjedoci o oklonostima izvršenja pojedinih radnji i učešću optuženog u tim radnjama. Svjedoci su pri tome opisivali fizički izgled i ponašanje optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela. U toku trajanja ispitivanja svjedoci su na upit ispitivača vršili identifikaciju optuženog u sudnici, te stoga vijeće nije našlo da je identifikacija optuženog u sudnici od strane svjedoka ni na koji način dovela u pitanje zakonitost presude.

¹⁶ Transkript svjedočenja od 22.08.2011. godine strana 17

¹⁷ Paragraf 549

e. Kredibilitet svjedoka S-25

Navodi odbrane

78. Prema mišljenju odbrane upitan je kredibilitet svjedoka S-25 koji je davao iskaz na glavnom pretresu dana 12.04.2012. godine. Odbrana smatra da je prvostepeno vijeće neosnovano zabranilo odbrani da postavlja određena pitanja svjedoku, smatrajući ih nebitnim. Pitanja su se odnosila na život svjedoka S-25 i njegovog kriminogenog ponašanja, a što je prema mišljenju odbrane bilo bitno u konkretnom slučaju. S tim u vezi odbrana navodi da je zbog takve odluke vijeća, bila prinuđena na drugih način, odnosno putem materijalnih dokaza ukazati na ličnost ovog svjedoka. U žalbi se nadalje ističe da je pitanje kredibiliteta ovog svjedoka bilo važno za odbranu obzirom da je isti svjedočio na okolnosti tačke 49 i 55 osuđujućeg dijela presude, a presuda se poziva na ovog svjedoka.

79. Na kraju odbrana ističe da iz svega proizilazi da je odbrana imala pravni interes da pobija iskaz ovog svjedoka, što je po mišljenju odbrane prvostepeni sud onemogućio, pa je to imalo uticaja na zakonitost ožalbene presude.

80. Tužilaštvo se nije posebno izjašnjavalo na ovaj žalbeni prigovor.

Zaključak apelacionog vijeća

81. Odbrana neosnovano ističe žalbeni prigovor u pogledu kredibiliteta svjedoka S-25.

82. Naime svjedok S-25 je svjedočio na glavnom pretresu dana 12.04.2012. godine o onome što je vidio i čuo u vezi dešavanja na Grbavici.

83. Prilikom unakrsnog ispitivanja od strane odbrane svjedok se izjasnio da se nalazi na izdržavanju kazne, ali se nije htio izjasniti za koje krivično djelo, obrazlažući da se radi o njegovoj ličnoj stvari, a što je odobreno od strane predsjednika vijeća.

84. Odbrana je naknadno uložila materijalni dokaz O-21 (Presuda Kantonalnog suda Sarajevo) iz kojeg proizilazi za koje djelo i za koje krivičnopravne radnje je svjedok oglašen krivim. Sam branilac u žalbi navodi da je kroz usmeno ispitivanje svjedoka u pravcu vrste osude želio ukazati o kakvoj osobi se radi. Umjesto da je svjedok usmeno dao odgovor o tome, odbrana je uložila materijalni dokaz, u koji je prvostepeno vijeće imalo uvid i moglo ga cijeniti u vezi sa ostalim izvedenim dokazima. Stoga vijeće zaključuje

da ničim nije povrijeđeno pravo na odbranu, te da zakonitost presude nije dovedena u pitanje.

85. Tačno se u žalbi navodi da kredibilitet svjedoka jeste jedan od faktora koji se vezuje za kvalitet svjedočenja, međutim odbrana pogrešno smatra da činjenica da je svjedok osuđen za neko krivično djelo, to a priori utiče na njegov kredibilitet, pogotovo ukoliko predmet osude svjedoka nije ničim povezan sa predmetom u kojem svjedok svjedoči.

86. Prvostepeno vijeće je cijenio iskaz ovog svjedoka u vezi sa ostalim izvedenim dokazima koji se tiču pojedinih tačaka, izvršilo ocjenu vjerodostojnosti njegovog iskaza datog na glavnom pretresu u odnosu na iskaze iz istrage i u odnosu na iskaze drugih svjedoka, uključujući i izvedene materijalne dokaze, te o tome dala obrazloženje u pobijanoj presudi, a koje zaključke prihvata kao pravilne i ovo vijeće.

f. Odbijanje saslušanja svjedoka Salčin Jasne

Navodi odbrane

87. Odbrana u žalbi ističe da je podneskom od 07.11.2012. godine predloženo saslušanje svjedoka Salčin Jasne na okolnosti iz tačke 13 optužnice, što je Sud odbio smatrajući ga suvišnim i nepotrebnim dokazom. Branilac nadalje u žalbi pojašnjava da je u vezi sa predloženim svjedokom uložen dokaz O-8 iz kojeg proizilazi da se radi o supruzi oštećenog Salčin Zlatka koja je dajući izjavu Državnoj agenciji za istrage i zaštitu izjavila da optuženi sa odvođenjem njenog muža nema ništa.

88. Nadalje se u žalbi ističe da je ovakvim postupanjem povrijeđeno pravo optuženog na odbranu jer sud nije dozvolio optuženom da izvodi dokaze u cilju svoje odbrane, a ovakav propust se prema mišljenju odbrane odrazio i na utvrđeno činjenično stanje.

Zaključak apelacionog vijeća

89. Žalbeni prigovor odbrane odnosi se na tačku 12 osuđujućeg dijela pobijane presude, u odnosu na koju tačku je apelaciono vijeće istu preinačilo. Analizirajući pobijanu presudu u okviru žalbenih navoda odbrane, vijeće je utvrdilo da je na glavnom pretresu održanom dana 07.11.2012. godine vijeće dalo obrazloženje da se prihvata saslušanje

svjedoka očevidaca, te da ostale prijedloge odbrane sud odbija kao suvišne i nepotrebne jer je na sve okolnosti izvedeno dovoljno dokaza.¹⁸

90. Dakle, vijeće je razmotrilo prijedlog odbrane i donijelo zaključak da za sve činjenice i okolnosti za koje postoji prema mišljenju prvostepenog suda ima dovoljno dokaza za odluku, neće dozvoliti izvođenje drugih dokaza.

91. Prema mišljenju ovog vijeća, pravo odbrane da pozove i ispita svjedoka Salčin Jasnu nije povrijeđeno iz razloga što je prvostepeno vijeće dalo obrazloženje zašto odbija izvođenje određenih dokaza smatrajući da je činjenično razjašnjena situacija i sa već provedenim dokazima. Također, prvostepeno vijeće je i kroz dokaz O-8 imalo na raspolaganju činjenicu koja prema mišljenju odbrane ide u korist optuženog, a u obrazloženju tačke 12 je pojasnilo na koji način je na osnovu provedenih dokaza došlo do zaključka o krivici optuženog. Apelaciono vijeće je analizirajući žalbene navode u pogledu činjeničnih zaključaka tačke 12 osuđujućeg dijela presude zaključilo da je sudeće vijeće donijelo pogrešne zaključke na osnovu pravilno provedenih dokaza, te je s tim u vezi preinačilo prvostepenu presudu, te će se u vezi dokaza vezanih za ovu tačku detaljno osvrnuti u dijelu presude koji se odnosi na žalbene navode u pogledu zaključaka koji se odnose na pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja (tačka 12 pobijane presude). Imajući u vidu da je u vezi ove tačke optuženja prvostepena presuda preinačena, to istaknuti žalbeni navod postaje pravno irelevantan.

g. Odbijanje saslušanja svjedoka Pecar Senije i dr.

Navodi odbrane

92. Jednako kao i u prethodnom slučaju odbrana prigovara jer je sudeće vijeće odbilo prijedlog odbrane da se sasluša svjedok Pecar Senija na okolnosti iz tačke 30 optužnice, odnosno tačke 28 osuđujućeg dijela presude. U žalbi se dalje navodi da je pretresno vijeće na istom ročištu (7.11.2012.godine), odlučilo da će se saslušati svi svjedoci koji su očevici događaja, a s druge strane je odbilo saslušanje pomenutog svjedoka koji je također očevidac događaja, što je po mišljenju odbrane vidljivo iz dokaza O- 38. Također, branilac ističe i činjenicu da je pored saslušanja ovog svjedoka odbijeno saslušanje još nekih

¹⁸ Strana 11. Transkripta glavnog pretresa od 07.11.2012. godine.

svjedoka očevidaca, a to su Divčić Mladen, Ivetić Branko, Bostandžić Zlatan, Čeranić Predrag i S-12.

93. Odbrana nadalje navodi da se među dokazima tužilaštva pojavio veliki broj svjedoka koji nisu očevici događaja, pa je time odbrana dovedena u neravnopravan položaj.

94. Odbrana na kraju ističe da Sud u ožalbenoj presudi nije obrazložio razloge zbog kojih je odbio prijedlog odbrane.

Zaključak apelacionog vijeća

95. Iz predmetne žalbe vidljivo je na koje okolnosti je odbrana predlagala saslušanje svjedoka Pecar Senije. U vezi ostalih dokaza odbrana je navela da je predložila saslušanje svjedoka Divčić Mladena, za kojeg je u prijedlogu od 05.11.2012. godine navela da bi svjedočio na opšte okolnosti. U odnosu na svjedoka Čeranić Predraga odbrana je navela da bi svjedočio na okolnosti odlaska optuženog iz Sarajeva i saznanja o preduzetim radnjama prema optuženom u inkriminisanom periodu. Svjedok Bostandžić Zlatan je predložen na okolnost kada je optuženi napustio Grbavicu, a S-12 je prvobitno saslušan kao svjedok tužilaštva. Svjedoku Ivetić Branku, po navodima odbrane, poznate su okolnosti iz tačke 13 optužnice od 17.10.2012. godine

96. Sudeće vijeće je na glavnom pretresu od 07.11.2012. godine odbilo prijedlog odbrane za saslušanje svjedoka Pecar Senije, smatrajući da je na predložene okolnosti izvedeno dovoljno dokaza. Suprotno navodima odbrane pobijana presuda sadrži obrazloženje neprihvatanja prijedloga saslušanja pomenutog svjedoka, kao i ostalih svjedoka koje je odbrana naknadno predložila navodeći: „Na istom ročištu, branioci su dostavili podnesak u kojem predlažu nove svjedoke, odbrane, pa je nakon vijećanja i glasanja Vijeće objavilo odluku da se sa spiska koji su prezentirali branioci, samo prihvata pozivanje svjedoka koji su prema navodima branilaca očevici događaja za koje se tereti optuženi Veselin Vlahović, dok je odbijeno pozivanje svjedoka koji su trebali svjedočiti na opšte okolnosti, te svjedoka koji su već saslušani kao svjedoci optužbe, jer je odbrana već imala priliku iste unakrsno ispitati na okolnosti koje smatraju relevantnim. Odbijeno je i izvođenje dokaza koji je Vijeće ocijenilo kumulativnim, kao što je pozivanje svjedokinje

Pecar Senije, majke ubijene Pecar Azre, jer je na navedenu okolnost već saslušano nekoliko svjedoka i optužbe i odbrane.“¹⁹

97. Dakle iz ovog ja jasno vidljivo da je prvostepeno vijeće pažljivo razmotrilo prijedlog odbrane i dalo razloge u pobijanoj presudi zašto neke svjedoke nije pozvalo, odnosno zašto je saslušanje određenog broja svjedoka odbijeno, a u koje razloge se jasno podvode i pomenuti svjedoci.

h. Neobjelodanjivanje materijala od strane tužilaštva

98. Odbrana prigovara na činjenicu da tužilaštvo nije odbrani objelodanilo dokaze koji su se nalazili u tužilačkom dijelu spisa, a koje tužilaštvo nije namjeravalo koristiti tokom iznošenja svog slučaja.

99. Prigovor odbrane je neosnovan, budući da su ovi dokazi odbrani dostavljeni dana 20.09.2012.godine. Ovaj prigovor je odbrana iznosila i u okviru povreda koja se odnosi na vrijeme za pripremanje odbrane, gdje je vijeće dalo svoju argumentaciju zašto ovaj prigovor odbrane odbija, pa stoga neće ponavljati istu argumentaciju.

i. Presuda se zasniva na dokazu na kome se po odredbama zakona o krivičnom postupku ne može zasnivati presuda

Navodi odbrane

100. Odbrana navodi da je dana 14.06.2012. godine kao vještak tužilaštva Senadin Ljubović iznosio je nalaz i mišljenje o vještačenju koje je vršio, a radilo se o sudsko psihijatrijskoj analizi nekih lica koja su se pojavila kao oštećeni u ovom predmetu. Odbrana dalje navodi da se vještak u svom nalazu pozivao na medicinsku dokumentaciju koja se ticala lica koja su predmet analize, a što je potvrdio i u usmenom izlaganju. U nalazu ista nije specificirana već je pomenuta na uopšten način. Navedena dokumentacija odbrani nije dostavljena, te stoga odbrana smatra da su time povrijeđeni članovi 6 stav 2. i 14 ZKP BiH.

¹⁹ Paragraf 1081

101. Odbrana nadalje navodi da je isti princip primjenjen i prilikom iznošenja nalaza vještaka Ibrahima Gavrankapetanovića koji je vještačio na okolnosti zdravstvenog stanja i mogućnost svjedočenja svjedoka Kukić Lilijane.

Zaključak apelacionog vijeća

102. Uopćeno govoreći, vještak neuropsihijatar je stručno lice koje je kompetentno vještačiti medicinsku dokumentaciju prilikom ocjene štete koja je nastupila na ličnu seksualnost i opštu životnu funkcionalnost oštećenih osoba. U konkretnom slučaju, vještak neuropsihijatar dr. Ljubović je prilikom iznošenja nalaza i mišljenja naveo da dokumentacija koja mu je bila dostupna nije bitno poslužila za davanje nalaza, te da ista nema specifičnu težinu za davanje nalaza i mišljenja kojeg je sačinio. Također, vještak je naveo da se u dokumentaciji pominju tjelesna obolenja koja su navedena i opisana u samom nalazu²⁰. Odbrana je na ročištu od 14.06.2012. godine unakrsno ispitala vještaka, te je omogućeno odbrani da diskredituje vještaka putem pitanja. Također odbrana je mogla predložiti svog vještaka, a što je sugerisano od strane prvostepenog vijeća.

103. Dakle, vještak neuropsihijatar je jasno naznačio da se u dokumentaciji koju je imao na raspolaganju radilo o fizičkim obolenjima, a informacije koje su tu navedene su faktički prepisane u nalaz. Stoga imajući u vidu da je odbrana imala priliku vidjeti nalaz, odbrana nije bila uskraćena za informacije koje su se nalazile u dokumentaciji na koju se odbrana poziva. S druge strane vještak je jasno naznačio da pomenuta dokumentacija sama po sebi nije imala značaj za sačinjavanje nalaza i mišljenja. Stoga vijeće zaključuje da je prigovor odbrane neosnovan.

104. Odbrana je prigovarala i na nalaz vještaka dr. Ibrahima Gavrankapetanovića koji je vještačio na okolnost opšteg zdravstvenog stanja i na mogućnost svjedočenja jednog svjedoka tužilaštva. Odbrana se ponovo poziva da nije imala mogućnost izvršiti uvid u medicinsku dokumentaciju svjedoka. Međutim, vijeće kao i kod prethodnog vještaka zaključuje da je odbrana imala pismeni nalaz i mišljenje vještaka i da joj je pružena mogućnost unakrsnog ispitivanja vještaka. Pri tome se pokazuje neosnovanim progovor odbrane u pogledu stručnosti vještaka dr. Gavrankapetanovića, pogotovo u situaciji kada odbrana ima mogućnost da angažuje svog vještaka, što odbrana ne čini. Ono što je bitno naglasiti da pročitani iskaz svjedokinje Kukić Lilijane prvostepeni sud koristi kao jedan od

²⁰ Transkript od 14.06.2012. godine strana 19

dokaza za tačku 51. osuđujućeg dijela presude na kome se presuda ne zasniva u odlučujućoj mjeri.

105. Također, članom 270. stav 5. ZKP BiH propisano je da će pismeni nalaz i mišljenje vještaka biti prihvaćen kao dokazni materijal samo ukoliko je taj vještak svjedočio na pretresu. Očigledno je da su oba vještača optužbe svjedočili na glavnom pretresu, stoga ne postoje zakonske smetnje da njihov pismeni nalaz i mišljenje budu prihvaćeni kao dokaz.

106. Nadalje, to što odbrana poredi nalaz koji je dao vještak odbrane dr. Zorica Lazarević koja je vještačila mentalno zdravlje optuženog, sa nalazom koji je dao vještak tužilaštva, nije relevantno jer se radi o vještacima koji su vještačili i iznosili nalaz i mišljenje u odnosu na različite predmete vještačenja, tako da se u tom smislu ne može vršiti poređenje načina vještačenja.

107. Iz navedenog, proizilazi da su vještaci tužilaštva svoj nalaz i mišljenje davali na okolnosti koje se tiču zdravstvenog stanja oštećenih, odnosno mogućnosti svjedočenja u sudnici svjedoka Kukić Lilijane, a koje okolnosti nemaju direktan značaj za utvrđivanje krivične odgovornosti optuženog, pri čemu su nalaz i mišljenje dostavljeni odbrani, koja je bila umogućnosti da unakrsno ispita vještake optužbe. Stoga, Vijeće zaključuje da su neosnovani navodi odbrane o povredi prava na odbranu, kao i o nemogućnosti korištenja ovih dokaza, pri čemu prihvatanje ovih dokaza od strane prvostepenog vijeća nije uticalo na zakonitost donošenja prvostepene presude.

j. Svjedočenje svjedoka Kamenica Edine

Navodi odbrane

108. Odbrana u žalbi ističe da je kao svjedok saslušana Kamenica Edina, na čijem iskazu se ne može zasnovati presuda, koja je u svojstvu novinara pratila sve pretrese prije svog svjedočenja, što je u suprotnosti sa članom 85. stav 1. ZKP BiH koji propisuje da se svjedoci saslušavaju pojedinačno i u odsustvu drugih svjedoka. Odbrana se poziva i na praksu Suda BiH u situaciji kada je svjedok pratio ranije pretrese da se takvom svjedoku ne dozvoljava svjedočenje.

Zaključak apelacionog vijeća

109. Istaknutim žalbenim prigovorom se potencira činjenica da je svjedok Kamenica Edina, kao novinar, prije svog svjedočenja pratila ranije pretrese u ovom predmetu, dakle svjedočenja drugih svjedoka prije svog svjedočenja. Međutim, ovu činjenicu je imalo u vidu i prvostepeno vijeće koje u paragrafu 356 pobijane presude naglašava da se sadržajno i kritički neće oslanjati na iskaz ove svjedokinje. Prvostepeno vijeće je prihvatilo prigovore odbrane koji su upućeni u ovom pravcu, pa se u pomenutom paragrafu pobijane presude navodi: „Po ocjeni Vijeća, imajući u vidu objektivnu i očekivanu mogućnost sugestivnosti i subjektivnosti u njenom iskazu, Vijeće se uopće neće oslanjati na njene iskaze (ni u ostalim tačkama), ne želeći steći impresiju o njenom iskazu, obzirom da bi svako drugačije postupanje u konkretnom, vodilo povredi prava na pravično suđenje optuženog, pa konačno zaključuje da se na iskazu ove svjedokinje ne može temeljiti presuda u bilo kojoj mjeri. Istovremeno, ovo je bio i sadržaj prigovora odbrane u pogledu kredibiliteta ove svjedokinje, koji Vijeće, iz naprijed navedenih razloga, nalazi osnovanim“²¹. Kako je evidentno da se prvostepena presuda ne zasniva na iskazu svjedokinje Kamenica Edine to je ovaj žalbeni navod neosnovan.

k. Identifikacija optuženog

Navodi odbrane

110. Odbrana prigovara načinu na koji je većina svjedoka identifikovala optuženog istučući da su ga vidjeli na fotografijama ili na televiziji.

Zaključak apelacionog vijeća

111. Prigovor odbrane koji se odnosi na način prepoznavanja optuženog od strane svjedoka je paušalan. Naime, u vezi svake pojedine tačke presude prvostepeno vijeće je dalo detaljno obrazloženje na koji način je svjedok saznao da se radi o optuženom, dovodeći iskaz tog svjedoka u vezu sa iskazima drugih svjedoka. Zaključak prvostepenog vijeća o tome da li je svjedok zaista identifikovao optuženog kao vinovnika događaja zavisio je od konkretnih dokaza za svaku pojedinu tačku kao i od svake pojedinačne situacije, a što je detaljno obrazloženo u svakoj tački osuđujućeg dijela presude.

²¹ Paragraf 356 Prvostepena presuda, strana 151

112. Stoga je ovaj žalbeni navod odbijen kao neosnovan.

I. Zaštitne mjere za svjedoke

Navodi odbrane

113. Odbrana žalbom ističe da je u toku dokaznog postupka saslušano mnogo svjedoka kojima su bile dodijeljene mjere zaštite. Za jedan dio svjedoka Sud je donio formalno rješenje u kojim se pozivao na odgovarajuće odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH i Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka. Odbrana dalje navodi da je jedan broj svjedoka neposredno pred svjedočenje dobio određene mjere zaštite, a da o tome nije doneseno formalno rješenje. Odbrana smatra je u svakom konkretnom slučaju sud bio u obavezi donijeti formalnu odluku o određivanju mjera zaštite, a u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka.

114. Odbrana nadalje smatra da prilikom dodjeljivanja mjera nisu poštovani uslovi iz člana 3. pomenutog zakona, te da su se pojedinim svjedocima neosnovano davale određene mjere zaštite.

Zaključak apelacionog vijeća

115. Ispitujući pobijanu presudu u okviru žalbenih navoda odbrane vijeće je našlo da su u pogledu dodjeljivanja mjera u cilju zaštite svjedoka postojale dvije procesne situacije. Prva situacija se odnosi na činjenicu da je jedan broj svjedoka dobio mjere zaštite o čemu je postojalo pisano rješenje od 21.01.2011. godine, na koje se odbrana u žalbi i poziva. Imajući u vidu da je prva optužnica podignuta dana 17.02.2011. godine, a da je glavni pretres počeo dana 29.4.2011. godine, to se onda jasno zaključuje da je pomenuto rješenje o dodjeljivanju mjera zaštite svjedocima doneseno u fazi istrage. Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka u članu 12. propisuje obavezu donošenja formalnog, pismenog, rješenja u fazi kada o mjerama odlučuje sudija za prethodni postupak, dakle u istražnoj fazi.

116. Druga procesna situacija jeste da je sud dodjeljivao mjere zaštite svjedocima koji su zatražili određene mjere neposredno pred svjedočenje na glavnom pretresu. Odredbe Zakona o zaštiti svjedoka ne propisuju proceduru postupanja suda u takvim slučajevima. Razmatrajući prijedloge o određivanju mjera zaštite, prvostepeno vijeće je imalo u vidu razloge za davanje pojedinih mjera zaštite, vodeći se načelom da se pojedinom svjedoku u

takvim slučajevima omogućiti da svoj iskaz na glavnom pretresu da bez straha i nelagode, sve u cilju da se činjenično stanje pravilno utvrdi, kako bi se u konačnici mogla donijeti zakonita presuda.

117. Stoga činjenica da u toku glavnog pretresa, prilikom dodjeljivanja mjera zaštite Sud nije donosio formalno rješenje, već su odluke saopštavane javno, a istovremeno pobijana presuda u obrazloženju daje razloge o tome, nije uticala na pravilnost i zakonitost pobijane presude, pogotovo kad se ima u vidu da mjere zaštite nisu onemogućile odbranu da sve ove svjedoke nesmetano ispita tokom trajanja glavnog pretresa.

118. Činjenica da je svjedok neposredno pred svjedočenje tražio mjere zaštite ni u kom slučaju ne umanjuje potrebu za dodjeljivanjem istih. Razlozi zbog kojih je svaki pojedini svjedok tražio mjere zaštite su izneseni u prisustvu optuženog i branioca, a svaka odluka je usmeno i javno objavljena. Nadalje i pobijana presuda sadrži pojašnjenje za svaki pojedini slučaj, pri čemu je prvostepeno vijeće, suprotno tvrdnjama žalbe, pravilno imalo u vidu odredbe člana 3., 12. i 13. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka²², a odbrani je data mogućnost da kroz žalbu na presudu iznese žalbene razloge i u pogledu dodjeljenih mjera zaštite.

119. Iz izrečenog vijeće ovaj žalbeni navod odbija kao neosnovan.

m. Ulaganje iskaza svjedoka datih u istrazi

Navodi odbrane

120. Odbrana smatra da je došlo do povrede člana 273. stav 1 ZKP BiH jer su ulagani iskazi svjedoka dati u istrazi bez obzira da li su korišteni prilikom ispitivanja svjedoka ili ne.

121. U vezi navedenog odbrana je kao primjere u žalbi navela određene situacije kada su ulagani ovakvi iskazi, ističući da je odbrana prigovarala na ovakav način ulaganja iskaza datih u istrazi. Na opisani način po mišljenju odbrane povređeno je pravo na odbranu, odnosno presuda se zasniva na dokazu na kome se ne može zasnivati ili je pak učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH.

²² Paragraf 1035-1060. prvostepene presude

Zaključak apelacionog vijeća

122. Odredbom člana 273. stav 1. ZKP BiH propisan je način na koji se ulažu iskazi iz istrage kao dokazi na glavnom pretresu i u kojoj se navodi: "Iskazi dati u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišteni prilikom direktnog i unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u dogovoru na pobijanje nakon čega se prilažu kao dokazni materijal".

123. Analizirajući prvostepenu presudu da se zaključiti da su iskazi iz istrage korišteni kao dokaz na glavnom pretresu tokom direktnog i unakrsnog ispitivanja u slučajevima kada je postojala razlika u iskazu svjedoka sa glavnog pretresa u odnosu na njegov iskaz iz istrage. U takvim slučajevim i tužilaštvo i odbrana su bili u prilici da svjedoka ispituju na okolnost razlika u njihovom iskazu. Nakon toga je prvostepeno vijeće po prijedlogu jedne ili druge strane ove izjave prihvatilo kao dokazni materijal. U takvim slučajevima prilikom ocjene dokaza, prvostepeno vijeće je cijenilo cjelokupan iskaz iskaz svjedok, dajući pri tome svoju argumentaciju u pogledu prihvatanja iskaza svjedoka u kojima postoji različitosti u njihovom iskazu. Takvo postupanje suda je u skladu sa članom 273. stav 1. ZKP BiH i nije predmet ovog žalbenog navoda.

124. Također je utvrđeno da je prvostepeni sud, nakon što je utvrdio njihovu autentičnost, prihvatao kao dokazni materijal izjave iz istrage jednog dijela svjedoka koji su na glavnom pretresu direktno i unakrsno ispitani, a da prilikom njihovog ispitivanja ni tužilac ni odbrana nisu direktno koristili njihove iskaze iz istrage, niti su im predočavane razlike u iskazu. Ovaj žalbeni navod odbrane se odnosi na ovu grupu izjava iz istrage.

125. Analizirajući ovu procesnu situaciju, Apelaciono vijeće nalazi da stav 1. člana 273. ZKP BiH predstavlja izuzetak od neposrednog sprovođenja dokaza i njegovu primjenu ne bi trebalo dovoditi isključivo u vezu sa korištenjem iskaza iz istrage prilikom direktnog ili unakrsnog ispitivanja, odnosno replike ili duplike. U određenim procesnim situacijama iskaz iz istrage može biti dokaz da je određeni svjedok ispitan u toku trajanja istrage ili pak ovaj iskaz iz istrage može biti posmatran u odnosu na dosljednost i konzistentnost svjedočenja određenog svjedoka na glavnom pretresu, a da pri tome sadržaj iskaza iz istrage, sam po sebi, nije uopšte bitan i ne cjeni se prilikom utvrđivanje krivične odgovornosti. U takvim slučajevima odluka suda se temelji na iskazima svjedoka sa glavnog pretresa koji su direktno i unakrsno ispitani, a ne na njihovim iskazima iz istrage.

126. U konkretnom slučaju, evidentno je da ni odbrana ni tužilaštvo nisu ukazivali na razliku u iskazima svjedoka. Žalbom se također ne ukazuje koje izjave svjedoka iz istrage sadržavaju različite činjenice u odnosu na njihovo ispitivanje tokom glavnog pretresa, a pogotovo se ne ukazuje koja je eventualno odlučna činjenica u toku prvostepenog postupka utvrđena na osnovu takvih izjava iz istrage. Shodno navedenom, a nakon izvršenog uvida u cjelokupan spis, Vijeće zaključuje da nema bitnih odstupanja u iskazima ovih svjedoka iz istrage i njihovog ispitivanja na glavnom pretresu.

127. Stoga imajući u vidu da je ova grupa svjedoka, čiji su iskazi iz istrage uvršteni u spis, ispitana direktno i unakrsno na glavnom pretresu, te da se prvostepena presuda zasniva samo na iskazima ovih svjedoka sa glavnog pretresa, ovo Vijeće nalazi da nema povrede prava na odbranu, niti da je presuda sama po sebi nezakonita usljed uvrštavanja u spis ovih iskaza iz istrage, pogotovo u situaciji kada u iskazima ovih svjedoka na glavnom pretresu nema bitnih odstupanja u odnosu na iskaze iz istrage, niti je ijedna odlučna činjenica u postupku utvrđena na osnovu takvih iskaza iz istrage.

128. Iz navedenih razloga i ovaj žalbeni navod odbrane je neosnovan.

n. Odbijanje saslušanja svjedoka i vještačenja na okolnosti postojanja i odvijanja širokog i sistematičnog napada i vještačenje na okolnost kretanja stanovništva na lokaciji i vremenu koji su određeni optužnicom

Navodi odbrane

129. Branilac u žalbi ističe da je prvostepeno vijeće odbilo prijedlog odbrane da se saslušaju svjedoci koji bi svjedočili na okolnost postojanja širokog i sistematičnog napada, kao i uslova na Grbavici. Na iste okolnosti je odbrana predložila vještačenje po vještaku demografu Stevi Pašaliću, a koji prijedlog je odbijen. Nadalje se u žalbi ukazuje da je prvostepeni sud odbio i uvođenje kao dokaza knjige čiji je autor pomenuti vještak.

130. Također, odbrana navodi da je predloženo vještačenje po vještaku demografske struke Stevi Pašalić, a što je od strane prvostepenog vijeća odbijeno. Odbrana smatra da je pomenuto vještačenje bilo značajno za odbranu optuženog s obzirom da mu je optužnicom stavljen na teret progon.

131. Odbrana smatra da je ovakvim postupanjem suda povrijeđeno pravo na odbranu, a što se odrazilo i na utvrđivanje činjeničnog stanja.

Zaključak apelacionog vijeća

132. U pogledu odbijanja prijedloga odbrane da se saslušaju svjedoci koji bi svjedočili na okolnosti postojanja širokog i sistematičnog napada odbrana je prigovarala i u okviru prigovora koji se odnosi na odbijanje saslušanja ostalih svjedoka odbrane, o čemu je vijeće dalo argumentaciju, pa istu neće ponavljati.

133. Kada je u pitanju prigovor odbrane da je optuženom povrijeđeno pravo na odbranu time što sud nije prihvatio prijedlog odbrane da se izvrši vještačenje na okolnost (ne)postojanja širokog i sistematičnog napada, isti je neosnovan.

134. Naime, suština vještačenja jeste da se angažuje vještak kada je za utvrđivanje neke važne činjenice potrebno pribaviti nalaz i mišljenje osoba koje raspolažu potrebnim stručnim znanjem. Postojanje široko rasprostranjenog i sistemačinog napada je bitan element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH i predstavlja pravno relevantnu činjenicu čije postojanje utvrđuje sud na osnovu provedenih dokaza, a ne vještak. Stoga za sud nema nikakav značaj pravna karakterizacija koju eventualno vještak navede u svom nalazu i mišljenju, budući da je sud isključivo ovlašten da to utvrđuje na osnovu izvedenih dokaza. Slijedom navedenog, prvostepeno vijeće pravilno postupilo kad je odbilo ovaj prijedlog odbrane. U tom smislu apelaciono vijeće zaključuje da je iz istih razloga prvostepeno vijeće pravilno postupilo kada je odbilo i prijedlog odbrane da se kao materijalni dokaz uvede knjiga čiji je autor pomenuti vještak.

135. Nadalje, vještačenje demografskog kretanja stanovništva na lokalitetu Grbavica u inkriminisanom periodu, prema mišljenju ovog vijeća je irelevantno u konkretnom slučaju. Naime, branilac je istakao da je svrha prijedoga da se vještak izjasni o činjenici kretanja stanovništva u vrijeme i mjestu za koje se tereti optuženi.

136. Međutim, imajući u vidu da je optuženom na teret stavljen progon iz tačke h) stav 1. člana 172 KZ BiH, sa tačno navedenim radnjama izvršenja, za čije utvrđenje je potrebno utvrditi diskriminatorску namjeru kod optuženog, te imajući u vidu da se progon može učiniti u vezi sa bilo kojim drugim krivičnim djelom i nije vezan isključivo za fizičko premještanje stanovništva, takva se činjenice ne može zaključiti na osnovu eventualnog nalaza vještaka koji bi vještačio na okolnost demografske strukture i kretanja stanovništva. Pogotovo kad se ima u vidu da se optuženi nije ni teretio za deportaciju ili prisilno

preseljenje, kao jedne od mogućih radnji progona. Bitno je naglasiti da progon predstavlja bitan elemenat krivičnog djela koji je potreban utvrditi od strane suda, te je prvostepeno vijeće pravilno odbilo ovaj prijedlog odbrane. Sve svjedoke koji su svjedočili na ovu okolnost odbrana je imala pravo da ispita, a to je pravo iskoristila, stoga vijeće nije utvrdilo da je optuženom povrijeđeno pravo na odbranu, pa se stoga prigovor odbrane odbija kao neosnovan.

Na kraju, u prilog ovakvom zaključku govori i činjenica da odbrana u žalbi nije istakla nijedan razlog kako i na koji način se takvo postupanje odrazilo na pravilnost i zakonitost pobijane presude. U okviru ovog žalbenog navoda tvrdi se da je ovakvo postupanje suda dovelo i do pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, o čemu će Vijeće svoju argumentaciju iznijeti u dijelu koji tretira žalbeni navod odbrane koji se odnosi na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

o. Odbijanje saslušanja vještaka Senadina Ljubovića kao svjedoka odbrane

Navodi odbrane

137. Odbrana navodi da je sud u toku postupka odbio da se kao svjedok odbrane sasluša Senadin Ljubović na okolnosti koje su mu poznate i koje je saznao od lica koja je vještačio. Odbrana smatra da je ovo saslušanje bilo bitno iz razloga što je vještak u nalazu i mišljenju navodio izjave svjedoka za događaje iz optužnice koji su se bitno razlikovali od onoga što su svjedoci rekli pred sudom. Odbrana smatra da je odbijanjem ovog prijedloga došlo do povrede prava na odbranu.

Zaključak apelacionog vijeća

138. Vještak neuropsihijatar dr. Ljubović je svoj nalaz i mišljenje dao na okolnosti procjene štete koja je nastupila na ličnu seksualnost i opštu životnu funkcionalnost oštećenih. U cilju obavljanja svog posla vještak neuropsihijatar je koristio i metodu intervjua oštećenih. Pri tome, prvi dio svih nalaza koje je sačinio pomenuti vještak čini anamneza, koja sadrži određene podatke koje je vještak dobio kroz intervju sa ispitanicama. Između ostalog se navode određeni događaji o kojima su ispitanice govorile. Činjenica je da je za neke od oštećenih vještak neuropsihijatar, na osnovu informacija koje je dobio kroz intervju, u anamnezi između ostalog navodio i datume događaja (silovanje

oštećene), koji datum je drugačiji u odnosu na iskaz koji je dat od strane oštećene pred sudom.

139. Tokom direktnog i unakrsnog ispitivanja vještak neuropsihijatar je objasnio da su podaci koji su navedeni u anamnezi rezultat intervjua sa oštećenom i odbrana je bila u prilici da vještaka detaljno ispita na ove okolnosti. Kako zadatak vještaka neuropsihijatra nije bio da utvrdi da li je optužini počinio silovanje neke od ispitanica, kao i datum kada se eventualno taj događaj desio, to ovo Vijeće smatra da je prvostepni sud sud pravilno postupio kada je odbio predlog odbrane da se kao svjedok na ove okolnosti ispita dr. Ljubović.

140. Eventualno ispitivanje dr. Ljubovića kao svjedoka, bi se zapravo svelo na prepričavanje onoga što je neka od oštećenih kao ispitanica rekla kroz razgovor sa neuropsihijatom, koje činjenice su već navedene u anamnezi nalaza kojeg je vještak neuropsihijatar dostavio sudu i stranama u postupku. Budući da je vještak detaljno ispitan od strane odbrane tokom glavnog pretresa, kao i da su oštećene na koje se odnosilo vještačenje, također detaljno ispitan tokom glavnog pretresa od strane odbrane, to Vijeće nalazi da nema povrede prava na odbranu.

141. Prilikom ocjene izvedenih dokaza, prvostepeno vijeće je bilo u poziciji da cjeni kako iskaz oštećene tako i nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra, na okolnost krivične odgovornosti optuženog za pojedine tačke optuženja, pa tako i da cjeni određena neslaganja u pogledu vremenskih odrednica dešavanja događaja, navedena u jednom i drugom dokazu.

142. Iako je prvostepeno vijeće na statusnoj konferenciji održanoj dana 12.09.2012.godine dalo mogućnost i jednoj i drugoj strani u postupku da iznesu svoju argumentaciju u vezi prijedloga odbrane, u obrazloženu presude nije dalo svoje pismene razloge za odbijanje prijedloga za ispitivanjem dr. Ljubovića kao svjedoka, takav propust sam po sebi, po mišljenu ovog Vijeća nema značaj koji je mogao uticati na donošenje zakonite presude.

143. Iz navednog i ovaj žalbeni navod odbrane odbijen je kao neosnovan.

p. Čitanje iskaza svjedoka S-2

Navodi odbrane

144. Branilac u žalbi navodi da je tužilac na ročištu od 30.05.2012. godine predložio da se pročita iskaz svjedoka S-2 jer je svjedok nedostupan. Iskaz pomenutog svjedoka prema navodu odbrane je pročitana dana 22.08.2012. godine.

145. Odbrana u žalbi ističe da je na tom ročištu prigovaranom takvom načinu uvođenja dokaza jer prema mišljenju odbrane nisu bili ispunjeni uslovi iz člana 273. stav 2. ZKP BiH s obzirom da tužilac nije pružio dokaze da je svjedok nedostupan. Tu činjenicu prema mišljenju odbrane tužilac nije mogao ni dokazati jer nije imao adresu svjedoka.

146. Odbrana smatra da je ovakvim postupanjem suda povrijeđen član 273. stav 2. ZKP BiH kao i član 290 ZKP BiH jer prilikom analize čitanja ovog iskaza sud nije pomenuo ovog svjedoka kao i razloge koji su sud vodili prilikom donošenja odluke o čitanju izjave iz istrage.

Zaključak apelacionog vijeća

147. Analizirajući pobijanu presudu u okviru žalbenih navoda odbrane, vijeće je utvrdilo da ista ne sadrži eksplicitno obrazloženje u pogledu čitanja iskaza svjedoka S-2. Međutim, istovremeno presuda sadrži obrazloženje da su iskazi određenih svjedoka pročitani nalazeći da su se u svim slučajevima stekli uslovi propisani članom 273. stav 2. ZKP BiH. Nadalje, kada se imaju u vidu dijelovi obrazloženja presude u kojima se navodi iskaz svjedoka S-2 jasno proizilazi da je isti pročitana na glavnom pretresu. U pobijanoj presudi se navodi da je vijeće našlo ispunjenim uslove iz člana 273. stav 2. ZKP BiH, koji propisuje *„zapisnici o iskazima datim u istrage mogu se po odluci sudije, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitanе osobe umrle, duševno obojele ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć ili je znatno otežan iz važnih uzroka.“*

148. Na ročištu održanom dana 22-08.2012. godine, sudeće vijeće je dalo mogućnost odbrani da iznese svoj stav u vezi čitanja zapisnika o iskazu svjedoka S-2. Nakon što je saslušalo argumentaciju obje strane sudeće vijeće je odlučilo da se pročita iskaz ove

svjedokinje iz istrage, nalazeći da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi iz člana 273.stav 2. ZKP BiH.²³.

149. Apelaciono vijeće je saglasno sa stavom da se svjedokinja S-2 ne može pronaći (nedostupna) i da su ispunjene zakonske pretpostavke za čitanje i korištenje kao dokaza njenog iskaza iz istrage. Kako je i istaknuto na navedenom ročištu, tužilaštvo raspolaže sa adresom svjedokinje S-2 u Sarajevu, na kojoj adresi svjedokinja ne živi. Svjedokinja zapravo živi u inostranstvu na adresi nepoznatoj kako tužilaštvu, tako i odjelu za podršku svjedocima. Tužilaštvo ima na raspolaganju samo posrednu e-mail adresu svjedokinje, putem koje je bezuspješno 5-6 mjeseci pokušavalo ostvariti kontakt sa svjedokinjom radi njenog neposrednog svjedočenja. Navedene okolnosti i po mišljenju ovog vijeća opravdavaju zaključak o nedostupnosti ove svjedokinje za sud.

150. Tačan je žalbeni navod da obrazloženje prvostepene presude ne sadrži razloge za čitanjem izjave ove svjedokinje, iako prvostepena presuda sadrži dio koji se odnosi na čitanje izjava iz istrage u kojem nije naznačena svjedokinja S-2²⁴. Međutim, imajući u vidu da je prvostepeni sud dao mogućnost i odbrani da iznese svoj stav na ročištu po ovom pitanju i da su strane u postupku bile upoznate sa odlukom sudećeg vijeća u vezi ovo pitanja, navedeni propust prvostepenog suda u svakom slučaju nije takvog značaja da je mogao uticati na donošenje zakonite presude.

151. Nadalje prvostepeno vijeće je pravilno konstatovalo da je prilikom konačne ocjene dokaza vodilo računa o dokaznoj snazi ovih dokaza, u smislu da niti jedna tačka izreke presude nije zasnovana isključivo ili u pretežnoj mjeri na pročitanim iskazima svjedoka. Navedena konstatacija se odnosi i na iskaz svedoka S-2, koji iskaz je jedan od dokaza koje je prvostepeni sud cijenio u odnosu na tačku 55. osuđujućeg dijela izreke prvostepene presude.

152. Stoga vijeće nije utvrdilo povredu člana 273. stav 2. ZKP BiH niti člana 290 ZKP BiH, pa je prigovor odbrane odbijen kao neosnovan.

²³ Strana 32-39 transkripta od 22.08.2012. godine

²⁴ Paragraf 1061-1064. Prvostepene presude.

q. Povreda člana 297 stav 1. tačka d i člana 297. stav 2. ZKP BiH

Navodi odbrane

153. Odbrana optuženog smatra da je došlo do povrede pomenutih članova jer odbrani nije data mogućnost da ponovo ispita svjedoka S-12 na okolnost vremena izvršenja krivičnog djela. Na ovakav način je po mišljenju odbrane povređeno pravo na odbranu, odnosno učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH

Zaključak apelacionog vijeća

154. Vijeće ističe da je svjedok S-12 već ranije ispitan kako direktno tako i unakrsno. Svjedok je u vezi vremena kada se desio događaj pojasnila razlike u iskazima koje je davala. Odbrana prilikom predlaganja ponovnog saslušanja ovog svjedoka nije navela niti ukazala na nove činjenice i okolnosti od onih na koje je svjedok već bila ispitana kako direktno tako i unakrsno.

155. Imajući u vidu da je svjedok S-12, kao oštećena, tokom direktnog i unakrsnog ispitivanja detaljno ispitana na okolnost vremena izvršenja djela od strane optuženog, to Vijeće smatra da odbijanjem prijedloga odbrane za ponovnim ispitivanjem ovog svjedoka, kao svjedoka odbrane na iste okolnosti, nije povrijeđeno pravo na odbranu.

156. Nadalje, Vijeće nalazi da je prvostepeni sud u konkretnoj situaciji, postupio u skladu sa članom 263. stav 2, ZKP BiH kada je odbio kao nepotreban prijedlog odbrane za ponovnim saslušanjem svjedoka S-12, davši pri tome na ročištu usmenu argumentaciju za takvo postupanje, koje postupanje je u skladu sa članom 239. stav 4. ZKP BiH. Činjenica da takvo postupanje nije posebno navedeno u obrazloženju prvostepene presude, nema značaj povrede koja se sugeriše žalbom, da bi se moglo raditi o nedostatku koji je mogao uticati na zakonito i pravilno donošenje prvostepene presude. Iz navedenog je i ovaj žalbeni navod odbrane odbijen kao neosnovan.

r. Prigovor na rješenje o utvrđenim činjenicama

Navodi odbrane

157. U pogledu žalbenih prigovora na prihvaćene činjenice utvrđene u presudama MKSJ, a koje činjenice su precizno navedene u rješenju prvostepenog vijeća koje čini sastavni dio pobijane presude odbrana ističe povredu prava na pravično suđenje i odbranu iz člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, kako i bitnu povredu odbredaba krivičnog postupka.

158. Žalbom se prvenstveno osporava to što na rješenje o prihvatanju činjenica nije bila dozvoljena žalba u toku postupka, u čemu branilac vidi povredu odredaba ZKP BiH i prava na pravično suđenje.

159. Nadalje, osporava se procesni institut prihvatanja činjenica, općenito, uz obrazloženje da se primjenom istog narušava pretpostavka nevinosti.

Zaključak apelacionog vijeća

160. Apelaciono vijeće smatra da izneseni žalbeni razlozi nisu osnovani.

161. Naime, neutemeljen je žalbeni navod da je, zbog uskraćivanja prava na žalbu na rješenje o prihvatanju, kao dokazanih, činjenica utvrđenih u postupcima pred MKSJ, narušen princip pravičnosti, te da se, shodno tome, presuda temelji na dokazima na kojima se ne može temeljiti.

162. Pravni osnov za ovakav zaključak odbrana nalazi u odredbama Zakona o ustupanju, posebno člana 1. stav 2., te člana 318. stav 1. ZKP BiH.

163. Član 4. Zakona o ustupanju propisuje da, nakon saslušanja stranaka, sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om (prihvaćene činjenice), ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

164. Članom 1. stav 1. Zakona o ustupanju propisano je da se odredbama tog zakona propisuje postupak ustupanja predmeta koje MKSJ ustupa Tužilaštvu BiH, kao i korištenje dokaza koje je MKSJ pribavio u postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini, dok je u

stavu 2. istog člana određeno da se, ukoliko odredbama ovog zakona nisu posebno uređena pitanja iz stava 1. ovog člana, primjenjuju ostale odredbe iz ZKP BiH.

165. Članom 318. ZKP BiH propisano je da protiv rješenja suda donesenog u prvom stepenu, stranke, branitelj i osobe čija su prava povrijeđena mogu podnijeti žalbu uvijek kad u ovom zakonu nije izričito određeno da žalba nije dopuštena, a stav 2. istog člana propisuje da se rješenja koja se donose radi pripremanja glavnog pretresa i presude mogu pobijati samo u žalbi na presudu.

166. Nije sporno da Zakon o ustupanju ne propisuje niti zabranjuje pravo žalbe na odluku suda o prihvatanju utvrđenih činjenica u skladu sa članom 4. istog zakona, međutim, isto tako ne propisuje ni posebnu formu u kojoj bi ta odluka morala biti donesena, kao ni kriterije koji trebaju biti uzeti u obzir prilikom odlučivanja.

167. Imajući u vidu da odredbe Zakona o ustupanju za pitanja koja nisu regulisana tim zakonom upućuju na primjenu odredaba ZKP BiH, Apelaciono vijeće, prije svega smatra ispravnim da se o ovakvoj vrsti pitanja odlučuje u formi rješenja, budući da se odluka o ovom pitanju donosi po saslušanju stranaka (najčešće i na njihov prijedlog), te da ista mora sadržati obrazloženje iz kojeg bi bilo vidljivo ispunjavaju li predložene činjenice određene kriterije prihvatljivosti koje je prvostepeno vijeće preuzelo iz prakse MKSJ, što u potpunosti podržava i ovo Vijeće.

168. Ono što ostaje sporno je da li ovakva vrsta rješenja predstavlja meritorno rješenje, na koje bi bila dozvoljena posebna žalba, ili pak procesno koje se može pobijati tek u žalbi na presudu.

169. Apelaciono vijeće smatra da se radi o procesnim rješenjima na koje nije dozvoljena posebna žalba, već se isto može pobijati u žalbi na presudu.

170. Iz prvostepene presude, a i posebnog rješenja koje je doneseno o ovom pitanju sasvim jasno proizilazi da su prihvaćene samo one činjenice koje su određene, konkretne i koje se mogu identifikovati, ograničene su na činjenične nalaze i ne predstavljaju karakterizaciju koja je pravne prirode, činjenica se ne može odnositi na postupke, ponašanje ili duševno stanje optuženog, nadalje, činjenica nije predmetom (racionalnog) spora između strana u konkretnom postupku, ne može biti zasnovana na sporazumu o priznanju krivnje i da činjenica ne može uticati na pravično suđenje.

171. Imajući u vidu navedeno, i ovo Vijeće dijeli zaključak prvostepenog vijeća da činjenice koje su pomenutim rješenjem prihvaćene kao dokazane u cijelosti ispunjavaju kriterije da budu prihvaćene, te ni na koji način ne narušavaju pravo optuženog na pravično suđenje i njegovu pretpostavku nevinosti. Ovo posebno iz razloga što su iste u toku postupka tretirane kao jedan od dokaza u postupku, pri čemu je odbrana bila u mogućnosti da osporava sve utvrđene činjenice i podnijetom žalbom se ne navodi da je odbrani bilo uskraćeno pravo osporavanja bilo koje utvrđene činjenice.

172. U prilog ovakvom zaključku govori i činjenica da je istim rješenjem odbijen jedan dio prijedlog tužilaštva, za prihvatanjem činjenica, a također je i odbrana predlagala određene činjenice, koje su također djelimično prihvaćene.

173. Iz navedenog proizilazi da je odbrana bila u ravnopravnoj poziciji kao i Tužilaštvo BiH u pogledu dostupnosti i korištenja predmetnog instituta.

174. Iz obrazloženja prvostepene presude proizilazi da su neke od presuđenih činjenica cijenjene prilikom razmatranja općih elemenata krivičnog djela za koje se optuženi tereti (postojanje širokog ili sistematičnog napada). Pri tome se da primjetiti da je zaključak o dokazanosti postojanja širok i sistematičnog napada, u periodu relevantnom za optužnicu, potkrijepljen i ostalim izvedenim dokazima prvenstveno iskazima saslušanih svjedoka optužbe.

175. Apelaciono vijeće nalazi bitnim istaći da je prvostepeni sud proveo obiman dokazni postupak koji je rezultirao dokazivanjem individualne krivice optuženog, pri čemu osuđujuća presuda nije zasnovana u cijelosti ili u najvećoj mjeri samo na činjenicama koje je prvostepeni sud prihvatio kao dokazanim u skladu sa članom 4. Zakona o ustupanju.

176. Iz izrečenog, ovo vijeće zaključuje da u postupanju prvostepenog suda nema elemenata koji bi ukazivali na povredu prava na pravično suđenje.

177. Podnijetom žalbom je po mišljenju odbrane povrijeđeno pravo na presumpciju nevinosti, pri čemu odbrana posebno ne obrazlaže u čemu se sastoji ova povreda. Imajući u vidu ranije izrečenu argumenataciju, Vijeće nalazi da iz obrazloženja prvostepene presude ne proizilazi da je prvostepeno vijeće imalo sumnju u pogledu bilo koje činjenice koja čini obilježje krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret ili od koje zavisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, pa da je tu sumnju nije rješavao na način koji je povoljniji za optuženog. Stoga, Vijeće i ovaj navod žalbe nalazi neosnovanim.

178. Apelaciono vijeće nalazi da je postupanje prvestepenog suda u vezi ovog žalbenog navoda u skladu sa pravnom argumentacijom Ustavnog suda BiH po podnijetim apelacijama koje su tretirale pitanje prihvatanja utvrđenih činjenica, sa aspekta principa pravičnog suđenja iz člana 6. Evropske konvencije.²⁵

179. Apelaciono vijeće, u konačnici primjećuje da odbrana u žalbi na presudu uopšte ne osporava sadržaj prihvaćenih činjenica (a to je u žalbi na presudu svakako mogla učiniti), niti ukazuje na dokaze koji bi upućivali na eventualno drugačije činjenično stanje, već se osporava samo princip po kojem na ovu vrstu rješenja nije postojalo pravo žalbe.

180. Slijedom svega navedenog, Apelaciono vijeće zaključuje da prihvatanjem gore navedenih činjenica nije došlo do povrede odredaba ZKP BiH, niti do povrede prava optuženog na pravično suđenje, kako se to u žalbi neosnovano tvrdi.

IV. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

181. Standard koji žalbeno vijeće treba primjeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost.

182. Žalbeno vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka isključujući svaku sumnju. Neće svaka činjenična greška biti razlog da žalbeno vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen usprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

183. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak Pretresnog vijeća bio opravdan žalbeno vijeće će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo Pretresno vijeće. Žalbeno vijeće ima na umu, kao opšte načelo da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u

²⁵ Vidjeti odluke Ustavnog suda BiH broj AP 2789/08 paragraf broj 48-50, kao i broj AP 4606/13 paragraf 50.

diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga Žalbeno vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo Pretresno vijeće.

184. Žalbeno vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje pretresnog vijeća samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjalo pretresno vijeće ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza "potpuno pogrešna."

185. U odnosu na neposredne i posredne dokaze Ustavni sud BiH naglašava da dokazivanje činjenica putem posrednih dokaza nije samo po sebi u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja, u skladu sa članom 6. stav 1. EKLJP.²⁶ Međutim, dokazanost činjenice putem posrednih dokaza mora se utvrditi izvan svake razumne sumnje, gdje mora postojati čvrsta i logična povezanost tako da činjenični zaključak pretresnog vijeća bude jedini mogući zaključak na osnovu dokaza. Kriterij koji se primjenjuje jeste razumna sumnja. Vrlo rijetko se činjenica može dokazati izvan svake sumnje. Svakako, kao kada se sastave svi dijelovi neke slagalice, ponekad posredni dokazi mogu biti uvjerljiviji od svjedočenja neposrednog očevidca koje može biti podložno varljivosti ljudske percepcije.

A. ŽALBA TUŽILAŠTVA

186. Tužilaštvo u žalbi ukazuje na navodno pogrešno utvrđeno činjenično stanje iz člana 299. stav 1. ZKP BiH u pogledu oslobađajućeg dijela presude, te predlaže da apelaciono vijeće žalbu prihvati u cijelosti, te preinači pobijanu presudu u njenom oslobađajućem dijelu, tako što će optuženog oglasiti krivim i za radnje za koje je pobijanom presudom oslobođen

187. Iako u uvodnom dijelu žalbe tužilaštvo ističe da prvostepeni sud nije pravilno cijenilo provedene dokaze koji su se odnosili na 6 tačaka optužnice za koje je optuženi oslobođen, u žalbu su navedeni konkretni žalbeni prigovori u pogledu tačaka 1., 4, 5 i 6 oslobađajućeg dijela presude, koje je apelaciono vijeće u smislu odredbi člana 306. ZKP BiH ispitalo. U pogledu onih tačaka oslobađajućeg dijela prvostepene presude koji se ne osporavaju žalbom tužilaštva, taj dio prvostepene presude ostaje nizmjenjen.

²⁶ M.Š., AP-661/04 (Ustavni sud BiH), Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 22. aprila 2005. godine, para. 36.

i. Tačka 1 oslobađajućeg dijela presude

Navodi tužilaštva

188. Tačka 1. oslobađajućeg dijela presude odnosi se na oštećenog Menzilović Šefika. Oštećeni je dao iskaz na glavnom pretresu, i prema navodima tužilaštva jasno identifikovao optuženog kao vinovnika događaja. U vezi navedenog tužilaštvo smatra da je prvostepeno vijeće pogrešno cijenilo iskaz ovog svjedoka kao nepouzdan poredeći ga sa iskazom svjedoka Smajiš Mirsada. U vezi navedenog tužilaštvo ističe da je vijeće cijenilo svjedok iskaz pomenutog svjedoka koji je dao Agenciji za istrage i zaštitu, a ne na glavnom pretresu, što je suprotno odluci istog vijeća da neće prihvatati kao dokaze iskaze koje su svjedoci davali razni policijskim agencijama tokom rata i poslije.

189. Stoga tužilaštvo smatra da je prvostepeno vijeće u konkretnom slučaju pogrešno primjenilo princip in dubio pro reo jer iz iskaza oštećenog jasno proizilazi da je optuženi počinio krivično djelo iz pomenute tačke.

Zaključak apelacionog vijeća

190. Tačkom 1. oslobađajućeg dijela presude, optuženi je oslobođen da je dana 15.05.1992. godine u fikulturnoj sali na Palama prišao oštećenom Menzilović Šefiku, te mu u namjeri nanošenja ozbiljnih psihičkih i fizičkih povreda drvenom držalicom sjekire zadao nekoliko udaraca po predjelu leđa, nanijevši mu vidne povrede.

191. Tačno se žalbom ukazuje da je oštećeni Menzilović Šefik prilikom svjedočenja na glavnom pretresu izjavio da ga je osoba koja se kritične prilike predstavila kao Batko na način pobliže opisan u izreci, odnosno odgovarajućem dijelu optužnice, udarila kritične prilike drškom od sjekire ili motike. Naveo je i da je kritične prilike bio okrenut leđima, ali da je vidio da mu je optuženi nanio opisane povrede na leđima. Pored ovog dokaza prvostepeno vijeće je cijenilo iskaz svjedoka Smajiš Mirsada koji je dao svoj iskaz pred AID-om na pomenute okolnosti iz tačke 1. oslobađajućeg dijela presude navodeći da je drugo lice udarilo oštećenog te da je svjedok to lično vidio.

192. Prilikom ocjene iskaza svjedoka Smajiš Mirsada vijeće nije tretiralo njegov iskaz kao iskaz iz istrage u smislu odredbi člana 273. stav 1. ZKP BiH već kao provjera kredibiliteta svjedoka oštećenog.

193. Tako je vijeće poređenjem sadržaja dokaza O – 22 i iskaza svjedoka Menzilović Šefika utvrdilo da oštećeni nije mogao vidjeti ko ga je udario jer je udaren s leđa, dok je s

druge strane svjedok Smajiš lično vidio lice koje je udarilo oštećenog. Dakle radi se o sadržaju dokaza koji ide u korist optuženom.

194. Kod ovakvog stanja stvari apelaciono vijeće nalazi ispravnim zaključak prvostepenog vijeća da je iskaz svjedoka Menzilović Šefika nepouzdan, te je pravilno primjenilo princip *in dubio pro reo*.

195. Vijeće ovdje napominje da je prilikom utvrđivanja pravno relevantnih činjenica, koje ukazuju da je optuženi počinio krivičnopravne radnje, potrebno dokazati izvan svake razumne sumnje.

196. S druge strane, u slučaju sumnje vijeće mora ići u korist optuženog, odnosno u skladu sa načelom *in dubio pro reo*.²⁷ Sud je dužan donijeti oslobađajuću presudu, ne samo u slučaju kada je dokazana nevinost, već i u slučaju kada nije dokazana krivnja optuženog. Svaka sumnja u postojanje neke pravno relevantne činjenice mora se odraziti u korist optuženog. Činjenice *in peius* koje se odnose na optuženog moraju se utvrditi sa potpunom sigurnošću (isključujući svaku razumnu sumnju). Ako postoji sumnja u odnosu na te činjenice, one se ne mogu uzeti kao utvrđene, već se imaju smatrati neutvrđenim. Drugo pravilo važi za činjenice koje idu u korist optuženom, odnosno *in favorem*. Te činjenice se uzimaju za utvrđene čak i onda ako su samo vjerovatne, tj. ako se sumnja u njihovo postojanje, pa čak i onda ako je postojanje činjenica na štetu optuženog vjerovatnije.²⁸ Slijedom navedenog, a u skladu sa odredbom člana 281. stav 2. ZKP BiH, obaveza je suda da savjesno ocijeni svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i da na osnovu takve ocjene izvede zaključak da li je neka činjenica dokazana.²⁹

197. Na osnovu svega navedenog vijeće je zaključilo da je žalbeni prigovor tužilaštva neosnovan, pa je stoga i odbijen.

²⁷ Presuda MKSJ u predmetu Blagojević paragraf 18

²⁸ Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini, Zajednički projekat Vijeća Evrope i Evropske komisije, str. 50

²⁹ Član 281. stav (2) ZKP BiH: „Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.“

ii. Tačka 4. oslobađajućeg dijela presude

Navodi tužilaštva

198. Tužilaštvo navodi da je prvostepeno vijeće pogrešno cijenilo iskaz svjedoka A-27, kao i druge dokaze koji se odnose na pomenutu tačku, te je stoga pogrešno primjenilo princip in dubio pro reo.

Zaključak apelacionog vijeća

199. Optuženi je oslobođen da je dana 24.08.1992. godine u večernjim satima iz stana izveo oštećene Gorušanin Seada i Biseru, a zatim ih dovezao vozilom na lokalitet Donji Miljevići, gdje ih je izveo iz vozila i upotrebom vatrenog oružja lišio života.

200. Prvostepeno vijeće je cijenilo da je iskaz svjedoka S-27 ključan u konkretnom slučaju. U pobijanoj presudi je opisan relevantni dio iskaza pomenutog svjedoka navodeći da je svjedok kritične prilike dok se vozio začuo pucanj koji je dolazio iz jednog vozila, a potom vidio i bljesak zbog čega je pratio to vozilo. Vozilo se kretalo prema lokalitetu Grbavice, a svjedok je saznao da to vozilo obično vozi optuženi. Navodi i da je kritične prilike vidio da je jedna osoba za volanom u vozilu, ali da nije mogao vidjeti lik osobe koja je tada upravljala vozilom. Prvostepeno vijeće je zaključilo da na osnovu ovog iskaza nije moguće utvrditi izvan svake razumne sumnje da je optuženi počinio krivično pravnu radnju koja mu se optužnicom stavlja na teret.

201. Apelaciono vijeće smatra u potpunosti ispravnim ovaj zaključak prvostepenog vijeća.

202. Naime, nijedan dokaz kako posredni tako i neposredni ne ukazuje da je optuženi izveo oštećene iz njihovog stana, te da ih je vozilom odvezao na lokalitet Donji Miljevići gdje ih je lišio života. I svjedok S-27 je prilikom svjedočenja izjavio da mu nije poznat identitet ubijenih, te da nije imao nikakvu informaciju u vezi njihovog odvođenja iz stana. Jedini dokaz koji je ponuđen jeste činjenica da je svjedok S-27 prepoznao vozilo kao vozilo koje obično koristio optuženi.

203. Vijeće je izvršilo uvidu u dokaz T-184, kojeg između ostalog čini i dokumentacija Centra javne bezbjednosti Sarajevo, u vezi uviđaja povodom lišenja slobode bračnog para Gorušanin, a na koji se tužilaštvo poziva u žalbi. Tačno se u žalbi navodi da je policija o

tom događaju dobila saznanje od svjedoka S-27. Također u izvještaju je navedeno da je svjedok S-27 kao mogućeg počinioca označio lice po nadimku Batko.

204. Već je navedneo da svjedok nije vido lik počinioca, već da je donio zaključak o počiniocu na osnovu činjenice da je optuženi koristio vozilo koje je svjedok vidio na licu mjesta.

205. S druge strane iz dokaza T-184 proizilazi da je u aktu Državne agencije za istrage i zaštitu broj 14-04/2-428-6/05 od 29.11.2005. godine označeno drugo lice kao počinitelj ubistva bračnog para Gorušanin.

206. Stoga, cijeneći sve ove okolnosti u njihovoj ukupnosti, ovo vijeće, a kako je to pravilno utvrđeno i prvostepenom presudom, nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi da je predmetno ubistvo za koje nema sumnje da se desilo, učinio upravo optuženi, te je stoga rukovodeći se načelom ZKP BiH „in dubio pro reo“ po kome u slučaju „sumnje u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog“, ovo vijeće je ocijenilo kao valjan stav prvostepenog suda da nije dokazano da je optuženi Vlahović Veselin izvršio krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

iii. Tačka 5 i 6 oslobađajućeg dijela presude

Navodi tužilaštva

207. Tužilaštvo je u odnosu na tačke 5 i 6 oslobađajućeg dijela pobijane presude dalo zajednički žalbeni navod. U žalbi se ističe da je vijeće svoj zaključak povodom predmetnih tačaka izvelo na paušalan i proizvoljan način. Nadalje se u žalbi navodi da je vijeće pogrešno cijenilo iskaze svjedoka odbrane Katanić Zorana, Nedeljković Đorđa i Đukanović Dragoljuba iz kojih iskaza je prvostepeno vijeće zaključilo da optuženi nakon jula mjeseca 1992. godine nije bio na području grada Sarajeva. Tužilaštvo nadalje smatra da je ovakav zaključak prvostepenog vijeća u suprotnosti sa zaključkom iz paragrafa 924 pobijane presude u kojem vijeće zaključuje da nije bilo moguće utvrditi tačan datum njegovog odlaska.

Zaključak apelacionog vijeća

208. Tačkom 5. oslobađajućeg dijela pobijane presude optuženi je oslobođen optužbe da je dana 13.09. 1992. godine zajedno sa drugim osobama učestvovao u fizičkom zlostavljanju Pašić Malika i njegove supruge Esme.

209. Tačkom 6. oslobađajućeg dijela pobijane presude optuženi je oslobođen optužbe da je dana 29.09.1992. godine zajedno sa grupom osoba došao u stan oštećenog Jažić Nihada, u kojem stanu su isti fizički maltretirali optuženog i silovali suprugu, a u kojem stanu je optuženi potom lišio života oštećenog, tako što mu je nožem prerezao vrat.

210. Prvostepeno vijeće je u vezi navedenih tačaka cijeno iskaze svjedoka Katanić Zorana, Nedeljkov Đorđa, Đukanović Dragoljuba, te materijalni dokaz O-33, na osnovu kojih je zaključilo da optuženi nakon jula 1992. godine, nije bio na području grada Sarajeva, odnosno da je bio izvan BiH.

211. Prvostepeno vijeće je našlo uvjerljivim iskaze ovih svjedoka koji su realno mogli dati adekvatnu informaciju o kretanjima optuženog s obzirom da su svjedoci Nedeljkov Đorđe i Đukanović Dragoljub bili njegovi branioci u predmetima koji su se vodili izvan BiH, a što je konstatovalo i prvostepeno vijeće. Također, svjedok Katanić Zoran je poznavao optuženog s obzirom da je radio na obezbjeđenju njegovog objekta. Vijeće cijeni da ovi svjedoci nisu imali razloga niti motiva davati optuženom lažni alibi. Iskaz svjedoka Nedeljković Đorđa je dodatno potkrijepljen materijalnim dokazima odbrane O-2, a radi se o rješenju Vrhovnog suda Srbije od 08. 11. 1993. godine o ukidanju pritvora prema optuženom koji je trajao od 28.02.1993. godine.

212. Nadalje, prvostepeno vijeće je cijeno i iskaz i svjedoka S-25 koji je istakao da optuženog više nije viđao nakon jula 1992. godine. Suprotno navodima tužilaštva, ni iz iskaza svjedoka Škipina Arsenija se nemože izvrsti zaključak van razumne sumnje da je optuženi u 9 mjesecu, odnosno 19.09.1992 godine boravio na podrčju Grbavice, jer i sam svjeodk je više puta naveo da nije siguran kada je depeša o lišenju slobode optuženog stigla, a na upit branioca otpuženog je izjavio da bi mogla biti jesen 1992. godine.

213. Zaključak prvostepenog vijeća da nije moglo na osnovu provedenih dokaza odrediti tačne datume dolaska i odlaska optuženog, nije u suprotnosti sa ostalim zaključcima vijeća povodom tačaka 5 i 6 oslobađajućeg dijela presude, a kako to pogrešno u žalbi interpretira tužilaštvo.

214. Naime, činjenica tačnog datuma odlaska i dolaska optuženog u konkretnom slučaju nije relevantna, s obzirom da je vijeće izvan svake razumne sumnje utvrdilo prisutnost optuženog na teritoriji Grbavice, Vraca i Kovačića u periodu na koji se odnosi optužnica odnosno početak maja, kraj jula 1992. godine. S obzirom na navedeno, vijeće cijeni dovoljnim utvrditi mjesec kao vremensku odrednicu, što je u pobijanoj presudi i učinjeno, a utvrđivanje tačnog datuma odlaska optuženog i njegovog dolaska nakon ovog perioda se ukazuje irrelevantnim.

215. Nadalje, prvostepeno vijeće je pored dokaza koji ukazuju na alibi optuženog, ocijenilo i iskaze svjedoka koji su svjedočili na okolnosti konkretnih događaja koji se navode u pomenutim tačkama. U tom smislu prvostepeno vijeće je cijeno njihove iskaze nedosljednim. Naime, poredeći iskaze svjedoka oštećenih Pašić Malika i Esme iz istrage i glavnog pretresa, vijeće je utvrdilo da oštećeni u istrazi uopšte nisu identifikovali optuženog kao vinovnika tog događaja, a prema stanju svari, bili su u mogućnosti vidjeti počinioca, te ga spominju u kontekstu svih događanja na Vracama i Grbavici. Sa druge strane na glavnom pretresu su izjavili da je optuženi počinilac. Međutim, prvostepeno vijeće nalazi spornim i način identifikacije optuženog kao vinovnika događaja od strane ovih svjedoka ističući da svjedoci:“ uopće ne opisuju fizički izgled optuženog u ulozi svog vinovnika, isti navode da ga, obzirom na protek vremena, ne bi mogli sada prepoznati³⁰, već samo navode da im je poznat sa spota i ispred zgrade, te da im je Trifković Brane ranije pokazao ko je „Batko“.

216. Prvostepeno vijeće je pravilno poredilo način opisa optuženog od strane oštećenih Pašić Malika i Esme sa drugim svjedocima koji su također bili očevici navodeći:“ brojni drugi svjedoci bez ikakvih poteškoća spontano i samoinicijativno identifikovali optuženog u sudnici, navodeći da se isti uopće nije ni promijenio likom, već da samo, sasvim prirodno, djeluje starije“.

217. Iz navedenog, apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće na pravilan način cijeno sve činjenice i okolnosti, te na pravilan način donijelo odluku kojom oslobađa optuženog, s obzirom da ni prema mišljenju ovog vijeća na osnovu provedenih dokaza ne može se izvan svake razumne sumnje izvesti zaključak da je optuženi počinio krivičnopravne radnje koje mu se stavljaju na teret ovom tačkom.

³⁰ Paragraf 927 pobijane presude

218. Kada je u pitanju tačka 6 prvostepeno vijeće je cijenilo iskaz svjedoka S-26 koji je očevidac događaja opisanog u pomenutoj tački. Kao i u prethodnoj tački prvostepeno vijeće nije našlo pouzdanim iskaz ovog svjedoka u pogledu identifikacije optuženog kao vinovnika događaja.

219. Svjedok S-26 je u svom svjedočenju navela da se sjeća da je dana 29.09.1992. godine na vrata pokucao izvjesni Miki koji se tako i predstavio i koji je bio u pratnji sa još dvojicom vojnika. Prilikom opisa vojnika po imenu Miki svjedok je navela a da je imao maskirnu uniformi sa bordo beretkom na glavi. Prema njenim riječima ona je bila silovana od strane lica po imenu Miki. Lice koje je lišilo slobode njenog muža je prema njenim riječima bilo u maskirnoj uniformi, starosti 20 do 25 godina, normalne kilaže, a svjedok je navela da je imao i nož. Ispitana na glavnom pretresu nije navela da je optuženog igdje vidjela prije dolaska u njen stan. Također, na glavnom pretresu je izjavila da je prilikom davanja izjave u CJB na slici prepoznala lice koje je ubilo njenog muža, te je onda na osnovu slike saznala da se to lice zove Vlahović Veselin zvani Batko. Navela je da je tom prilikom prepoznala i sliku Mikija, ali da se nije raspitivala za njegovo ime. Prema njenim riječima niko nije sačinjavao zapisnik, te da se nije nigdje morala potpisati. Svjedok je također navela da je na televiziji imala priliku da vidi njegov lik, te da su u udruženjima pominjali njegovo ime. Svjedok se nije mogla vremenski odrediti kada je optuženog vidjela na televiziji.

220. U iskazu iz istrage dat pred Tužilaštvom dana 14.04.2010. godine svjedok je navela da je poznavala jednog od vojnika koji im je ušao u stan i to sa barikade. Opisujući izgled te osobe navela je da je nižeg rasta i mršaviji, kratke kose sa zaliscima. Također je rekla da je kada ga je viđala na barikadama bio uvijek sa šajkačom, a da te prilike nije imao nikakvu kapu. U daljem dijelu iskaza iz istrage je navela da je nakon izvjesnog vremena po odlasku sa Grbavice slučajno ugledala sliku ispod koje je pisalo ime Veselin Vlahović Batko, ne pominjući da je davala iskaz u CJB. Također je navela da je prije davanja iskaza u Tužilaštvu, vidjela sliku optuženog u novinama i to njegovu sliku iz sadašnjeg vremena navodeći da se udebljao.

221. Poredeći ova dva iskaza svjedoka S-26 vijeće je uočilo nedosljednosti u činjenicama da li je optuženog negdje vidjela ranije, te u načinu kako je saznala da se radi o optuženom. Nadalje, apelaciono vijeće cijeni pravilnim zaključak prvostepenog vijeća i pravljenje razlike između njenog opisa i opisa ostalih svjedoka u pogledu optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Svi su ga svjedoci identifikovali kao zdepastu odnosno

nabijenu osobu nižeg rasta, pri čemu svjedoci navode da su ga često viđali na TV spotu snimljenog na lokalitetu Vraca (TV Srna), dok ga je svjedok S-26 opisala kao mršavog.

222. Nadalje, apelaciono vijeće je analiziralo i zaključke prvostepenog vijeća u odnosu na njegovo ponašanje kritične prilike. S tim u vezi vijeće ističe da se tačno u žalbi tužilaštva navodi da se nečije ponašanje ne može sto posto preslikati na svaki događaj, međutim imajući u vidu da se optuženi u svim tačkama u kojima je oglašen krivim upravo isticao po svom otvorenom predstavljanju ili su ga drugi predstavljali, da je u grupi uvijek bio dominantan, te da se isticao u činjenici da je silovao svjedokinje oštećene, to ovo vijeće nalazi pravilnim zaključak prvostepenog vijeća u pogledu opisa njegovog ponašanja. Prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da se na osnovu iskaza svjedoka da zaključiti da se radilo o osobi koja istupa dominantno i autoritarno, dok u događaju iz pomenute tačke, tako postupa tzv. „Miki“

223. Stoga imajući u vidu da se nije moglo sa sigurnošću utvrditi da li je optuženi bio prisutan na inkriminisanom području u vremenu na koje se odnose tačke 5 i 6 oslobađajućeg dijela presude, te imajući u vidu nedosljednosti iskaza svjedoka koji su govorili o događajima iz pomenutih tački, prvostepeno vijeće je pravilno oslobodilo optuženog primjenjujući princip in dubio pro reo.

B. ŽALBA BRANIoca GOLIĆA

(i) Postojanje široko rasprostranjenog i sistematičnog napada

Navodi odbrane

224. Odbrana smatra da je prvostepeno vijeće pogrešno utvrdilo činjenično stanje u pogledu postojanja široko rasprostranjenog i sistematičnog napada.

225. U žalbi se detaljno obrazlaže cjelokupna situacija koja je vladala na području grada Sarajeva od početka aprila mjeseca 1992. godine, opisujući događaje koji su se dešavali na području grada Sarajeva u aprilu i maju mjesecu iste godine, iz čega se prema mišljenju odbrane može zaključiti da je postojao sukob dviju strana.

226. U prilog svojoj tvrdnji o nepostojanju široko rasprostranjenog i sistematičnog napada branilac se poziva na iskaze svjedoka koje su dali na glavnom pretresu, iz kojih prema tvrdnji odbrane proističe da je atmosfera straha vladala i kod stanovništva srpske nacionalnosti, koji su također morali da poduzmu određene mjere kako bi se zaštitili.

Odbrana dalje navodi da je formirana policijska stanica u cilju stvaranja normalnijih uslova života, te da je činjenica premještanja stanovništva sa jedne na drugu teritoriju zabilježena na obje strane.

227. Na javnoj sjednici branilac je ostao pri pisanim žalbenim navodima, ističući da na području Grbavice, Vraca i Kovačića 1992. godine nije postojao širok i sistematičan napad vojnih i paravojnih snaga RS usmjeren protiv nesrpskog civilnog stanovništva, odnosno da optuženi nije znao za napad te njegove radnje nisu predstavljale dio tog napada.

Zaključak apelacionog vijeća

228. Navodi odbrane u pogledu ovog žalbenog prigovora su neosnovani.

229. Prije svega, prvostepeno vijeće je pravilno definisalo pojam širok i sistematičan napad pozivajući se pri tome na praksu Međunarodnog Krivičnog Suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu Kunarac, Kovač i Vuković, s obzirom da KZ BiH ne daje obrazloženje za ovaj bitan element krivičnog djela. Prvostepeni je sud dao iscrpno i argumentovano obrazloženje svakog pojedinog segmenta „*širokog i sistematičnog napada*“, obrazlažući sve elemente i odrednice takvog napada. Tako je najprije, na temelju svih provedenih dokaza, a nadasve iskaza svjedoka, koji su imali direktna saznanja o predmetnim dešavanjima, kao i utvrđenih činjenica, ispravno zaključeno da je postojao određeni obrazac ponašanja pripadnika srpskih vojnih i paravojnih snaga koji je bio isključivo usmjeren protiv civilnog bošnjačkog i hrvatskog stanovništva³¹.

230. Tako je prvostepeno vijeće pravilno cijeno iskaze svjedoka Gobeljić Hasana, Babić Hatidže, Šehić Muhameda, Husković Dževada, S-7, Kanlić Asima, S-29, Jakupović Alhidade, Pecar Ejuba, Selimović Samira, S-19, S-4, Subašić – Oković Aide, S-40, Mujković Jasmine, S-36 i drugi koji su svjedočili o onome što su lično doživjeli, i što su vidjeli, opisujući i druge događaje kojima su svjedočili, a koji se tiču maltretiranja nesrpskog stanovništva naselja Grbavica, Vraca i Kovačića od strane srpskih vojnih i paravojnih formacija. Svjedoci su potvrdili da je nesrpskom civilnom stanovništvu bila ograničena sloboda kretanja, da su srpski vojnici mogli u svako doba da legitimišu i pretresaju nesrpsko civilno stanovništvo, da su im prestala određena prava. Nadalje, iz iskaza svjedoka proizilazi da su po dolasku na Grbavicu, pripadnici srpske vojske dali upute muslimanima da ostanu u kućama i budu lojalni vojnim snagama, te da ne kontaktiraju

bilo koga putem telefona. O provođenju masovnog istjerivanja muslimana, kao i intenzivnim pretresima muslimanskih i hrvatskih stanova uz istovremeno oduzimanje njihove imovine također svjedoče pomenuti svjedoci. Pojedini svjedoci su istakli da su pazili prilikom kretanja po naselju da ne nose ličnu kartu jer u tom slučaju neće znati ko su, pa „imaju šanse“, te da su se kretali uz pratnju poznanika srpske nacionalnosti kako bi drugi mislili da su i oni pripadnici srpske nacionalnosti.

231. Dovodeći iskaze ovih svjedoka, u vezu sa prihvaćenim utvrđenim činjenicama, kao i uloženim materijalnim dokazima, prvostepeni sud ispravno utvđuje da je napad bio širok i sistematičan, te da je trajao od početka mjeseca maja 1992. godine do jula 1993. godine. Na temelju svih provedenih dokaza vidljivo je da napadi na području naselja Grbavica nisu izolovanog karaktera, da nije riječ o sporadičnim incidentima niti o pojedinačnim zločinima, već o sistematskom ponašanju prema civilnom stanovništvu nesrpske nacionalnosti.

232. U tom smislu prvostepeno vijeće se pravilno pozvalo i na dokaz T-194 u kojem se nalazi se Pregled zločina izvršenih na području naselja Grbavica-Novo Sarajevo, iz čega je jasno vidljiva masovnost i brojnost počinjenih zločina.

233. Iako odbrana u žalbi nastoji kao protuargumente iznijeti određene činjenice koje se tiču postojanja oružanog sukoba kao i stanja srpskog stanovništva, i rada policije na području Grbavice, Kovačića i Vraca, ali iz istih prema mišljenju ovog vijeća ne proizilazi drugačije stanje stvari od onoga utvrđenog pobijanom presudom. Apelaciono vijeće ne spori činjenicu da je na području Grbavice, Vraca i Kovačića u inkriminisano vrijeme vladalo haotično stanje i da je među stanovništvom vladao strah, što se namaće logičkim imajući u vidu cjelokupni kontekst dešavanja u tom periodu. Također iz dokaza proizilazi da su postojala nastojanja od strane policijske stanice da se stanje na pomenutom području dovede u red, ali ne u cilju suzbijanja krivično pravnih radnji koje su evidentno bile usmjerene prema nesrpskom stanovništvu. Nadalje, Prvostepeno vijeće je cijeno i dokaze koji su ukazivali na eventualno postojanje oružanog sukob,a pravilno cijeneći da niti jedan od saslušanih svjedoka ne spominje bilo kakve intenzivnije napada Armije RBiH, ili granatiranje naselja Grbavice, Vraca ili Kovačići, na način koji bi naveo na zaključak da je u relevantno vrijeme postojao oružani sukob na području tih naselja. S tim u vezi, prvostepeno vijeće je pravilno ocijenilo da oružana dejstva pripadnika Armije RBiH nisu ni

³¹ Paragraf 178 prvostepene presude

u jednom trenutku umanjila obim ili karakter napada koji je vršila srpska vojska nad stanovnicima Grbavice, Vraca i Kovačića.

234. Stoga, imajući u vidu sve navedeno, kao i sve okolnosti koje su pravilno utvrđene u toku prvostepenog postupka, ovo vijeće zaključuje, suprotno tvrdnjama iznesenim u žalbi odbrane, da je u inkriminisano vrijeme postojao širok i sistematičan napad koji je bio usmjeren prema civilnom stanovništvu nesrpske nacionalnosti.

235. Prvostepeno vijeće je u obrazloženju pobijane presude, dalo valjane razloge i u dovoljnoj mjeri obrazložilo na temelju kojih dokaza je došlo do svojih zaključaka, a koje zaključke prihvata i ovo vijeće. Stoga se prigovor odbrane ima odbiti kao neosnovan.

(ii) Osporavanje znanja optuženog za napad i da su njegova djela dio napada

Navodi odbrane

236. Branilac je istakao da optuženi nije bio pripadnik vojnih ili policijskih snaga iz čega bi se po njegovom mišljenju moglo crpiti njegovo znanje o postojanju širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva. Branilac je nadalje istakao da je optuženi oglašen krivim da je djelo počinio u okviru paravojnih formacija, za koje je u toku postupka, prema mišljenju odbrane utvrđeno da nisu postojale.

237. Nadalje se u žalbi ističe da pobijanom presudom nije van razumne sumnje dokazano da su paravojne formacije postojale na području Grbavice 1992. godine, te da u zgradi „Digitron Buje „nije bila smještena paravojna formacija „Bijeli anđeli“.

238. Branilac navodi da iz iskaza proizilazi da je u pomenutoj zgradi bila smještena određena jedinica, koja nije bila paravojna, te da nema dokaza da je optuženi toj jedinici pripadao niti ima relevantnih dokaza koji ukazuju na odnos subordinacije optuženog sa komandom jedinice koja je tu bila smještena, bez obzira kako se ona u konačnici zvala.

239. Prema riječima odbrane svjedoci su govorili kako nisu vidjeli da optuženi bilo kome odgovara, da nije pripadao niti jednoj jedinici, niti da postoje podaci o vojnoj angažovanosti optuženog.

240. Odbrana nadalje navodi da i paravojna jedinica mora imati određenu hijerarhiju i odnos nadređenosti. Stoga, odbrana smatra da optuženi nije bio pripadnik bilo kakve

formacije, niti je dokazana bilo kakva veza optuženog sa vojnim, policijskim ili paravojnim formacijama, iz čega po mišljenju odbrane se da zaključiti da ne postoji drugi opšti uslov za postojanje krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret.

Zaključak apelacionog vijeća

241. Apelaciono vijeće je cijenilo pobijanu preudu u okviru žalbenih navoda odbrane, te izvelo zaključak da je žalba odbrane neosnovana.

242. U obrazloženju pobijane presude, prvostepeni sud je iznio dokaze i razloge na temelju kojih je utvrđeno da je optuženi znao za napad i da su njegova djela dio tog napada. Ovakav zaključak prvostepeno vijeće je iznijelo na osnovu činjenice da je optuženi u inkriminisano vrijeme formacijski predstavljao dio oružanih snaga koje su vršile širok i sistematičan napad, a što proizilazi iz činjenice da je nosio naoružanje, da je imao uniformu, te da je često boravio u prostorijama „Digitron Buje“ gdje je prema iskazima mnogih svjedoka bio štab, i gdje su se skupljale različitih formacije VRS i MUP-a RS, ali i paravojnih formacija. Iz iskaza svjedoka Škipina Arsenija vidljivo je da optuženi bez obzira na činjenicu da nije bio zvanično vođen u vojnoj evidenciji, identifikovan kao pripadnik vojske navodeći da on nikad nije bio u rezervnom ni aktivnom sastavu policije, ali da su postojala ova saznanja patrola i radnika krim-službe koja su ukazivala da je optuženi pripadnik vojske, a što prema riječima ovog svjedoka proizilazi iz činjenice da su išli da ga traže u zgradu „DigitronBuje“ gdje je bila jedna od komandi čete.

243. U žalbi se odbrana pogrešno poziva da je optuženi oglašen krivim da je počinio krivično djelo u svojstvu pripadnika paravojne formacije „Bijeli anđeli“, jer se ni u izreci niti u obrazloženju presude takva formacija ne pominje upravo iz razloga što je i samo prvostepeno vijeće obrazložilo da u toku provedenog postupka nije nesporno utvrđena njegova pripadnost ovoj konkretnoj paravojnoj formaciji.

244. S druge strane prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da je optuženi nesporno postupao u okviru oružanih formacija VRS, na način da je od početka napada bio raspoređen na odgovarajuće poslove i zadatke, da se prilikom počinjenja krivično pravnih radnji pojavljivao u raznim uniformama i uvijek naoružan, a što proizilazi iz iskaza svjedoka opisujući ga u raznim odorama u vidu šarenog odijela, SMB uniforme, te u određenim slučajevima i u radničkom kombinezonu.

245. Ispravno cijeneći provedene dokaze i dovodeći u vezu činjenicu da je optuženi bio raspoređen na određene dužnosti i zadatke, da je dužio uniformu i oružje, koje je koristio pri izvršenju inkriminiranih radnji, sa okolnošću masovnosti napada i sveobuhvatnosti djelovanja srpskih snaga na teritoriji pod njihovom kontrolom, prvostepeno vijeće pravilno zaključuje da je optuženi kao dio formacija VRS, koje su vršile napad, bio upućen u svakodnevna dešavanja. Stoga apelaciono vijeće i podržava stav prvostepenog vijeća da eventualno utvrđivanje pojedinačnog statusnog svojstva optuženog, u konkretnom slučaju ne predstavlja bitni element za postojanje krivičnog djela.

246. Prema tome, optuženi je bio u potpunosti svjestan svojih djela i njihovih posljedica, i htio je da ista budu dio napada, koji se sistematski odvijao na području naselja Grbavica, Vraca i Kovačići, čime je ispunjen i ovaj opšti element krivičnog djela koje mu se stavlja na teret.

247. Odbrana žalbenim navodima nije dovela u pitanje ispravnost zaključaka prvostepenog vijeća, te se prigovor odbrane u pogledu pomenutog žalbenog prigovora odbija kao neosnovan.

(iii) Progon u osnovi zločina protiv čovječnosti

Navodi odbrane

248. Odbrana smatra da na strani optuženog nije dokazana diskriminatorska namjera koja mora postojati kod krivičnog djela progon u okviru Zločina protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

249. U prilog ovoj tvrdnji odbrana navodi kako na osnovu iskaza svjedoka proizilazi da je optuženi određene inkriminirane radnje provodio i prema pripadnicima srpskog naroda, te da su ga se bojali. Odbrana izdvaja navode pojedinih svjedoka, pa je tako istaknuto da je svjedok S-3 govorio o navodnom maltretiranju i srpskih porodica u smislu silovanja žena srpskih vojnika, kao i iskaz svjedoka S-25 iz kojeg prema navodima odbrane proizilazi da je optuženi također silovao ženu srpske nacionalnosti.

250. S tim uvezi odbrana navodi da na strani optuženog u inkriminirano vrijeme, a prilikom izvršenja eventualno dokazanih inkriminiranih radnji nije postojala diskriminatorska namjera.

251. Odbrana smatra da je u tom smislu tužilaštvo odustalo od tačke 7 optužnice od 25.05.2011. godine, jer bi prema mišljenju odbrane njeno saslušanje isključilo diskriminatorску namjeru na strani optuženog.

252. Cijeneći navedeno, odbrana smatra da je u konkretnom slučaju primjenjiv princip in dubio pro reo jer je u razumnu sumnju dovedena diskriminatorna namjera optuženog kao bitan elemenat progona.

253. Odbrana je u dijelu žalbe u kojem se pobija postojanje široko rasprostranjenog i sistematičnog napada osporavala postojanje progona navodeći kako je do preseljenja stanovništva dolazilo na obje strane, te da se u tom smislu radilo o razmjenama koje po mišljenju odbrane ne predstavljaju progon.

Zaključak apelacionog vijeća

254. Na osnovu provedenih dokaza prvostepeno vijeće je utvrdilo da je kod optuženog postojala diskriminatorna namjera i to na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, a zaključak o postojanju diskriminatorne namjere kod optuženog u potpunosti prihvata i ovo apelaciono vijeće.

255. Prvostepeno vijeće je prije svega dalo detaljnu i iscrpnu analizu progona kao krivičnog djela u okviru Zločina protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH. Također, prvo stepeno vijeće se pravilno pozvalo na stavove vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH zauzetom u drugostepenoj presudi *Ratko Bundalo i dr. i Savić Krsto* obilježja djela, u kojem se obrazlaže da radnje izvršenja naznačene pod tačkom h) odnose se na progon bilo koje grupe ljudi ili zajednice na političkom, rasnom, nacionalnom, etničkom, kulturnom, vjerskom, spolnom ili drugom temelju, koji je opće prihvaćen kao nedozvoljen po međunarodnom pravu u vezi sa bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojeg krivičnog djela propisanog KZ BiH ili bilo kojeg krivičnog djela u nadležnosti Suda BiH. S tim u vezi prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da je optuženi izvršio progon na nacionalnoj i vjerskoj osnovi i to ubistvima, odvođenjem u ropstvo, protivpravnim zatvaranjima, mučenjima, silovanjima, prisilnim nestancima osoba, drugim nečovječnim djelima i pljačkom imovine.

256. S tim u vezi pravilno je utvrđeno da je kod progona potrebno utvrditi postojanje diskriminatorne namjere učinioca, koja je detaljno obrazložena u dijelu koji razmatra progon u okviru Zločina protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

257. Prvostepeno vijeće je u okviru svake pojedinačne tačke osuđujućeg dijela presude opisalo radnje optuženog na osnovu kojih je zasnovan ovaj zaključak prvostepenog vijeća da su iste počinjene iz nacionalnih i vjerskih pobuda. Prije svega, radnje optuženog su bile usmjerene prema bošnjačkom i hrvatskom stanovništvu. Optuženi je oglašen krivim za 60 tačaka optužnice koje su detaljno i opisane u pobijanoj presdi. Sve žrtve su bile bošnjačke ili hrvatske nacionalnosti. Nadalje, optuženi je gotovo svaku priliku koristio da istakne vjersku ili nacionalnu pripadnost svoje žrtve, pri tome koristeći pogrđni naziv „balija“ nakon čega bi uslijedilo ili udaranje, ili odvođenje, silovanje i slično. Tako je za oštećenog S-35 u pobijanoj presudi navedeno sljedeće: Nakon što se svjedok na Batkovo pitanje predstavio, Batko mu je rekao „a ti si to balija“, nakon čega ga je počeo udarati, zatim mu se obratio balijo, skini taj prsten“ i „daj pare balijo”.³² Nadalje, oštećenog S-13 optuženi je nakon što je vidio njegovu ličnu kartu počeo udarati pendrekom.³³ Nadalje, obrazlažući okolnosti u vezi oštećenog Čengić Gorana, iz provedenih dokaza jasno proizilazi da je oštećeni bio na „pogrešnom mjestu, u pogrešno vrijeme“ jer je optuženi saznajući njegovo ime odveo ga zajedno sa oštećenim Čerimagić Husnijom. Prepričavajući ono što je doživio i svjedok Alihodžić Nijaz je svjedočeći na okolnosti iz tačke 53 naveo kako je svjedok je osjetio neki smrad, na šta mu je Batko rekao da je tu zaklao dosta „balija”.³⁴ ovu činjenicu je pravilno konstatovalo i prvostepeno vijeće ističući:” Vijeće je našlo da su sve poduzete (i dokazane) radnje izvršenja optuženog imale u sebi diskriminatorSKU osnovu obzirom da su djela i počinjena prema civilima nesrpske nacionalnosti (muslimanima-Bošnjacima i Hrvatima) naselja Grbavica, Vraca i Kovačići, pri čemu je njihov položaj i život, spram njihovih komšija srpske nacionalnosti, svakako bio inferioran. To optuženi konstantno potvrđuje svojim djelima, nazivajući pogrđno žrtve „balijama“, „ustašama“, „Turcima“, odnosno sličnim sinonimima istog pogrđnog značenja³⁵.

258. Također iz provedenih dokaza jasno proizilazi da je optuženi samo ulazio u stanove gdje su živjeli muslimani ili hrvati, a da su se oni i krili u stanovima gdje su stanovali srbi jer je prema riječima mnogih bilo sigurnije. Tako je svjedok S-4 u tački 10 osuđujućeg dijela presude navela da je ušao optuženi u haustor pitajući:“ Ima li balija u zgradi, na što je ona odogovorila odrično, nakon čega su se udaljili”.³⁶ I svjedok S-19 je u svom iskazu istakla da

³² Paragraf 162 prvostepene presude

³³ Paragraf 174

³⁴ Paragraf 822 prvostepene presude

³⁵ Paragraf 22 prvostepene presude

³⁶ Paragraf 293

je prilikom razgovora sa optuženim on izjavio: „Pa on meni kaže kučko jedna ja tebe viđam, pa zar si ti Turkinja“.³⁷

259. Na osnovu svega navedenog vijeće nalazi neosnovanim prigovor odbrane koji se odnosi na ne postojanje diskriminatorne namjere optuženog.

260. Činjenica je da je manji broj svjedoka u svojim iskazima govorio o određenom broju nedozvoljenog postupanja optuženog i prema srpskom stanovništvu. Apelaciono vijeće ističe da takvo postupanje optuženog nije bilo predmet ovog postupka, ali i čak da se prihvate kao tačni, takvi navodi sami po sebi ne isključuju postojanje diskriminatorne namjere optuženog u odnosu na osuđujuće tačke prvostepene presude. Pogotovo kad se ima u vidu da je optuženi radnje za koje je oglašen krivim učinio prema nesrpskom stanovništvu, upravo zbog njihove različite nacionalne i vjerske pripadnosti. Optuženi se teretio zbog krivično pravnih radnji ubistva, mučenja, prisilnih nestanaka, odvođenja u rospstvo, silovanja, protivpravnog zatvaranja, drugih nečovječnih djela, uključujući i pljačku stanovništva kao oblika progona predviđenog članom 172. stav 1. Tačka h) KZ BiH. Podnijetom i izmjenjenom optužnicom optuženom se nije ni stavljala na teret deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva, kao jedan od oblika progona. Stoga tvrdnje odbrane da je do preseljenja stanovništva dolazilo na obje strane nemaju pravni značaj za utvđivanje krivice optuženog u konkretnom predmetu.

³⁷ Strana 14 Transkript svjedočenja od 03.11.2011. godine

C. ŽALBA BRANIOCA LAZAREVIĆA

261. Branilac Lazarević Radivoje je prigovor na pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja uložio u odnosu na 25 tačaka osuđujućeg dijela presude. U odnosu na preostalih 35 tačaka osuđujućeg dijela prvostepene presude podnijetom žalbom se ne osporava pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja.³⁸ Pored toga, u uvodnom dijelu žalbe koji se odnosi na navode o povredi činjeničnog stanja, branilac je dao opšte primjedbe u pogledu izjava svjedoka, svjedočenja zaštićenih svjedoka, te na činjenicu da nakon izvođenja dokaza odbrane tužilac nije izvodio dokaze replike. Imajući u vidu odrebe člana 306. ZKP BiH apelaciono vijeće se kretalo u okviru žalbenih navoda odbrane.

262. Tužilaštvo je u vezi žalbenog prigovora pogrešno i nepotuno utvrđenog činjeničnog stanja predložilo da se isti u cijelosti odbije u odnosu na sve tačke, te da se pobijana presuda potvrdi za sve osuđujuće tačke.

263. Kada je u pitanju prigovor odbrane u vezi izjava svjedoka u žalbi se uopšteno razmatra na koji način bi se trebao cijeliti kredibilitet svjedoka, ističući da je na pojedine tačke optužnice tužilaštvo izvelo dokaz saslušanjem jednog svjedoka, ili se radilo o svjedocima koja imaju saznanja iz druge ruke.

264. U pogledu ovog žalbenog prigovora vijeće će se osvrnuti u okviru konkretnih tačaka, jer je i odbrana upravo ovaj svoj uopšteno prigovor konkretizovala kroz pojedine tačke osuđujućeg dijela presude.

265. Kada je u pitanju prigovor koji se odnosi na zaštićene svjedoke odbrana navodi da sud nije odbio prijedlog nijednog svjedoka za dodjeljivanje zaštitnih mjera. Vijeće se na ovaj prigovor osvrnulo u okviru bitnih povreda zakona o krivičnom postupku, te stoga neće ponavljati iste argumente. Ono što je zajedničko za sve svjedoke, da nijedan od ispitanih svjedoka, koji su imali određene mjere zaštite, nije imao status zaštićenog svjedoka propisan članom 14-22 Zakona o zaštiti svjedoka. Identitet svih ispitanih svjedoka je bio poznat i odbrani i optuženom, te je odbrana bila u mogućnosti da sve svjedoke optužbe koji su pristupili na glavni pretres unakrsno ispita. Stoga je neosnovan žalbeni navod da se na ovim iskazima nije mogla zasnovati osuđujuća presuda.

³⁸Po ovom osnovu, žalbom se neosporavaju slijedeće tačke prvostepene presude: 3, 4, 9, 15, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 27, 30, 31, 33-48, 50, 53, 54, 56, 57, 60.

266. Nadalje, odbrana prigovara na činjenicu da tužilac nije izveo dokaze replike. Što se tiče ovog prigovora, prema mišljenju ovog vijeća isti je irerelevantan. ZKP BiH propisuje mogućnost da tužilac izvede dokaze replike nakon što odbrana izvede svoje dokaze, ali to nije zakonska obaveza tužioca, već mogućnost koja omogućava tužiocu da, nakon što odbrana iznese svoje dokaze, tužilac iznese svoje dokaze kojim pobija dokaze odbrane, ukoliko smatra da je to potrebno. Nadalje, odbrana nije navela u čemu se sastoji ova navodna povreda, te je u konačnici vijeće odbilo ovaj prigovor.

(i) Tačka 1 osuđujućeg dijela presude

267. Tačkom 1 optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenim „S-35“ i „S-36“ na način opisan u izreci osuđujućeg dijela pobijane presude.

Navodi odbrane

268. U vezi pomenute tačke odbrana prigovara da se presuda zasniva na iskazima zaštićenih svjedoka bez potpore u iskazima drugih svjedoka. Nadalje se žalbom ukazuje da saznanja svjedoka S-36 nisu potpuna jer svjedok nije bila cijelo vrijeme sa oštećenim S-35, te se prema mišljenju odbrane radi o posrednom svjedočenju onoga što je svjedok čula, a ne vidjela.

269. Pored toga odbrana prigovara vremenskom određenju djela, ističući da se tačka veže za mjesec maj 1992. godine, za koji priod odbrana smatra da nije postojao širok i sistematičan napad. U tom kontekstu se prema mišljenju odbrane ne može govoriti o znanju optuženog za napad kao i činjenici da njegove radnje predstavljaju dio napada.

270. S hodno tome odbrana smatra da se, imajući uvidu navedeno, onda i ne može govoriti o krivičnom djelu.

271. Na kraju branilac predlaže da se optuženi oslobodi za ovu tačku pobijane presude.

Zaključak apelacionog vijeća

272. U vezi tačke 1 pobijane presude tužilaštvo je izvelo dokaz saslušanjem svjedoka oštećenih S-35 i S-36. Odbrana na okolnosti iz ove tačke nije predložila nijedan dokaz.

273. Analizirajući pobijanu tačku u okviru žalbenih navoda odbrane, apelaciono vijeće zaključuje da se u žalbi neosnovano ističe činjenica nepostojanja široko rasprostranjenog i sistematičnog napada. Naime, pobijana presuda u dijelu koji se odnosi na ovaj opšti

elemenat krivičnog djela zločini protiv čovječnosti daje iscrpnu analizu u vezi postojanja široko rasprostranjenog i sistematičnog napada i njegovog trajanja uključujući i mjesec maj 1992. godine, a koje zaključke je u potpunosti prihvatilo i ovo apelaciono vijeće, o čemu će biti riječi u dijelu žalbe advokata Golića. Stoga, suprotno navodima odbrane, i radnje koje su opisane u pobijanoj tački su se odvijale u okviru istog. Posljedično tome neosnovan je i prigovor odbrane u pogledu znanja optuženog za napad, te vezu njegovih radnji sa napadom. U pogledu postojanja široko rasprostranjenog i sistematičnog napada vijeće se također osvrnulo u okviru žalbe branioca Golića, a koje znanje i povezanost djela optuženog sa napadom se odnosi na cijeli period trajanja napada, kako je to pravilno utvrđeno i pobijanom presudom.

274. Činjenica da su na okolnosti iz tačke 1. svjedočili svjedoci koji su imali određene mjere zaštite nije uticalo na pravilnost i zakonitost presude, jer se ne radi o zaštićenim svjedocima iz člana 14 do 23 Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka na čijim isključivim iskazima se ne može zasnivati osuđujuća presuda o čijem identitetu optuženi i odbrana se ne upoznaju ukoliko su predloženi od strane tužilaštva, te koji se saslušava van pretresa. U konkretnom slučaju, kao i u ostalim tačkama pobijane presude radilo se svjedocima kojima su date određene mjere zaštite u skladu sa pomenutim zakonom o čijem identitetu je upoznat i branilac i optuženi i koje mjere su dodijeljene kako bi svjedoci svjedočili bez straha. Oba ova svjedoka svjedočili su tokom glavnog pretresa i odbrana je bila u mogućnosti da ih unakrsno ispita. Stoga se ovaj prigovor ukazuje neosnovanim.

275. Kada su u pitanju iskazi svjedoka S-35 i S-36, apelaciono vijeće je pažljivo analiziralo pobijanu presudu kako u pogledu iznošenja sadržaja njihovog iskaza tako i ocjene vjerodostojnosti istih, te zaključilo da pobijana presuda sadrži njihovu detaljnu analizu, a zaključke u vezi istih apelaciono vijeće smatra u potpunosti ispravnim.

276. Oba svjedoka su jasno i decidno ispričali ono što su vidjeli i doživjeli, iznoseći događaj svako iz svoje perspektive. Prvostepeno vijeće je analizirajući njihove iskaze pojedinačno i u međusobnoj povezanosti, pravilno zaključilo da je optuženi počinio krivično djelo koje mu se tačkom 1. stavlja na teret i to na način opisan u izreci pobijane presude.

277. Prije svega svjedok S-35 je detaljno opisao gdje se nalazio u vrijeme kada se inkriminisana radnja desila, te vremensku odrednicu kada se događaj desio. Nadalje svjedok je veoma detaljno opisao na koji način je Batko sa još dvojicom nepoznatih lica

ušao u njegov stan. U vezi sa dešavanjima u stanu, svjedok je naveo na koji način ga je optuženi zlostavljao, istovremeno opisujući da su druga dvojica vinovnika bila sa suprugom u drugoj prostoriji ne dozvoljavajući da supruga uđe u prostoriju gdje je bio oštećeni. Sve pomenute činjenice koje je naveo ovaj svjedok su potkrijepljene iskazom svjedoka S-36 koja je također veoma detaljno i uvjerljivo opisala inkriminirani događaj navodeći da je Batko bio sa njenim mužem, dok su druga dvojica nju sprečavala da uđe usobu, te da je čula komešanje, preturanje. Nadalje, oba svjedoka su saglasno opisala na koji način su odvezeni prema Trebeviću kao i okolnosti u vezi povratka i traženja otkupa njihovih života od strane optuženog.

278. U pogledu identifikacije optuženog svjedok S-35 je naveo da je Batka poznavao od ranije jer je radio „na vratima“ u „Slozi“, a čuo je i da je bio iz Nikšića, da je bio bokser u boksterskom klubu „Željezničar“. U svom iskazu je naveo i da je Batka poznavao sa video spota na kojem je imao šajkaču sa kokardom, na kojem je bio sa još dvije osobe, i da je držao neku zastavu, a što je potvrdila i svjedok S-36 navodeći da ga je prije i poslije kritičnog događaja, vidjela na TV spotu, na lokalitetu Vraca, kojom prilikom je na glavi imao šajkaču. Oba svjedoka su pomenula optuženog u kontekstu nadimka „Guja“. Nadalje svjedok S-36 je također navela da je njen suprug odmah prepoznao optuženog kao boksera, te da mu je to dao do znanja inkriminirane prilike. Također, oba svjedoka su pored optuženog identifikovali jednog od učesnika događaja po nadimku Krompir.

279. Način na koji su svjedoci naveli na koji način znaju optuženog ne ostavlja mjesta sumnji u ovu relevantu činjenicu.

280. Činjenica da svjedoci tokom inkriminiranog događaja nisu bili cijelo vrijeme skupa, na što odbrana u žalbi prigovara, prema mišljenju ovog vijeća ne umanjuje karakter i značaj svjedočenja ovih svjedoka. Dvije prilike u kojima nisu bili skupa jeste vožnja autima do Trebevića i nazad, i momenat predaje novca od strane S-35 u stanu dok je svjedok S-36 bila ispred zgrade. Međutim njihovi iskazi su u potpunosti saglasni, a što jasno prozirlazi iz pobijane presude jer su oba svjedoka na isti način opisali tok događaja nakon izvođenja iz stana i ulazak u auta, kretanje prema Trebeviću, kao i način na koji se odvijao sam otkup.

281. Jedina nedosljednost iskaza ova dva svjedoka koja je pravilno navedena i cijenjena u pobijanoj presudi, jeste pitanje iznosa otkupa koji je optuženi tražio od oštećenog S-35 dok su bili na području Trebevića. Međutim prvostepeno vijeće je u tom pogledu pravilno prihvatilo iskaz svjedoka S-35 od koga je optuženi i tražio otkup, a ne svjedoka S-36 koja

objektivno nije ni mogla čuti sve detalje razgovora s obzirom da je bila u autu. S druge strane vijeće je pravilno prihvatilo iskaz svjedoka S-35 iako je to jedini dokaz na ovu okolnost, a imajući u vidu njegovo cjelokupno svjedočenje koje se poklapa sa iskazom svjedoka S-36, kao i činjenicu da se otkup i desio, a što su svjedoci detaljno i saglasno opisali, a zaključke navedene u pobijanoj presudi u potpunosti prihvata apelaciono vijeće.

282. Također, vijeće ističe da odbrana nije žalbenim prigovorima dovela u pitanje ispravnost činjeničnih zaključaka u pogledu tačke 1 osuđujućeg dijela presude.

283. Imajući u vidu sve navedeno, vijeće je odbilo prigovor odbrane u pogledu tačke 1 osuđujućeg dijela presude kao neosnovan.

(ii) Tačka 2 osuđujućeg dijela presude

284. Optuženi je ovom tačkom oglašen krivim da je na način pobliže opisan u izreci pobijane presude učinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenom „S-13“.

Navodi odbrane

285. Žalбом branioca se u ovom dijelu tvrdi svjedok S-13 u svom svjedočenju na glavnom pretresu, a i u odnosu na sadržaj izjava iz istraga od 28.06.2010. godine i 14.10.2010. godine iskazao niz nedosljednost i različitosti koje svaka za sebe i u ukupnom obimu stvaraju objektivnu sumnju u vjerodostojnost i istinitost njegovih navoda.

286. U tom smislu branilac ističe da je ovaj svjedok u istrazi rekao da je kod njega prilikom pretresa od strane „Batka“ pronađena saobraćajna dozvola (izjava od 28.06.2010. godine), a na pretresu ključevi od vozila, kao i u izjavi od 14.10.2010. godine iako je u ovoj istoj izjavi istakao da ostaje kod izjave od 28.06.2010. godine; zatim u izjavi od 28.06.2010. godine da je bio vezan metalnom sajlom, a na pretresu kanapom; u istrazi (izjava od 28.06.2010. godine) da se događaj desio u maju 1992. godine, a na pretresu u aprilu te godine, da bi kasnije izjavio da nije siguran kada se to desilo; u istrazi rekao da je prostorijama u kojima je doveden izvjesni Zoka u jednom momentu pozvao optuženog (izjava od 28.06.2010. godine), a na pretresu rekao da se toga ne sjeća; u direktnom ispitivanju rekao da su mu komšije rekle da je optuženi „otjerao“ njegov automobil iz

garaže, a u unakrsnom ispitivanju da mu je to rekla supruga, a u izjavi iz istrage od 14.10.2010. godine da su mu rekli supruga i mlađi sin, kojeg je, kako je sam svjedok istakao u unakrsnom ispitivanju, nekoliko dana prije događaja preveo na teritoriju pod kontrolom ARBiH; u izjavi iz istrage od 28.06.2010. godine rekao da je udaran policijskom palicom, a na pretresu da je tučen rukama i nogama, te da u optužnici stoji da ga je optuženi tukao i „kundakom puške po cijelom tijelu“, a što ovaj svjedok nije potvrdio jer je u direktnom ispitivanju rekao da ga je tukao „šakama“.

Zaključak apelacionog vijeća

287. Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće u pobijanoj presudi već analizirao razlike u iskazima ovog svjedoka na koje se žalbom ukazuje, te i prema ocjeni ovog vijeća pravilno zaključilo da iste nisu od presudnog značaja u pogledu ocjene vjerodostojnosti i potvrde kontinuiteta iskaza ovog svjedoka. U ovom dijelu prvostepeno vijeće osnovano zaključuje i to da je i sam svjedok često u svom iskazu isticao nemogućnost prisjećanja svih detalja inkriminisanog događaja, pripisujući to faktoru protoka vremena.

288. Tako iznoseći svoja neposredna saznanja o ovom događaju pomenuti svjedok-oštećeni je u datim iskazima jasno naveo da ga je inkriminisane prilike presreo optuženi zajedno sa još dvojicom vojnika, da su ga legitimisali, da ga je optuženi zatim udarao pendrekom, a potom svezao i odveo u obližnji devastirani kafić, te da je nakon što je optuženi saznao da oštećeni ima p.m.v golf II odveo oštećenog da mu pokaže gdje se nalazi garaža u kojoj se nalazilo to vozilo. Pored toga, svjedok je u navedenim izjavama saglasno istakao i činjenice da je potom odveden u zgradu “Digitron Buje” gdje ga je optuženi zajedno sa još jednom osobom udarao, potom je opisao i na koji način je optuženi prisvojio sebi vozilo, kao i na koji je način da je pušten na slobodu, to jeste, intervencijom izvjesnog Zoka. Svjedok je u svojim iskazima saglasno opisao i izgled optuženog i jasno istakao na koji je način saznao za identitet optuženog.

289. Upravo navedena konzistentnost u iskazima svjedoka S-13 u navedenim odlučnim činjenicama, prema ocjeni ovog vijeća, ukazuje da nema mjesta sumnji u istinitost i objektivnost njegovih navoda. Pri tome svakako treba imati u vidu i činjenicu da apelaciono vijeće kao ni prvostepeno nije imalo razloga da sumnja da je ovaj svjedok iz bilo kojih razloga htio da lažno inkriminiše optuženog u kojem pravcu nisu izvedeni niti bilo kakvi dokazi.

290. Određene razlike u iskazu svjedoka S-13 u istrazi i na glavnom pretresu, koje se potenciraju žalbom, nisu takvog značaja da mogu dovesti u pitanje istinitost iskaza ovog svjedoka. Zapravo kada se analizira cjelokupan iskaz svjedoka-13, jasno je da iz njega prizilazi nesporan zaključak da je ovaj svjedok u inkriminisanom vremenu bio vlasnik motornog vozila, da je bio vezan i tučen od strane optuženog.

291. Pored navedenog, prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi jasno istaklo iz kojih razloga je prihvatilo pojedine navode svjedoka iz istrage, a ne sa glavnog pretresa, obrazlažući to činjenicom da je pamćenje svjedoka objektivno bilo svježije 2010. godine kada je dao iskaz u istrazi. U tome što prvostepeno vijeće prihvata navode ovog svjedoka iz istrage, a u nekim drugim tačkama osuđujućeg dijela presude one sa glavnog pretresa, apelaciono vijeće ne vidi ništa sporno. Naime, prilikom donošenja odluke kojem iskazu će pokloniti vjeru, onom iz istrage ili glavnog pretresa, sud nije vezan unaprijed određenim pravilima, već o tome odluku donosi u svakom konkretnom slučaju cijeneći sve okolnosti konkretnog slučaja poput ličnosti svjedoka, njegovog ponašanja, njegovu sposobnost da prilikom svjedočenja iznese svoja saznanja o traumatičnim događajima, druge izvedene dokaze i sl., zbog čega nema mjesta prigovorima branioca o nedosljednosti suda prilikom donošenja ovih odluka.

292. U ovom dijelu branilac nastoji osporiti i kredibilitet svjedoka Naprta Petra čiji iskaz je od strane prvostepenog vijeća ocijenjen kao potkrjepljujući dokaz. U vezi sa prigovorima branioca u ovom dijelu bitno je istaći da je svjedok u izjavi od 19.10.2010. godine, kao i na glavnom pretresu jasno i saglasno istakao da mu je svjedok S-13 prepričao što mu se dogodilo inkriminisane prilike. Iz sadržaja iskaza ovog svjedoka jasno proizilazi da mu svjedok S-13 zaista i jeste prepričao pomenuti događaj, budući da ovaj svjedok (Naprta Petar) u svom iskazu iznosi podatke koji se tiču svjedok S-13, vozila koje mu je otuđeno, te potvrđuje i okolnost da je svjedok S-13 napustio Grbavicu i prešao u federalni dio Sarajeva, što je sve u svojim izjavama isticao i sam svjedok S-13. Pored toga, kao što je to slučaj i sa svjedokom S-13 niti u odnosu na ovog svjedok ne postoje dokazi koji bi ukazivali da je isti imao namjeru ili interes da iz bilo kojih razloga neosnovano tereti optuženog Vlahović Veselina.

293. Imajući u vidu navedeno, tvrdnje branioca o pristranosti svjedoka jer je oženjen bošnjakinjom, zatim one koje nisu od značaja za procjenu kredibiliteta ovog svjedoka (ne sjeća se ko mu je bio komandir policije i sl.), kao i određene činjenice, na koje žalbom

branilac ukazuje, a koje realno uslijed dužeg protoka vremena nisu ni mogle ostati poznati ovom svjedoku, apelaciono vijeće ocjenjuje neosnovanim.

(iii) Tačka 5 osuđujućeg dijela presude

294. Tačkom 5 osuđujućeg dijela izreke presude optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, učinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih „S-14“ i „S-15“.

Navodi odbrane

295. Oспорavajući učešće svog branjenika u inkriminiranim radnjama opisanim kroz predmetnu tačku optuženja, branilac je iznio stav kako se na, po mišljenju odbrane, neopouzdanim iskazima ključnih svjedoka „S-14“ i „S-15“ nije mogla zasnovati odgovornost njegovog branjenika. Branilac je dao rekapitulaciju navodnih kontradiktornosti, te izvršio komparaciju iskaza datih u istrazi i na glavnom pretresu. U tom smislu branilac je posebno ukazao na njihovu nepreciznost u pogledu činjenice ko je od dvojice navodnih lica koja su došla u njihov stan, uzeo novac ili zlato. Pozivajući se na iskaz oštećene „S-15“ branilac je ukazao na razlike njenih iskaza koji se odnose na ime izvjesnog Vitkovića za koga oba svjedoka govore kao o osobi koja je kritične prilike bila s optuženim, stavljajući akcenat, pored navedenog, i na to da pomenuta svjedokinja za razliku od glavnog pretresa, na Zapisnik o saslušanju svjedoka od 09.03.1999. godine uopšte nije spominjala odvođenje svog supruga-svjedoka „S-14“. Kada je u pitanju iskaz svjedoka „S-14“ branilac je ukazao na to da ovaj svjedok suprotno utvrđenom, na glavnom pretresu uopšte ne spominje vezivanje sajle oko vrata, što mu je navodno učinilo to drugo lice koje je bilo s optuženim. Konačno, branilac je kroz ocjenu iskaza ovog svjedoka, pokušao ukazati i na podređenost svog branjenika u odnosu na tu navodnu drugu osobu, ističući kako je svjedok „S-14“ govorio o tome da je čuo, odnosno stekao utisak da je izvjesni Vitković nadređeni optuženom i da mu je komandovao.

Zaključak apelacionog vijeća

296. Apelaciono vijeće nalazi u potpunosti utemeljenom i razložnom ocjenu prvostepenog vijeća u pogledu odgovornosti optuženog za ovu inkriminaciju, smatrajući da su navodi ovih svjedoka, prevashodno u pogledu identiteta optuženog i njegovih krivičnopравnih radnji nedvosmisleni i u potpunosti konzistentni pa se suprotni žalbeni navodi ukazuju neosnovanim.

297. Za ovo vijeće je nesporno da su svjedoci „S-14“ i „S-15“ poznavali optuženog, za čiji identitet su saznali upravo u vrijeme kritičnog događaja, s tim da su pored toga imali i određena saznanja o istom s obzirom da je po Grbavici „kružila“ priča o njegovom ponašanju prema nesrpskom stanovništvu. Pored navedenog, svjedoci su saglasno izjavili kako su optuženog susreli i poslije kritičnog događaja na Grbavici, istina navodeći kako im više nije zadavao probleme, pretpostavljajući da je to bilo iz razloga njegove zadovoljenosti količinom otetog novca i zlata od njih. Konačno, sumnju u pogledu identiteta optuženog, svjedoci su otklonili jasnim ukazivanjem u sudnici da je upravo optuženi osoba koja je zajedno s još jednim licem došla u njihov stan, odvela oštećenog „S-14“ u prostorije „Digitrona“ gdje biva pretučen od optuženog i te druge osobe, da bi ga na kraju vratili u stan izvršivši pljačku oštećenih, oduzimanjem 5.200,00 KM i određene količine zlata.

298. Zaključak prvostepenog vijeća da je optuženi u mjesecu maju 1992. godine, počinio opisane krivičnopравne radnje prema oštećenim-svjedocima „S-14“ i „S-15“, je u potpunosti pravilan.

299. Svjedok „S-14“ je jasno i decidno kako u istrazi tako i na glavnom pretresu, opisao kako su u njihov stan došli optuženi i Vitković Zoran, naredili mu da krene s njima u prostorije „Digitron“-a u kojima je bio ispitivan i pretučen od istih, posebno naglašavajući da ga je optuženi svaki put udario pendrekom po glavi i leđima kada bi dao odričan odgovor na postavljeno pitanje od strane Vitkovića, s tim da mu je optuženi lično ponudio da „otkupi život“ za hiljadu maraka, nakon čega su ga ponovno vratili u stan iz kojega su njemu i njegovoj supruzi, nakon prijetnji, otuđili 5.200,00 KM i određenu količinu zlata, zaprijetivši mu prislanjanjem pištolja uz čelo, da o ovome događaju nikome ne smije govoriti ništa.

300. Sve navedeno u cjelosti je potvrdila i svjedokinja „S-15“, koja je posebno istakla kako je prije ovog događaja imala priliku vidjeti optuženog na TV-u, kao i u prostorijama

„Digitron“-a koje je čistila dok se nalazila u radnom vodu, što joj je svakako pomoglo u identifikaciji optuženog. Svjedokinja je pored navedenog detaljno opisala situaciju u stanu, navodeći kako je njen muž ostao sa Vitkovićem u jednoj sobi, a ona se nalazila s optuženim u drugoj, gdje joj je optuženi dok je ležala na krevetu prijetio i mahao nožem iznad glave, što je za nju trajalo cijelu vječnost, da bi u jednom trenutku Vitković doviknuo optuženom da su se dogovorili, misleći pri tome na novac koji je svjedok „S-14“ predao počiniocima, nakon čega su se udaljili iz stana.

301. Kako vijeće primjećuje, suština žalbe je usmjerena na rušenje kredibiliteta ovih svjedoka, kroz evaluaciju određenih navodnih nedosljednosti, koja iste vadi iz konteksta, dajući im, po mišljenju ovog vijeća neosnovano, krucijalni značaj u formiranju sveobuhvatne slike izvršenja predmetne inkriminacije. Ovo vijeće, kao ni prvostepeno, nema sumnje u vjerodostojnost iskaza ovih svjedoka.

302. Odbrana bezuspješno pokušava ukazati na navodnu nedosljednost iskaza svjedokinje „S-15“, pa ističe kako ista u svom iskazu datim pred Kantonalnim sudom u Sarajevu od 09.03.1999. godine, ne spominje odvođenje svog supruga, prije samog događaja koji se odvijao u njihovom stanu kada je izvršena pljačka, dok na glavnom pretresu govori o istom.

303. Na pitanje branioca, zašto na pomenuti zapisnik ne spominje da joj je prije kritičnog događaja u stanu suprug bio odveden, da bi ga potom bio vraćen pretučen, svjedokinja je odgovorila „...*možda me niko n je pitao...ja sve što sam rekla stcjim iza toga*“.

304. Nema bitnijih odstupanja u svjedočenju ove svjedokinje u odnosu na iskaz dat pred Kantonalnim sudom dana 09.03.1999. godine, dok je drugi iskaz svjedokinje dat pred Tužilaštvom BiH, dana 02.11.2010. godine koji predstavlja samo dopunu Zapisnika datog pred Kantonalnim sudom, u potpunoj saglasnosti s iskazom datim na glavnom pretresu, a i odstupanja koja postoje, produkt su, po ocijeni ovoga vijeća, razlike u načinu ispitivanja koje je prema svjedokinji očigledno u više navrata provođeno. Takođe, logično je za očekivati da se iskaz ove svjedokinje morao razlikovati u određenim detaljima, pogotovo jer je potpuno neracionalno očekivati da osoba u više navrata interpretira doživljeno na gotovo identičan način.

305. Iskaz ove svjedokinje vijeće nalazi pouzdanim i konzistentnim u bitnim djelovima, te naročito opaža činjenicu da svjedokinja, opisujući svoje stradanje, iznosi ono što je uistinu vidjela i doživjela, očigledno fokusirajući se prilikom davanja prvog iskaza na kritični

događaj kojemu je neposredno prisustvovala(događaj u stanu), da bi tek naknadno kroz svoje iskaze date pred Tužilaštvom, a potom i na glavnom pretresu dopunila događajima koji su prethodili ključnom, a tiču su okolnosti koji se odnose prvo na odvođenje njenog muža, a potom i njegovo dovođenje u stan od strane optuženog i izvjesnog Vitkovića.

306. Nadalje, nesporna je činjenica da je svjedokinja „S-15“, pred Kantonalnim sudom govorila o izvjesnom Miri Vitkoviću,dok je na glavnom pretresu govorila da se radilo i Zoranu Vitkoviću. Međutim, ovo vijeće ne nalazi da ta okolnost osporava ili dovodi u pitanje utvrđenje suda u pogledu učešća optuženog u inkriminiranim radnjama. Prije svega, kako je to i navedeno u pobijanoj presudi, nužno je imati u vidu podudarnost iskaza ovih svjedoka u pogledu čitavog niza odlučnih činjenica, a koji se prvenstveno odnose na učešće optuženog, na činjenicu da oba svjedoka govore o još jednoj osobi koja je zajedno s optuženim učestvovala u njihovom maltretiranju i pljački, te konačno da oba svjedoka saglasno potvrđuju da se radi o izvjesnom Vitkoviću, koje činjenice, po mišljenju i ovoga vijeća, dovedene u vezu s preciznim opisom kritičnog događaja, dovode do zaključka da se radi o vjerodostojnim svjedocima, odnosno svjedocima koji nisu imali niti jednog razloga da neosnovano terete optuženog, te se osporavanja odbrane kroz činjenicu da je svjedokinja „S-15“ u svom prvom iskazu umjesto imena Zoran, spomenula ime Miro, ukazuju potpuno nerelevantnim, odnosno takvim da bi mu se mogao dati značaj kojim bi se obezvrijedio iskaz pomenute svjedokinje u pogledu njene vjerodostojnosti.

307. Sporni detalji, kao što su nepodudarnost iskaza svjedoka „S-14“ i „S-15“ u pogledu toga da li je kritičnog događaja optuženi ušao u sobu u kojoj se nalazio izvjesni Vitković ili je pomenuti Vitković došao u sobu u koj se nalazio optuženi, te da li je optuženi lično uzeo novac i dragocjenosti ili je pak to učinio Vitković, na koje nedosljednosti je ukazivala odbrana, ni na koji način ne mogu uticati na stvaranje drukčije slike o odgovornosti i učešću optuženog u predmetnoj radnji u odnosu na ono što je utvrdila prvostepena presuda, pogotovo što se radi o tome da je predmetna radnja počinjena od strane optuženog u svojstvu saizvršioca.

308. Konačno ovo vijeće će se osvrnuti na prigovore odbrane usmjerene na to, da svjedok „S-14“, iako je to navedeno u činjeničnom opisu predmetne tačke, nije na glavnom pretresu potvrdio da je bio vezan sajlom od strane te druge osobe. Slijedom ovog žalbenog prigovora, apelaciono vijeće istaknuti prigovor branioca nalazi neosnovanim. Naime, ako se detaljno isčita transkript s glavnog pretresa od 05.09.2011. godine(stranica 14), vidljivo je da je svjedok „S-14“ odgovarajući na direktno pitanje tužioca:“*Je li u tu*

prostor ju ikako ulazio ovaj Vitković?“, jasno i decidno izjavio „....*Taj Vitković mi sad prilazi s leđa, ne znam ja je li to bila sajla, šta je to bilo, ali počeo je da me davi, stavio mi oko vrata tu sajlu i dobro me stego...*“ , što evidentno prigovore branioca u tom pogledu čini neosnovanim.

309. Prigovori odbrane u pogledu ovih svjedoka odnosili su se na to da se radilo o zaštićenom svjedoku na čijem iskazima se nije smjela isključivo zasnovati presuda.

310. Međutim, ovaj prigovor je neosnovan, budući da su svjedoci “S-14” i “S-15” svjedoci koji imaju određene mjere zaštite predviđene Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, a ne radi se o anonimnim svjedocima odnosno o zaštićenim svjedocima koji se saslušavaju na način predviđen članom 14. do 22. citiranog zakona. Lični podaci svjedoka S-14 i S-15 su bili poznati odbrani prije unakrsnog ispitivanja tako da se ograničenje iz člana 23. citiranog zakona na koje se poziva odbrana (žalbom se pogrešno ukazuje na člana 24.), u konkretnom slučaju ne odnosi na pomenute svjedoka.

311. Stoga, žalbeni prigovori branioca da se na temelju, po mišljenju odbrane nedosljednih, iskaza pomenutih svjedoka nije mogla zasnovati osuđujuća presuda u odnosu na njegovog branjenika, apelaciono vijeće nalazi u cijelosti neutemeljenim.

312. Apelaciono vijeće nalazi da je u odnosu na tačku 5. izreke osuđujućeg dijela prvostepene presude činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno, te su žalbeni prigovori branioca u cijelosti neosnovani.

(iv) Tačka 6 osuđujućeg dijela presude

313. Tačkom 6 izreke presude optuženi da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon i to prema oštećenom Barleci Mehmedu drugim nečovječnim djelima i prisilnim nestankom, a prema oštećenoj Barleci Ćimi zv. Munevera silovanjem.

Navodi odbrane

314. Odbrana prigovara utvrđenom činjeničnom stanju, te ističe kako saslušani svjedoci optužbe nemaju neposrednih saznanja o ovom događaju, odnosno da o istom znaju samo iz priča drugih, i to svjedok Samir Barleci od svoje majke Munevere Barleci i svjedokinje “S-30”, a svjedokinja “S-30” iz priče oštećene Munevere Barleci. Pored navedenog branilac je ukazao i na po njemu određene nepreciznosti, odnosno nesigurnosti njihovih

svjedočenja u pogledu, po stavu odbrane, odlučnih činjenica koje se odnose na broj lica koja su došla u stan oštećenih, način silovanja oštećene, kao i identifikacije optuženog kao jednog od lica koji su počinili krivičnopravne radnje, stavljajući akcenat na nesigurnost iskaza svjedokinje "S-30" u pogledu vremena kada joj je oštećena ispričala za sporni događaj.

Zaključak apelacionog vijeća

315. Prvostepeno vijeće je povodom navedene tačke razmatralo iskaze svjedoka optužbe "S-30" i Samira Barlecija koje su dali u istrazi, ali i na glavnom pretresu, kao i iskaz svjedoka odbrane Vrnovrški Gordane, te sadržaj materijalnog dokaza odbrane označen kao broj O-16.

316. Prije davanja ocjene dokazne vrijednosti iskaza svjedoka Samira Barlecija i svjedoka „S-30“ sud će odbranu podsjetiti kako dokazivanje putem posrednih dokaza-indicija nije, samo po sebi, protivno načelima pravičnoga suđenja iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Činjenica jeste da za dokazivanje indicijama vrijedi pravilo kako indicije moraju djelovati kao čvrst zatvoren krug koji dopušta samo jedan zaključak u odnosu na relevantnu činjenicu, te da objektivno potpuno isključuje mogućnost drugačijeg zaključka u odnosu na istu činjenicu. Dakle, činjenice utvrđene posrednim dokazima moraju biti nedvojbeno utvrđene i međusobno čvrsto i logički povezane, tako da upućuju na jedini mogući zaključak kako je upravo optuženi počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, a koji stav je zauzet u većem broj odluka Ustavnog Suda BiH (Odluke Ustavnog suda broj *AP 661/04* od 22. aprila 2005. godine, broj *44/05*, broj *AP 5/05* od 14. marta 2006. godine, i broj *AP 2650/05* od 12. septembra 2006. godine). Osim toga, Ustavni sud podsjeća da je redoviti sud dužan savjesno ocijeniti sve dokaze pojedinačno i u svezi sa ostalim dokazima, pa onda na temelju takve brižljive ocjene izvesti zaključak da li je neka činjenica dokazana.

317. U vezi s navedenim, apelaciono vijeće smatra da u konkretnom slučaju analiza svih izvedenih dokaza nije izostala, već da je prvostepeni sud u svojoj presudi u potpunosti opisao proces pojedinačne ocjene ovih posrednih dokaza, i njihovog dovođenja u međusobnu vezu i izvođenje zaključka kako je optuženi počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret. Naime, iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je prvostepeni sud, suprotno žalbenim navodima, zaključak o postojanju krivičnog djela i optuženikove krivične odgovornosti zasnovao na izjavama svjedoka „S-30“ i Samira Barlecija koji su imali neposredne i posredne spoznaje kako je optuženi počinio krivično djelo koje mu je

stavljeno na teret i za koje je osuđen, ali čije izjave su u dodirnim elementima saglasne i potkrijepljene iskazom svjedoka „S-47“ koji je, između ostalog, svjedočio na okolnosti identiteta optuženog, govoreći kako je već svima bilo jasno na Grbavici, već u maju 1992. godine ko je „Batko“.

318. Prvostepena presuda sadrži detaljno obrazloženje u pogledu razloga koji su opredijelili sud da pokloni vjeru svjedoku „S-30“ koja je u svojim iskazima (u istrazi i na glavnom pretresu) opisala momenat odvođenja Barleci Mehmeda iz zgrade vezanih ruku na leđima koji je u tom trenutku na nogama imao jednu papuču i jednu cipelu, što joj se urezalo u pamćenje. Pored navedenog svjedokinja je jasno opisala trenutak njegovog odvođenja ka šljiviku kojem se išlo u pravcu Trebevića, gdje se nalazila komanda, svoj odlazak s mužem kod komšinice Laze kako bi s njom išli u komandu po Mehmeda, gdje su ih grubo izvrijeđali i istjerali, nakon čega je otišla da provjeri šta se dešava s Mehmedovom suprugom Ćimom, koja joj se tek kasnije javila telefonom govoreći joj da je zaključana u stanu i da će se vojnici vratiti opet navečer da im da još novca. Svjedokinja je decidno izjavila kako joj se oštećena povjerala da su joj u stanu bila četvorica vojnika, koja su je mučila i silovala, rekavši joj da se radilo o odnosu „na usta“. Konačno, svjedokinja je navela kako joj oštećena tada nije spominjala imena tih lica, nego joj tek u Njemačkoj, rekla da je to učinio „Batko i njegova ekipa“.

319. Svjedok Samir Barleci na jednak način opisuje tok spornog događaja, od momenta dolaska vojnika u stan njegovih roditelja, odvođenja njegovog oca Mehmeda kojemu se i do današnjeg dana gubi svaki trag, dešavanja u stanu u kojemu je ostala njegova majka, a koja mu je sama to sve i ispričala. Svjedok je vrlo vjerno opisao izgleda svoje majke kada ju je ugledao dan kasnije, naglasivši da mu je tom prilikom ispričala da ju je matretirao, tukao i konačno silovao Batko, bez da mu je detaljnije opisala sam čin silovanja.

320. Kako se ispravno navodi u obrazloženju pobijane presude, a s obzirom da nijedan od pomenutih svjedoka nije direktno vidio da je upravo optuženi bio jedan od saizvršilaca ovog krivičnog djela, već su tu činjenicu saznali od oštećene (preminula prije osam godina), iskaze ovih svjedoka valjalo je dovesti u vezu s iskazom svjedoka „S-47“ koji je svjedočio u ovom predmetu na druge okolnosti ali koji je tom prilikom jasno rekao kako je već u maju 1992. godine svima na Grbavici bilo jasno ko je Batko, čime je u cjelosti otklonjena sumnja da je upravo optuženi Veselin Vlahović Batko, bio osoba koja je, zajedno s drugim preduzela inkriminisane radnje, a koju su i svjedok Samir Barleci i svjedok „S-30“ označili kao osobu na koju im je ukazala oštećena.

321. Kako je to naprijed istaknuto u odnosu na konkretnu inkriminaciju iz predmetne tačke optuženja, žalba osporava vjerodostojnost iskaza svjedoka „S-30“ i Samira Barlecija, ukazujući na kontradiktornosti iskaza datih tokom istrage i izjava koje su dali na glavnom pretresu, čime je po mišljenju odbrane ostvaren žalbeni osnov koji se tiče pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

322. Nasuprot prednjem, apelaciono vijeće, nalazi da je prvostepeno vijeće kada je riječ o ocjeni dokaza u odnosu na ovu inkriminaciju, dalo sasvim valjane i iscrpne razloge zbog čega je određene činjenice uzelo kao dokazane, te je na zadovoljavajući način pojasnilo i obrazložilo na koji način je cjenilo iskaze svjedoka, konkretno „S-30“ i Samira Barlecija, a u vezi sa iskazom svjedoka odbrane Gordane Vrnovrški i sadržajem materijalnog dokaza odbrane O-16.

323. Naime, ključni svjedok za ovu tačku optuženja „S-30“, je na jedan konzistentan i pouzdan način opisala dešavanja tog kritičnog dana, koji opis je u pogledu odlučnih činjenica u potpunosti u skladu s opisom neposrednih i posrednih saznanja iznesenih od strane svjedoka Samira Barlecija.

324. Pitanje „nedosljednosti iskaza“ svjedokinje „S-30“ u pogledu vremena kada joj se oštećena povjerila o tome šta joj se kritičnog dana desilo, već je adekvatno razmotreno i riješeno pobijanom presudom, gdje je iznesen sasvim korektan zaključak da određene manje nedosljednosti ne dovode u sumnju vijeće u pogledu zaključka da je optuženi oštećenu silovao.

325. Prije svega, svedokinja „S-30“ je vrlo jasno opisala na koji način joj je oštećena opisala čin silovanja, što ju je posebno iznenadilo s obzirom da se radilo o starijoj osobi. Vijeće je, kao i prvostepeno, iskazu ove svjedokinje, ali i svjedoka Samira Barlecija u svim segmentima svjedočenja u pogledu predmetne inkriminacije poklonilo punu vjeru i nema dvojbi u pogledu kredibiliteta ovih svjedoka, te stoga sve prigovore odbrane u pogledu vjerodostojnosti njihovih iskaza nalazi neosnovanim i bez adekvatne dokazne potkrijepljivosti.

326. Sporni detalji, kao što su nepodudarnosti iskaza svjedokinje odbrane Vinovrški Gordane i sadržaja Zapisnika Općinskog suda II u Sarajevu, broj 2264/96 od 3.6.1997. godine-dokaz u vanparničnom postupku proglašenja nestalog Barleci Mehmeda za umrlog u pogledu činjenice da li je ista uopšte svjedočila u istom, ili pak nepreciznosti u iskazu svjedokinje Vinovrški u pogledu činjenice da li je Grbavicu napustila 17.(kada se desio

kritični događaj) ili pak 18.06.1992. godine čime je na neki način odbrana dovela u pitanje da li joj mogla biti poznata sudbina porodice Barleci, ni na koji način ne mogu uticati na stvaranje drukčije slike o odgovornosti i učešću optuženog u predmetnim radnjama u odnosu na ono što je utvrdila prvostepna presuda.

327. Dakle, apelaciono vijeće u potpunosti podržava zaključak prvostepenog vijeća da su se radnjama optuženog, detaljno opisanim u pobijanoj presudi stekla obilježja predmetnog krivičnog djela, te da ni u kom pogledu principi vezani za identifikaciju optuženog i pravni standardi formirani od sudske prakse a koji se mogu dovesti u vezu sa svjedočenjem pomenutih svjedoka nisu prekršeni, već ovo vijeće smatra kako se ovi žalitelji navodi vezuju isključivo za sudsku ocjenu dokaza, te da optuženi u vezi s tim navodima nije ponudio bilo kakvu drugu argumentaciju kojom bi se poštivanje ovih načela, eventualno, moglo dovesti u pitanje, osim što nije zadovoljan zaključcima o njegovoj krivnji.

328. Na temelju navedenoga, vijeće nalazi da obrazloženje pobijane odluke ne ostavlja utisak bilo kakve proizvoljnosti u odlučivanju, već sadrži jasne i konzistentne razloge za zaključak kako je optuženi počinio predmetno krivično djelo onako kako je navedeno u dispozitivu presude.

(v) Tačka 7. osuđujućeg dijela presude

329. Ovom tačkom izreke pobijane presude optuženi je oglašen krivim da je kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim iz porodice Šeta i to: Salki, Fazili, Sakibu i Sakibi; Šehić Muhamedu, te iz porodice Šibonjić i to: Midhatu, Zlati, Edhemu, Benjaminu, Hasibi.

Navodi odbrane

330. Pobijajući utvrđenja iz ove tačke pobijane presude branilac nastoji osporiti kredibilitet svjedoka Zajković Hasibe rođ. Šibonjić detaljno ukazujući na razlike u njenim izjavama iz istrage i iskazu sa glavnog pretresa. U tom smislu, kako se žalbom dalje navodi, u iskazu datom pred Kantonalnim sudom u Sarajevu iz 1999. godine svjedokinja je govorila o udaranju policijskom palicom, a ne kundakom kako je to istakla na glavnom pretresu. Zatim, u izjavama u istrazi ne pominje lice pod imenom Karišik, dok u

svjedočenju na glavnom pretresu pominje. Također, kako se žalbom dalje navodi, u izjavi iz istrage od 30.03.1999. godine ovaj svjedok ne pominje da optuženog poznaje na način kako je to objasnila u izjavi od 21.10.2010. godine i pred sudom.

331. Nadalje branilac žalbom ukazuje i na razlike u opisivanju događaja svjedokinje Zajković Hasibe i svjedoka Šehić Muhameda. Naime, Zajković Hasiba, kako se žalbom tvrdi, se ne sjeća da je Šehić Muhamed gubio svijest dok su zajedno bili u piceriji „Pajaco“, te se ista ne sjeća da se kombi sa kojim su prevezeni zaustavljao, što je potvrdio Šehić Muhamed. Nadalje, svjedok Šehić Muhamed ne pominje da ga je optuženi uhvatio za kosu i glavom udario o stol, kako to navodi Zajković Hasiba, što bi mu moralo biti poznato jer se radi o njegovoj glavi, već navodi još primljenih udaraca u „Pajacu“ o kojim se svjedokinja Zajković Hasiba ne izjašnjava. Također, kako branilac u žalbi dalje navodi, različite su i izjave ovih svjedoka o prisustvu optuženog kako u „Pajacu“ tako i u kombiju u kojem je kako Šehić tvrdi bila i Zajković Hasiba, dok ona tvrdi da su prevoženi u dva kombija i da je u kombiju u kojem je ona prevožena bio i optuženi, a što drugi svjedoci ne potvrđuju.

332. Oспорavajući kredibilitet svjedoka Šehić Muhameda žalbom se ukazuje na razlike u njegovim tvrdnjama iznijetim u izjavi iz istrage (DT-3) i onim datim na glavnom pretresu. Kako se žalbom navodi, u izjavi iz istrage svjedok ne pominje optužnog sve do situacije kada ga je vidio u „Pajacu“ kada je od drugih lica čuo njegovo ime, dok na pretresu optuženog pominje na način da je bio u njegovom stanu.

333. Dodatno konfuziju vezanu za ovu tačku pobijane presude, kako branilac tvrdi, unosi svjedočenje Šeta Fazile kako u pogledu kontradiktornosti koje se tiču paralele sa ostalim svjedočenjima za ovu tačku, tako i kada se imaju u vidu navodi ovog svjedoka u istrazi u paraleli sa svjedočenjem na pretresu. Tako ovaj svjedok, kako se dalje navodi, tvrdi da je optuženi u stan ušao sam, dok svjedok Šehić tvrdi da je bio u društvu sa još dva vojnika. Dalje, ovaj svjedok tvrdi na pretresu da optuženi nije bio u kombiju kojim je ona vožena do picerije, dok u izjavi datoj u Tužilaštvu ističe da je njenog muža stavio u gepek kombija i sve vrijeme putem do picerije tukao. Pored toga, kako se dalje navodi, svjedokinja Šeta na pretresu navodi da kući nisu vraćeni istim kombijem dok svjedok Šehić na pretresu i izjavi iz istrage tvrdi da jesu. Žalbom se u ovom dijelu ističe da ovaj svjedok vrlo neuvjerljivo objašnjava činjenicu o prepoznavanju optuženog sa televizije.

334. Ono što se žalbom branioca u okviru ove tačke pobijane presude posebno naglašava je pitanje u čijem stanu je bio optuženi, ako je bio, u stanu porodice Šeta ili u stanu porodice Šibonjić i s kim. Naime, Šeta Fazila tvrdi da je optuženi bio u stanu

porodice Šeta i to sam, a da je porodicu Šibonjić izveo neko drugi, dok svjedok Šehić tvrdi da je opušteni bio u stanu Šeta ali u grupi sa nekoliko vojnika, a da je porodicu Šibonjić iz stana izvela druga grupa vojnika. S druge strane svjedok Zajković Hasiba tvrdi da je optuženi bio u stanu porodice Šibonjić, a ne u stanu porodice Šeta.

Zaključak apelacionog vijeća

335. U vezi sa istaknutim prigovorima branioca prvostepeno vijeće je u obrazloženju pobijane presude već iznijelo detaljno obrazloženje. Naime, prvostepeno vijeće je iscrpno elaboriralo sadržaj iskaza svjedoka Zajković Hasibe, Šehić Muhameda i Šeta Fazile, te dalo razloge zbog kojih smatra da se navedenim iskazima može pokloniti vjera te zasnovati utvrđenje o krivici optuženog.

336. Apelaciono vijeće, također, smatra da su pomenuti svjedoci u ključnim dijelovima saglasno opisali inkriminirani događaj, kao i konkretne radnje optuženog Vlahović Veselina, te da zbog toga nema mjesta tvrdnjama branioca kojim se ukazivanjem na pojedine razlike u njihovim izjavama, nastoji osporiti činjenica da se ovaj događaj desio, a potom i činjenica učešća optuženog u ovim nedozvoljenim radnjama.

337. Prilikom davanja svojih iskaza na glavnom pretresu pomenuti svjedoci su pitani da objasne određene razlike i/ili nedorečenosti u svojim iskazima iz istrage i glavnog pretresa, o kojim su isti i prema ocjeni ovog vijeća dali razložna i prihvatljiva obrazloženja, koja je i prema ocjeni ovog vijeća prvostepeno vijeće osnovano prihvatilo kao valjana i logična.

338. Tako je svjedokinja Zajković Hasiba, a što se detaljno navodi i u pobijanoj presudi, izjašnjavajući se zašto je u izjavi pred Kantonalnim sudom u Sarajevu iz 1999. godine izjavila da ju je opisane prilike „Batko“ udario palicom, a na pretresu i u izjavi u Tužilaštvu BiH od 2010. godine da ju je udario kundakom, navela da je vjerovatno izjavila da ju je udario palicom jer je radila u policiji pa joj se to pomiješalo, te da ju je ipak udario kundakom puške. Navedena razlika u pogledu predmeta kojim je optuženi udario oštećenu svakako nije činjenica koja bi mogla dovesti u ozbiljnu sumnju kredibilitet i istinitost navoda ove svjedokinje o činjenici da se inkriminirani događaj zaista desio na opisani način, a to posebno kada se njena izjava posmatra u vezi sa iskazima svjedoka Šeta Fazile i Šehić Muhameda koji u odlučnim dijelovima identično opisuju predmetni događaj.

339. Svjedokinja je u svim svojim izjavama jasno istakla da ju je optuženi Vlahović udario, tako da ova odlučna činjenica niti jednog momenta nije bila sporna. Niti činjenica

da ova svjedokinja u ranijim izjavama iz istrage nije pominjala lice po imenu Karišik, a da je to učinila tek na glavnom pretresu ne predstavlja okolnost koja bi dovela u sumnju istinitost njenih navoda budući da se radilo o sporednom učesniku događaja zbog čega evidentno svjedokinja nije davala previše pažnje ovom licu prilikom prepričavanja inkriminisanog događaja. Žalbom se dalje tvrdi da pomenuta svjedokinja u izjavi iz istrage od 30.03.1999. godine ne pominje da poznaje optuženog na način kako je to objasnila u izjavi od 21.10.2010. godine. Svjedokinja u navedenoj izjavi iz 1999. godine zapravo uopšte i ne objašnjava odakle poznaje optuženog, ali ga tom prilikom jasno i bez ikakve dileme označava kao počinioca predmetnog krivičnog djela, što ukazuje na postojanje kontinuiteta u njenim iskazima u ovom dijelu. To što u izjavi od 1999. godine ne navodi odakle poznaje optuženog Vlahovića već to čini u izjavi iz 2010. godine ni na koji način ne ukazuje da je ista govorila neistinu, zbog čega nema mjesta prigovorima odbrane kojim se nastoji osporiti kredibilitet svjedokinje u ovom dijelu.

340. Izjašnjavajući se zašto na okolnost udaranja njenog oca u slabinski dio od strane optuženog nije govorila u istražnoj fazi u iskazu pred istražnim sudijom (iskaz iz 1999. godine), svjedokinja je istakla da je to bilo zbog činjenice jer smatrala da je fokus pitanja istražnog sudije bilo naknadno očevo odvođenje koji je tom prilikom i smrtno stradao, što i ovo vijeće smatra prihvatljivim obrazloženjem, dok tvrdnju svjedokinje sa glavnog pretresa da nije znala da je iskaz iz 1999. godine davala u predmetu protiv Vlahović Veselina, kojoj odbrana daje neopravdano veliki značaj, apelaciono vijeće ocijenjuje irelevantnom po pitanje istinitosti njenih navoda koji se tiču predmetnog događaja.

341. Također, u pogledu navoda branioca kojim se faktički nastoji prikazati da ova svjedokinja ne zna gdje se nalazio ugostiteljski objekat „Sloga“ u kojem je prema njenim navodima kao izbacivač radio optuženi Vlahović Veselin i u kojem ga je povremeno viđala, bitno je ukazati na činjenicu da je pomenuta svjedokinja prilikom pokušaja da objasni gdje se nalazi ovaj ugostiteljski objekat između ostalog istakla: „*Glavna pošta na obali ako znate, pa prođete pa*“, nakon čega je istakla i da ima problema sa objašnjavanjem lokacija drugim ljudima budući da se zbuni. Iz navedenog proizilazi da svjedokinja nije rekla da se ovaj objekat nalazio na obali već da se prođe pored pošte na obali. Pored toga, bitno je primjetiti da ova svjedokinja prilikom obrazlaganja gdje se nalazi ovaj ugostiteljski objekat nije ukazala na neki drugi dio grada, već na objekat (Poštu) koji je u blizini „Sloge“, zbog čega ni prema ocjeni ovog vijeća nema mjesta sumnji da je svjedokinja govorila neistinu u ovom dijelu. Također, u pogledu navoda branioca da je nejasno kako to da ova svjedokinja nije vidjela da je Šehić Muhamed

gubio svijest dok su bili zajedno u piceriji „Pajaco“, kao i to da je optuženi udario pesnicom Šehića, prvostepeno vijeće se osnovano osvnuo na dio iskaza ove svjedokinje kada je opisivala dešavanja unutar picerije. Naime, iz iskaza pomenute svjedokinje jasno proizilazi da ista nije bila u mogućnosti pratiti sve detalje postupanja optuženog prema oštećenom Šehiću, budući da se, kako navodi, udaljila odatle nakon što joj je komšija ponudio da ispuši cigaretu kako bi se smirila. Iz navedenih razloga pomenuta svjedokinjanije ni mogla percipirati ostatak kritičnog događaja.

342. Svjedokinja Šeta Fazila, a što se navodi i u obrazloženju pobijane presude, nakon što je u toku svog svjedočenja upitana da pojasni zašto je u iskazu u istrazi spomenula da je optuženi njenog supruga tukao i u kombiju, sve vrijeme dok su se njim vozili do Vraca, istakla je da je pogriješila, i da je tačno ono što je izjavila na pretresu, odnosno da je optuženi njenog supruga tukao dok se nalazio u gepeku dok nije vrata gepeka zatvorio, što je prvostepeno vijeće prihvatilo kao tačno, te osnovano zaključilo da ovaj njen navod ukazuje na činjenicu da ista nije imala namjeru neosnovano, dodatno, teretiti optuženog. U vezi sa ovako prihvaćenim obrazloženjem svjedokinje Šeta Fazile, jasno je ni da svjedokinja Zajković Hasiba, što odbrana u žalbi nastoji prikazati kontradiktornim, nije mogla vidjela kako je optuženi Vlahović udario Šeta Salku prilikom prijevoza do picerije „Pajaco“.

343. U ovom dijelu prvostepeno vijeće nije ocijenilo uvjerljivim obrazloženje svjedoka Šehića da nije bio skoncentrisan kada u svojoj izjavi iz istrage nije izjavio da je optuženi osoba koja ih je maltretirala u „Pajacu“ ista osoba koja je po njih došla u stan, što je istakao na glavnom pretresu, pa je zaključak o identitetu osobe koja je po njih došla u stan izvelo na temelju iskaza Šeta Fazile koja se nalazila u istom stanu kao i Šehić Muhamed kada ih je odveo optuženi. Naime, svjedokinja Šeta Fazila, a što se detaljno navodi u paragrafima 252. i 255. pobijane presude i prema ocjeni ovog vijeća sasvim jasno je objasnila odlakle je imala saznanjao identitetu izvršioca ovog događaja, pa stoga nema mjesta žalbenim prigovorima branioca kojim se samo paušalno navodi da je ista u ovom dijelu djelovala neuvjerljivo prilikom davanja svog iskaza.

344. Pored navedenog, prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi iznijelo i razloge zbog kojih smatra da međusobne razlike u iskazima ovih svjedoka ne dovode u sumnju činjenicu da se ovaj događaj zaista desio na opisani način, kao i da je upravo optuženi bio učesnik opisanog događaja. U vezi sa datim razlozima iz obrazloženja pobijane presude potrebno je naglasiti da je i zaista neopravdano za očekivati da pomenuti svjedoci

identično zapaze, zapamte i prenesu sve detalje koji su pratili ovaj inkriminirani događaj. To posebno kada se ima u vidu da je u ovom događaju učestvovao veći broj osoba, kako oštećenih tako i izvršilaca, zatim psihološko stanje straha i zatečenosti oštećenih koje svakako može imati utjecaja na njihovu percepciju, okolnost dužeg proteka vremena od inkriminiranog događaja, te činjenica da na odgovore svjedoka svakako utiče i sam način ispitivanja svjedoka od strane ispitivača.

345. Ono što apelaciono vijeće smatra ključnim kod utvrđenja iz ove tačke pobijane presude jesu činjenice da su sva tri svjedoka (neposredni očevici inkriminiranog događaja) saglasno opisala na koji način su izvedeni iz svojih stanova, postupanje prema njima tom prilikom, prijevoz do picerije „Pajaco“, smještanje u ovu piceriju i dalje postupanje od strane optuženog Vlahović Veselina. Također, svjedokinje Šeta Fazila i Zajković Hasiba su jasno istakle odlakle su imale saznanja o identitetu izvršioca ovog događaja, dok je svjedok Šehić Muhamed, također, nesumnjivo potvrdio njegovo prisustvo u piceriji „Pajaco“.

346. U vezi s tim razlike u iskazima svjedoka na koje branilac ukazuje a koje se tiču pitanja ko se od oštećenih u ovom predmetu nalazio u kojem kombiju prilikom prevoznja do picerije, da li se neki od kombija zaustavljao, u kojem od kombija se nalazio optuženi, ko se sa kojim kombijem vratio nakon puštanja na slobodu nisu činjenice koje bi mogle dovesti u sumnju kredibilitet ovih svjedoka. Također, niti činjenica različitosti u kazivanjima svjedoka npr. svjedokinja Zajković Hasiba je istakla da je optuženi svjedoka-oštećenog Šehića uhvatio za kosu i glavom udario u stol, dok svjedok Šehić nije istakao ovu činjenicu, već premlaćivanje opisao na drugačiji način, zatim činjenica da svjedok Šehić tvrdi da je prilikom njihovog odvođenja iz stana bilo dva ili tri vojnika, a svjedokinja Šeta ukazuje samo na prisustvo optuženog, prema ocjeni ovog vijeća može se pripisati psihološkom stanju straha i zatečenosti oštećenih te u vezi s tim i drugačijoj percepciji svjedoka u pogledu pojedinih dijelova događaja. U svakom slučaju, u vezi sa prethodno navedenim izvedeni dokazi i prema ocjeni ovog vijeća, a što se pravilno utvrđuje i u pobijanoj presudi, nesumnjivo ukazuju da je optuženi Vlahović Veselin u piceriji „Pajaco“ tukao oštećenog Šehić Muhameda, kao i da je isti iz stana porodice Šeta izveo članove ove porodice i Šehić Muhameda.

347. Žalbom branilac stavlja poseban naglasak na pitanje u čijem je stanu bio optuženi, u stanu porodice Šeta ili porodice Šibonjić.

348. Svjedokinja Zajković Hasiba u svom svjedočenju jasno je istakla da je inkriminisane prilike „Batko“ stojeći na vratima njihovog stana rekao vojnicima koji su bili sa njim da ih izvedu vani. Pri tome, ova svjedokinja je istakla i činjenicu da od momenta kada je ona izvedena optuženi nije ulazio u stan porodice Šeta, što odgovara dinamici događaja opisanoj u izreci presude. Ova svjedokinja, dakle, nije rekla da optuženi nije nikako bio u stanu porodice Šeta, kako branilac nastoji prikazati, već da nije bio nakon što je ona izvedena. S druge strane, imajući u vidu činjenicu da se stan porodice Šibonjić nalazi iznad stana porodice Šeta jasno je da se svjedoci Zajković Hasiba i Šehić Muhamed i nisu mogli definitivno izjasniti o činjenici ko je izveo porodicu Šeta budući da to nisu moglo vidjeti. Pri tome netačne su tvrdnje branioca da je svjedokinja Šeta Fazila na glavnom pretresu istakla da je porodicu Šibonjić izveo neko drugi, kao i da je Šehić Muhamed istakao da je porodicu Šibonjić izvela neka druga grupa srpskih vojnika, budući da je isti na pitanje branioca odgovorio da je ovu porodicu izvela ista grupa ljudi koja je izvela i njih (str.21 transkripta).

349. Najzad, u ovom dijelu apelaciono vijeće ocjenjuje netačnim navode branioca da se prema sadržini tačke 7. osuđujućeg dijela izreke presude optuženom stavlja na teret da je u kombiju putem do picerije „Pajaco“ „...*stalno oštećenog Šeta Salku udarao pendrekom i stisnutom pesnicom u predio glave...*“, što kako se žalbom dalje tvrdi, u toku dokaznog postupka niko nije spomenuo. Naime, tačno da je ovakav opis radnju optuženog stajao u činjeničnom supstratu prvog optužnog akta, koji je kasnije izmjenjen i u optužnici od 17.10.2012.godine ovih navoda, o stalnom udaranju u kombiju, nema. U konačnici i izvedeni dokazi posebno objašnjenje svjedokinje Šeta Fazile sa glavnog pretresa, zaista nisu ukazivali da je optuženi počinio citirane radnje. U vezi s tim, ne stoje tvrdnje da je prvostepeno vijeće u izreci pobijane presude prihvatilo ovakav opis iz optužnog akta, budući da objedinjena i izmjenjena optužnica ne sadrži ove navode, zbog čega je navedene žalbene prigovore branioca valjalo odbiti kao neosnovane.

(vi) Tačka 8 osuđujućeg dijela presude

350. Tačkom 8. osuđujućeg dijela presude optuženi je oglašen krivim da je kao saizvršilac počinio krivično djelo, progon zatvaranjem, drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenom Burdžović Jusufu na način opisan u pomenutoj tački pobijane presude.

Navodi odbrane

351. Odbrana ističe da je oštećena S-16 u svom svjedočenju iznosila zapažanja oštećenog Burdžović Jusufa, a jedino neposredno saznanje se bazira na činjenici da je optuženi došao u njihov stan sa još jednim licem dovodeći oštećenog.

352. Nadalje odbrana smatra da medicinska dokumentacija koja je uložena kao dokaz može biti jedino dokaz da su nastale povrede, a ne i činjenice na koji način su povrede nastale.

353. Odbrana i ovdje potencira da je iskaz dao svjedok sa mjerama zaštite na čijem svjedočenju se ne može zasnivati osuđujuća presuda.

354. Na kraju, odbrana se poziva na dokaz O-29 koji se odnosi na izjavu lica po imenu Lulić Šaban iz kojeg proizilazi činjenica da su se i druga lica predstavljala kao Batko u cilju zastrašivanja stanovništva.

355. Zbog svega navedenog odbrana smatra da se ne može prihvatiti kao dokazana ova tačka optužnice.

Zaključak apelacionog vijeća

356. U toku prvostepenog postupka tužilaštvo je izvelo dokaz saslušanjem svjedokinje „S-16“ (supruga oštećenog), te je uvedena materijalna dokumentacija (T-177) na okolnost liječenja oštećenog Burdžović Jusufa.

357. Svjedok S-16 je u toku ovog krivičnog postupka dobila određene mjere zaštite u cilju da svjedok ne ometano bez pritiska da iskaz na glavnom pretresu. Dakle, ne radi se o zaštićenom svjedoku iz člana 14. do 23. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka na čijem isključivom iskazu se ne može zasnivati osuđujuća presuda, pa je kao i u prethodnoj tački ovaj prigovor neosnovan.

358. Svjedok S-16 je veoma detaljno opisala sve činjenice i okolnosti koje se odnose na odvođenje njenog muža dana 22.05.1992. godine, kao i sve okolnosti koje su uslijedile nakon toga, kako je to opisano i u pobijanoj presudi. Iz iskaza ovog svjedoka nedvojbeno proizilazi da se događaj opisan u ovoj tački i desio upravo na način kako ga je oštećena opisala, što u suštini odbrana ne osporava u svojoj žalbi. Odbrana zapravo prigovara na zaključak prvostepenog vijeća o učešću optuženog u inkriminisanom događaju.

359. Međutim, suprotno navodima iz žalbe, na osnovu iskaza ovog svjedoka jasno proizilazi da je optuženi počinio krivično pravne radnje koje mu se stavljaju na teret.

360. Iz opisa optuženog od strane oštećene, kao i svih okolnosti iz kojih proizilazi na koji način je svjedokinja saznala njegov identitet, to vijeće zaključuje da je prigovor odbrane da se radilo o drugoj osobi koja se predstavila kao Batko paušalan, neosnovan i isti nije ničim potkrijepljen. Odbrana je u prilog svojoj tvrdnji navela određeni događaj iz kojeg proizilazi da su se i drugi predstavljali kao Batko da bi zastrašili stanovništvo, međutim cijeneći sve okolnosti ove tačke vijeće zaključuje da se ovdje radilo upravo o optuženom, a ne o nekom drugom licu koje se predstavljalo njegovim nadimkom.

361. Opisujući fizički izgled lica koja su dovela njenog supruga, svjedok je navela da je vojnik koji ga je vodio bio visok i krupan, dok je ovaj drugi bio nižeg rasta, u uniformi koja mu je bila velika, te je imala dojam da "je plivao u uniformi" i da mu je "tri broja veća", a također je istakla da je došao automarke Golf. Ona ga je identifikovala kao i mnogi drugi svjedoci kao osobu dječaćkog izgleda i nižeg rasta. Detalje prilikom opisivanja optuženog od strane svjedoka S-16 prvostepeno vijeće pravilno potkrepljuje drugim dokazima, prije svega svjedocima koji su dali identične opise kao i ova svjedokinja. Tako je u pobijanoj presudi pravilno istaknuto da je svjedokinja kao mnogi drugi svjedoci optuženog opisala kao osobu nižeg rasta, uniformisanu, sa kokardom na glavi. Nadalje se pravilno konstatuje da je optuženi bio spreman i da njenom suprugu odreže prst s ruke kako bi sebi pribavio imovinsku korist odnosno zlatni prsten, kao što to navodi i svjedok „S-24“, a što proizilazi iz dokaza T-122.

362. Pobijana presuda pravilno potencira i specifične prijetnje optuženog u smislu da će ih voditi "na potok" što su u svom kazivanju navodili i svjedoci „S-21“ i „S-6“ kao i traženje otkupa za život što su potvrdili i svjedoci „S-6“, „S-14“, Alihodžić Nijaz i mnogi drugi.

363. Isto tako, navela je da ga je imala priliku vidjeti na TV spotu koji se periodično prikazivao na TV-u o čemu su također govorili i svjedoci „S-17“, Rimac Željka, Antolić Ljubica, „A-1“ i mnogi drugi.

364. Dakle, radi se o neposrednim zapažanjima oštećene, a dodatna potkrijepa ovome što je navela kao neposredno zapažanje jeste ono što je svjedok navela da je čula od supruga.

365. Naime, svjedok je navela da joj je suprug pri prvom susretu nakon zatočenja, opisao osobu koja je bila prisutna kada je bio zatvoren navodeći: „da ulazi jedan manji vojnik, za kojeg je on prvo pomislio da je dijete, bio je u uniformi, naoružan, za pasom je držao „kamu“, imao je kapu sa kokardom“. Ta osoba je prijetila da će mu odsijeći glavu, opisujući kako mu je uzeo sav nakit. Svjedok S-16 je također navela da joj je suprug naveo da je u prostoriju ušao jedan vojnik i pitao oštećenog da li zna ko je to, a kada je oštećeni izjavio da ne zna, vojnik mu je odgovorio da je to Batica, vojvoda pitajući da li ga je vidio na televiziji. Nadalje je navela da je joj je suprug pričao da je osoba koja ga je vodila u stan Crnogorac, Batko, a da je druga viša osoba koja je bila sa njim lice po nadimku Krompir. Na kraju je svjedok navela da je zajedno sa suprugom gledala kasetu na kojoj je ona prepoznala tog malog vojnika kao Batko.

366. Prvostepeno vijeće je pravilno cijeno i nedosljednosti iskaza ovog svjedoka sa iskazom iz istrage, ali prema ocjeni apelacionog vijeća kao i prvostepenog vijeća, iste nisu takvog karaktera da bi dovele u pitanje vjerodostojnosti iskaza sa glavnog pretresa, s obzirom da je svjedok na glavnom pretresu pojasnila te nedosljednosti i usljed čega su nastale, a što je pravilno konstatovano u pobijanoj presudi.

367. Kada je u pitanju dokaz T-177 pobijana presuda iznosi sadržaj istog. Radi se o Otpusnoj listi Instituta za plućne bolesti i tuberkulozu Beograd, u kojem su navedene povrede oštećenog, te je navedeno da je oštećeni Burdžović Jusuf povrijeđen 22. 05.1992. godine, tučen u periodu od 24.05 – 26.05.1992. godine. Suprotno navodima odbrane, ovaj dokaz je relevantan kako u pogledu konstatovanja povreda na oštećenom Burdžović Jusufu tako i u pogledu činjenice da isti potkrepljuje navode svjedoka S-16 da joj je muž zlostavljan, te da je nakon toga liječen na Palama. Datum koji se u otpusnom listu navodi kao dan povrede se upravo poklapa sa datumom koji je navela i svjedok S-16. Nadalje, u istom stoji i vremenski period od nekoliko dana kada je oštećeni tučen, što se također poklapa sa iskazom svjedoka S-16. Imajući u vidu da je otpusna lista sa ekspertizom sačinjena u Kliničkom centru u Beogradu u junu 1992. godine, dakle ne dugo

nakon inkriminisanog događaja, vijeće isti smatra relevantnim s obzirom da je kao razlog prijema navena potreba za daljim liječenjem oštećenog, a da je činjenica da je oštećeni tučen naveden upravo kao uzrok liječenja.

368. Zbog svega navedenog, paušalne tvrdnje odbrane da se u konkretnom slučaju radilo o drugoj osobi, nemaju utemeljenje i apelaciono vijeće ovaj žalbeni prigovor odbrane odbija kao neosnovan.

(vii) Tačka 10 osuđujućeg dijela presude

369. Tačkom 10 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 11 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon silovanjem oštećene „S-4“.

Navodi odbrane

370. Oспорavajući učešće svog branjenika u silovanju oštećene „S-4“ branilac je ukazao na nevjerodostojnost njenog svjedočenja ukazujući na određene nedosljednosti i kontradiktornosti njenih iskaza datih u fazi istrage i fazi glavnog pretresa, dovodeći ih u vezu s svjedočenjem svjedokinje-oštećene „S 3“ i Mirjane Musić. Pozivajući se na iskaz oštećene „S-4“ branilac je osporio mogućnost da je ista mogla biti silovana u kritičnom periodu (maj 1992. godine), odnosno kako je to postavila optužnica, s obzirom da su njene tvrdnje iznesene na glavnom pretresu u značajnoj mjeri u suprotnosti s svjedočenjem navedenih svjedokinja. U prilog svom tvrđenju branilac je ukazao na sadržaj iskaza oštećene-svjedokinje „S-3“, koja je izjavila da je u mjesecu aprilu-maju 1993. godine vidjela kako optuženi vodi svjedokinju „S-4“ prema garažama u kojima biva silovana, a o čemu joj se povjerila sama svjedokinja „S-4“. Pored navedenog žalbom se ukazuje i na svjedočenje Mirjane Musić koja je prema navodima žalbe, izjavila da se događaj s svjedokinjom „S-4“ desio znatno kasnije u odnosu na silovanje oštećene „S-3“, iz čega je branilac izvukao zaključak da se u konkretnom slučaju ne može raditi o 1992. godini kako je to nastojala predstaviti oštećena. Pored navedenog, branilac je pokušao osporiti kredibilitet ključne svjedokinje „S-4“, te je ukazao na određene kontradiktornosti njenih iskaza datih u istrazi u odnosu na momenat njenog izlaska s Grbavice, ukazavši posebno na činjenicu da ista ni u Izjavi iz 1994. godine, ni u iskazu datom 1995. godine ne govori o silovanju koje je navodno doživjela, posebno ukazavši i na sadržaj dokaza T-194,

odnosno Informaciju Obavještajno sigurnosne agencije u kojoj se kao počinilac krivičnog djela uopšte ne navodi optuženi, već izvjesni Gagić Zoran.

Zaključak apelacionog vijeća

371. Suprotno žalbenim navodima odbrane, apelaciono vijeće cijeni da je činjenično stanje u odnosu na tačku 10. izreke prvostepene presude pravilno i potpuno utvrđeno.

372. Naime apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud pravilnom ocjenom ključnih dokaza-iskaza oštećene-svjedokinje „S-4“ i svjedokinje „S-3“ te Mirjane Musić, na ispravan i pouzdan način utvrdio da je optuženi u inkriminisano vrijeme počinio silovanje oštećene „S-4“ , a koji zaključak u potpunosti prihvata i ovo vijeće.

373. Izneseni žalbeni prigovori odbrane optuženog na pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja svode se na navode da saslušana svjedokinja ne govori istinu i da izvedeni dokazi na upućuju na zaključak da je ista bila silovana od strane optuženog u inkriminisano vrijeme. Ovakve prigovore apelaciono vijeće smatra potpuno neutemeljenim, Nasuprot tome, prvostepeno vijeće je na potpun i pravilan način poklonilo vjeru saslušanim svjedocima, budući da iz njihovih iskaza, koji se razlikuju samo u onoj mjeri koja potvrđuje da iste nisu naučene, već odražavaju različitu percepciju različitih osoba u nenormalnim i izrazito stresnim i ponižavajućim okolnostima u kojima su se nesumnjivo nalazile, jasno proizlazi da je upravo optuženi Vlahović Veselin bio osoba koja je u tri navrata odvodila i silovala oštećenu „S-4“ u garažama kod Šoping centra na Grbavici.

374. Iz navedenih razloga apelaciono vijeće prihvata razloge navedene u obrazloženju prvostepene presude u pogledu krivičnogpravnog događaja opisanog u tački 10 izreke osuđujućeg dijela, jer je ista donijeta nakon pravilno i zakonito provedenog postupka i jer su u njenom obrazloženju potpuno i određeno izložene kako nesporne činjenice, tako i razlozi iz kojih su sporne činjenice uzete dokazanim, te je data valjana ocjena vjerodostojnosti proturječnih dokaza (iskazi iz istrage i iskazi dati na glavnom pretresu), dok izneseni žalbeni prigovori nisu dostatni da bi se osporilo ovako pravilno i potpuno utvrđenje.

375. U pogledu prigovora branioca optuženog da se krivičnogpravnog događaj, nije mogao desiti u maju 1992. godine, obzirom da je sama svjedokinja „S-4“ u istrazi spominjala maj 1993. kao vrijeme spornog događaja, kao i svjedokinja „S-3“ koja je takođe govorila o toj godini kao vremenu kada je vidjela da optuženi odvodi oštećenu „S-4“, apelaciono vijeće smatra da prvostepena presuda daje detaljnu i sveobuhvatnu analizu iskaza svjedoka koji

su svjedočili na okolnosti iz ove tačke, te u tom pogledu izvodi valjan zaključak o vremenu izvršenja krivičnog djela koji u potpunosti prihvata i ovo vijeće.

376. Istina, pravilno žalilac navodi da su pomenute svjedokinje na Zapisnik o saslušanju pred Tužilaštvom govorile o 1993. godine kao vremenu kada se desilo višestruko silovanje oštećene „S-4“, ali apelaciono vijeće primjećuje da žalilac u cjelosti zanemaruje njihove iskaze date na glavnom pretresu, u kojima obje govore o 1992. godini kao godini dešavanja spornih događaja. Tako svjedokinja „S-3“, i pored činjenice što je u istrazi na Zapisnik pred tužiocem rekla da bi se moglo raditi o 1993. godini kao godini kada je vidjela optuženog kako odvodi oštećenu „S-4“, odnosno godini kada joj se povjerila oštećena „S-4“, ipak izražava sumnju da bi se moglo raditi o toj godini, napominjući kako se prije radilo o 1992. godini, na šta je ukazala samoj oštećenoj „S-4“. Da je to tako, vidljivo je iz njenog svjedočenja tokom njenog unakrsnog ispitivanja, kada ista na pitanje branioca kada je vidjela ponovo optuženog, izjavila kako ne može ustvrditi da se radilo o 1993. godini, a što je u cjelosti u saglasnosti s tvrdnjem oštećene „S-4“, kada je na glavnom pretresu decidno ostala pri svojoj tvrdnji da se radilo o početku rata, dakle 1992. godini. Konačno, kada se navedeno dovede u vezu s iskazom svjedokinje Mirjane Musić, dat na glavnom pretresu, kada je ista svjedočila o događaju koji se vezuje za silovanje oštećene „S-4“, odnosno vrijeme kada joj se ista povjerila i kada je pokušavajući biti što preciznija u pogledu vremenskog određenja događaja, na pitanje branioca, izjavila „*Možda negdje 1992, a možda je bila ili kasna jesen, zima, ili nešto ovako, ne znam*“ .

377. Iako je odbrana u kontekstu vremena izvršenja krivičnog djela isticala da je svjedok inkriminirani događaj vezala za godište svog sestrića, pri tome navodeći da na osnovu te činjenice proizilazi da se događaj mogao desiti 1993. ili 1994. godine, prema mišljenju ovog vijeća ovaj prigovor je neosnovan. Odbrana se poziva na iskaz ovog svjedoka na glavnom pretresu. Međutim analizirajući iskaz svjedoka S-4 na glavnom pretresu i njene ranije iskaze povodom ove činjenice, to se suprotno navodima odbrane upravo može izvući zaključak da se radilo od 1992. godini. Naime svjedok je u iskazu u istrazi 1995. godine izjavila da je njen sestrić u inkriminirano vrijeme imao 17 godina, a da u vrijeme davanja izjave ima 20 godina. U iskazu iz istrage 2010. godine svjedok je izjavila da je njen sin u vrijeme inkriminiranog događaja imao 12 godina, a na glavnom pretresu je izjavila da je sestrić bio stariji 5 ili 6 godina od njenog sina.

378. Sve navedeno navodi na zaključak kako se definitivno nije moglo raditi o 1993. godini već o 1992. godini, a kako je to utvrđeno pobijanom presudom.

379. Apelaciono vijeće je također izvršilo uvid u materijalne dokaze na koje se odbrana u žalbi poziva, i to dokaz T-194, koji je prema navodima odbrane, neosnovano ostao neocjenjen od strane prvostepenog vijeća, a iz koga, prema navodima odbrane, nedvojbeno proizlazi da se pored imena svjedoka-oštećene, kao izvršilac predmetnog krivičnog djela pominje izvjesni Zoran Gagić, a ne optuženi.

380. Istina, iz navedenog dokaza T-194 proizlazi da se uz ime oštećene kao svjedoka u rubrici (izvršio) navodi ime izvjesnog Zorana Gagića. Međutim ovaj dokaz je nerelevantan za ovaj predmet s obzirom da se u dokumentu uopšte ne pominje događaj koji se odnosi na tačku 11 optužnice, odnosno ne odnosi se na silovanje oštećene, već se ime Gagić Zorana dovodi u vezu s drugim krivičnim djelom(pljačka stana) počinjenim prema istoj. Dakle, prema ocjeni ovog vijeća pomenuti dokaz nema dokaznu snagu koja bi dovela do drugačijeg zaključka u odnosu na činjenične zaključke koje je utvrdilo prvostepeno vijeće s obzirom da se ne pominju nikakve okolnosti koji bi ili potvrdile ili negirale da se inkriminisani događaj desio.

381. Nadalje, razlike u iskazu koji je svjedokinja „S-4“ dala na glavnom pretresu i na Zapisnik pred Tužilaštvom BiH u odnosu na ranije date izjave, a koje se odnose na to da oštećena u svojim ranijim izjavama uopšte nije spominjala svoje silovanje, kao ni optuženog kao izvršioca istog, prema ocjeni apelacionog vijeća, nisu takve prirode da bi dovele u pitanje vjerodostojnost i istinitost njenog iskaza.

382. U tom smislu je potrebno njen iskaz dovesti u kontekst vremena u kojem se inkriminisani događaj desio, odnosno činjenice da je svjedokinja preživjela izuzetno traumatično iskustvo, pa s obzirom na navedeno od iste se, s obzirom na poniženost koju je doživjela i mentalitet ovog podneblja, nije ni moglo razumno očekivati da doživljeno odmah prizna pred istražnim organima.

383. Oštećena je u više navrata tokom ispitivanja pojasnila zašto o doživljenom nije ranije govorila, pa tako navodi: „Zato što još tada nismo, nismo mi znali šta se je sve izdešavalo, svak je krio svoje nešto, da ne bi drugi saznao, da ne bi bilo sramota, da moj sin ne hoda pognute glave, da njena kćerka, samo je to u pitanju.“³⁹

384. Svakako je bitno cijeniti činjenicu da je svjedokinja od prvog susreta sa optuženim znala ko je on, bez obzira što taj podatak nije podijelila sa drugima, sve do momenta kada

je 09.04.2010. godine na Zapisnik o saslušanju svjedoka, broj:Kt-RZ-61/05 sve ispričala Tužiocu navodeći optuženog kao osobu koja je zajedno s drugim licima silovala, ukazavši i na svjedokinju „S-3“ kao osobu koja je to mogla posvjedočiti, s obzirom da je ona istu traumu doživjela od optuženog, iz kog razloga sve nedosljednosti u iskazima nisu takve prirode da bi dovele u pitanje istinitost cijelog iskaza.

385. Oštećena je, prema mišljenju apelacionog vijeća, sasvim opravdano skrivala identitet učinioca i ono kroz šta je prošla, iz razloga što je htjela zaštititi svog tada maloljetnog sina, kao i oca koji je još uvijek bio živ.

386. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće zaključuje da je iskaz svjedokinje „S-4“ kredibilan i vjerodostojan, te da su žalbeni navodi odbrane neosnovani.

387. Iz ovako utvrđenog činjeničnog stanja nesumnjivo proizlazi da je upravo optuženi kritične prilike u maju mjesecu, u više navrata odvodio oštećenu „S-4“ u garažu kod Šoping centra na Grbavici, gdje je silovao, zajedno s drugim licima, da bi joj tek nakon izvršenih silovanja dozvolio da se vrati u stan, pa su shodno tome žalbeni prigovori kojima se ukazuje da su činjenice u pogledu ove tačke pogrešno utvrđene, ukazuju neosnovanim.

(viii) Tačka 11 osuđujućeg dijela presude

388. Tačkom 11 osuđujućeg dijela presude optuženi je oglašen krivim da je kao saizvršilac počinio progon drugim nečovječnim djelima, pljačkom i silovanjem u pokušaju oštećene S-5.

Navodi odbrane

389. Odbrana u žalbi ističe da s obzirom da tužilaštvo nije predložilo nijedan drugi dokaz osim saslušana svjedoka S-5, to se odbrana poziva na odredbe Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnom i ugroženih svjedoka koje propisuju da se osuđujuća presuda ne može zasnivati isključivo na iskazu zaštićenog svjedoka. Pored toga odbrana ukazuje na navodne nedosljednosti i protivrječnosti u iskazima ovog svjedoka. Tako se u žalbi navodi da svjedok na glavnom pretresu nije potvrdila da je silovana, kao što je to navela u istrazi. Nadalje se u žalbi ističe da svjedok nije bila sigurna u pogledu činjenice ko ju je udario puškom s leđa, jer u jednom momentu pominje optuženog, a onda pominje drugo lice. Odbrana također ističe da svjedok nije bila sigurna ni u pogledu vremena izvršenja

³⁹ Transkript od 22.12.2011. godine, str. 36.

krivičnog djela, te da je u pogledu identifikacije optuženog navela da je radio kao izbacivač u restoranu „11 plavih“. Žalbom se ukazuje da iskaz svjedoka S-5 ne dokazuje navod iz optužnice da je optuženi bio naoružan puškom i nožem.

390. Odbrana ukazuje na upitnost sjećanja ovog svjedoka, smatrajući da je svjedok ima posljedice od ratnih događaja koji se ogleda u smrti sina i sestrića. Odbrana se poziva i na činjenicu da do davanja izjave u Tužilaštvu 2010. godine nikome nije rekla da je silovana, pa čak ni udruženju „Medica“.

391. Odbrana također ističe da je sud pored već ranije određenih mjera pred samo suđenje dao dodatne mjere zaštite ovom svjedoku, a da za to nije postojao opravdan razlog, niti je o tome postojala formalna odluka.

392. Zbog svega navedenog odbrana navodi da tužilaštvo nije dokazalo ovu tačku optužnice, te smatra da je i ovdje prvostepeni sud bio dužan primijeniti princip *in dubio pro reo*.

Zaključak apelacionog vijeća

393. Na okolnost iz tačke 11 tužilaštvo je izvelo dokaz saslušanjem svjedoka oštećene S-5.

394. Krećući se u okviru žalbenih navoda, apelaciono vijeće prije svega ističe da je svjedok S-5 svjedočila pod određenim mjerama zaštite koje su joj dodjeljenje na osnovu Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka. U konkretnom slučaju ne radi se o zaštićenom svjedoku koji je saslušan u skladu sa odredbama članova od 14 – 23 pomenutog zakona, te je stoga neosnovan prigovor odbrane da se osuđujuća presuda ne može zasnivati isključivo na iskazu zaštićenog svjedoka. Kada je u pitanju način dodjeljivanja zaštitnih mjera kao i njihov obim, vijeće zaključuje da ni ovdje prvostepeno vijeće nije učinilo propust. Naime, svjedok je imala određene mjere, koje su neposredno pred svjedočenje pojačane. Razlog traženja većih mjera od onih koje su već bile dodijeljene su rezultat procjene ljekara koji je konstatovao da bi susret sa optuženim kod svjedoka izazvao negativne zdravstvene posljedice, kao što je to i sam branilac u žalbi naveo. Dakle, sud nije paušalno dozvolio pojačanje mjera zaštite svjedoka S-5. Nadalje, na ročištu kada je svjedok svjedočila, vijeće je usmeno saopštilo odluku kao i razloge za donošenje odluke, te je stoga ovaj prigovor odbrane neosnovan. U pogledu prigovora nepostojanja formalnog rješenja kojim se dodjeljuju zaštitne mjere vijeće je dalo svoj stav

u dijelu koji se odnosi na bitne povrede krivičnog postupka, pa stoga neće ponavljati istu argumentaciju.

395. Kada je u pitanju mjesto izvršenja djela, na šta se odbrana u žalbi poziva, u pobijanoj presudi je pravilno utvrđeno da se inkriminirani događaj desio u stanu oštećene. Svjedočeci na glavnom pretresu svjedok nije izričito navela adresu, ali je opisala da je živjela na Grbavici i da su prozori njenog stana gledali prema dvije škole, a u iskazu iz istrage se navode nazivi tih škola. Stoga je izvan svake razumne sumnje utvrđeno da se događaj desio na mjestu kako je to utvrđeno u prvostepenoj presudi, pri tome, naziv ulice u kojem se nalazi stan oštećene, sam po sebi nema poseban značaj za utvrđivanje krivične odgovornosti optuženog.

396. U pogledu vremena izvršenja krivičnog djela svjedok je dala jasnu odrednicu da je to bio početak mjeseca maja. Vijeće je pažljivo analiziralo iskaz svjedokinje sa glavnog pretresa, te je utvrdilo da je odbrana iz konteksta izvukla navod da je na sugestivno pitanje tužilaštva svjedok odgovorila da se radilo o maju mjesecu.

397. Naime, svjedok je na početku ispitivanja pitana za dešavanja u maju, pri čemu je svjedokinja dala određeni uvod i započela priču u vezi dolaska optuženog i još jedne osobe u njen stan. Međutim, tužilac ju je tu prekinuo i pitao koji je to dan tačno bio, na što je ona odgovorila da se radilo o aprilu. Potom je tužilac pitao svjedoka da li je april ili maj što je i logično jer je svjedok i započela priču u kontekstu dešavanja u maju, na što se svjedok ispravila i navela da se radilo o početku maja.

398. Nadalje, svjedok je od samog početka bila uvjerljiva u pogledu identifikacije optuženog kao lica koje je sa još jednom osobom te prilike ušlo u njen stan. Svjedok je decidno izjavila da je optuženog poznavala od ranije, ističući da je ona dijete Grbavice, dakle da joj je dobro poznato to područje. S tim u vezi ona je istakla da je optuženi bio čuvar u restoranu „11 plavih“ koji se i nalazi kod Željinog stadiona, a da je tu činjenicu saznala od sina koji joj ga je jedne prilike i pokazao. Također je navela da je optuženi bio bokser na Željinom stadionu, te je prilikom svjedočenja jasno naglasila: *“ Batko, jednom ga je sin kcji je pogino' pokazao na „Željini“-om stadionu je radio, kao izbacivač u „11 plavih“, tako da sam ga jednom vicjela, baš lik sam upamtila kad je upo' u stan, odma' mi je bilo jasno ko je i šta je”*⁴⁰. Pored toga svjedok je navela da je optuženog vijela i na televiziji na

⁴⁰ Strana 8 transkripta od 12.12.2011. godine

barikadama ističući:”koje je držao tri prsta i sa onom šajkačom i poznala sam ga odmah, odmah sam ga poznala”⁴¹. Sve navedne činjenice pravilno su konstatovane i u pobijanoj presudi.

399. Što se tiče prigovora odbrane da li je svjedok silovana ili ne od strane druge osobe koju je imenovala po nadimku Miki, za vijeće je to irelevantno, jer ta činjenice nije vezana za optuženog i ista nije bila predmet ove optužnice. S tim uvezi vijeće ističe da je prvostepeno vijeće ovu činjenicu upravo iz razloga što je irelevantna ispustilo iz činjeničnog opisa izreke presude.

400. S druge strane suprotno navodima odbrane, svjedok je dosljedno kako u istrazi tako i na glavnom pretresu opisala činjenice u vezi pokušaja silovanja od strane optuženog, odnosno okolnosti zbog kojih je optuženi odustao od namjere da siluje oštećenu, dakle ne tereteći optuženog više od onoga što je i doživjela. Nadalje, prvostepeno vijeće je izvelo pravilne zaključke u pogledu udaraca koje je oštećena zadobila kako od lica po imenu Miki, tako i od optuženog, kao sve okolnosti koje se tiču silovanja odnosno pokušaja silovanja, i pljačke oštećene od strane optuženog. Pobijana presuda sadrži veoma detaljno obrazloženje u pogledu relevantnih činjenica na koji način se odvijao inkriminirani događaj, koji uključuje i pretrpjele udarce kako od optuženog tako i od drugog lica. Nedosljednosti koje je svjedok imala u pogledu toga ko je oštećenu prvi udario, na što ukazuje odbrana u žalbi, vijeće smatra nerelevantnim, s obzirom da je izvan svake razumne sumnje dokazano da se to i dogodilo.

401. Pored toga apelaciono vijeće primjećuje da je prvostepeno vijeće cijenilo i nedosljednosti u njenom iskazu, koje se kako je to naprijed navedeno ogleda samo u pogledu toga ko je oštećenu prvi udario. Ovakve vrste nedosljednosti su sasvim logičke imajući u vidu okolnosti pod kojima se inkriminirani događaj desio odnosno da je oštećena bila sama u stanu, da je živjela u strahu, da su po ulasku i optuženi i ovo drugo lice bili izuzetno grubi, da su je fizički napali, i da je to trajalo određeno vrijeme. Sve te sitne nedosljednosti idu u prilog zaključku da svjedok upravo govori istinu o onome što je doživjela. Cijeneći sve okolnosti vijeće zaključuje da te nedosljednosti nisu takvog karaktera da dovode u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, niti zaključke prvostepenog vijeća u odnosu na ovu tačku.

⁴¹ Ibid

402. Prigovor odbrane u pogledu noža koji je koristio optuženi vijeće nalazi u neosnovanim. Naime, svjedok je u nekoliko navrata pominjala da su optuženi i drugo lice koristili nož. Istina svjedok je u jednom momentu navela da su imali puške i noževe, misleći na obojicu vinovnika događaja, međutim isto tako svjedok je u kontekstu obojice jasno naznačila u kom momentu je koji od njih dvojice upotrijebio nož, iz čega nesumnjivo proizilazi zaključak da je optuženi imao nož, a što je pravilno zaključeno i u pobijanoj presudi cijeneći iskaz svjedoka koji navodi sljedeće: „ Potom je došao Batko, uzeo je nož, opisujući kako je nož izgledao, navela je „...taj nož je bio kao ogledalo. I dan danas ga sanjam.“⁴²

403. Iako odbrana u žalbi potencira da su posljedice na svjedoka ostavile i druge ratne okolnosti, kao pogibija sina i sestrića vijeće smatra ovaj prigovor nerelevantim. Također činjenica da oštećena u centru Medika nije navela u potpunosti sve činjenice nema značaja za ovaj postupak, s obzirom da se ne radi o izvaji iz istrage, pri čemu svjedok nije bila dužna da govori o onome šta je doživjela, te je i ovaj prigovor odbijen kao neosnovan, a što je pravilno odbilo i prvostepeno vijeće.

404. Imajući u vidu sve navedeno apelaciono vijeće je odbilo prigovor odbrane u odnosu na pomenutu tačku kao neosnovan.

(ix) Tačka 13. osuđujućeg dijela presude

405. Ovom tačkom pobijane presude optuženi je oglašen krivim da je kao saizvršilac, počinio progon mučenjem i pljačkom oštećenog Čoho Esada.

Navodi branioca

406. Žalbom branilac u ovom dijelu ističe da majka oštećenog svjedokinja Čoho Nura i svjedok S-37 drugačije prikazuju okolnosti iz ove tačke pobijane presude u odnosu na svjedoka Čoho Esada.

407. Tako, kako branilac tvrdi, svjedok Čoho Esad je u svom svjedočenju naveo da je su njega u prostorije preduzeća „Digitron Buje“ odveli „Batko“ i „Krompir“, dok svjedokinja

⁴² Paragraf 318 prvostepene presude

Čoho Nura navodi da su tom prilikom bila tri, a ne dva lica: „Krompir“, „Batko“ i „Biber“. U pogledu prepoznavanja ovog lica, kako se žalbom dalje tvrdi, svjedokinja Čoho Nura je bila vrlo neubjedljiva: druga dva lica ne bi mogla da prepozna, a optuženog prije inkriminisanog događaja nikada nije vidjela, a ni poslije toga sve do izručenja optuženog BiH, za optuženog je čula na ulicama Grbavice ratne 1992. godine iako zbog straha nije izlazila iz stana. Pored toga, kada je u sudnici od strane branioca upitana da li u sudnici vidi optuženog svjedokinja je odgovorila da je to lice koje „valjda“ sjedi pored branioca.

408. U pogledu svjedočenja svjedoka S-37 branilac žalbom ističe da je svjedok u izjavi iz istrage od dana 30.06.2010. godine navela da su njenog brata iz njihovog stana odveli Petković Dragan, Glavonjić Miro i optuženi, dok je na pretresu pred sudom rekla da se radi o „Biberu“, „Krompiru“ i optuženom. Nadalje, ova svjedokinja je prilikom svjedočenja rekla da se ovaj događaj desio u julu mjesecu 1992. godine, a u optužnici se navodi kraj maja mjeseca i početak juna. U izjavi iz istrage ova svjedokinja je, kako se žalbom dalje tvrdi, istakla da joj nisu dozvolili da odnese garderobu svjedoku Čoho Esadu u prostorije preduzeća „Digitron Buje“, dok je u svom svjedočenju na glavnom pretresu istakla da je ulazila unutra, te da tu razliku u unakrsnom ispitivanju nije mogla da objasni.

409. Žalbom se ukazuje i na određene kontradiktornosti u iskazima ove svjedokinje oko drugog odvođenja njenog brata, ali i roditelja, kao i kontradiktornosti iz tački 12. i 57. pobijane presude, nastojeći iskaz ovog svjedoka predstaviti nepouzdanim i nesigurnim. Zaključak apelacionog vijeća

Zaključak apelacionog vijeća

410. Apelaciono vijeće nalazi da iz iskaza ovih svjedoka, bez obzira na pomenute razlike na koje ukazuje branilac, nesumnjivo proizilazi da je optuženi kao saizvršilac počinio predmetno krivično djelo.

411. Žalbom branilac zapravo i ne osporava navode svjedoka-oštećenog Čoho Esada na kojim prvostepeno vijeće u odlučujućem dijelu zasniva zaključak o krivici optuženog, već samo nastoji osporiti kredibilitet svjedoka Čoho Nure i svjedoka S-37, čije tvrdnje je prvostepeno vijeće u pobijanoj presudi navodilo da bi se bolje shvatio sveukupan kontekst događaja (paragraf 351. pobijane presude).

412. Naime, svjedok Čoho Esad je prilikom svog svjedočenja detaljno opisao inkriminirani događaj počev od dolaska optuženog i osobe pod nadimkom „Krompir“ u stan gdje se nalazio on i njegova porodica, postupanje optuženog tom prilikom, potom njegovo odvođenje u prostorije preduzeća „Digitron Buje“, mučenje i pljačkanje u tim prostorijama, te puštanje od strane optuženog. U svom iskazu iz istrage, što se osnovano konstatuje i u pobijanoj presudi, svjedok je u bitnom identično opisao navedeni događaj, stoga ni ovo vijeće nema razloga da sumnja u istinitost njegovih navoda.

413. U vezi sa navodima branioca da je u iskazima navedenih svjedoka postojala razlika u pogledu broja lica koja su došla sa optuženim; Čoho Esad naveo da je sa optuženim bilo jedno lice, a svjedokinje Čoho Nura i svjedok S-37 da su došla dva lica, bitno je ukazati na činjenicu da su svi svjedoci saglasno potvrdili da je inkriminirane prilike u njihov stan po oštećenog Čoho Esada došao optuženi „Batko“, što apelaciono vijeće ocjenjuje odlučnim. Pri tome, je prvostepeno vijeće dalo jasno obrazloženje zašto u ovom dijelu poklonilo vjeru neposrednoj žrtvi, svjedoku Čoho Esadu, a ne svjedokinja Čoho Nuri i S-37, i to iz razloga što je oštećeni bio u najboljoj poziciji da zapazi ove činjenice budući da se sa istim licima potom i zaputio ka prostorijama preduzeća „Digitron Buje“, da je sa njima samostalno provodio vrijeme, pa čak i u situaciji kad su mu se lično obraćali i kad su ga tukli.

414. U vezi sa navedenim bitno je naglasiti da su pomenuti svjedoci u svojim iskazima jasno identifikovali optuženog kao vinovnika inkriminiranog događaja, iznoseći na koji su način saznali za njegov identitet. Naime, svjedoci su saglasno opisali optuženog, pri čemu je njihov opis, što se pravilno zaključuje u pobijanoj presudi saglasan prepoznatljivom obrascu identifikacije optuženog – nižeg rasta, nabijen, uniformisan i naoružan, nosio je „šajkaču“ sa kokardom. Pored toga, svjedoci Čoho Esad i S-37 su saglasno istakli da se optuženi „Batko“ prilikom ulaska u stan predstavio kao „Batko“, dok je svjedokinja „S-37“ u prilog pozitivne identifikacije optuženog navela i da je istog imala priliku vidjeti i dok je radila u okviru radnog voda, pri čemu je u više navrata imala i neposredne susrete sa njim. Isto tako, svjedokinja je imala priliku čistiti stan optuženog, za koji su i svjedoci „S-11“, Sulić Denis i drugi, izjavili da je bio u zgradi u kojoj se nalazilo preduzeće „Digitron Buje“, u vezi s čim nema mjesta tvrdnjama branioca da su svjedoci u pogledu prepoznavanja optuženog kao izvršioca predmetnog krivičnog djela vrlo neubjedljivi. Također, svjedok Čoho Esad je jasno i nedvosmisleno potvrdio da je optuženog „Batka“poslije rata prepoznao na televiziji.

415. U pogledu navoda branioca da je svjedokinja S-37 u izjavi iz istrage od 30.06.2010. godine istakla da su njenog brata iz stana izveli Petković Dragan, Glavonjić Miro i optuženi, a da je na pretresu istakla da se radi o „Biberu“, „Krompiru“ i optuženom, kao i u pogledu navoda iz istrage da joj nije bilo dozvoljeno da odnese garderobu svjedoku Čoho Esadu u prostorije preduzeća „Digitron Buje“, dok je u svom svjedočenju na glavnom pretresu navela da je ulazila unutra, bitno je istaći da je svjedokinja već iznijela logično i prihvatljivo objašnjenje kada je na glavnom peretresu pitana da objasni ove razlike, što je detaljno elaborirano od strane prvostepenog vijeća u paragrafu 345. pobijane presude.

416. Imajući u vidu navedeno apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje u vezi ove tačke, te je suprotne prigovore branioca valjalo odbiti kao neosnovane.

417. Vezano za ovu tačke prveostepene presude, žalbom se ukazuje i na kontradiktornosti u iskazu svjedokinje S-37 u vezi tačaka 12. i 57. prvostepene presude. Apelaciono vijeće primjećuje da je optuženi oslobođen za tačku 12. pobijane presude, a da je iskaz svjedokinje S-37 samo jedan od dokaza koji je izveden u vezi tačke 57. pobijane presude, te da se žalbom odbrane zapravo ne osporava tačka 57. pobijane presude kao i ostali dokazi izvedeni u vezi te tačke, to je dalje elaboriranje ovog žalbenog navoda nepotrebno.

(x) Tačka 14. osuđujućeg dijela presude

418. Ovom tačkom osuđujućeg dijela izreke prvostepene presude optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih Krehić Nusreta i Nadžije.

Navodi odbrane

419. Osporavajući odgovornost optuženog u odnosu na ovaj krivičnopravni događaj branilac je pokušao osporiti kredibilitet ključnih svjedoka Jasmina Krehića i Željke Rimac, te je ukazao na određene kontradiktornosti njihovih iskaza datih u istrazi u odnosu na ono što su iznosili na glavnom pretresu, ističući kako se radi o značajnim razlikama koje dovode u pitanje istinitost njihovog kazivanja.

Zaključak apelacionog vijeća

420. Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud na osnovu provedenih dokaza van razumne sumnje utvrdio da je optuženi počinio krivično djelo na način kako je to i opisano u izreci iste, pa se žalbeni navodi odbrane ne mogu prihvatiti. Naime, cijeneći iskaze saslušanih svjedoka Jasmina Krehića i Željke Rimac, bez obzira na činjenicu što se radi o posrednim svjedocima ili tzv svjedocima po čuvenju, pročitano iskaza svjedoka Rimac Budimira, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da je optuženi počinio pomenute inkriminisane radnje. Iskazi svjedoka su saglasni i uvjerljivi i ne ostavljaju mogućnost ni najmanje sumnje u postupanje optuženog prema oštećenim Krehić Nusretu i Krehić Nadžiji, a tvrdnje iznesene u žalbi odbrane, zaključku prvostepenog suda ne oduzimaju potrebnu argumentaciju.

421. Prvostepeno vijeće je dalo dovoljno razloga zbog čega smatra da su iskazi svjedoka uvjerljivi i saglasni i ne upućuju na mogućnost drugačijeg rezonovanja. Zaključak prvostepenog vijeća da je optuženi u mjesecu junu ili julu 1992. godine došao u stan porodice Krehić u kojemu je zatekao oštećene, te iste u namjeri nanošenja psihičkih povreda i pljačke imovine, zlostavljao, prijeteci im, te pucajući iz puške između njih, zatražio da mu predaju novac i zlato, što su isti i učinili, je u potpunosti pravilan.

422. Svjedok Krehić Jasmin je jasno i decidno kako u istrazi tako i na glavnom pretresu, ne odstupajući ni najmanje od svojih tvrdnji, naveo kako mu se o pomenutom događaju, tek nakon njegovog saznanja iz dnevnih novina, majka povjerila ispričavši mu istina šturo, da im je tokom 1992. godine u stan ušao optuženi, s namjerom da od njih otuđi novac i zlato a kojom prilikom je između njih i pucao u trenutku dok su sjedili na kauču, nakon čega su mu bili prisiljeni dati određenu količinu novca i zlata.

423. Dolazak optuženog i radnje koje je preduzeo prema oštećenim u cjelosti je potvrdila i svjedokinja Rimac Željka koja je izjavila kako je o svemu upoznata od samih oštećenih s obzirom da su joj oštećeni u tom vremenskom periodu bili susjedi, odnosno sustanari u zgradi. Svjedokinja je izjavila kako su njoj oštećeni ispričali da im je u stan kritične prilike došao optuženi, da je pucao između njih s namjerom njihovog prestrašivanja a sve u cilju pljačke, što je u konačnici i realizovao. Ovaj svjedok je izjavio da su o svemu navedenom bili upoznati i njeni roditelji s obzirom da su bili prisutni kada su im se povjerali oštećeni, te da je ona sama lično vidjela posljedice djelovanja metka u njihovom kauču. Iskaz svjedokinje Rimac Željke se u bitnom podudara sa pročitanim iskazom svjedoka Rimac Budimira, koji iskaz je prvostepeni sud koristio kao potkrepljujući iskaz, a u kome svjedok

Rimac Budimir navodi kako mu je poznato da je ispred njihove zgrade u ljeto 1992. godine došao optuženi s još jednom osobom, da je bio naoružan, kao i da je otišao u stan oštećenih Krehića koji su mu naknadno ispričali ono što im se dešavalo, odnosno ispričali kako je optuženih od njih zahtijevao novac koji su mu predali, kako je optuženi pucao između njih dok su sjedili na kauču, a u šta se svjedok sam lično uvjerio s obzirom da su mu oštećeni pokazali tragove ispaljenih metaka.

424. Cijeneći prigovore odbrane u smislu istaknutih razlika u svjedočenjima svjedoka koje su dali u istrazi u odnosu na ono što su govorili na glavnom pretresu, apelaciono vijeće primjećuje kako se ti prigovori u suštini i ne odnose na kontradiktornosti u vezi odlučnih činjenica na koje su svjedočili pomenuti svjedoci, već se u pravilu radilo o prigovorima koji se tiču irelevantnih činjenica ovog krivičnog događaja, kao što je recimo pitanje vremena saznanja svjedoka Krehića o događajima koji su se desili njegovim roditeljima, pa prema tome ovo vijeće i nije našlo za shodnim detaljnije se upuštati u njihovu elaboraciju, a koji stav je, i po mišljenju ovoga vijeća, pravilno zauzet od strane prvostepenog vijeća. Bez obzira na navedeno, apelaciono vijeće je imalo u vidu i rezervu koju je iznio sam svjedok Krehić Jasmin u svom iskazu datom u istrazi pred ovlaštenim službenim licima SIPA-e od 30.12.2010. godine, gdje je eksplicitno naveo kako svoju izjavu daje na osnovu sjećanja uz mogućnost da neki datumi ili pak događaji ne budu precizni, ali ne odstupajući od svojih navoda da ova njegova izjava u suštini sadrži ono što se dešavalo njegovim roditeljima a dovodi se u vezu s optuženim, što u cjelosti otklanja sve nedosljednosti, na koje je žalba ukazala.

425. Prvostepeno vijeće je u potpunosti analiziralo iskaze ovih svjedoka i na sasvim pravilan način izvelo činjenične zaključke elaborirajući vjerodostojnost i razloge zašto im je poklonilo vjeru. Zaključke prvostepenog vijeća u potpunosti prihvata i ovo vijeće. Stoga se žalbeni prigovori branioca optuženog, u vezi ove tačke prvostepene presude odbijaju kao neosnovani.

(xi) Tačka 16 osuđujućeg dijela presude

426. Tačkom 16 izreke presude optuženi je oglašen krivim, da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti – progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom "A-1". Prvostepeno vijeće je povodom navedene tačke cijeno iskaz oštećenog "A-1" i svjedoka "S-38".

Navodi odbrane

427. Odbrana smatra da prvostepeno vijeće prilikom donošenja odluke istu nije moglo zasnovati na svjedočenju oštećenog ocjenivši ga nesigurnim, posebno ističući kako se njegov iskaz u mnogome razlikuje od iskaza svjedoka S-38, odnosno da se radi o iskazu koji nema takav kvalitet da bi se na njemu zasnivala osuđujuća presuda. Bez obzira na navedeno u žalbi se potencira da Sud nije mogao donijeti osuđujuću presudu u vezi tačke 16 pobijane presude samo na osnovu iskaza svjedoka „A-1.

Zaključak apelacionog vijeća

428. Prije ulaženja u ocjenu dokazne vrijednosti iskaza oštećenog „A-1“ sud će se osvrnuti na prigovor odbrane da se osuđujuća odluka nije mogla isključivo zasnovati na osnovu dokaza iz člana 12 ili člana 15 do 23. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, nalazeći ga neosnovanim, budući da je svjedok „A-1“ svjedok koji ima određene mjere zaštite predviđene Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, ali da se ne radi o anonimnom svjedoku odnosno o zaštićenom svjedoku koji se saslušava na način predviđen članom 14. do 22. citiranog zakona. Lični podaci svjedoka „A-1“ su bili poznat odbrani prije unakrsnog ispitivanja tako da se ograničenje iz člana 23. citiranog zakona na koje se poziva odbrana, u konkretnom slučaju ne odnosi na pomenutog svjedoka.

429. U pogledu sadržaja iskaza oštećenog pored doslijednosti njegovog iskaza, prvostepeno vijeće je također pravilno imalo u vidu i sve činjenice i okolnosti predmetnog događaja.

430. Tako je u pobijanoj presudi pravilno konstatovano da je oštećeni A-1 optuženog poznavao od ranije iz kafića „Sloga“, da ga je prije neposrednog susreta kada se dođaj iz optužnice desio, vidio na tv snimku. Na osnovu ovoga da se zaključiti da oštećeni nije imao sumnje u pogledu identiteta optuženog. Nadalje oštećeni iznosi detaljan iskaz, u pogledu dolaska optuženog pred njegovu zgradu i dešavanja pred stanarima zgrade, u kojem je opisano maltretiranje i udaranje oštećenog u predjelu usta, od strane optuženog, usljed čega oštećeni i danas ima ožiljak. Oštećeni zatim opisuje svoje stanje i odvođenje u svoj stan u koji je optuženi kroz otvoren prozor ispalio jedan metak, koji je promašio oštećenog.

431. Apelaciono vijeće nalazi da je iskaz oštećenog A-1 relevantan, konzistentan u odlučnim elementima, detaljan, nepristrasan i uvjerljiv za vijeće, te da se na njemu može zasnivati osuđujuća presuda.

432. Nadalje, prvostepeno vijeće je imalo u vidu i potkrepljujuće dokaze i to iskaze svjedoka "S-38" koji je poznao oštećenog u inkriminisanom periodu s obzirom da su stanovali u istoj zgradi i kojemu je oštećeni ispričao za događaj jednom prilikom kada su se krili u stanu na 5. spratu a kada su od strane optuženog i drugih lica odvedeni supružnici Rovčanin o čemu su saglasne iskaze dali oba svjedoka, kao i svjedokinja S 31 koja je svjedočila na okolnosti odvođenja bračnog para Rovčanin od strane optuženog, potvrđujući da su se u tom trenutku u njenom stanu krili, ona, njen brat, svjedok "A-1", ali i svjedok "S-38" koji je po njenim navodima sasvim sigurno došao u njen stan kada su odvedeni Rovčanin Faruk i Aida. Kada se svi pomenuti dokazi dovedu u međusobnu vezu u smislu hronologije događaja (premlaćivanje oštećenog "A-1" i odvođenja supružnika Rovčanin) a u nedostatku dokaza koji ukazuju na suprotno, to je prvostepeno vijeće pravilno izvelo zaključak da je optuženi počinio krivično pravne radnje progona drugim nečovječnim djelima prema oštećenom "A-1" na način opisan u tački 16. osuđujućeg dijela izreke pobijane presude.

433. Prigovore odbrane apelaciono vijeće nalazi u potpunosti neutemeljenim, pogotovo iz razloga što isti, osim paušalnih konstatacija da se na iskazu jednog svjedoka ne može zasnovati presuda i da je isti navodno protivan iskazu svjedoke „S-38“, ne sadrže niti jedan valjan kontraargument ili dokaz kojim bi se njegov iskaz doveo u pitanje. Nasuprot tome prvostepeno vijeće je na potpun i pravilan način poklonilo vjeru saslušanim svjedocima, kako oštećenog tako i drugim potkrepljujućim dokazima pogotovo svjedoka „S-38“, ali i svjedokinje „S-31“ koji su cjelosti ostali pri svojim izjavama da je upravo optuženi Vlahović Veselin osoba koja je u više navrata dolazila u njihovu zgradu s namjerom pronalaska lica nesrpske nacionalnosti, radi njihovog odvođenja ili pljačke.

434. Dakle, iako je prvostepeno vijeće u najvećoj mjeri osudu za inkriminaciju iz tačke 5 pobijane presude zasnivalo na iskazu svjedoka „A-1“ kao oštećenog i jedinog neposrednog svjedoka, prvostepeno vijeće je sasvim pravilno cijenilo iskaze svjedoka „S-38“ i „S-31“ koji su svjedočili u kontekstu cjelokupne hronologije događaja koji se prostorno i vremenski vezuju za njihovu zgradu i činjenice višekratnog dolaska optuženog u nju s poznatim namjerama, između ostalih i zbog zlostavljanja oštećenog „A-1“.

435. Imajući u vidu navedeno apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje u vezi ove tačke presude, te je suprotne žalbene navode odbrane valjalo odbiti kao neosnovane.

(xii) Tačka 19 osuđujućeg dijela presude

436. Tačkom 19 optuženi je oglašen krivim da je radnjama opisanim u izreci ove tačke počinio krivično djelo progon drugim nečovječnim djelima prema svjedoku- oštećenom "S-21".

Navodi odbrane

437. Branilac smatra da činjenični navodi iz tačke 19. izreke prvostepene presude nisu mogli biti dokazani samo na temelju iskaza oštećenog, odnosno svjedoka „S-21“, nalazeći ga nedostatnim. Branilac je posebno osporio mogućnost da se predmetni događaj desio na utvrđeni dan, s obzirom da iz iskaza ovog svjedoka proizlazi da se isti desio na neki datum kasnije.

Zaključak apelacionog vijeća

438. Suprotno žalbenim navodima odbrane, apelaciono vijeće cijeni da je činjenično stanje u odnosu na tačku 19. izreke prvostepene presude pravilno i potpuno utvrđeno. Odbrana neargumentovano i paušalno prigovara da činjenično stanje nije pravilno i potpuno utvrđeno u prvostepenoj presudi.

439. Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno utvrdilo da je tokom mjeseca juna, tačnije nakon što je dana 11.06.1992. godine oštećeni S 21 nasilno, zajedno s više svojih komšija od strane više naoružanih vojnika, odveden prvo u Lukavicu da bi potom bio vraćen na Grbavicu u prostorije preduzeća „Digitron-Buje“ gdje ga je optuženi fizički zlostavljao, udarajući ga i tukući da bi ga u jednom trenutku u kancelariji njihovog zapovjednika Vitković Zorana, udario šakom u predjelu glave, te stavio mu nož pod grlo s namjerom da ga liši života u čemu ga je spriječio pomenuti zapovjednik Vitković.

440. Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno cjenilo iskaz svjedoka „S-21“ kojem je sasvim opravdano u cjelosti poklonilo vjeru. Apelaciono vijeće prihvata ocjenu prvostepenog vijeća da je svjedok bio određen i konzistentan u pogledu kako opisa samog konkretnog događaja, tako i u pogledu identifikacije optuženog, pogotovo kada se njegov

iskaz dovede u vezu s svjedočenjem svjedoka S-24. Naime, svjedok „S-24“ je na gotovo identičan način opisao način njihovog izvođenja iz zgrade, navodeći osobe koje su tom prilikom odvedene prvo u Lukavicu, a potom vraćene na Grbavicu u prostorije pomenutog preduzeća, kao i dešavanje, odnosno atmosfere koja je vladala u istom. Pored navedenog, svjedok S-24 je kako u fazi istrage tako i na glavnom pretresu, ukazao na niz podataka koji nedvojbeno upućuju da se upravo radilo o optuženom, kao osobi koja ga je kritične prilike, kao i ostale zatočenike, tukla u prostorijama preduzeća „Digitron Buje“, u kojim se između ostalih lica nalazio i svjedok S-21, a u konačnici ga i zalila benzinom, te zapalila u predjelu noge.

441. Tako je svjedok „S-24“ potvrdio da optuženog poznaje duži niz godina, i to kao boksera, napominjući da su ga i sami stražari oslovljavali s nadimkom „Batko“, ne odstupivši ni u najmanjoj mjeri od svoje tvrdnje da je to osoba koju je nakon predmetnih događaja vidio na TV-u, a koja je te prilike identifikovana kao Veselin Vlahović. Sve navedene činjenice, po mišljenju i ovoga vijeća, dovedene u vezu s jasnim i uvjerljivim tvrdnjama svjedoka „S-21“ da je i prilikom njegovog matretiranja u kancelariji navodnog „načelnika“ Vitkovića, sam Vitković Zoran osobu koja ga je udarila šakom i stavila mu nož pod grlo oslovio kao Batka, nedvojbeno upućuju na zaključak da je upravo optuženi osoba koja je preduzela krivičnopravne radnje prema oštećenom „S-21“. Dakle, prvostepeno vijeće je i po mišljenju ovog vijeća, iskaze pomenutih svjedoka, pravilno cijenilo kao uvjerljive i konzistentne, nalazeći da se radi o pouzdanim i vjerodostojnim svjedocima čije tvrdnje se ne mogu dovesti u pitanje istaknutim osporavanjima odbrane.

442. Kada su u pitanju prigovori branioca kojima se ukazuje da se na dan 11.06.1992. godine nije mogao desiti sporni događaj s obzirom na svjedočenje svjedoka S 21, ovo vijeće ne nalazi takvim da bi se istim dovelo u pitanje pravilno utvrđeno činjenično stanje, te je stoga apelaciono vijeće i u ovom dijelu žalbene prigovore odbilo kao neosnovane. Istina, kada se uzme u obzir iskaz pomenutog svjedoka gdje govori o 11.06.1992. godine kao danu kada je zajedno s drugim komšijama odveden u Lukavicu od strane naoružanih vojnika, da bi tek sutradan bio vraćen iz Lukavice u prostorije preduzeća „Digitron Buje“ na Grbavici gdje se i desio sporni događaj, da se zaključiti kako je konkretna krivičnopravna radnja optuženog prema oštećenom preduzeta naredni dan, međutim drugostepeno vijeće ističe, da kada se uzme u obzir cjelokupni kontekst događaja opisan u predmetnoj tački, da se zaključiti kako ni u kom slučaju nije narušen identitet optužbe do mjere da bi se zbog toga radilo o drugome djelu, jer time ni u kom slučaju nije doveden u pitanje inkriminirani

događaj, niti se radi o odlučnoj činjenici da bi time bilo dovedeno u pitanje bitno obilježje krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim.

443. Dakle, prema ocjeni ovog vijeća pomenuti prigovor nema dokaznu snagu koja bi dovela do drugačijeg zaključka u odnosu na činjenične zaključke koje je utvrdilo prvostepeno vijeće s obzirom da se žalbom ne pominju nikakve okolnosti koji bi negirale da se inkriminirani događaj desio, na način opisan u tački 19 osuđujućeg dijela presude.

444. Konačno, odbrana u žalbi smatra da Sud nije mogao donijeti osuđujuću presudu u vezi tačke 19 pobijane presude samo na osnovu iskaza svjedoka S- 21.

445. Međutim, ako se detaljno analizira pobijana presuda u ovom dijelu, da se zaključiti kako osuđujuća odluka u odnosu na ovu tačku nije donesena samo na temelju iskaza jednog svjedoka kako se to neosnovano tvrdi žalbom

446. U konkretnom slučaju prvostepeno vijeće je analizirajući sadržaj iskaza svjedoka oštećenog S-21, isti dovelo u vezu s iskazom svjedoka S-24 i iskazom Korać Eldinom, pravilno konstatujući da se radi o konzistentnim i podudarnim iskazima u bitnim činjenicama. Stoga je i ovaj prigovor odbrane valjalo odbiti kao neosnovan.

(xiii) Tačka 20 osuđujućeg dijela presude

447. Tačkom 20 osuđujućeg dijela pobijane presude optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom Krvavac Šefkiji.

Navodi odbrane

448. Odbrana smatra da je na ovu tačku jedini personalni dokaz ustvari iskaz svjedoka S-19, te se kao i u prethodnim tačkama poziva na odredbe Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka.

449. U vezi njenog svjedočenja odbrana ukazuje da je jedino ovaj svjedok zvala optuženog Uroš, te da je viđala optuženog 1993 i 1994. godine što prema mišljenju odbrane nije moguće. Nadalje, odbrana ističe da ovaj svjedok nema ni saznanja o svim činjenicama iz optužnice, nego ih prenosi na osnovu kazivanja drugih lica.

450. Kada su u pitanju drugi dokazi koji su izvedeni na ovu tačku, odbrana ističe da svjedok Čengić Kenan zapravo nije svjedočio na okolnosti iz ove tačke, već tačke 46 optužnice, te da je naveo da se optuženi najviše zadržavao oko porodične kuće porodice Krvavac, i kuće do nje gdje je imao bazu. Kada je u pitanju materijalna dokumentacija odbrana prigovara načinu prepoznavanja koje prema mišljenju odbrane nije urađeno u skladu sa odrebama ZKP BiH.

Zaključak apelacionog vijeća

451. Na predmetnu okolnost je svjedočila svjedokinja „S-19“, supruga oštećenog i svjedok Čengić Kenan i uvedena je materijalna dokumentacija pod brojem T-144 i T-145.

452. Odbrana suštinski ne prigovara na sadržaj iskaza svjedoka S-19 niti na zaključke prvostepenog vijeća u vezi iskaza ovog svjedoka. Također, odbrana nije ničim ukazala da je prvostepeno vijeće činjenično stanje utvrdilo nepotpuno odnosno pogrešno. Žalbom se potencira da dokazi koji su provedeni nemaju takvu zakonsku snagu da bi se na osnovu istih mogao izvesti zaključak, da je optuženi počinio krivično pravne radnje koje se optuženom stavljaju na teret.

453. Apelaciono vijeće u potpunosti prihvata navode prvostepene presude, odnosno u potpunosti prihvata zaključke prvostepenog vijeća da se inkriminirani događaj desio upravo na način opisan u ovoj tački pobijane presude. Vijeće nadalje nalazi pravilnim i zaključak prvostepenog vijeća da je optuženi počinio krivično pravne radnje iz predmetne tačke.

454. Prije svega, na osnovu iskaza svjedoka S-19, apelaciono vijeće zaključuje da je svjedok i prije inkriminisanog događaja znala optuženog s obzirom da joj se početkom juna 1992. godine na lokalitetu Vraca, u blizini njene kuće obratio tražeći njenu ličnu kartu. Do tada je čula priče o Batku, ali ga nije lično upoznala. Izjašnjavajući se kako je te prilike saznala da je to Batko, navela je da su joj policajci, koji su s njim stajali, rekli da je to Batko i da on ubija muslimane. Nakon toga je vidjela da je dolazio u kuću iza njene i da je u istoj zapravo boravio, jer je bila napuštena⁴³. Odbrana je žalbom nastojala da diskredituje iskaz svjedoka S-19 ističući da je jedina ona optuženog zvala po nadimku Uroš. U pogledu nadimka svjedok je naznačila da je čula da optuženog osim po nadimku Batko neki zovu po nadimku Uroš, te da ga je prilikom obraćanja kada je pitala za muža upravo tako

osloвила. U prvostepenoj presudi je pravilno naznačeno da ga je istim ovim nadimkom osloвила i svjedok Zajković Hasiba, što ukazuje da je prigovor odbrane neosnovan. Iz sadržaja iskaza ovog svjedoka, proizilazi da je ona imala prilike više puta vidjeti optuženog nakon što joj je muž odveden, da se dok joj je muž bio zatočen on raspitivao za nju, te da je nakon što je vraćen Batko bacao kamenčiće u prozor raspitujući se da li joj je muž živ.

455. Nadalje, odbrana ističe da svjedok S-19 nema neposredna saznanja o svim činjenicama iz predmetne tačke, već je neke činjenice svjedok saznala od drugih osoba. Vijeće nalazi i ovaj prigovor odbrane neosnovanim. Svjedok je prije svega opisujući okolnosti odvođenja njenog supruga navela da su se taj dan iz sigurnosnih razloga ona i muž sakrili u sklonište., jer su čuli vrisku iz kuće u kojoj je boravio optuženi. U vrijeme kad je otišla da skuha čaj kako bi ga odnijela u sklonište, sa prozora svoje kuće je vidjela kako 3-4 vojnika udaraju Hasanović Ahmeda i njegovu ženu koja je vrištala. Među tim osobama, vidjela je i prepoznala Batka i braću Predraga i Nenada Borovčanin. Potom je otišla u stan komšinice Olge kada je čula vrisku iz skloništa, rekla da je to njen muž. Prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da je upravo svjedok S-19 kao supruga oštećenog logično mogla njegov glas i prepoznati. Nakon toga se njegovo deranje čulo kako dolazi iz pravca njihove kuće. Svjedok S-19 je također navela da je vidjela tragove krvi u svojoj kući, kao i da je sve bilo prevrnutu, nakon čega je napustila kuću, a što se pravilno navodi i u pobijanoj presudi. Dodatno svjedok je navela da je od komšinice Draginje saznala da je optuženog u skloništu kundakom puške udarao Batko, te okolnosti koje su se dešavale kada je izveden iz skloništa.

456. Potvrdu o tome da je optuženi ulazio u kuću oštećenog suprotno žalbenim navodima odbrane dao je i svjedok svjedok Čengić Kenan koji je je ipak izjavio da je u periodu juna 1992. godine, vidio Batka s prozora svoje kuće kako ulazi, između ostalih, i u kuću komšije Krvavac. Te prilike je bio naoružan, i bio je u društvu 2-3 naoružana vojnika.

457. O učešću optuženog u inkriminiranim radnjama svjedok je prvo saznala od komšija, a potom lično i od optuženog kako je to pravilno opisano u prvostepenoj presudi.⁴³ Naime, svjedok S-19 je odmah po događaju od komšija saznala da je optuženi „zaklao“ njenog muža, ističući da su svi znali za to, te da je od njih saznala da je odveden u zgradu „Digitron Buje“. Svjedok je upravo iz tog razgovora sa optuženim saznala da joj je muž živ,

⁴³ Paragraf 422 i 423 prvostepene presude

⁴⁴ Paragraf 424 prvostepene presude

kojom prilikom joj je prvo rekao da je zaklan, pa da je živ te da ako bude šutila, da će ga dovesti, što je i uradio naknadno.

458. U pobijanoj presudi se pravilno zaključuje i da je svjedok S-19 od komšija čula potvrdu maltretiranja i odvođenja njenog supruga od strane optuženog i druge dvojice saizvršilaca, te da su svi upravo pominjali optuženog kao jednog od učinilaca. Prvostepeno vijeće je pravilno dovelo u vezu sa navedenim i činjenicu da je ona sa optuženim otvoreno govorila o stradanju svog supruga tražeći od istog da ga dovede, što je potom isti i učinio, kada je svjedokinja imala priliku jasno vidjeti kako je njen suprug tada i izgledao, sa vidnim tragovima nasilja, a o čemu joj je pričao i njen suprug.

459. Apelaciono vijeće ističe da upravo način na koji je svjedok intepretirala okolnosti razgovora sa optuženim upravo ukazuje na tačnost njenih tvrdnji.

460. Vijeće nalazi pravilnim i zaključak u vezi boravka oštećenog u zgradi Digitron Buje. Svjedok nije tu činjenicu decidno navela u toku glavnog pretresa, međutim istu nije ni sporila, a vijeće je u tom smislu prihvatilo njen iskaz iz istrage koji dovodeći ga u vezu sa činjenicama i okolnostima koje su komšije navele u pogledu ove pravno relevantne činjenice, ovo vijeće smatra dokazanim izvan svake razumne sumnje. S tim u vezi apelaciono vijeće smatra ispravnim zaključak prvostepenog suda sadržan u paragrafu 430 pobijane presude u kojem je navedeno: „da je njen suprug doveden 7-8 dana po odvođenju, i da je isti tada bio vidno izudaran, da su mu oči bile zatvorene, te da je umirao, ali da nije mogao umrijeti, što po ocjeni Vijeća, prirodno, ne može ukazivati isključivo na povrede koje su nastale u skloništu i u kući, nego i poslije toga, zbog čega Vijeće u tom dijelu prihvata njeno kazivanje u istrazi.⁴⁵

461. Kada je u pitanju prigovor na materijalnu dokumentaciju u vezi prepoznavanja optuženog (T-144), na koji se odbrana poziva, vijeće podsjeća da je u pobijanoj presudi prvostepeno vijeće jasno naznačilo da prepoznavanje optuženog od strane svjedokinje i njenog supruga (dokaz T-144) nije izvršeno u skladu sa tada važećim odredbama procesnog zakona, te da na ovom dokazu nije ni temeljilo svoju odluku.⁴⁶ Dakle, ova manjkavost na koju se ukazuje žalbom je već otklonjena od strane prvostepenog suda, te je očigledno da se pobijana presuda ne zasniva na dokazu T-144.

⁴⁵ Paragraf 430

⁴⁶ Paragraf 431 prvostepene presude.

462. Žalbeni prigovor da se radi o zaštićenom svjedoku, te da se stoga ne može osuđujuća presuda zasnivati na iskazu takvog svjedoka apelaciono vijeće odbija iz istih razloga koji su navedeni u prethodnim tačkama, te stoga neće ponavljati istu argumentaciju.

463. Imajući u vidu navedeno, apelaciono vijeće odbija žalbeni prigovor odbrane u vezi tačke 20 osuđujućeg dijela pobijane presude.

(xiv) Tačka 21. osuđujućeg dijela presude

464. Ovom tačkom osuđujućeg dijela izreke prvostepene presude optuženi Veselin Vlahović oglašen je krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom „S-40“.

Navodi odbrane

465. Žalbom se iznosi tvrdnja da oštećeni nije mogao biti relevantan svjedok u pogledu identifikacije optuženog, te nalazi nepodudarnost svjedočenja oštećenog-svjedoka „S-40“ s utvrđenjem prvostepene presude na okolnosti njegovog premlaćivanja u prostorijama „Digitron“-a. S druge strane žalba se osvrnula i na iskaz svjedoka Edina Hubjera, ocijenivši ga nebitnim s obzirom da ovom svjedok nisu bili poznati detalji nakon odvođenja njegovog oca i brata, pa njegovo svjedočenje nije moglo koristiti razjašnjenju sporne krivičnopravne stvari.

Zaključak apelacionog vijeća

466. Apelaciono vijeće nalazi u potpunosti utemeljenom i razložnom ocjenu prvostepenog vijeća u pogledu odgovornosti optuženog za ovu inkriminaciju, smatrajući da su navodi ovog svjedoka nedvosmisleni, prevashodno u pogledu identiteta optuženog.

467. Naime, iskazi svjedoka „S-40“, te svjedoka Edina Hubjera međusobno su saglasni u pogledu identiteta optuženog, ali u odlučnom dijelu i radnji optuženog shodno okvirima percepcije posmatranog posebno svjedoka Edina Hubjera, s obzirom da je isti svjedočio na okolnosti koje su prethodile (odvođenje njegovog oca i brata) odnosno uslijedile poslije kritičnog događaja (dovođenje njegovog oca i brata uz detaljan opis stanja oca), pa i ovo

vijeće nalazi da su isti jasni, pouzdani i vjerodostojni, te u potpunosti potvrđuju činjenično utvrđenje ove tačke izreke presude.

468. Činjenica je da svjedok „S-40“ nije poznao optuženog ranije, ali cijeneći njegov iskaz i ovo vijeće zaključuje da u istom nema nedosljednosti u pogledu onoga što mu se zaista i desilo. Kada se ovaj iskaz dovede u vezu s iskazima drugih svjedoka, koji su optuženog poznavali od ranije ili pak imali loša iskustva s njim tokom ratnog perioda i koji su prilikom svjedočenja dosljedno opisali njegov karakter i osobine, ističući njegovu arogantnost, grubost, jednostavno nemilosrdnost tokom njegovog boravka na Grbavici, a o čemu je svjedočio i sam svjedok „S-40“, onda takvi iskazi kompletiraju sliku o inkriminisanom djelovanju optuženog upravo na način kako ga je ocijenilo raspravno vijeće. Da se radilo o optuženom kao osobi koja je tukla oštećenog u prostorijama „Digitron“-a, nedvojbeno potvrđuju i navodi svjedoka Hubjer Edina, koji je vrlo jasno opisao način odvođenja, a potom i dovođenja njegovog oca-svjedoka „S-40“ od strane njemu nepoznatih vojnika, kojom prilikom je on lično čuo kako isti tom prilikom spominju da njegovog oca i brata vode kod Batka, bukvalno na klanje, napominjući kako su se tada čak i dvoumili da li da i njega povedu sa sobom, da bi naposljetku od toga odustali.

469. Izvjesne nelogičnosti, u iskazu svjedoka „S-40“, na čemu insistira odbrana (kako to da svjedok prepoznaje i zna identitet optuženog koji je stranac u Sarajevu, a ne prepoznaje izvjesnog Čentu na istom TV snimku ili fotografiji, koji je lokalac), pokušavajući na taj način dovesti u sumnju kredibilitet svjedoka, nisu takve prirode da bi dovele u pitanje činjenično utvrđenje, niti dovode u pitanje istinitost svjedočenja iz kojeg je očigledno sa isti govori upravo ono što je doživio. Pri tome se ne treba ni zanemariti da je potpuno razumno i prirodno očekivati da osoba koja je doživjela neugodno iskustvo, kako je upravo doživio svjedok, zapamti osobu koja mu je nanijela zlo, dok se s druge strane poznavanje svih domicilnih osoba, pogotovo onih koji se ne dovode u vezu s spornim događajem kao što je izvjesni Čenta, realno i ne može *a priori* pretpostavljati.

470. U pogledu prigovora branioca optuženog da svjedok „S-40“ nije mogao posvjedočiti da se krivičnopравни događaj, nije mogao desiti u junu mjesecu 1992. godine, obzirom da su i svjedok „S-40“ i Edin Hubjer govorili o maju ili junu te godine, apelaciono vijeće smatra da prvostepena presuda daje detaljnu i sveobuhvatnu analizu iskaza svjedoka koji su svjedočili na okolnosti iz ove tačke, te u tom pogledu izvodi valjan zaključak o vremenu izvršenja krivičnog djela koji u potpunosti prihvata i ovo vijeće.

471. Konačno, kada je u pitanju prigovor branioca, da svjedok "S-40" nije mogao posvjedočiti da mu je upravo optuženi nanio najveći broj udaraca po leđima i bubrezima, s obzirom da je pao u nesvjest nakon prvog udarca, vijeće, cijeneći iskaz ovoga svjedoka u cjelini, a prvenstveno dio u kojemu govori o tome da su upravo optuženog čekali da ga ispita i da je optuženi prva osoba koju je ugledao nakon što je došao svijesti, te dovodeći ga u vezu s iskazom svjedoka Edina Hubjera koji je izjavio da su sami vojnici koji su o odveli njegovog oca i brata govorili da ga vode kod Batka na ispitivanje, nalazi da je prvostepeno vijeće dalo razumno i logično obrazloženje da je upravo optuženi ta osoba koja je odgovorna za nanošenje povreda oštećenom, a koji stav prihvata i ovo vijeće.

472. Iz navedenog, apelaciono vijeće nalazi da je u odnosu na ovu tačku izreke prvostepene presude činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno, te se žalbeni prigovori branioca odbijaju kao neosnovani.

(xv) Tačka 26 osuđujućeg dijela presude

473. Tačkom 26 osuđujućeg dijela presude optuženi je oglašen krivim da je sredinom mjeseca juna 1992. godine počinio progon ubistvom Čerimagić Husnije i Čengić Gorana.

Navodi odbrane

474. U pogledu tačke 26 odbrana prigovara načinu na koji je cijenjen iskaz svjedoka Junuzović Mahmuta, te stim u vezi smatra da je vijeće pogrešno cijenilo dio iskaza ovog svjedoka koji se odnosi na činjenicu da je svjedok vidio dva vojnika, a ne samo optuženog, a kako se to navodi u pobijanoj presudi. Dalje, odbrana ističe da je pomenuti svjedok izjavio da se inkriminirani događaj desio krajem aprila, početkom maja, te se u žalbi navodi da je svjedok čuo da su oštećeni ubijeni pod „Lesninom“, a ne na lokaciji koju pominje pobijana presuda. Odbrana u vezi ovog svjedoka posebno potencira da se radi o saznanjima koja su posrednog karaktera. Također odbrana ističe da se iskazi ostalih svjedoka koji su svjedočili na okolnosti iz ove tačke imaju posredna saznanja. Nadalje, branilac navodi da, odbrana nije imala priliku ispitati svjedoka Simić Jevtu koji je naveo da je od majke Čengić Gorana čuo da ga je ubio optuženi, a također ni ona nije ispitana.

475. U pogledu ocjene iskaza svjedoka, branilac navodi da, u pobijanoj presudi vijeće nije cijenilo iskaz svjedoka Aganović Seada, a na iskaz ovog svjedoka branilac se poziva u uvodnom dijelu žalbenog prigovora pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja

476. U vezi sa dokazima koje je cijenilo prvostepeno vijeće, odbrana smatra da se pobijana presuda nije mogla zasnivati na novinskim članicima koje je tužilaštvo uvelo kao materijalne dokaze.

477. Branilac se nadalje poziva na materijalni dokaz zvan „Presjek“ (DT 187-193) u kojem se navodi da su srpski vojnici u nepoznatom pravcu u septembru mjesecu 1992. godine odveli Ćerimagić Husniju.

478. Na kraju žalbenog prigovora u vezi tačke 26 odbrana smatra da, imajući u vidu sadržaj dokaza koji po mišljenju odbrane predstavljaju dokaze rekla- kazala, prvostepeno vijeće je bilo dužno i primjeniti princip *in dubio pro reo*.

Zaključak apelacionog vijeća

479. Tužilaštvo je na pomenutu tačku izvelo dokaze saslušanjem svjedoka Junuzović Mahmuta, Kubat Šabana, „S-16“, „S-28“, „S-42“, Hajro Omera, Kanlić Asima, Duraković Razije, te je pročitao iskaz iz istrage svjedoka Simić Jevte i uvedeni su i materijalni dokazi.

480. Analizirajući pobijanu presudu u okviru žalbenih navoda odbrane, apelaciono vijeće je ispitalo nalaze i zaključke prvostepenog vijeća u pogledu iskaza svjedoka Junuzović Mahmuta, kao i zaključke u vezi ostalih dokaza koje je prvostepeno vijeće koristilo kao potkrijepu njegovom svjedočenju.

481. Na osnovu provedenih dokaza prvostepeno vijeće je pravilno izvelo zaključak da je upravo optuženi počinio krivičnopravne radnje koje mu se stavljaju na teret predmetnom tačkom, a odbrana svojim prigovorima nije dovela u pitanje ispravnost istih.

482. Vijeće zaključuje da, imajući u vidu standarde za odlučivanje o žalbenom prigovoru pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, objektivni presuditelj ne bi mogao doći do drugačijeg zaključka od onog koje je utvrdilo prvostepeno vijeće.

483. Prije svega, u pogledu pravno relevante činjenice u odnosu na učešće optuženog, prvostepeno vijeće je pravilno pojedinačno analiziralo i cijenilo sve provedene dokaze, te ih onda pravilno dovelo u međusobnu vezu. Iako odbrana prigovara da svjedok Junuzović

Mahmut ima posredna saznanja, ovo vijeće zaključuje, da je, analizirajući sve dokaze koji se odnose na predmetnu tačku, ovaj prigovor neosnovan.

484. U pobijanoj presudi pravilno je interpretiran iskaz svjedoka Junuzović Mahmuta koji je opisao svoja neposredna i posredna saznanja u vezi odvođenja oštećenih. Tako je pravilno navedeno da je Junuzović Mahmut izjavio da je vidio optuženog kritičnog dana kako dolazi u njegov haustor, prethodno se pozdravivši sa njegovim komšijom Medan Čedom sa kojim je razgovarao. Svjedok je te prilike nosio kante s vodom ka svom stanu. Neposredno nakon toga, komšinica je došla do njegovog stana i rekla mu je da „odvode“, te da bježi, što je i učinio sakrivši se u drugi stan. Po povratku u svoj stan je saznao da je odveden profesor Čerimagić i Goran Čengić koje je optuženi uveo u vozilo, i nakon toga je čuo da su obojica ubijeni⁴⁷. Sam čin odvođenja oštećenog Čerimagić Husnije, svjedok Junuzović je vrlo detaljno ispričao, a na osnovu saznanja koje je čuo od komšija⁴⁸. Također je naveo i na koji način se odvijalo odođenje oštećenog Gorana Čengića, kako je to navedeno i u pobijanoj presudi.

485. Iako svjedok nije lično vidio da je optuženi odveo Čerimagić Husniju i Čengić Gorana, sve činjenice i okolnosti koje je naveo ovaj svjedok zajedno sa ostalim okolnostima dovode do nesumnjivog zaključka da je optuženi izveo obojicu oštećenih iz zgrade te kasnije lišio života, a što je pravilno zaključilo i prvostepeno vijeće.

486. Naime, Svjedok Junuzović je inkriminisano vrijeme živio u istog zgradi u kojoj je živio i oštećeni Čerimagić. Prilikom svjedočenja svjedok je izjavio da je za optuženog čuo i prije odvođenja oštećenih Čerimagića i Čengića, te da ga je viđao na televiziji. Na upit tužioca svjedok je naveo da je optuženog imao priliku lično vidjeti na dan kada je optuženi izveo profesora Čerimagića i Čengića, odnosno neposredno pred njihovo odvođenje, a kako je to već naprijed navedeno. Svjedok je detaljno opisao sve okolnosti u vezi dolaska optuženog i još jednog vojnika navodeći da je on kantama vode rastavio Medan Čedu i optuženog, kako bi ušao u haustor, te je naveo dio konverzacije optuženog i Medan Čede. Iz njegovog iskaza jasno je da nije bilo sumnje u pogledu identifikacije optuženog od strane svjedoka. Nadalje, iz njegovog iskaza na glavnom pretresu proizilazi da je fokus svjedokove interpretacije događaja upravo bio optuženi, jer je na tu okolnost i pitan. S druge strane optuženi nije za ovu tačku oglašen krivim da je počinio radnju kao saizvršilac,

⁴⁷ Paragraf 507

⁴⁸ Ibid

stoga branilac neosnovano navodi da je prvostepeno vijeće propustilo navesti prisustvo drugog vojnika, s obzirom da ta činjenice nije relevantna u konkretnom slučaju.

487. Svjedok je neposredno nakon prolaska pored optuženog i komšije, odnosno čim je ušao u stan dobio informaciju od komšinice da se sakrije jer odvođe, što je on i uradio opisujući da se sklonio u srpski stan. Realno svjedok nije mogao ni vidjeti odvođenje oštećenih, s obzirom da se i sam morao sakriti. Opisujući cjelokupnu situaciju svjedok je također istakao da bi optuženi možda i njega odveo da ga je pitao kako se zove prilikom unošenja kanti vode u haustor.

488. Nakon što je prestala opasnost svjedok se vratio u stan i odmah nakon toga čuo da je odveden profesor Ćerimagić, a da je optuženi odveo i sportaša Čengić Gorana kada je optuženi saznao njegovo ime.

489. U pogledu utvrđenja vremena izvršenja krivičnog djela, na koje se odbrana poziva u žalbi, vijeće napominje da je svjedok Junuzović na glavnom pretresu naveo da se radilo o kraju aprila ili početkom maja 1992. godine. Međutim prvostepeno vijeće je na osnovu svih provedenih dokaza pravilno utvrdilo da se radilo o junu mjesecu.

490. S druge strane činjenica da svjedok Junuzović na glavnom pretresu nije naznačio da se radi o junu, to prema mišljenju ovog vijeća ne umanjuje značaj i vjerodostojnost njegovog iskaza s obzirom da je svjedok dao ipak blisku odrednicu mjeseca, da je naznačio period kada su se evidentno dešavala masovna odvođenja, i ubistva na području Grbavice, pa čak i ulaska optuženog kod oštećenog u stan, te da nakon mnogo godina od događaja postoji realna mogućnost da se svjedok ne sjeti preciznog mjeseca. Vijeće je izvršilo uvid u iskaz ovog svjedoka iz istrage koju je dao 1995. godine iz kojeg je vidljivo da je svjedok naznačio tačan datum inkriminisaog događaja i to 24. juni 1992. godine⁴⁹. Nadalje, svjedok je prilikom davanja iskaza izjavio da je optuženi nakon ovog događaja dolazio kod njega, o čemu govori tačka 15 osuđujućeg dijela presude. Vremenska odrednica događaja iz tačke 15 osuđujućeg dijela presude odnosi se na mjesec maj ili juni, s obzirom da na osnovu provedenih dokaza nije bilo moguće utvrditi tačan mjesec, dok se događaj iz tačke 26 desio sredinom mjeseca juna, što proizilazi iz provedenih dokaza. To prema mišljenju ovog vijeća ne predstavlja kontradiktornost jer je upravo ostavljena mogućnost da se događaj iz tačke 15 desio u junu mjesecu i to nakon odvođenja

⁴⁹ Dokaz T-43

Ćerimagića i Čengića, a i sam svjedok je naveo da je nakon 7-8 dana od ovog događaja optuženi odlazio u njegov stan kako je to opisano u tački 15 pobijane presude.

491. Pored navedenog u cilju potvrde da je optuženi bio taj koji odvođa, odnosno da je učestvovao u inkrimisanom događaju govori i činjenica da su komšije srpske nacionalnosti otišli do komande u Šopingu u cilju pronalaska oštećenog Čengića, jer je isti bio poznat svima, te da je zbog toga izvršeno postrojavanje vojske od strane komandanta, kako bi se izvršilo prepoznavanje počinioca. Prepoznavanje je vršio Medan Čedo koji je ispričao svjedoku Junuzović Mahmutu da je optuženi izašao iz stroja kada mu je on prišao, ali da se bojao reći da ga ne bi ubili. Nadalje i svjedok Kubat Šaban je pojasnio na glavnom pretresu da je tačan njegov iskaz iz istrage kad je izjavio da je kritične prilike vidio kada su Batko i Cicko otišli u pravcu zgrade, gdje su živjeli Ćerimagić i Čengić, a poslije nekoliko dana je u razgovoru saznao da su upravo tog dana njih dvojica odvedena. Ovaj svjedok je na glavnom pretresu pojasnio razlike u iskazu iz istrage i na glavnom pretresu, a što je navedeno i pravilno cijenjeno u pobijanoj presudi.⁵⁰

492. U pogledu činjeničnog utvrđenja da je optuženi odveo oštećene Čengića i Ćerimagića, pobijana presuda pravilno cijeni i iskaze drugih svjedoka navodeći da i ostali svjedoci sa manjim nebitnim odstupanjima saglasno govorili o identičnom obrascu događaja. Tako se se u pobijanoj presudi pravilno navodi da su svi svjedoci na predmetnu okolnost, saglasno identifikovali „Batka“ kao vinovnika odvođenja oštećenih Ćerimagić Husnije i Čengić Gorana. Pored toga prvostepeno vijeće je na osnovu analize svih dokaza pojedinačno i u međusobnoj povezanosti pravilno izvelo zaključak da nema odstupanja od identifikovanja Batka kao učesnika inkriminisanog događaja. Nadalje, i svjedoci „S-28“, Duraković Razija, „S-42“ su saglasno identifikovali Batka kao vinovnika odvođenja Ćerimagić Husnije i Čengić Gorana, navodeći da su to saznali posredno, bilo preko svojih komšija ili prijatelja, a kako je to pravilno konstatovano u pobijanoj presudi. Tako je svjedok S-28 naveo iste činjenice navedene u pobijanoj presudi u vezi načina odvođenja oštećenih, na način da je optuženi ušao u njihovu zgradu, da je došao po oštećenog Ćerimagić Husniju, da je pri tome sreo oštećenog Čengića koji je branio odvođenje profesora, te da je optuženi kada je saznao i njegovo ime odveo obojicu oštećenih.⁵¹ Svjedok je ovo okolnosti saznao od komšija srpske nacionalnosti koji su u to vrijeme stanovali u istom nekoj zgradi kao oštećeni. Također, prvostepeno vijeće je dodatnu potkrijepu

⁵⁰ Paragraf 508 prvostepene presude.

⁵¹ Strana 10 transkripta od 04.04.2012. godine

svojim zaključcima dalo i kroz iskaz svjedoka Jevte Simića koji je od majke oštećenog Čengić Gorana saznao da je optuženi izveo poznatog doktora Čerimagića, te da je oštećeni Čengić Goran izašao iz svog stana i govorio optuženom da ga ne vodi jer se radi o poznatom doktoru. Tom prilikom mu je optuženi opsovao i rekao da je i on balija kao i doktor i drugi i rekao:“ Sad ćeš vidjeti koje doktor“ te je izvadio pištolj i odmah ubio doktora, nakon čega se okrenuo i udario Gorana u predio glave, a zatim ga odveo u nepoznatom pravcu, čije tijelo je pronađeno u pravcu Trebevića⁵².

493. Što se tiče navoda odbrane da je svjedok Junuzović naveo da su oštećeni ubijeni „pod Lesninom“, a ne na lokaciji koja je navedena u presudi ne dovodi u pitanje zaključke prvostepenog vijeća. O povredama i pronalasku tijela oštećenih na Petrovačkoj krivini vještačio je vještak dr Hamza Žujo, a navode prvostepene presude u vezi mjesta izvršenja krivičnog djela prihvata i ovo vijeće. Vještak je u nalazu naveo da je došlo do nasilne smrti i to strijelnim prelomima, a dokazi od T-147 do T-149, tiču se okolnosti identifikacije, ekshumacije i obdukcije tjelesnih ostataka pronađenih Čerimagić Husnije i Čengić Gorana.

494. Kada je u pitanju dokaz na koji se odbrana u žalbi poziva, a radi se o tzv. presjeku haškog tribunala, vijeće je izvršilo uvid u isti. Radi se o dokumentu u kojem se suprotno navodima odbrane upravo pominje optuženi u vezi sa odvođenjem oštećenog Čerimagić Husnije i Čengić Gorana⁵³. U pomenutim dokumentu se navodi vremenska odrednica odoveđnja Čerimagića septembar mjesec, a Čengića juni mjesec 1992. godine. Imajući u vidu da je utvrđeno da su obojica oštećenih odvedena istovremeno, i to od strane optuženog, u junu mjesecu 1992. godine, to je neosnovan žalbeni navod odbrane u vezi odovđenja oštećenog Čerimagića u septembru mjesecu, jer o tome ne govori niti jedan drugi dokaz.

495. Činjenica da prvostepeno vijeće nije cijenilo iskaz svjedoka Aganović Seada prema mišljenju ovog vijeća ne dovodi u pitanje ispravnost činjeničnih zaključaka, s obzirom da iz provedenih dokaza jasno proizilazi uloga optuženog u in kriminisnaim radnjama, a pored toga iz iskaza pomenutog svjedoka ne proizilazi ništa što bi dovelo do drugačije ocjene činjeničnog stanja od strane apelacionog vijeća.

496. Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu koja je pravilno navedena u prvostepenoj presudi o tome da su tijela oštećenih za koje je dokazano da su ubijeni od

⁵² T-127

strane optuženog pronađena upravo na lokaciji Petrovačke krivine, to onda vijeće nalazi pravilnim i ovaj zaključak prvostepenog vijeća.

497. Na osnovu svega navedenog ovo vijeće nalazi da je prvostepeni sud na osnovu provedenih dokaza van razumne sumnje utvrdilo da je optuženi počinio krivično djelo na način kako je to i opisano u izreci iste, pa se žalbeni navodi odbrane ne mogu prihvatiti. Naime, cijeneći iskaze saslušanih svjedoka, te pročitano iskaza svjedoka Simić Jevte, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da je optuženi počinio pomenute inkriminisane radnje. Iskazi svjedoka su saglasni i uvjerljivi i ne ostavljaju mogućnost ni najmanje sumnje u postupanje optuženog prema oštećenim, te su tvrdnje iznesene u žalbi odbrane prema ocjeni ovog vijeća u potpunosti neosnovane.

(xvi) Tačka 28. osuđujućeg dijela presude

498. Ovom tačkom osuđujućeg dijela izreke prvostepene presude optuženi je oglašen krivim da je kao saizvršilac počinio progon ubistvima oštećenih Pecar Diše i Pecar Azre te progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim Pecar Omeru, Muberi i drugim članovima porodice Pecar.

Navodi odbrane

499. Odbrana prigovara da je u prvostepenoj presudi pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u pogledu činjenice da je optuženi Vlahović bio na kritičnom mjestu u kritično vrijeme, odnosno da je isti zajedno s još jednim licem iz porodične kuće Pecara izveo 13 članova porodice, poveo ih na mjesto razdvajanja suprotstavljenih strana i natjerao ih da pretrče liniju razdvajanja, kojom prilikom je došlo do pucnjave i smrtnog stradavanja Pecar Diše i Pecar Azre, te ranjavanja Pecar Mubere, Pecar Sene i Pecar Alme.

500. Odbrana s tim u vezi osporava iskaze svjedoka Pecar Ejuba, Pecar Seada i Pecar Omera, na temelju čijih iskaza je i izveden zaključak o odgovornosti optuženog za navedene krivičnoprave radnje.

⁵³ DT-187

Zaključak apelacionog vijeća

501. Odbrana je najprije osporavala iskaz svjedoka Pecar Ejuba nalazeći da se njegovom iskazu ne može pokloniti vjera s obzirom na brojne kontradiktornosti njegovih iskaza datih u istrazi sa onim što je govorio na glavnom pretresu, kao i kontradiktornosti s iskazima drugih saslušanih svjedoka koji su svjedočili na predmetnu tačku optuženja. Pozivajući se na svjedočenje ovog svjedoka, odbrana je istakla kako je ovaj svjedok pred sudom bio kategoričan da izvjesni Miro Ždrale nije bio prisutan u kritičnom trenutku, dok u svojoj izjavi od 14.07.1993. godine tvrdi suprotno, da bi konačno u izjavi datoj pred Tužilaštvom dana 03.11.2010. godine upotrijebio termin "najvjerovatnije Ždrale Miro". Odbrana takođe ukazuje i postavlja pitanje kako je moguće da pomenuti svjedok, ako je već bio očevidac događaja, na Zapisnik o saslušanju svjedoka dat pred Višim sudom u Sarajevu od 14.07.1993. godine, o predmetnom događaju ne govori ništa, već govori o nekom otuđenju novca i zlata, što je bar prema mišljenju odbrane nelogično, a s obzirom na težinu posljedica spornog događaja. Konačno, odbrana je ukazala i na određene kontradiktornosti iskaza ovog svjedoka, a odnosile su se na broj članova porodice Pecar koji su izvedene kritičnog dana, kao i broj lica koje su došle po njih, odnosno da li se radilo o dva ili tri lica.

502. Analizirajući sadržaj iskaza svjedoka Pecar Ejuba od 14.07.1993. godine, na koji se poziva žalba, vijeće nalazi kako branilac u potpunosti neosnovano isti dovodi u kontekst radnji koje su bile predmetom ovog optuženja, s obzirom da se radi o izjavi ovog svjedoka datoj evidentno na sasvim druge okolnosti, odnosno na sasvim drugi krivičnopravni događaj (otuđenje njegove imovine), pa isti i ne može biti predmet ocjene u smislu istaknutih navodnih kontradiktonosti. Istina, pomenuti svjedok u Zapisniku od 14.07.1993. godine spominje optuženog, ali i izvjesnog Miru Ždralu kao izvršioce krivičnog djela, ali u odnosu na drugi događaj (pljačka imovine), što je očigledno proizvelo konfuznost svjedoka Pecar Ejuba prilikom njegovog svjedočenja u odnosu na ovaj predmet optuženja, a što je sam svjedok potvrdio, izjavljujući na glavnom pretresu kada su mu predočene određene kontradiktornosti, da je "*..izmješao događaje, prvi i drugi*", što prihvata i ovo vijeće. Konačno, kada se uzme u obzir činjenica da je svjedok očigledno u svom iskazu datom 14.07.1993. godine svjedočio na sasvim druge okolnosti, to se logičnim zaključuje da i nije trebao iznositi saznanja koja se odnose na drugi događaj, a na šta se žalbom, po ocjeni ovog vijeća, neosnovano aludira.

503. Kada su u pitanju ostali iskazi (Zapisnik o saslušanju svjedoka dat pred Tužilaštvom od 03.11.2010. godine i iskaz dat na glavnom pretresu od 22.08.2011. godine) Vijeće nalazi da se kredibilitet svjedoka Pecar Ejub ne može dovesti u pitanje, s obzirom da ovaj svjedok ni u najmanjoj mjeri ne odstupa od svojih izjava u pogledu prisustva i radnji optuženog Vlahovića, a kako to odbrana nastoji prikazati time što je svjedok Pecar Ejub u svjedočenju od 03.11.2010. godine naveo da je s optuženim kritičnog momenta najvjerovatnije bio i Miro Ždrale, dok u iskazu od 22.08.2011. godine objašnjava da tom prilikom Miro Ždrale nije bio.

504. Međutim, ako se analiziraju druga relevantna svjedočenja od 03.11.2010. i od 22.08.2011. godine, može se zaključiti da svjedok Pecar Ejub u oba navrata tvrdi da je kritičnog dana 14.06.1992. godine u njihovu kuću došao optuženi, da je njega i njegovu porodicu, kao i kompletne porodice njegove braće i njihovu majku poveo prema kasarni Bosut, kojom prilikom je isprovocirao vatru i kojom prilikom su njegova bratična i majka poginule. Čak u toku svjedočenja od 22.08.2011. godine Pecar opisuje optuženog kako je izgledao i u čemu je bio, te optuženog prepoznaje u sudnici, navodeći kako mu je poznat odranije s obzirom da je on bio u radnom vodu kojom prilikom ga je sretao ali i čuo mnogo stvari o njemu, dodajući pored svega da mu je i supruga potvrdila da se radi o Batku za kojeg joj je poznato da je prije rata dolazio kod nje u radnju kako bi mijenjao čekove kod njenog kolege, koji mu je inače neki rođak, a što je u potpunoj saglasnosti s iskazom svjedoka odbrane Pecar Fehme.

505. Također, odbrana pobija i činjenična utvrđenja prvostepenog vijeća u pogledu iskaza svjedoka Pecar Ejuba koji je naveo da su kritične prilike pred porodičnu kuću došla tri, a ne dva, naoružana vojnika, kao i da se jedan vojnik udaljio njegovim vozilom do kasarne „Bosut“ kako bi rekao vojnicima da ne pucaju. Međutim, apelaciono vijeće primjećuje da je prvostepeno vijeće detaljno analiziralo iskaz ovog svjedoka, te pravilno odlučilo da prihvati samo jedan dio njegovog iskaza koji optuženog pozicionira na kritično mjesto i vrijeme, jer je isti zaista u saglasnosti sa iskazom svjedoka Pecar Seada i Pecar Omera, dok sasvim ispravno zaključuje da je dio iskaza sa glavnog pretresa kako su tri osobe došle ispred kuće, u suprotnosti sa njegovom izjavom datoj u Tužilaštvu dana 03.11.2010. godine, ali i izjavama svjedoka Pecar Seada i Pecar Omera koji su naveli da se radilo o dva vojnika.

506. Na temelju ovakvog iskaza svjedoka Pecar Ejuba, bez obzira na postojanje određenih nedosljednosti na koje se ukazuje žalbom, se bez sumnje moglo zaključiti da je

optuženi Vlahović bio prisutan u kritično vrijeme na kritičnom mjestu, te da je preduzeo radnje za koje se teretio, pa je u tom smislu zaključak prvostepenog vijeća ispravan.

507. Odbrana dalje nalazi da se ni iz iskaza svjedoka Pecar Seada, niti iz iskaza svjedoka Pecar Omera nije moglo zaključiti da je upravo optuženi bio taj koji je njihove porodice izveo iz kuće i uputio ih prema liniji razdvajanja suprotstavljenih strana kojom prilikom su poginula dva člana porodice Pecar, a troje ih teško ranjeno. Kako branilac navodi, a upoređujući iskaz svjedoka Pecar Seada s iskazom svjedoka Pecar Ejuba, svjedok Pecar Sead je za razliku od Ejuba govorio o dva lica koja su došla po njih, kao i da je Pecar Sead izjavio da optuženog nije viđao dok je bio u radnom vodu, za razliku od svjedoka Ejuba Pecara. Pored navedenog, branilac je ukazao i na nepodudarnost iskaza ovog svjedoka datog u istrazi i na glavnom pretresu, a u odnosu na momenat i način saznanja identiteta optuženog. Konačno, branilac je postavio pitanje zbog čega ovaj svjedok u svojim ranijim izjavama nije ukazao na optuženog kao izvršioca krivičnog djela, ako je već kako tvrdi, imao informaciju od brata i snahe da je jedan od izvršilac ovog djela bio optuženi Vlahović.

508. Apelaciono vijeće nalazi da je ispravan zaključak prvostepene presude da je iskaz svjedoka Pecar Seada jasan i pouzdan kako u pogledu cjelokupnog razvoja događaja, tako i u pogledu identiteta optuženog, jer i sam svjedok Pecar Sead saglasno iskazu Pecar Ejuba, izjavio da je informaciju o tome da je jedna od osoba koja ih je povel prema liniji razdvajanja upravo optuženi, dobio od brata Ejuba, odnosno njegove supruge Fehme Pecar. Pored navednog ovaj svjedok je iznio čitav niz okolnosti koje su mu, pored već navedene informacije, pomogle da zaključi da je upravo osoba koja je preduzela radnje prema njima, navodeći da mu je isti poznat i s karakterističnog TV spota, kao i kroz komunikaciju s drugim ljudima koji su se s njim nalazili u radnom vodu, a s kojima je razgovarao o njegovom izgledu i zlodjelima koje je činio na Grbavici, a zašto je u konačnici bio snažno zainteresovan s obzirom da je htio saznati koja je to osoba koja je imala pravo raspolagati njegovim, ali i životima članova njegove uže i šire porodice.

509. Kada je u pitanju ukazivanje odbrane u pogledu nepodudarnosti iskaza svjedoka Pecar Ejuba i Pecar Seada u odnosu na činjenicu da li se radilo o dva ili pak tri vojnika koja su došla po njih, vijeće na ovom mjestu neće davati posebno obrazloženje, a shodno činjenici da prvostepeno vijeće u odnosu na tu činjenicu i nije prihvatilo iskaz svjedoka Ejuba Pecara nalazeći ga nepotkrijepljenim, a koji stav podržava i ovo vijeće, za razliku od

iskaza Pecara Seada koji je u cjelosti saglasan s iskazima svjedoka Pecar Omera i Pecar Mubere koji su decidno izjavili da se radilo o dva vojnika.

510. Odbrana je osporavala iskaz svjedoka Pecar Seada navodeći da u ranijim izjavama prije davanja izjave u Tužilaštvu uopšte ne spominje optuženog Veselina Vlahovića, što je svjedok objasnio činjenicom da to i nije mogao učiniti, s obzirom da još uvijek nije raspolagao detaljnijim informacijama koje bi mu definitivno potvrdile da je to upravo bio optuženi, dodajući kako nije želio neosnovano optužiti bilo koga.

511. Imajući u vidu navedeno, Vijeće je u pogledu vjerodostojnosti iskaza ovog svjedoka naročitu pažnju posvetilo svjedočenju Pecar Omera, obzirom da se radilo o svjedoku koji je imao priliku nejneposrednije percipirati, pa stoga i zapamtiti lik optuženog, koji mu je, kako je svjedok decidno naveo, prilikom izvođenja iz kuće stavio cijev u usta, ali i koji je imao najviše motiva od svih oštećenih, zapamtiti lik te osobe, pošto mu je kritične prilike pored majke, smrtno stradala i šestogodišnja kćerka.

512. Ovaj svjedok u svom svjedočenju potvrđuje da je osoba koja mu je stavila cijev u usta, prva i zapucala nakon čega je došlo do razmjene vatre, a što je on lično vidio s obzirom da se bio okrenuo kako bi vidio gdje mu se nalazi supruga koja je u tom trenutku nosila njihovog devetomjesečnog sina. Konačno, ovaj svjedok je na glavnom pretresu ali i u istrazi pred tužiocem izjavio kako je stoprocentno siguran da je optuženi osoba koja mu je stavila cijev u usta, te da je upravo on prvi zapucao, ne odstupajući ni u jednom dijelu od tvrdnje da je od svog brata Ejuba, a moguće i Seada čuo da je to bio Batko, čiji lik je vidio na TV-u, u tzv. spotu na barikadama.

513. Dakle, istina je da svjedok Pecar Sead, tek pred tužiocem odnosno na glavnom pretresu spominje optuženog, dok to ne čini u svojoj Izjavi od 07.06.1996. godine(dokaz odbrane O-36). Međutim isti u unakrsnom ispitivanju daje valjano pojašnjenje ove razlike u svojim iskazima. Naime, imajući u vidu da i svjedok Pecar Omer, ali i svjedoci odbrane Pecar Fehma i Pecar Mubera na konzistentan način upućuju na optuženog kao na osobu koja je učestvovala u izvršenju predmetnih radnji, dajući prihvatljiva objašnjenja na temelju čega su identifikovali optuženog, pretresno vijeće je na temelju tako provedenih dokaza van svake razumne sumnje pravilno utvrdilo da je optuženi Veselin Vlahović odgovoran za predmetne radnje.

514. Osporavajući ovu tačku optuženja žalbom branioca optuženog se ističe da pretresno vijeće nije cijenilo dokaze odbrane, prvenstveno materijalne prirode, pa se

žalbom ukazuje na određeni broj istih, a koji dokazi da su cijenjeni, prema stavu odbrane, sasvim bi sigurno doveli do drugačijeg zaključka u pogledu krivice optuženog.

515. U vezi sa ovim žalbenim navodom, ovo vijeće podsjeća da ustaljena praksa Evropskog suda za ljudska prava (Evropski sud) i Ustavnog suda BiH za obrazloženjem presude, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente. Evropski sud i Ustavni sud BiH su ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali.⁵⁴

516. Nadalje, iz paragrafa 551. i 552. pobijane presude da se zaključiti da su ovi dokazi razmatrani i cijenjeni u sklopu svih izvedenih dokaza, posebno Izjava svjedoka Pecar Seada (O-36), prilikom donošenja pobijane presude.

517. Razmatrajući istaknuti žalbeni prigovor, drugostepeno vijeće je, iako se u pobijanoj presudi eksplicitno ne citiraju sadržaji nabrojanih materijalnih dokaza odbrane, na koje se poziva žalba, došlo do zaključka da pobijanom presudom nije povrijeđen metodološki pristup pri utvrđivanju i ispitivanju odlučnih činjenica predviđen odredbom člana 14. ZKP BiH, a koji se odnosi na standard *jednakosti u postupanju*, budući da očigledno dokazi odbrane na koje se poziva žalba, nisu mogli dovesti u pitanje utvrđene odlučne činjenice u smislu preduzetih radnji optuženog prema oštećenim, što je i prema ocjeni ovoga vijeća, opravdano bio ključni faktor u pogledu toga da čitav niz argumenata odbrane, bude označen kao irelevantan.

518. Slijedom navedenog, ovo Vijeće nalazi da je pretresno vijeće sa sigurnošću utvrdilo da dokazi tužilaštva koji su izvedeni na ove okolnosti, jasno ukazuju da je optuženi preduzeo radnje izvršenja na način kako je to opisano ovom tačkom optužnice. Stoga, žalbeni prigovor da izostaje ocjena dokaza odbrane, odnosno činjenica koje idu u korist optuženog, ovo Vijeće nalazi neosnovanim.

⁵⁴ Evropski sud, RuizTorija protiv Španije, presuda od 9.12.1994.g.
Evropski sud, Suominen protiv Finske, presuda od 1.7.2003.g.
Ustavni sud BiH, odluka broj AP 2617/06.

519. U odnosu na navode kojim se ukazuje na dokaz odbrane O-36 izjavu svjedoka Pecar Seada od 07.06.1996. godine, prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi jasno navelo na koji način i u kojem obimu je cijeniio ovakve dokaze, a koji standard se mogao primjeniti i na ostale dokaze na koje se poziva žalba, prvenstveno na dokaz O-37 i O-38. Naime, prvostepeno vijeće je istaklo, da s obzirom da se ne radi o izjavama iz istrage u smislu člana 273. stav 1. ZKP BiH, prilikom donošenja odluke nije u odlučujućoj mjeri oslanjalo na ove dokaze, već da je navedene dokaze imalo u vidu u mjeri u kojoj je isti korišten na glavnom pretresu prilikom davanja odgovora svjedoka, a u okviru provjere i potvrde kredibiliteta i kontinuiteta iskaza svjedoka, koji evidentno nije doveden u pitanje dokaznom snagom istih.

520. Pored navedenog, ovo vijeće je razmotrilo i druge dokaze na koje se poziva žalba te je u tom pogledu zaključilo da se sadržaj dokaza O-11 (Rješenje o sprovođenju istrage Višeg suda u Sarajevu u predmetu: Ki-79/93 od 04.06.1993. godine) odnosi na neki drugi događaj, koji su svjedok Pecar Ejub i njegova porodica preživjeli u toku svog boravka za vrijeme rata na Grbavici, a koji nije predmet ove tačke optuženja. U vezi s tim, a kako ovaj dokaz ne negira, niti na bilo koji način dovodi u sumnju tvrdnje ovog svjedoka datog na glavnom pretresu, kao ni onog dataog na zapisnik iz istrage u odnosu na relevantni događaj, prvostepeno vijeće se ni prema ocjeni ovog vijeća, nije trebalo posebno osvrutati na sadržaj istog, pa stoga tvrdnje branioca u ovom dijelu apelaciono vijeće ocjenjuje neosnovanim.

521. Konačno, kada su u pitanju dokazi odbrane O-9 i O-10, koji se odnose na Dopis Kantonalnog suda u Sarajevu od 19.10.1999. godine, te Zahtjev za sprovođenje istrage Kantonalnog tužilaštva Sarajevo od 25.11.1998. godine iz kojih proizlazi kako je istraga u odnosu na predmetni događaj vođenja prema drugim licima, a ne prema optuženom, vijeće zaključuje kako predmetni akti i ne predstavljaju dokaze u procesnoppravnom smislu, te je u tom smislu potpuno bespredmetno davati ocjenu istih.

522. Dakle, apelaciono vijeće nalazi da su prisustvo ali i radnje optuženog Vlahovića, zaista van razumne sumnje dokazane izjavama i iskazima pobrojanih svjedoka, te da je prvostepeni sud pravilno cijeniio njihove iskaze kao uvjerljive i pouzdane, a čiju vjerodostojnost odbrana nije uspjela dovesti u pitanje.

523. Shodno navedenom, apelaciono vijeće nalazi da je u odnosu na ovu tačku izreke prvostepene presude činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno, te se žalbeni prigovori branioca optuženog odbijaju kao neosnovani.

(xvii) Tačka 29 osuđujućeg dijela presude

524. Tačkom 29 osuđujućeg dijela izreke presude, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenog Čehajić Redžepa, a kao izvršilac progon silovanjem oštećene „S-8“.

Navodi odbrane

525. Žalbom odbrane se kao i u ranijim tačkama prije svega ukazuje na odredbe zakona o Zaštiti svjedoka pod prijetnjom i oštećenih svjedoka u vezi svjedočenja svjedoka S-8. Prema mišljenju odbrane ostali dokazi ne potvrđuju navode svjedoka S-8 ili ih potvrđuju djelimično. Odbrana smatra da nalaz vještaka Ljubovića samo govori o psihofizičkom stanju svjedoka u trenutku vještačenja. U vezi nalaza vještaka Ljubovića odbrana ističe istu argumentaciju koja je već istaknuta u prigovorima povrede odredaba krivičnog postupka.

526. Što se tiče nalaza vještaka sudske medicine prema mišljenju odbrane ovaj dokaz samo potkrepljuje činjenicu da je oštećeni pronađen mrtav te da je smrt nastupila nasilnim putem.

527. U žalbi se ističe da u pogledu smrti oštećenog ni svjedok S-8 nije potvrdio da su druga dva vojnika koja su bila sa optuženim na nepoznatoj lokaciji upotrebnom vatrenog oružja lišili života oštećenog kao i njihovu namjeru da to učine.

528. Na kraju odbrana smatra da ne postoje dokazi koji bi van razumne sumnje dokazali osnovanost ove tačke optužnice.

Zaključak apelacionog vijeća

529. Na predmetnu okolnost su svjedočili oštećena „S-8“, vještaci dr Ljubović Senadin (nalaz T-138) i dr Žujo Hamza, te je uvedena materijalna dokumentacija.

530. Vijeće neće ponovo obrazlagati argumentaciju u pogledu žalbenog navoda da se na iskazu svjedoka koji je imao mjere zaštite ne može u isključivoj mjeri zasnivati osuđujuća presuda, s obzirom da se ne radi o zaštićenom svjedoku koji je saslušan u skladu sa odredbama članova od 14. do 23. pomenutog zakona na koje svjedoke se jedino odnosi ova odredba, a ista argumentacija je iznošena i u prethodnim tačkama.

531. Kada je u pitanju medicinska dokumentacija vještaka Senadina Ljubovića, vijeće se detaljno osvrnulo na ovaj žalbeni prigovor u okviru prigovora povrede odredaba krivičnog postupka, pa s obzirom da odbrana daje istu žalbenu argumentaciju, to vijeće neće ponavljati istu argumentaciju koja je navedena u prethodnom dijelu, a koja obrazlaže neosnovanost ovakvog prigovora.

532. Kada je u pitanju iskaz svjedoka S-8 odbrana se suštinski poziva samo na formalni nedostatak u smislu da se isključivo na iskazu zaštićenog svjedoka ne može zasnivati osuđujuća presuda, te na činjenicu da svjedok nije potvrdila okolnosti ubistva oštećenog na nepoznatoj lokaciji od strane optuženog i druge dvojice vojnika, dok istovremeno ne prigovara na sadržaj iskaza u pogledu silovanja.

533. Stoga će vijeće ispitati pobijanu presudu u pogledu navedene tačke u skladu sa odredbama člana 306. ZKP BiH.

534. Analizirajući provedene dokaze apelaciono vijeće cijeni da je činjenično stanje u odnosu na tačku 29 izreke prvostepene presude pravilno i potpuno utvrđeno.

535. Prije svega, svjedoka S-8 je veoma detaljno opisala na koji način se desio inkriminirani događaj. Svjedok je potpuno jasno i nedvojbeno opisala lica koja su kritične prilike ušla u njen stan u kojem su se nalazili njen otac i sin. Također je pojasnila način na koji su odvedeni ona i njen otac, te je potpuno jasno navela i lokacije na kojima su odvedeni, kao i postupanja trojice vojnika kako prema ocu, tako i prema njoj. Iz činjeničnih utvrđenja koja su detaljno navedena u pobijanoj presudi jasno proizilazi da je optuženi počinio silovanje oštećene. U pogledu njegove identifikacije od strane oštećene, za ovo vijeće ono je neupitno. Iz njenog svjedočenja proizilazi da je ona od prvog momenta jasno izdiferencirala tri vojnika koja su kritične prilike ušla u njen stan, odnosno jedan od njih je

stajao ispred, te je jasno opisala vojnika po imenu „Dragan“ koji je bio obučen u smb uniformu, na glavi je imao „šajkaču“, bio je niži i mlađi nekoliko godina od nje (svjedokinja je tada imala 31 godinu), bio je jako nabijen, tražio im je lične karte. Bio je naoružan mašinskom puškom. Drugog vojnika koji se predstavio kao „Zoran“ opisala je da je stajao na vratima, bio je izrazito visok, čičkave crne kose, bio je stariji od ovog prvog vojnika (imao je oko 30 godina). Treći vojnik je stajao ispred stana, a za njega je kasnije saznala da se predstavlja kao Mijo. Tokom cijelog svjedočenja oštećena je jasno razgraničavala uloge svakog od njih, pa je tako navela da je ušla u auto kod „Dragana“ na suvozačevo mjesto, a otac sa drugom dvojicom i to nazad. Svjedok je veoma detaljno opisala sve okolnosti koje su se dešavale nakon što su prvo odvedeni na lokalitet Vraca, a što je opisano i u pobijanoj presudi.

536. Pri tome je istakla da, dok su joj tukli oca, ona je počela da vrišti na što je niži vojnik nju udario i zaprijetio joj. Nadalje, svjedok je veoma jasno istakla da su druga dvojica vojnika odvezla njenog oca, a da je osoba po imenu Dragan ostala sa njom, nakon čega ju je pod izgovorom da idu u štab odveo u stan na drugom spratu i potom silovao. I u vezi okolnosti koje su se dešavale u stanu svjedok je jasno pravila razliku između vojnika svaki put naznačavajući ko je bio vojnik koji se predstavljao kao Dragan, a što je pravilno opisano u prvostepenoj presudi. Što se tiče identifikacije optuženog, svjedok je navela u kojem momentu je zapravo saznala da je vojnik Dragan ustvari Batko, što je neposredno saznala od vojnika Zorana koji ju je sakrio od njega. Kada je u pitanju identifikacija optuženog svjedok je također istakla da je po izlasku sa Grbavice na televiziji vidjela osobu koja se predstavljala kao Dragan i na spotu koji je snimljen na lokalitetu Vraca, na kojem je taj vojnik „Dragan“ držao tri prsta, imao je na glavi crnu kapu.

537. U pogledu vještačenja oštećene od strane vještaka dr Ljubovića, vijeće napominje da je zadatak vještačenja upravo bio da se utvrdi psihičko stanje oštećene, kako bi se utvrdilo da li postoje psihička oštećenja odnosno određene posljedice na njenu ličnost, što je vještak i učinio, a ne potvrđivanje činjeničnih navoda iz optužnice. Stoga je i prigovor odbrane u tom smislu neosnovan.

538. Na osnovu svega navedenog vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće na pravilan način utvrdilo da je optuženi učinio progon silovanjem oštećene S-8 na način opisan u tački 29 pobijane presude. Svjedok je veoma uvjerljivo dala svoj iskaz, pri tome jasno opisujući izgled osobe za koju je, ne odmah na početku, ali u toku inkriminanog događaja saznala da se radi o Batku. Imajući u vidu način na koji ga je opisala pri prvom susretu,

njegovo ponašanje u toku inkriminisanog događaja koje je karakteristično, zatim činjenicu da joj je vojnik Zoran rekao da se radi o Batku, to je prvostepeno vijeće donijelo ispravan zaključak. Također, u pobijanoj presudi je u pogledu predstavljana optuženog po imenu Dragan pravilno cijenjen i iskaz svjedoka S-6 koja je također izjavila da joj se optuženi predstavio po tom imenu⁵⁵.

539. U pobijanoj presudi je pravilno utvrđeno i da je optuženi ostvario sva obilježja saizvršilačkih radnji u ubistvu oštećenog Čehajić Redžepa. Naime, iz iskaza svjedoka S-8 proizilazi da je optuženi kritične prilike poduzete radnje i izvršavao u jedinstvu i neraskidivoj vezi sa ostalom dvojicom učesnika, a koje oštećena identifikuje kao „Zoran“ i „Mijo“. Prvostepeno vijeće je pravilno ocijenilo da se radi o saizvršilačkim radnjama, a što što se jasno može zaključiti analizom cjelokupnog događaja i konkretnih radnji sve trojice vinovnika. Prema ocjeni apelacionog vijeća sve radnje od momenta odvođenja i savladavanja oštećenog do likvidacije predstavljaju cjelinu što se jasno može zaključiti iz činjeničnog opisa njihovih radnji. S tim u vezi prvostepeno vijeće je pravilno cijenilo činjenicu da je optuženi došao sa dvojicom vojnika u stan oštećenog, zatim odvođenje oštećenog, premlaćivanje, te odvođenje od strane druge dvojice vojnika, dok je optuženi istovremeno odveo oštećenu, što je pravilno ocijenjeno kao neraskidiva cjelina, koja je uzročno posljedična i ne može se posmatrati izolovano. Prema mišljenju ovog vijeća prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da je i pored činjenice da su sva trojica učestvovala, uloga optuženog u sveukupnom događaju je čak dosta snažnija i dominantnija. To proizilazi kako iz opisa njegovog ponašanja u samom stanu kada je on ušao i tražio lične karte dok su druga dvojica vojnika stajali jedna na vratima drugi ispred, tako i prilikom izlaska jer je optuženi rekao oštećenjima da izađu. Nadalje, prilikom boravka u garaži na području Vraca dok su tukli oštećenog optuženi se obratio svjedoku S-8 i zaprijetio joj, a potom i udario, te se potom obratio drugoj dvojici vojnika, nakon kojeg obraćanja su oni nastavili tući oštećenog. Pored toga, činjenica da je vojnik koji se predstavio Zoran kasnije svjedoku S-8 rekao da je mora sakriti jer dolazi Batko, upućuje na dominaciju optuženog.

540. Sinhronizovana uloga optuženog i druge dvojice vojnika jasno se vidi i iz činjenice da su kasnije dvojica vojnika odvela oštećenog Čehajića, a da je optuženi odveo oštećenu

⁵⁵ Paragraf 561 prvostepene presude

S-8 u stan gdje je neposredno nakon silovanja od strane optuženog ugledala i drugu dvojicu vojnika koji su bili bez njenog oca.

541. Prilikom opisa saizvršilačkih radnji optuženog u ubistvu oštećenog, prvostepeno vijeće je pravilno uzelo u obzir i lokalitet ekshumacije tijela oštećenog nalazeći to specifičnim stratištem sveukupnih događaja predmetnog postupka, odnosno poznatom stratištu za koje je, i u vezi drugih sličnih predmetnih događaja, dokazano da je optuženi vodio oštećene radi likvidacije .

542. Suprotno žalbenim navodima odbrane nalaz vještaka dr Hamze Žuje jeste relevantan jer iz njegovog nalza proizilazi da je tijelo oštećenog Čehajić Redžepa pronađeno na lokalitetu Petrovačka krivina i da je smrt bila nasilna i to strelno razorenje kostiju lobanje, a što potvrđuje upravo činjenična utvrđenja u vezi mjesta i načina ubistva oštećenog.

543. Nadalje prvostepeno vijeće je pravilno cijenilo i činjenicu da oštećeni, nakon odvođenja, nije viđen živ, a da je njegovo tijelo ekshumirano na pomenutom lokalitetu što znači da je od momenta odvođenja, pa do definitivne likvidacije, bio u rukama optuženog i druge dvojice vojnika.

544. Slijedom navedenog, ovo Vijeće nalazi pravilnim zaključak prvostepenog vijeća da je optuženi svim svojim poduzetim radnjama na odlučujući način doprinio ubistvu oštećenog Čehajić Redžepa, čime je postao saizvršiocom njegovog ubistva.

(xviii) Tačka 32. osuđujućeg dijela presude

545. Ovom tačkom osuđujućeg dijela izreke prvostepene presude optuženi je oglašen krivim da je počinio progon ubistvom oštećenog Muderizović Harisa.

Navodi odbrane

546. Oспорavajući involviranost svog branjenika u odnosu na ovaj krivičnopravni događaj branilac je ukazao na određene kontradiktornosti iskaza ključnih svjedoka, Kovačević Ćemala, Kovačević Vedije, te svjedoka „S-45“ datih u istrazi u odnosu na ono što su iznosili na glavnom pretresu, ističući da se radi o krucijalnim razlikama koji dovode u pitanje vjerodostojnost istih, a samim tim i bilo kakvu vezu optuženog sa inkriminacijama iz ove tačke presude.

Zaključak Apelacionog vijeća

547. Ovo vijeće, ipak, nalazi da je prvostepeni sud ispravno cijenio sve provedene dokaze, kako pojedinačno, tako i u međusobnoj povezanosti, te da je iznio jasne i argumentovane razloge, na temelju kojih je donesena ispravna ocjena o krivici optuženog za predmetnu radnju.

548. Svjedok Kovačević Ćemal je kako u istrazi, tako i na glavnom pretresu potvrdio, da je tokom ljeta 1992. godine svjedočio dolasku optuženog Vlahovića s bijelim „fićom“ do zgrade gdje su Muderizović Haris i njegov drug, igrali stonog tenisa. Svjedok je potvrdio da je optuženi nakon što je oštećenog upitao za ime, uveo u vozilo i odvezao, dodajući da je svemu tome prethodilo protivljenje Harisovog oca, ali da su njegovi napori da ga vrati ili bar sazna njegovu sudbinu ostali bezuspješni, sve dok nije ustanovljeno da je isti ubijen na području Petrovačkog potoka, a njegovo tijelo pronađeno u Miljevićima u masovnoj grobnici, a što potvrđuje i sadržaj materijalnih dokaza, prvenstveno Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Muderizović Harisa, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 10.9.1999.godine.

549. Apelaciono vijeće prihvata ocjenu prvostepenog vijeća da je svjedok bio određen i konzistentan kako u pogledu opisa samog konkretnog događaja, tako i u pogledu identifikacije optuženog. Naime, svjedok je, kako u fazi istrage tako i na glavnom pretresu, ukazao na niz podataka koji nedvojbeno upućuju da se upravo radilo o optuženom, kao osobi koja je kritične prilike došla ispred zgrade koja se nalazi preko puta svjedokove, te odvela oštećenog Muderizović Harisa. Tako je svjedok posebno naglasio da optuženog poznaje odranije, te da se s njim lično susretao, kojom prilikom mu se optuženi obraćao s pitanjem da li u njegovoj zgradi ima „Turaka“, ne odstupajući ni najmanje od tvrdnje da su Batka u tom periodu na Grbavici svi poznavali obzirom na njegovu svojstvenost dolaska u pojedine dijelove grada koja se u pravilu ogledala u tome da je optuženi koristio vozilo „Fićo“ ili „Golf“ iz kojeg se čula jaka guslarska muzika, kao i da je istog ranije viđao na TV spotu snimljenom na Vracama na početku rata, koje činjenice, po mišljenju i ovoga vijeća, dovedene u vezu s preciznim opisom kritičnog događaja, dovode do zaključka da se radi o vjerodostojnom svjedoku, odnosno svjedoku koji nije imao niti jednog razloga da neosnovano tereti optuženog, a kako to pravilo ističe i prvostepeno vijeće.

550. Kako se ispravno navodi u obrazloženju pobijane presude, iskaz ovog svjedoka u odlučnim činjenicama potvrđuju i svjedokinja „S-45“ i Kovačević Vedita, a posebno iskazi svjedoka Muderizović Jusufa i Muderizović Darinke koji iskazi su pročitani na glavnom

pretresu shodno odredbi člana 273. stav 2. ZKP BiH koji svjedoci svi saglasno upućuju na optuženog kao osobu koja je kritične prilike došla s vozilom na pomenutu lokaciju i koja je nesumnjivo odvela Muderizović Harisa kojemu se od tada izgubio svaki trag sve do pronalaska njegovog leša. Tako, svjedokinja „S-45“ na jednak način opisuje tok spornih događaja kritičnog dana, i to da je Muderizović Haris bio ispred zgrade i da je igrao stoni tenis, te da se nalazio u društvu njenog brata, da bi u jednom trenutku vidjela kako optuženi dolazi u žutom „fići“, ističući kako joj je u sjećanju ostalo da je oštećeni bio u svojoj trenerci. Takođe, u pogledu identifikacije optuženog, svjedokinja je izjavila kako je optuženog i prije tog događaja vidjela ispred zgrade, opisujući kako ga kao naoružanog i u crnom kombinezonu, kojom prilikom je vikao „Turčine“ i „ustaše“. Konačno, svjedokinja je istakla kako je nakon optuženikovog dolaska s bratom ušla u kuću, da bi od komšija naknadno saznala da je optuženi odveo Muderizović Harisa, za koga je kasnije saznala da je ubijen, a koje činjenice je u pravilu potvrdila i svjedokinja Kovačević Vedija, koja istina, kako je to navela na glavnom pretresu, nije direktno vidjela optuženog kako odvodi Harisa Muderizovića, ali je čula vozilo iz koga se čula guslarska muzika što je bilo karakteristično ponašanje optuženog, kao i viku ljudi kako govore „odvedoše Harisa“, da bi naknadno saznala da je to učinio optuženi.

551. Konačno kada se navedenom dodaju sadržaji iskaza svjedoka Muderizović Jusufa i Muderizović Darinke čiji iskazi su pročitani na glavnom pretresu, koji u detalje opisuju dešavanje u vezi s odvođenjem njihovog sina, apelaciono vijeće nalazi pravilnim zaključak prvostepenog vijeća o nesporno utvrđenim odlučnim činjenicama u odnosu na predmetnu tačku optuženja, odnosno krivicu optuženog za inkriminisano ponašanje.

552. Činjenice da su postojale određene nedosljednosti u iskazima ovih svjedoka, zavisno iz koje pozicije su posmatrali događaj, što se žalbom ukazuje na svjedoka Kovačević Ćemala ili pak činjencu da je svjedokinja „S-45“ u istrazi govorila da je bila svjedokom cijelog događaja, da bi tek na glavnom pretresu rekla kako je ušla u zgradu nakon dolaska optuženog i da neposredno nije vidjela odvođenje oštećenog, kao i to da li se radilo o žutom ili bijelom „fići“ suprotno tvrdnjama odbrane, ne dovode u pitanje iskaze ovih svjedoka. Riječ je o dokazima subjektivne prirode, gdje su svjedoci bili izloženi veoma stresnoj situaciji i velikoj količini straha, pa nije moguće niti realno očekivati da svi učesnici događaja u cijelosti i na isti način percipiraju situaciju, jednako primijete sve detalje, te kasnije, imaju jednaku količinu sjećanja i da ga na identičan način reprodukuju, te opišu tok događaja, pogotovo u situacijama kada se u više navrata daju iskazi, što je u konkretnoj situaciji i bio slučaj. Realno je i izvjesno da svjedoci nekog događaja primijete

drugačije detalje, pa da se i tako njihovi iskazi u određenim detaljima razlikuju, odnosno da neko ponudi više ili manje informacija, kao i da se svakim novim reprodukovanjem sjećanja mozaik slike događaja u određenoj mjeri drugačije prezentuje, na što u konačnici bitan uticaj ima i sam način na koji je to saslušanje provedeno, odnosno da li se radilo o narativnom davanju iskaza ili pak ispitivanju kroz postavljanje pitanja na konkretne okolnosti. Upravo u tome se i ogleda smisao ocjene dokaza, a prvostepeno vijeće daje jasne i argumentovane razloge zašto je poklonilo vjeru iskazima ovih svjedoka, što odbrana neuspješno u žalbi osporava.

553. Dakle, i prema mišljenju apelacionog vijeća iskazi svjedoka Kovačević Ćemala, Kovačević Vedije i „S-45“ ali i iskaza svjedoka Muderizović Jusufa i Darinke čiji su iskazi pročitani u vezi sa načinom odvođenja Muderizović Harisa i činjenicom njegovog nestanka, nakon čega je utvrđeno da je isti ubijen, dati su uvjerljivo, a imajući u vidu da su ovi svjedoci i u istražnom postupku u odnosu na odlučne činjenice konzistentno davali iste opise događaja u svim bitnim elementima koji se odnose na ove okolnosti, to je žalbene prigovore branioca u vezi ove tačke presude valjalo odbiti kao neosnovane.

(xix) Tačka 49 osuđujućeg dijela presude

554. Tačkom 49 osuđujućeg dijela izreke presude optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistima oštećenih Krešić Melite i Krešić Miljenka, prisilnim nestankom oštećenog Smajić Kemala, te odvođenjem u ropstvo, drugim nečovječnim djelima i prisilnim nestankom oštećene Krešić Manuele.

Navodi odbrane

555. U žalbi se navodi da o sudbini porodice Krešić kao i Smajić Kemala svjedok Kovačić Nikola koji je svjedočio na okolnosti iz ove tačke nema neposrednih saznanja. Žalbom se ukazuje da se njegov iskaz iz istrage u bitnim dijelovima razlikuje od iskaza na glavnom pretresu. Branilac ističe da je svjedok na pretresu izjavio da su njemu u stan nepoznata tri vojnika dovela Krešić Miljenka. Nadalje se u žalbi navodi da je ovaj svjedok dobio informaciju od komšinice da je porodicu Krešić i Smajić Kemala odveo Batko bez navođena da se radi o Vlahović Veselinu. Svjedok se prema navodima odbrane nije mogao izjasniti da li se među trojicom vojnika nalazio optuženi koga je on ranije vidio na televiziji.

556. Nadalje se u žalbi interpretira iskaz pomenutog svjedoka iz istrage u kojem prema navodima odbrane svjedok nije prepoznao optuženog. Nadalje, branilac ističe da svjedok nije pominjao u istrazi saznanja od komšinice Arsenović. Odbrana također ističe da se kao svjedok u predmetu nije pojavila pomenuta komšinica koja je navodni očevidac događaja.

557. Odbrana također osporava kredibilitet svjedoka S-25, a ovaj prigovor je dobrana isticala u okviru povreda odredaba krivičnog postupka.

558. U žalbi se također navodi da je u toku postupka odbrana uvela kao materijalni dokaz službenu zabilješku sačinjenu od strane AID BiH od 07.05.1999. godine (O-14) iz koje prema mišljenju odbrane ne proizilazi da je optuženi odveo porodicu Krešić. Nadalje odbrana smatra da je prvostepeno vijeće propustilo da ovaj dokaz cijeni što je prema mišljenju branioca uticalo na pravilnost utvrđivanja činjeničnog stanja.

Zaključak apelacionog vijeća

559. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedok Kovačić Nikola, „S-25“, vještak dr Hamza Žujo, te svjedok Avdo Huseinović, te su izvedeni materijalni dokazi. Odbrana je uvela materijalne dokaze O-14 i O-21.

560. Analiziraju pobijanu presudu, vijeće zaključuje da se zaključci iz tačke 49 baziraju prije svega na iskazu svjedoka Kovačić Nikole, kao i svjedoka S-25.

561. S tim u vezi vijeće je analiziralo zaključke prvostepenog vijeća u vezi ocjene iskaza ovih svjedoka, ali i ostalih potkrepljujućih dokaza.

562. Prije svega vijeće ističe da je u okviru žalbenog prigovora povreda krivičnog postupka već odbilo prigovor odbrane kojima se pokušao osporiti kredibilitet svjedoka S-25, a također vijeće je zaključilo da odbrana svojim žalbenim navodima, kojima potencira da se radi o svjedoku koji izdržava kaznu zatvora, nije dovela u pitanje njegovog kvalitet iskaza, i koja činjenica je u konkretnom slučaju irelevantna, a kako je to navedeno i u prethodnom odjeljku presude koji se odnosi na bitne povrede krivičnog postupka.

563. Stoga je prvostepeno vijeće pravilno cijenilo relevantnim i iskaz svjedoka S-25 u korelaciji sa ostalim dokazima.

564. Kada su u pitanju činjenični zaključci provstepenog vijeća u pogledu tačke 49 osuđujućeg dijela izreke presude apelaciono vijeće smatra da je isto pravilno i potpuno

utvrđeno, a razloge i ocjenu dokaza koje je dalo prvostepeno vijeće prihvata kao pravilne i valjane i ovo Vijeće.

565. Prvostepeno vijeće je ispravno cijenilo relevantnim i vjerodostojnim iskaz svjedoka Kovačić Nikole. Svjedok je u inkriminisano vrijeme živio u istom ulazu kao i oštećeni. U toku svjedočenja svjedok je naveo gdje je on živio u odnosu na oštećene, a kako se to pravilno navodi i u pobijanoj presudi. Svjedok je izjavio da je u mjesecu junu ili julu 1992. godine u haustoru vidio tri uniformisana vojnika kako tjeraju komšiju Miljenka u njegov stan.

566. Svjedok je u odnosu na njih bio na spratu iznad. Također je naveo da s obzirom na položaj iz kojeg je posmatrao događaj nije vidio likove vojnika, kako je to pravilno konstatovano i u prvostepenoj presudi. Suprotno navodima odbrane, svjedok nije izjavio da su mu bila nepoznata tri vojnika, već da im nije vidio likove zbog položaja u kojem je bio. Također, svjedok je istakao da se on odmah povukao u stan iz sigurnosnih razloga.

567. Svoje saznanje da su odvedeni porodica Krešić i komšija Smajić svjedok je dobio odmah nakon događaja kojeg je svjedok lično vidio, i to od komšinice Arsenović Lele koja mu je rekla da su ih odveli. Također, ona mu je odmah rekla da ih je sa još dvojicom vojnika odveo Batko. U pogledu identifikacije optuženog od strane svjedoka, on je istakao je lik Batka vidio preko TV Srna na kojem snimku je prikazan sa crnom kapom koja je bila slična "šajkači".

568. Dakle, iako svjedok nije naveo da se radi o licu po imenu Veselin Vlahović, to prema ocjeni ovog vijeća nije ni bitno s obzirom da su svi optuženog poznavali upravo po tom nadimku, te da je čim se pomenuo taj nadimak znalo o kome se radi, pa je prigovor odbrane u tom smislu i odbijen kao neosnovan. U pobijanoj presudi je pravilno navedeno, a što proizilazi iz iskaza pomenutog svjedoka da mu je poznato da su ostaci Miljenka i Melite Krešić naknadno identifikovani, dok se za njihovu kćerku Manuelu kao ni za Smajić Kemala još ništa ne zna.

569. Što se tiče iskaza svjedoka Kovačić Nikole iz istrage svjedok je izjavio da kritične prilike vidio trojicu vojnika mlađe životne dobi koji su bili u maskirnim uniformama i koji mu nisu bili poznati, navodeći da ih je samo na kratko vidio jer se odmah povukao čim ih je ugledao na stubištu. Kada je u pitanju optuženi, svjedok je u istrazi izjavio da ga nije viđao

na području Grbavice, te da ga je vidio samo na televiziji u toku rata, a nakon rata čuo da je radio razna zlodjela⁵⁶.

570. U pogledu razlike iskaza iz istrage koju je svjedok dao istražiteljima SIPA-e, a na koju se branilac poziva u žalbi i iskaza datog na glavnom pretresu kada je u pitanju identifikacija trojice vojnika, svjedok je istu pojasnio na glavnom pretresu, navodeći da on nije mogao vidjeti likove vojnika jer se odmah povukao, te je jasno naglasio da je vidio kako vojnici uvode u stan komšiju Miljenka, a ne da izvode, pa je stoga prvostepeno vijeće pravilno i prihvatilo njegov iskaz sa glavnog pretresa. Vijeće nije našlo kontradiktornim ostale dijelove njegov iskaza, a koji se tiču njegovog saznanja o radnjama optuženog. Naime, svjedok je na glavnom pretresu svjedočio samo na jednu okolnost i to iz predmetne tačke, dok je u istrazi davao narativni iskaz o svim događanjima na Grbavici o kojima je imao saznanja, pa je stoga logično da je na glavnom pretresu dao iskaz sa više detalja, a također se razlikuje i način ispitivanja koji je na glavnom pretresu bio mnogo detaljniji dok je svjedok u istrazi samo dao izjavu bez pitanja i podpitanja. Činjenica da svjedok u istrazi nije pominjao komšinicu Arsenić u kontestu da mu je ona navela da je optuženi odveo porodicu Krešić i komšiju Smajića prema mišljenju ovog vijeća ne predstavlja kontradiktornost u odnosu na iskaz sa glavnog pretresa jer poredeći ova dva iskaza oni se međusobno niti isključuju niti negiraju.

571. Naime, analizirajući iskaz iz istrage i iskaz sa glavnog pretresa, vijeće primjećuje da je fokus svjedokove priče jeste upravo bio samo viđanje vojnika od strane svjedoka, a tek na upit tužioca: "Šta je bilo poslije?", svjedok je naveo da mu je nakon toga došla komšinica Aresnović i navela da je optuženi zajedno sa dvojicom vojnika odveo oštećene.

572. Nadalje, prvostepeno vijeće je u kontekstu ubistva oštećenih i nalaza vještaka dr Hamze Žuje utvrdilo da su tijela Krešić Melite i Miljenka pronađena na Petrovačkoj krivini, te da je smrt uzrokovana nasilno. U vezi nestanka drugo dvoje oštećenih čija tijela nisu pronađena, prvostepeno vijeće je pravilno cijenilo činjenicu da se oštećeni Krešić Manuela i Smajić Kemal vode kao nestali od 16.06.1992. godine.

573. Pored iskaza svjedoka Kovačić Nikole, prvostepeno vijeće je cijenilo i iskaz svjedoka S-25. Zaključke prvostepenog vijeća u pogledu iskaza ovog svjedoka kao i ocjene njegovog kredibiliteta, u potpunosti prihvata i ovo apelaciono vijeće.

⁵⁶ T-70

574. Svjedok S-25 je u svom iskazu naveo da je imao priliku u više navrata boraviti na više lokacija sa optuženim i drugim vojnicima, pa je tako jedne prilike u stanu koji je koristio optuženi na Vracama upoznao djevojku po imenu Manuela, za koju je kasnije saznao kako se preziva. Ime oštećene svjedok je saznao lično od nje.

575. Iako je optuženi prije nego je ušao u stan svjedoku najavio oštećenu kao njegovu suprugu, svjedok je veoma detaljno opisao na osnovu čega je zaključio da mu to nije bila supruga, a što je navedeno i u pobijanoj presudi. Svjedok je vidio da je djevojka držana zaključana u tom stanu, pri čemu je na radijatoru u stanu vidio i lance. U iskazu iz istrage svjedok je naveo da mu je optuženi lično pojasnio da oštećenu mora vezati kada napušta stan. Svjedok je također istakao da oštećenu više nije vidio živu od momenta kada je on napustio stan, te da se nakon toga optuženi hvalio drugima u komandi kako ju je ubio na Zlatištu.

576. U pobijanoj presudi vijeće detaljno razmatra i razlike iskaza svjedoka dat u istrazi i na glavnom pretresu, a koja se najviše tiče činjenice da li je oštećena bila vezana ili ne.

577. Imajući u vidu cjelokupno svjedočenje ovog svjedoka, vijeće smatra da određena odstupanja u iskazima ne dovode u pitanje istinitost njegovog svjedočenja, kao ni zaključke prvostepenog vijeća. Naime, prilikom ocjene vjerodostojnosti iskaza ovog svjedoka u pogledu identifikacije optuženog prvostepeno vijeće je pravilno istaklo da je svjedok bio u više navrata u prilici da lično komunicira sa optuženim, kao i da prisustvuje sa njim u različitim situacijama koje je svjedok i detaljno navodio. Svjedok je veoma detaljno opisivao i druge inkriminisane radnje koje je optuženi počinio u prisustvu svjedoka S-25, pominjući i imena drugih aktera kojih se sjeća. Također, vijeće smatra da je ovaj svjedok dao jedno iskreno svjedočenje o onome što je vidio, i čega se sjeća nakon proteka mnogo godina, a također vijeće zaključuje da svjedok nema ni motiv da optuženog inkriminiše više od objektivno viđenog, što se vidi i iz dijela iskaza na glavnom pretresu kada svjedok kaže:” ne mogu znači ne mogu da na čovjeka nešto kažem ako nije to tako⁵⁷.

578. U konačnici, istina da svjedok S-25 u iskazu na glavnom pretresu nije tačno naveo prezime Krešić, međutim iz iskaza u istrazi svjedok je jasno naveo prezime Krešić, a imajući u vidu sve okolnosti vijeće ističe da odbrana žalbenim navodima u vezi svjedoka

⁵⁷ Strana 39 transkripta svjedočenja od 12.04.2012. godine

S-25 nije dovela u pitanje zaključke prvostepenog vijeća je osoba po imenu Manuela o kojoj je pričao ovaj svjedok, oštećena Manuela Krešić.

579. Imajući u vidu sve navedeno prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da je jedan od tri vojnika koje je u svom haustoru svjedok Kovačić Nikola vidio i to u situaciji kada su članovi porodice Krešić i Smajić Kemal odvedeni, bio optuženi. Budući da svjedok S-25 potvrđuje da je oštećenu Manuelu Krešić vidio u stanu optuženog, to i iz iskaz ovog svjedoka se da zaključiti da je optuženi učestvovao u odvođenju cjelokupne porodice Krešić, nakon čega oštećenu Manuelu dovodi u svoj stan. Nadalje je pravilno zaključeno na osnovu provedenih dokaza da se oštećeni Krešić Mlljenko, Krešić Melita i Smajić Kenan po njihovom odvođenju, kad su posljednji put i viđeni živi, više nikad nisu vratili živi, dok nisu ni izvedeni dokazi da su, odvedeni u međuvremenu i viđeni živi. Dakle, isti su bili u pritežanju optuženog i drugih nepoznatih lica. Što se tiče oštećene Manuele također je na osnovu provedenih dokaza prvostepeno vijeće pravilno zaključilo da je ista bila zatočena, s obzirom da je posljednji put viđena živa i zatočena kod optuženog u stanu, a i na osnovu iskaza svjedoka S-25 kao i činjenice da njeno tijelo ni do danas nije pronađeno, i da se vodi kao nestala osoba, stoga je pravilan zaključak prvostepenog suda da je optuženi kao saizvršilac počinio i krivično pravnu radnju prisilnog nestanka oštećene Krešić Manuele.

580. Imajući u vidu navedeno, ovo vijeće prihvata argumentaciju prvostepenog suda iz paragrafa 776-777 u pogledu radnje prisilnog nestanka, te polazeći od utvrđenih činjenica koje se ugledaju u tome da je optuženi oštećenu Melitu oteo iz njenog stana, da ju je nezakonito držao zatvorenu u svom stanu gdje je zadnji put viđena živa, te da se oštećena i danas vodi kao nestala osoba, čime ju je uklonio od zaštite zakona na duže vrijeme, to je posve logičan zaključak prvostepenog suda da optuženi takvim svojim postupcima uskraćuje informaciju o konačnoj sudbini ili o mjestu gdje se nalazi oštećena Melita Krešić.

581. U vezi žalbenog navoda da nije cijenjen dokaz odbrane O-14, vijeće primjećuje da Smajić Sehija nije ispitana kao svjedok tokom trajanja glavnog pretresa. Iz ove službene zabilješke prizilazi da je dana 16.06.1992.godine optuženi sa nekoliko srpskih vojnika iz stana odveo Smajić Kemala od kada mu se gubi svaki trag. Imenovana Smajić Sehija potvrđuje da se te prilike nalazila u stanu sa svojim mužem Kemalom. Nadalje je navedeno da je istoga dana porodica Krešić izvedena iz svog stana od strane NN lica.

582. Čak i da je ovaj dokaz cijenjen od strane prvostepenog suda iz njega bi se moglo zaključiti da je optuženi učestvovao u odvođenju Smajić Kemala, a budući da Smajić

Sehija nije bila prisutna u stanu porodice Krešić prilikom njihovog odvođenja, ne bi se iz takvog dokaza mogao izvući pouzdan zaključak o (ne)učešću optuženog u odvođenju cjelokupne porodice Krešić. Imajući u vidu cjelokupne izvedene dokaze koji su cijenjeni u vezi ove tačke optuženja, mišljenje je vijeća da ovaj dokaz sam po sebi nije takvog značaja da bi mogao dovesti u sumnju zaključak prvostepenog vijeća u pogledu odgovornosti optuženog za ovu tačku optuženja.

583. U pogledu ostalih materijalnih dokaza prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da isti s obzirom da se radi o novinskim člancima i dokumentarnom filmu nemaju potrebnu dokaznu vrijednost, te se vijeće nije oslanjalo na iste.

584. Na osnovu navedenog, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da je optuženi počinio krivičnoppravne radnje koje mu se stavljaju na teret., te se žalbeni navodi odbijaju kao nesonovani.

(xx) Tačka 51. osuđujućeg dijela presude

585. Ovom tačkom osuđujućeg dijela pobijane presude, optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećene Nikolić Ljerke.

Navodi odbrane

586. Oспорavajući utvrđenja iz ove tačke pobijane presude branilac žalbom nastoji osporiti kredibilitet svjedokinje S-44 te upućuje sud na slijedeće: da je ova svjedokinja u vrijeme kada se desio inkriminirani događaj imala 12 godina; da je na mnoga pitanja odbrane odgovorila da se ne sjeća; da svjedokinja tvrdi da je prepoznala optuženog kao dijete od 12 godina po vozilu „fíco“ i po crnoj zastavi, iako u toku pretresa optuženog nisu vezivali za ovo vozilo; da ne može da se opredjeli u pogledu mjeseca u kojem se desio ovaj događaj; da nikada ranije nije vidjela optuženog, a sigurna je da je to optuženi i prepoznaje ga po vozilu koje nijedan svjedok nije pomenuo; da tvrdi da je oštećena od optužnog pretrpjela teške tjelesne povrede, iako nijednu povredu nije vidjela; da navodi da je vidjela optuženog kada je došao i da ga je kroz polomljena stakla pratila sve do susreta sa oštećenom, a ne može da se izjasni da li je ulazio tada u neki drugi stan; da navodi da je bila kod oštećene i da je oštećena umrla 2-3 dana nakon ovog događaja; da ne zna šta se dešavalo u stanu oštećene nego je čula da je bila pljačka; da u izjavi iz istrage od 05.10.2010. godine navodi da joj nisu dozvoljavali da uđe u stan oštećene, u izjavi iz

istrage od 04.05.2001. godine navodi da je u stanu bila sutradan sa nanom, dok na glavnom pretresu govori da je bila u nekoliko navrata i da je tada vidjela njene teške tjelesne povrede; da ne navodi adresu oštećene; da joj je tužilac predočavao razlike u njenim iskazima kada je rekla da je vidjela da je optuženi od oštećene uzeo zlato u odnosu na svjedočenje kada je rekla da to nije vidjela.

587. Nadalje se žalbom detaljno ukazuje i na razlike u viđenju događaja od strane svjedokinje Kukić Ljiljane i svjedoka S-44. U tom smislu žalbom se navodi: da svjedokinja Kukić govori o bijelom automobilu, a svjedokinja S-44 o crnom fići i crnoj zastavi; da svjedokinja S-44 tvrdi da je optuženi bio sam, a svjedokinja Kukić Ljiljana tvrdi da je u automobilu sjedilo jedno njoj nepoznato lice; da svjedokinja S-44 tvrdi da je optuženi sreo oštećenu odmah po ulasku u zgradu na stepeništu i da je odmah na stepeništu istu počeo udarati ne navodeći da je išao u druge stanove, da svjedokinja Kukić Ljiljana opisuje događaj tako da je optuženi bio, prvo u njenom stanu, nakon čega se uputio u obilazak drugih stanova pa se onda vratio u stan svjedoka gdje je našao oštećenu, a da je u takvom razvoju događaja nemoguće da je svjedokinja S-44 mogla pratiti pogledom optuženog cijelo vrijeme; da svjedokinja Kukić Ljiljana svjedoči da je optuženi udario oštećenu samo u njenom stanu a ne na stepeništu što je suprotno od onog što svjedoči S-44; da svjedokinja Kukić Ljiljana navodi da je optuženi oštećenu „malo udario u glavu“, a svjedok S-44 tvrdi da se radi o ozbiljnoj tuči; da svjedokinja S-44 autoritativno tvrdi da je oštećena umrla „vjerovarno od posljedice tuče“ nakon 2-3 dana, a svjedok Kukić Ljiljana tvrdi da je ista umrla na dan njenog rođendana 07.12.1992. godine, na što ukazuje i materijalni dokaz tužilaštva DT-169.

Zaključak apelacionog vijeća

588. U vezi sa tvrdnjama branioca u ovom dijelu apelaciono vijeće nalazi da su iskazi svjedoka S-44 i Izjava svjedoka Kukić Ljiljane, koja je pročitana na glavnom pretresu, u odlučnim dijelovima saglasne, što upućuje na istinitost i objektivnost iskaza ovih svjedoka.

589. Naime, svjedokinja S-44 na vrlo jasan i uvjerljiv način opisuje inkriminirani događaj iznoseći čvrsto ubjeđenje kako u pogledu identiteta učinioca ovog krivičnog djela, tako i njegovog postupanja prema oštećenoj Nikolić Ljerki (udaranje, guranje, trganje, čupanje) do momenta kad je to neposredno mogla zapaziti.

590. S druge strane, Kukić Ljiljana saznanja o predmetnom događaju temelji na kazivanju oštećene Nikolić Ljerke i tom prilikom također kao učinioca krivičnog djela

označava optuženog, te opisuje njena saznanja o postupanju optuženog prema oštećenoj u njenom stanu (guranje u fotelju, stavljanje noža pod grlo, udaranje u glavu, pljačkanje).

591. U vezi sa navedenim iskazi pomenutih svjedoka zapravo nadopunjuju jedan drugi, s tim da određene razlike u njihovim iskazima, koje apelaciono vijeće ne smatra odlučnim, ne utiču na pravilnost zaključka prvostepenog vijeća u ovom dijelu. Pri svemu tome je nabitnije da su iskazi i jednog i drugog svjedoka saglasni u pogledu odlučne činjenice da je optuženi počinio radnje iz ove tačke optuženja.

592. Vezano za navode branioca kojim se nastoji dovesti u sumnju kredibilitet svjedoka S-44, bitno je istaći da je pomenuta svjedokinja jasno i koncizno navela na osnovu čega temelji svoja saznanja o identitetu optuženog. Tako je svjedokinja jasno navela kako je čula za „Batka“ (svi su pričali o „Batku“, čula kako je komšija Borojević Duško o „Batku“ pričao njenoj nani), opisala ga, istakla da je došao sa „fićom“, te kako svjedokinja tvrdi, sa stopostotnom sigurnošću prepoznala istog prilikom pregledavanja interneta.

593. U pogledu navoda branioca da optuženog Vlahovića u toku glavnog pretresa niko nije povezivao za vozilo „fićo“, bitno je ukazati na paragraf 52. pobijane presude u kojem prvostepeno vijeće detaljno ukazuje na lica koja su posvjedočila da je optuženi upravo vozio i vozilo marke „Zastava tip 750“ poznatiji pod nazivom „fićo“, pa je stoga ove žalbene navode branioca valjalo odbiti kao neosnovane.

594. U svom iskazu iz istrage koji je pročitao na glavnom pretresu svjedokinja Kukić Ljiljana zaista navodi da je prilikom izlaza iz zgrade vidjela parkirano bijelo auto sa otvorenim vratima u kojem je neko sjedio, međutim tom prilikom ne potvrđuje da se radilo o vozilo optuženog, kako to branilac nastoji prikazati, u vezi s čim nema mjesta prigovoru branioca da je to u suprotnosti sa iskazom svjedokinje S-44 koja je navela da je optuženi došao sa „fićom“.

595. Također, u odnosu na navode branioca da se svjedokinja ne sjeća mnogih stvari koje je pitana od strane odbrane (nije sigurna u prezime oštećene, ne sjeća se prezimena drugarice Selme, ne sjeća se ko je od djece tada bio s njom, ne sjeća se komšinice i svjedoka iz ovog predmeta Kukić Ljiljane, ne sjeća se kada je izašla sa Grbavice, izjavila je da inače loše pamti, ne sjeća se da li je optuženi tada ulazio u još neki stan, ne sjeća se da li je tada bio još neko sa optuženim), bitno je istaći da je svjedokinja na glavnom pretresu jasno istakla da se ne sjeća stvari koje je ne interesuju, te je dodala da je ispričala samo one „slike“ koje su joj ostale upečatljive, što vijeće nalazi prihvatljivim

obrazloženjem. Dolazak optuženog pred zgradu gdje se nalazila svjedokinja svakako jeste upečatljiv događaj, s obzirom na doživljeni strah nje i druge djece koja su se nalazila tu tom prilikom, koji je svjedokinja jasno opisala.

596. Apelaciono vijeće ocjenjuje netačnim navode branioca da je svjedokinja S-44 istakla da jesve vrijeme dok je optuženi hodao vidjela optuženog, budući da je upravo na upit branioca da se izjasni o ovim okolnostima ostavila rezervu u pogledu ovog pitanja odnosno istakla da je moguće da je ulazio i u druge stanove.⁵⁸

597. S druge strane, tačno je da se svjedokinja u svome iskaze nije mogla sa sigurnošću opredjeliti u kojem mjesecu se inkriminirani događaj desio, međutim, vijeće nalazi da određenje svjedokinje da se ovaj događaj desio u ljeto 1992. godine prilikom samog početka sukoba, sasvim razumno i dovoljno odredivim, posebno kada se imaju u vidu i iskazi drugih svjedoka od kojih se neki također nisu mogli tačno izjasniti o mjesecu inkriminiranih događaja.

598. U vezi sa prigovorima branioca kojim se ukazuje na dio iskaza svjedokinje S-44 koji se tiču težine zadobijenih povreda kod oštećene Nikolić Ljerke, a što branilac u nastavku žalbe vezuje uz pitanje da li je ova svjedokinja ulazila u stan uštećene ili ne, budući da je u iskazu iz 2010. godine istakla da je joj nisu dozvoljavali da uđe u stan, a u izjavi iz istrage 2001. godine i prilikom svjedočenja na glavnom pretresu da je ulazila u stan, bitno je istaći da nema sumnje da su navedenim radnjama oštećenoj nanesene ozbiljne fizičke i psihičke povrede s obzirom da su o postupanju optuženog prema oštećenoj svjedočili kako svjedokinja S-44, tako i Kukić Ljiljana. Naime, svjedokinja S-44 jasno je opisala postupanje optuženog prema oštećenoj (udaranje, guranje, trganje, čupanje) kao i svjedokinja Kukić Ljerka koja je u datoj izjavi istakla da je optuženi oštećenu u njenom stanu gurnuo u fotelju, stavio nož pod grlo, udario u glavu i opljačkao. Pri ovome svakako treba imati u vidu činjenicu da se radilo o osobi starije životne dobi (73 godine), te da je ista nepomično ležala od zadobijenih povreda, kada ju je obilazila nana svjedokinje S-44.

599. Najzad, u pogledu navoda branioca kojim se ukazuje na razlike u pogledu pitanja dana nastupanja smrti oštećene Nikolić Ljerke prvostepeno vijeće je s obzirom da činjenicu da smrtni ishod oštećene nije niti obuhvaćen činjeničnim navodima optužnice osnovano zaključilo da nije niti neophodno se razračunavati sa ovim nedosljednostima

⁵⁸ (str. 23. transkripta od 02.02.2012. godine).

(paragrafu 798. pobijane presude), već se držati činjenica bitnih za događaj opisan u činjeničnom supstratu optužnice.

600. S obzirom na sve navedeno apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće potpuno i pravilno utvrdilo činjenično stanje u ovoj tački pobijane presude, te je suprotne prigovore odbrane valjalo odbiti kao neosnovane.

(xxi) Tačka 52. osuđujućeg dijela presude

601. Ovom tačkom osuđujućeg dijela izreke presude, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenih Gološ Džemalla, Gološ Azre, Koristović Šerifa i Koristović Nadžije.

Navodi odbrane

602. Žalbom branioca u ovom dijelu se tvrdi da svjedok Frančić Josip koji je svjedočio na okolnosti iz ove tačke nema nikakvih saznanja vezanih za predmetnu optužbu. Kako se žalbom dalje tvrdi, ovaj svjedok osim što je sutradan vidio optuženog u svojoj zgradi, koji je po njegovom kazivanju išao u stan Gološ odakle je sa još dva lica iznio stvari, nije mogao da potvrdi ili da negira da su ista lica noć ranije bili u stanu Gološa i Koristovića. Žalbom se dalje tvrdi da iz svjedočenja svjedoka Gološ Dženana sa glavnog pretresa, kao i izjave date u istrazi proizilazi da isti nema neposrednih saznanja kako o nestanku svojih roditelja, tako i nestanku porodice Koristović. Također, i svjedok Dizdarević Šaban, kako se žalbom dalje tvrdi, svoja saznanja o učešću optuženog u ovom događaju crpi od izvjesne Antonije i od njegove žene koja je to čula od izvjesne nepoznate osobe. Pored toga, odbrana ukazuje i na iskaze svjedoka S-34 i S-29 koji, kako se žalbom tvrdi, također nemaju neposrednih saznanja o pomenutom događaju.

Zaključak apelacionog vijeća

603. Analizirajući sadržinu navedenih dokaza, kao i izvedenu materijalnu dokumentaciju, odbrana smatra da ne postoje dokazi da je inkriminirani događaj bio u večernjim satima 03.07.1993. godine, da je navedenog dana optuženi došao u grupi u stan oštećenih, da je optuženi kao saizvršilac ubio oštećene, da ih je ubio na navedenoj lokaciji na opisani način i da je postupao u namjeri da oštećene liši života.

604. Međutim, apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće u ovom dijelu potpuno i pravilno utvrdilo činjenično stanje, te izvelo ispravan zaključak o krivici optuženog.

605. U tom smislu prvostepeno vijeće je opravdan značaj dalo iskazu svjedoka Frančić Josipa, koji je jasno i detaljno opisao dešavanja koja su se odigrala u večernjim satima dana 03.07.1993. godine, kao i ona koja su uslijedila dan poslije.

606. Naime, u svom iskazu, čiji sadržaj i prvostepeno vijeće detaljno elaborira u pobijanoj presudi, svjedok je istakao da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu živio na Grbavici, u ul. Bane Šurbata 18., te da su na 6. spratu njegove zgrade, živjele porodice Gološ (Džemo i Azra) i Koristović (Šerif i Nadža).

607. Dana 03.07.1992. godine, kako svjedok dalje tvrdi, u stanu porodice Gološ, zajedno sa svojom suprugom i porodicom Koristović, gledao je dnevnik. Nakon što je otišao kući otišao u svoj stan (koji se nalazio neposredno ispod stana porodice Gološ), navečer oko 22,30 sati, začuli su se glasovi i hodanje po stanu porodice Gološ, što je trajalo oko pola sata. Nakon toga je čuo zvukove silaska niz stepenice haustora i potom je nastala tišina.

608. Sutradan kad je krenuo u stan porodice Koristović, vidio je na vratima stana (koji se nalazi preko puta stana porodice Koristović) porodice Gološ ćirilični natpis na bijelom papiru "zauzeto" i pored tog natpisa je stajalo neko prezime. Niti jedan član od ove dvije porodice nije bio u svojim stanovima. Istog dana između 12,00 i 13,00 sati, na parking ispred svjedokove zgrade, dolazi bijeli golf "tip II" koji se parkira uz stepenice i iz kojeg izlaze tri osobe. Kada su te osobe ušle u haustor, kroz vizir je prepoznao da je jedan od te tri osobe „Batko“, dok ostale osobe nije poznavao.

609. Ove osobe su se popele na 6. sprat i potom se čulo kako ulaze u stan porodice Gološ i kako vuku namještaj. U jednom trenutku, kako svjedok dalje tvrdi, stali su na podest pored svjedokovih vrata, krupni vojnik okrenuo prema svjedokovim vratima rekavši: "šta ćemo sa ovima" na šta je „Batko“ odgovorio: "ima vremena". Potom je svjedok vidio kako te stvari stavljaju u golf s kojim su i došli. Nošenje stvari je trajalo oko sat vremena. Nakon njihovog odlaska, svjedok je odlučio sa suprugom napustiti stan zbog bezbjednosti, tako da su u nedjelju ujutro (5. jula 1992. godine) i napustili stan. Nakon toga, iz medija je saznao „Batkovo“ puno ime i prezime. Navodi da je 100% siguran da je ta osoba koju je vidio u medijima ista osoba koju je opisane prilike vidio kroz vizir.

610. Upravo iz navedenog svjedočenja Frančić Josipa, koje je saglasano i konzistentno njegovom iskazu iz istrage, prvostepeno vijeće i prema ocjeni ovog vijeća, osnovano zaključilo da je optuženi počinio inkriminisane radnje opisane u ovoj tački izreke presude.

611. Istina jeste da pomenuti svjedok inkriminisanog dana (03.07.1992. godine) nije vidio optuženog Vlahovića i lica koja su odvela porodice Gološ i Koristović. Međutim, iz daljih navoda svjedoka kojim je opisao radnje optuženog i njemu poznatih lica koje su uslijedile sutradan i prema ocjeni ovog vijeća nesumnjivo proizilazi da je upravo optuženi zajedno sa njemu poznatim licima dan ranije odveo navedene porodice koje su potom lišili života.

612. Naime, iz iskaza navedenog svjedoka nesumnjivo proizilazi da su članovi porodica Gološ i Koristović dana 03.07.1992. godine bili u svojim stanovima, budući da su zajedno sa svjedokom gledale dnevnik. Također, nema sumnje da su isti dan nakon toga oko 22,30 sata odvedene, što jasno proizilazi iz činjenice da ih sutradan ujutro svjedok nije zatekao u svojim stanovima i da im se od tada izgubio svaki trag.

613. Da su upravo osobe koje su odvele porodice Gološ i Koristović iste one koje je svjedok sutradan vidio (optuženi i njemu dvije poznate osobe) kako odlaze u stan Gološa proizilazi iz niza činjenica na koje je svjedok prilikom svog svjedočenja ukazao. Naime, pomenute osobe (optuženi Vlahović i njemu dvije poznate osobe) dolaskom ispred zgrade oštećenih parkiraju vozilo odmah pored ulaza u zgradu evidentno sa namjerom da odnesu stvari oštećenih, što ukazuju na to da su znali kako za činjenicu da u stanu porodice Gološ nema nikoga kao i za njihovu sudbinu. Ono što potvrđuje navedeni zaključak jeste činjenica da ove osobe odmah odlaze i pronalaze stan porodice Gološ koji se nalazio iznad stana svjedoka, što ukazuje da su znali tačnu lokaciju ovog stana.

614. Vremenski kontinuitet između navedenih dolazaka u stan porodice Gološ, kao i prethodno navedene okolnosti (optuženi i njemu poznata lica su znala gdje i kada trebaju doći), zatim činjenica da su se navedeni vojnici i „Batko“ zaustavili pred vratima stana Frančić Josipa, kada je jedan od vojnika upitao „Batka“: „*šta ćemo sa ovima*“ na šta je „Batko“ odgovorio „*ima vremena*“, što ukazuje na „Batka“ kao lice koje je u inkriminisano vrijeme odlučivalo o sudbini lica iz ove zgrade, i prema ocjeni ovog vijeća, upućuju na jedini mogući logičan zaključak a to je da je optuženi zajedno sa njemu poznatim licima noć ranije odnosno dana 03.07.1992. godine odveo porodice Gološ i Koristović.

615. Imajući u vidu prethodno navedeni zaključak o licima koja su odveli oštećene (optuženi zajedno sa njemu poznatim osobama), te činjenicu da posljednje informacije o

sudbini oštećenih upravo predstavljaju saznanja iznesena od strane svjedoka Frančić Josipa, kao i to da su posmrtni ostaci oštećenih pronađeni u napuštenoj kući u ulici Bane Šurbata 16., koja se nalazi u neposrednoj blizini zgrade gdje su oštećeni stanovali (adresa Bane Šurbata 18.), jasno je da optuženi i navedena njemu poznata lica nisu oštećene odveli na neku lokaciju ili predali nekoj drugoj osobi, već da su iste lišili života u navedenoj napuštenoj kući na način opisan u izreci pobijane presude, o čemu je u svojstvu vještaka svjedočio dr Žujo Hamza, u vezi s čim se ukazuju kao neosnovani žalbeni prigovori branioca optuženog istaknuti u ovom pravcu.

616. Pored toga, žalbom branilac ukazuje i na činjenicu da svjedok Frančić Josip prilikom davanja svog iskaza iznosio svoja saznanja vezana za porodicu Gološ čiji se stan nalazi iznad svjedokovog, pa da, kako dalje branilac tvrdi, ostaje nejasno na osnovu čega sud zaključuje da je optuženi izvršio progon ubistvom porodice Koristović na način kako je to objasnio za porodicu Gološ.

617. Međutim, upravo iz navoda svjedoka Frančić Josip, kao i dokaza materijalne prirode (T-171) jasno proizilazi osnovanost i pravilnost zaključka prvostepenog vijeća i u ovom dijelu.

618. Nesumnjivo je da je svjedok Frančić prilikom svog svjedočenja jasno naveo da je inkriminisane prilike (03.07.1992. godine) zajedno sa porodicom Gološ i Koristović gledao dnevnik, te da sutradan ujutro nije zatekao članove ovih porodica u svojim stanovima. Iz navedenog se da zaključiti da su i Šerif i Nadžija Koristović, sve do momenta kada se začula buka u stanu iznad svjedokovog bili prisutni na navedenoj adresi, te da su zajedno sa porodicom Gološ odvedeni. Dakle, s obzirom na ranija utvrđenja jasno je da su i ovu porodicu odveli optuženi i njemu poznata lica, a da je ovaj zaključak prvostepenog vijeća ispravan nesumnjivo proizilazi iz činjenice da su posmrtni ostaci oštećenih Koristovića i Gološa zajednoprovađeni na istom lokalitetu u ulici Bane Šurbata 16 u naselju Grbavica.

619. S obzirom na navedeno neosnovanim se ukazuju navodi branioca kojim se tvrdi da je ostalo nejasno na osnovu čega je sud zaključio da je optuženi izvršio progon ubistvom porodice Koristović na način kako je to objasnio za porodicu Gološ.

620. Iz iskaza svjedoka na koje branilac žalbom ukazuje (Gološ Dženan, "S-29", "S-34"), kao i izjave Dizdarević Šabana koja je pročitana u toku dokaznog postupka (T-117), a što i branilac u žalbi osnovano ističe, jasno proizilazi da se radilo o licima koja su imala posredna saznanja o inkriminisanom događaju. Ta činjenica ni po ocjeni ovog vijeća nije

sporna. Prvostepeno vijeće je svoju odluku u ovom dijelu prevashodno zasnovalo na iskazu svjedoka Frančić Josipa, dok su ostali izvedeni dokazi ocjenjeni kao dokazi potkrijepljujuće prirode, pa stoga ukazivanje branioca da se radi o svjedocima koja zapravo nemaju neposredna saznanja o inkriminisanog događaju nisu ni relevantni po pitanje pravilnosti utvrđenja prvostepenog vijeća u ovom dijelu.

(xxii) Tačka 55. osuđujućeg dijela presude

621. Tačkom 55 osuđujućeg dijela izreke presude optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenih Balvanović Emira, Balvanović Amira i Balvanović Otilije, pljačkom oštećenih Balvanović Otilije, "S-1" i "S-2", te progon silovanjem i odvođenjem u ropstvo oštećene "S-1".

Navodi odbrane

622. Oспорavajući utvrđenja prvostepenog vijeća u ovom dijelu branilac žalbom ističe da je zaključak prvostepenog vijeća o vremenu izvršenja krivičnog djela (13.07.1992. godine) suprotan iskazu svjedoka Mujković Jasmine koja je, kako se žalbom dalje tvrdi, kategorična u tvrdnji da je čula da se ovaj događaj desio krajem juna ili početkom jula 1995. godine. Pored toga, branilac žalbom ukazuje i na iskaz svjedoka Vaclav Zorana koji je prilikom svog svjedočenja rekao da je čuo da su inkriminisane prilike sa optuženim bila prisutna 3-4 vojnika što, kako se žalbom dalje navodi, nije u skladu sa činjeničnim opisom iz optužnice budući da se u ovom dijelu navode dva lica, optuženi i Baričanin Saša.

Zaključak apelacionog vijeća

623. Suprotno istaknutim žalbenim prigovorima branioca, apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće u ovom dijelu pravilno i potupno utvrdilo činjenično stanje, zbog čega je žalbene prigovore branioca valjalo odbiti kao neosnovane.

624. Naime, prilikom izvođenja zaključka o vremenu izvršenja krivičnog djela iz ove tačke optužnog akta odnosno izreke presude prvostepeno vijeće je prvenstveno imalo u vidu iskaze neposrednih učesnika ovih događaja i to oštećene S-1, dat na glavnom pretresu dana 05.04.2012. godine i iskaz oštećene S-2 dat na Zapisnik o saslušanju Federalne uprave policije Sarajevo broj 13/5-4-1 od 01.01.2011. godine. U svojim iskazima svjedokinje S-1 i S-2 su jasno i nedvosmisleno istakle da se predmetni događaj desio dana

13.07.1992. godine. Budući da se radi o licima koja su iznijela svoja neposrednja saznanja o ovim događajima, i da su njihovi iskazi u ovom dijelu konzistentni, to je i prema ocjeni ovog vijeća pravilan i osnovan zaključak prvostepenog vijeća, kada je kao vrijeme izvršenja inkriminiranih radnji iz ove tačke utvrdilo dan 13.07.1992. godine. U prilog ovom zaključku svakako idu i navodi svjedoka S-25, također, neposrednog očevidca inkriminiranog događaja, koji je prilikom svog svjedočenja na pretresu održanom dana 12.04.2012. godine istakao da je u periodu od 10. do 15. jula 1992. godine bio zajedno sa optuženim i Baričanin Sašom, te dalje opisao ulazak u stan oštećenih i događaje koje su nakon toga uslijedili. Imajući u vidu prethodno navedeno, apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno postupilo kada je prilikom utvrđivanja vremena izvršenja inkriminiranih radnji iz ove tačke, prihvatilo iskaze navedenih svjedoka-neposrednih očevidaca inkriminiranog događaja, a ne navode svjedokinje Mujković Jasmine u ovom dijelu, koja je iznijela svoja posredna saznanja o predmetnom događaju.

625. Pored toga, navodi pomenute svjedokinje kojim se, kako branilac u žalbi tvrdi, ukazuje na navodno prisustvo optuženog u naselju Grbavica u mjesecu oktobru 1992. godine, nisu predmet optuženja iz ove tačke, pa ih stoga vijeće ocjenjuje irelevantnim po utvrđenja prvostepenog vijeća u ovom dijelu.

626. Također, i navode branioca o posrednim saznanjima svjedoka Vaclav Zorana, koji je kako branilac tvrdi, istakao da je čuo da je sa optuženim inkriminirane prilike bilo više lica(što bi bilo u suprotnosti sa utvrđenjem prvostepenog vijeća u ovom dijelu) uslijed činjenice da su na okolnosti iz ove tačke svoje iskaze iznijeli tri neposredna očevidca (S-1, S-2 i S-25), koji su saglasno potvrdili činjenicu da su tom prilikom kao saizvršioци predmetnog krivičnog djela bili prisutni samo optuženi i Baričanin, apelaciono vijeće ocjenjuje neosnovanim.

627. Dakle, apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće u ovom dijelu prvenstveno na temelju iskaza neposrednih očevidaca (S-1, S-2 i S-25), kao i drugih dokaza čiji sadržaj je detaljno elaboriran u pobijanoj presudi van svake razumne sumnje utvrdilo da je optuženi Vlahović Veselin, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenih Balvanović Emira, Balvanović Amira i Balvanović Otilije, pljačkom oštećenih Balvanović Otilije, S-1 i S-2, te progon silovanjem i odvođenjem u ropstvo oštećene S-1.

628. Stoga činjenica da nije uvažena prijedlog odbrane za ispitivanjem svjedoka Gobeljić Hasana nema poseban značaj, jer je tokom dokaznog postupka izvedeno dovoljno

dokaza, posebno svjedočenjem neposrednih očevidaca, iz kojih je sud mogao na nesumnjiv način utvrditi odgovornost optuženog za ovu tačku optuženja.

(xxiii) Tačka 58. osuđujućeg dijela presude

629. Ovom tačkom osuđujućeg dijela izreke presude optuženi Vlahović Veselin je oglašen krivim da je neutvrđenog dana, u ljeto 1992. godine kao saizvršilac počinio progon silovanjem oštećene S-12.

Navodi odbrane

630. Oспорavajući zaključak prvostepenog vijeća o vremenu izvršenja predmetnog krivičnog djela branilac žalbom ističe da je svjedok-oštećena S-12 u izjavi iz istrage na više mjesta istakla da se inkriminirani događaj desio: „*krajem jula a možda je bio i početak avgusta 1994. godine*“, dok na pretresu, kako branilac dalje tvrdi, neubjedljivo i nesigurno izjavljuje da je to bilo u desetom ili jedanaestom mjesecu 1992. godine, a možda i u junu ili julu iste godine. Pored toga, u izjavi iz istrage od 26.04.2010. godine, kako se žalbom dalje tvrdi, pomenuta svjedokinja je navela da: „*nije bilo većih problema do polovine 1993. godine kada je ovaj Drago Borovčanin napustio zgradu*“. Žalbom se ukazuje i na nalaz i mišljenje vještaka Ljubović Senadina u kojem se kao vrijeme inkriminiranog događaja navodi početak 1993. godine.

Zaključak apelacionog vijeća

631. Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće izvelo pravilan zaključak u pogledu pitanja izvršenja inkriminiranih radnji iz ove tačke pobijane presude, kao i vremena izvršenja tih radnji. Prilikom izvođenja ovog zaključka prvostepeno vijeće je, suprotno žalbenim prigovorima odbrane, iznijelo navedene razlike iz iskaza ovog svjedoka (paragraf 891), te jasno navelo zbog čega je kao vrijeme izvršenja predmetnog krivičnog djela utvrdilo „*ljeto 1992. godine*“.

632. Pri tome je bitno naglasiti da je oštećena dosljedna u svojim iskazima, kako u istrazi tako i na glavnom pretresu, tvrdeći da je bila silovana od optuženog i druge osobe koju označava "Brane. Jedina razlika u njenim iskazima, na koju se ukazuje i žalbom se odnosi na vrijeme kada se silovanje desilo.

633. U tom smislu prvostepeno vijeće je cijenilo iskaz svjedokinje S-12. dat na glavnom pretresu održanom 10.05.2012. godine, kada je svjedokinja izjašnjavajući se na navedene razlike u iskazima jasno istakla da je pogriješila kada je ranije navela da se događaj desio u julu 1994. godine, navodeći da je taj datum poistovjećivala sa godinom rođenja sestrićeve kćerke, za koju je prvobitno mislila da se rodila 1993. ili 1994. godine. Međutim, a što se pravilno navodi i u obrazloženju pobijane presude, svjedokinja je kasnije, kako je dalje navela, shvatila da se sestrićeve kćerka rodila 1992. godine, kada se opisani događaj i desio, navodeći i to da je kritične prilike na sebi imala pantalone i košulju, da se još uvijek nije ložilo, te da je bilo ljetno doba, otprilike juni ili juli.

634. Upravo navedeno određeno svjedokinje koja je inkriminisani događaj na glavnom pretresu vezala za određene činjenice koje su joj nesumnjivo poznate, i prema ocjeni ovog vijeća, osnovano je opredjelilo prvostepeno vijeće da zaključak o vremenu izvršenja inkriminisanih radnji izvede na osnovu ovog dijela iskaza pomenutog svjedoka.

635. Tvrdnje branioca da je nelogično da se jedna žena koja je silovana i za koju je to najveća moguća uvreda njenog tijela i dostojanstva ne može sjetiti godine kada je to bilo, apelaciono vijeće objašnjava činjenicom da je oštećena, kako to proizilazi iz izvedenih dokaza, kroz duži vremenski period doživjela više traumatičnih iskustava u toku svog boravka na Grbavici, a ne samo ovo navedeno u ovoj tački presude, pa je stoga istoj i teže iznijeti tačno vremensko određeno ovog nemilog događaja. Svakako pri tome treba imati u vidu i činjenicu da navedena svjedokinja evidentno nastoji što više potisnuti navedene događaje, što proizilazi i iz dokaza odbrane O-13 gdje kaže: *„pokušavam da se što manje prisjećam bolnih uspomena i događaja iz tog perioda“*.

636. Nadalje, iz obrazloženja pobijane presude jasno proizilazi kom dokazu (iskazu svjedokinje sa glavnog pretresa) je prvostepeno vijeće u ovoj tački poklonilo vjeru i u kojem dijelu, pa stoga nema mjesta tvrdnjama branioca da je ova činjenica ostala nejasna.

637. To što se u činjeničnom supstratu optužnog akta od 17.10.2012. godine ne navode imena komšija svjedoka S-12 koji su očevici događaja, te to što isti nisu pozvani od strane Tužilaštva da svjedoče u ovom predmetu nije pitanje na koje sud može dati odgovor, budući da optužnim aktom i dokazima na kojim isti temelji disponira tužilac. Procjena tužioca u konkretnom slučaju je evidentno bila da su dokazi izvedeni na okolnosti ove tačke optužnice bili dostatni za odluku suda o krivici optuženog. S druge strane, treba imati u vidu i činjenicu da je odbrana u toku dokaznog postupka imala priliku predložiti saslušanje navedenih svjedoka (neposrednih očevidaca) što nije učinila.

638. Neosnovani su i žalbeni navodi da je pomenuti svjedok neubjedljivo pokušao da objasni na osnovu čega tvrdi da se radilo o optuženom i licima koje navodi u svjedočenju tvrdeći da su to informacije dobijene od komšija i policajca Pržulj Gorana, koji nije pozvan kao svjedok Tužilaštva u ovom predmetu.

639. Apelaciono vijeće nalazi da je pomenuta svjedokinja prilikom svog svjedočenja jasno istakla na koji način je došla do saznanja o identitetu lica koja su inkriminisane prilike došla u njen stan. Naime, osim toga što su joj komšije (Vera i Drago) i policajac Pržulj Goran rekli da se radi o optuženom Vlahoviću, svjedokinja je jasno istakla, a što se pravilno konstatuje i u prvostepenoj presudi, da su optuženog druga dvojica vojnika za vrijeme boravka u njenom stanu otvoreno zvali "Batko". U vezi s tim, ne stoje tvrdnje odbrane da je pomenuta svjedokinja prilikom davanja svog iskaza neubjedljivo pokušala objasniti na koji način je saznala da se u konkretnom slučaju radi o optuženom Vlahović Veselinu zv. „Batko“, te da saznanje o toj činjenici bazira isključivo posredno od komšija i policajca Pržulja, kako se žalbom nastoji prikazati. Uslijed ovakvih navoda svjedokinje, koji ne ostavljaju mjesta sumnji da je upravo optuženi bio učesnik ovih nemilih događaja, činjenica da je prilikom davanja iskaza u istrazi ista navela da je optuženog nakon tog događaja viđala na televiziji kada su prikazivali Grbavicu, a na pretresu da ga nakon toga više nije vidjela, prema ocjeni ovog vijeća nije od takvog značaja da bi dovela u pitanje istinitost i objektivnost tvrdnji ove svjedokinje.

640. Pored toga, a u pogledu navoda branioca da je pomenuta svjedokinja vještaku Ljubović Senadinu rekla da su u njen stan ušla dva vojnika, a na pretresu tri, apelaciono vijeće nalazi da je evidentno da se oštećena prilikom prepričavanja događaja pomenutom vještaku fokusirala na lica koja su je silovala: izvjesni „Brane“ i optuženi „Batko“, dok poseban naglasak na treće lice koje se nalazilo sa njima tom prilikom (izvjesi Pandurević) niti u toku pretresa nije davala. S obzirom na to, kao i činjenicu da po ovu svjedokinju niti jednog momenta nije bilo sporno da je optuženi „Batko“ bio prisutan tom prilikom i da ju je isti silovao, apelaciono vijeće je ocijenilo da navedena razlika nema utjecaja na pravilnost odluke prvostepenog vijeća da iskaz svjedokinje S-12 prihvati kao objektivan i tačan.

641. U odnosu na navode kojim se ukazuje na dokaz odbrane O-13 izjavu pomenutog svjedoka ovjerenu u opštini Novo Sarajevo od 29.03.2007. godine, prvostepeno vijeće je u nekoliko navrata u pobijanoj presudi jasno navelo na koji način i u kojem obimu je cijenilo ovakve dokaze budući da se ne radi o izjavama iz istrage u smislu člana 273. stav 1. ZKP BiH. Naime, prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi jasno konstatovalo da se prilikom

donošenja odluke nije u odlučujućoj mjeri oslanjalo na ove dokaze, već da je navedene dokaze imalo u vidu u mjeri u kojoj su isti korišteni na glavnom pretresu prilikom davanja odgovora svjedoka, a u okviru provjere i potvrde kredibiliteta i kontinuiteta iskaza svjedoka, a nikako kao odlučujući dokaz za presuđenje.

642. U pomenutoj izjavi su navedeni neki drugi događaji koje je pomenuta svjedokinja preživjela u toku svog boravka za vrijeme rata na Grbavici, a koji nisu predmet ovog postupka niti sa ovim predmetom imaju kakve neposrednije veze. U vezi s tim, a kako ovaj dokaz ne negira, niti na bilo koji način dovodi u sumnju tvrdnje ove svjedokinje date na glavnom pretresu, kao ni one date na zapisnik iz istrage, prvostepeno vijeće se ni prema ocjeni ovog vijeća, nije trebalo posebno osvrutati na sadržaj istog, pa stoga tvrdnje branioca u ovom dijelu apelaciono vijeće ocjenjuje neosnovanim.

643. U pogledu prijedloga odbrane da se izvrši ponovno saslušanje svjedoka S-12 prvostepeno vijeće je u paragrafu 1081. prvostepene presude jasno istaklo iz kojih razloga nije prihvatilo saslušanje svjedoka koji su već saslušani kao svjedoci optužbe i to zbog činjenice što je odbrana već imala priliku iste unakrsno ispitati na okolnosti koje je smatrala relevantnim. Odbrana je, naime, i prema ocjeni ovog vijeća, već prilikom unakrsnog ispitivanja ovo svjedoka dana 10.05.2012. godine imala mogućnost ispitati pomenutog svjedoka radi razjašnjenja činjenica iz ove tačke, različitosti u njegovim iskazima i dobijanja informacija o eventualnim licima koja bi imala saznanja o ovoj tački optužbe, što ukazuje na neosnovanost žalbenih prigovora branioca u ovom dijelu.

(xxiv) Tačka 59. osuđujućeg dijela presude

644. Ovom tačkom osuđujućeg dijela izreke presude optuženi Vlahović Veselin oglašen je krivim da je kao saizvršilac počinio progon ubistvom oštećenog Jahić Tahira.

Navodi odbrane

645. Oспорavajući utvrđenja prvostepenog vijeća u ovom dijelu žalbom branioca se ističe da svjedok S-28 nije potvrdio navod iz optužnice da je optuženi u namjeri da liši života Jahić Tahira upotrebom vatrenog oružja oštećenog lišio života. Ovaj svjedok, kako se žalbom dalje navodi, to nije ni mogao potvrditi s obzirom da nije vidio samo lišenje života oštećenog.

Zaključak apelacionog vijeća

646. Apelaciono vijeće ističe da svjedok S-28 prilikom svog svjedočenja nije istakao činjenicu da je optuženi Vlahović lično lišio života oštećenog Jahić Tahira. Pomenuti svjedok je u svom iskazu na glavnom pretresu posvjedočio da se optuženi nalazio u grupi zajedno sa još dva tačno neidentifikovana lica kada su oštećenog doveli u prizemlje poslovnog objekta u kojem su se nalazile garaže „Šoping“ u naselju Grbavica gdje je lišen života. Međutim, apelaciono vijeće primjećuje da iz izreke pobijane presude i ne proizilazi da je optuženi Vlahović upotrebom vatrenog oružja lično lišio života oštećenog Jahić Tahira, već se u izreci jasno navodi da je: *“optuženi ili neko od ove dvojice, oštećenog lišio života”*, zbog čega je optuženi za ovu tačku i osuđen kao saizvršilac, a ne kao izvršilac predmetnog krivičnog djela. U vezi s tim, nije ni bilo neophodno utvrditi da je optuženi lično lišio života oštećenog Jahić Tahira, što ni ovaj svjedok nije tvrdio, već činjenicu da je isti na odlučujući način doprinio izvršenju krivičnog djela, što je pobijanom presudom i utvrđeno. U vezi sa navedenim i navodi branioca da prema iskazu ovog svjedoka optuženi Vlahović nije bio naoružan, već da je naoružana bila druga osoba koja se nalazila s njim (starija osoba sa šubarom), ukazuju se irelevantnim po pitanje krivice optuženog.

647. Nadalje, branilac žalbom ukazuje i na niz nedosljednosti u iskazima ovog svjedoka iz istrage i glavnog pretresa. U tom smislu žalbom se navodi da ovaj svjedok u svojoj izjavi iz istrage od 13.10.2010. godine uopšte ne spominje da je prethodno sreo pokojnog Jahića sa optuženim, dok to spominje prilikom svjedočenja na pretresu i u izjavi iz 1999. godine. Kako se žalbom dalje navodi, u izjavama iz istrage svjedok pominje da su Jahića vodili optuženi i još jedno lice, dok prilikom svjedočenja na pretresu pominje tri lica.

648. Istina je da postoje određene razlike u navedenim iskazima pomenutog svjedoka. Međutim, pomenute razlike se ogledaju u činjenici što je u pojedinim iskazima, pretežno onim iz istrage, svjedok propustio navesti sve činjenice koje je naveo na glavnom pretresu. Takvo nešto je i opravdano za očekivati od lica koje je u više navrata prepričavalo događaje koji su se dogodili više od 15 godina prije davanja iskaza, a na takvo što svakako ima utjecaja i sam način ispitivanja svjedoka, na što je i prvostepeno vijeće u paragrafima 32. i 33. pobijane presude osnovano ukazalo.

649. Ono što je, prema ocjeni apelacionog vijeća, ključno u konkretnom slučaju, bez obzira na navedene razlike, jeste činjenica da navedeni iskazi ne negiraju i ne isključuju jedan drugi, kao i činjenica da su isti u ključnim dijelovima saglasni (da je svjedok poznavao oštećenog Jahić Tahira, da je optuženog Vlahović Veselina prepoznao kao

učesnika ovog krivičnog djela i da je naknadnom provjerom vidio beživotno tijelo oštećenog Jahića). U ovim dijelovima iskaz svjedoka je jasan, logičan i dosljedan, te stoga i apelaciono vijeće smatra da se istom može pokloniti vjera. Činjenica koja dodatno potkrijepljuje ovakav zaključak vijeća i koja ne ostavlja mjesta sumnji u tačnost i objektivnost njegovih navoda, a na koju i prvostepeno vijeće opravdano ukazuje, jeste da je svjedok S-28 prilikom svog svjedočenja jasno istakao da je posljednji put vidio oštećenog u donjem dijelu plave trenerke sa bijelim prugama sa strane, te da je uz posmrtno ostatke oštećenog upravo pronađen odjevni predmet takvog izgleda.

650. U pogledu tvrdnji iz žalbe branioca da je pomenuti svjedok na glavnom pretresu istakao da je odmah prepoznao Jahić Tahira, dok je u izjavi iz istrage iz 2010. godine naveo da je: „*tek kasnije saznao pravo ime i prezime ubijene osobe.*“, prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi već dalo obrazloženje. Naime, kako se to navodi u pobijanoj presudi, pomenutom svjedoku su u toku unakrsnog ispitivanja predložene navedene razlike, te je isti pojasnio da je u ranijoj izjavi na navedeni način izjavio obzirom da mu je kritične prilike Šolaja Dušan rekao da provjeri da se ne radi o Marjanović Zdravku, navodeći da je on odmah i znao da se ne radi o Marjanoviću već o oštećenom Jahiću, a što se i naknadnim provjerama utvrdilo tačnim. Pomenuto obrazloženje jasno upućuje na zaključak da za svjedoka niti u jednom momentu nije bilo sumnje da se radilo o oštećenom Jahiću Tahiru, a na to svakako upućuje i činjenica je u svom iskazu iz 1999. godine jasno naveo i odakle je istog poznao.

651. Branilac posebno žalbom ukazuje i na činjenicu da je svjedok S-28 u svojim iskazima istakao da je vidio da je iz slijepoočnice oštećenog Jahića tekla krv dok je u optužnici navedeno da je utvrđeno da je njegova smrt nastupila kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja koje su oštećenom nanijeli povrede u vidu strijelnog preloma XII grudnog pršljenja, strelnog prijeloma I slabinskog pršljenja i strelnog prijeloma laknatne i palčane kosti lijeve podlaktice, što kako branilac tvrdi, nema veze sa slijepoočnicom.

652. Dajući obrazloženje u vezi sa navedenim prigovorom odbrane, koji je istican i u toku prvostepenog postupka, prvostepeno vijeće je jasno istaklo iz kojih razloga je poklonilo vjeru nalazu i mišljenju vještaka (dokaz T-172), a ne iskazu svjedoka u ovom dijelu, ukazujući na mogućnost iskrivljene percepcije svjedoka zbog psihološkog stanja straha i zatečenosti. Apelaciono vijeće prihvata obrazloženje prvostepenog vijeća u ovom dijelu kao jedno od mogućih razloga ovakvog kazivanja svjedoka, pri tome ne isključujući ni

mogućnost da je svjedok zaista i vidio kako krv teče iz slijepoočnice oštećenog koja je mogla biti uzrokovana i eventualnim premlaćivanjem oštećenog prije samog ispljivanja projektila iz vatrenog oružja. U vezi s tim, apelaciono vijeće nalazi da takav navod svjedoka i nije nužno kontradiktoran izvedenim dokazima materijalne prirode, kako branilac u žalbi navodi.

653. Kako god, ni prema ocjeni ovog vijeća, a što se pravilno zaključuje u pobijanoj presudi, nema sumnje da su opisane radnje optuženog i lica koje su inkriminisane prilike zajedno sa njim sprovele oštećenog Jahića u prizemlje poslovnog objekta u kojem su se nalazile garaže „Šoping“ u naselju Grbavica u uzročno posljedičnoj vezi sa smrću oštećenog, zbog čega navedeni prigovor odbrane nije doveo u sumnju zaključak prvostepenog vijeća izveden u ovom dijelu.

654. U pogledu dokaza O-24-izjava svjedoka S-28 data Centru službi bezbjednosti Sarajevo od 08.10.1992. godine u kojoj svjedok ne navodi ime optuženog Vlahovića Veselina, ali niti ime nekog drugog lica kao izvršioca ovog krivičnog djela, pored činjenice da se ne radi o izjavi iz istrage u smislu člana 273. stav 1. ZKP BiH, što pravilno konstatuje i prvostepeno vijeće, evidentno je da je ista data uopšteno o dešavanjima na Grbavici u periodu kada je ovaj svjedok tamo boravio, a ne u predmetu protiv osumnjičenog ili optuženog Vlahović Veselina, pa stoga i nije ni nelogično što ovaj svjedok tom prilikom ne identifikuje optuženog Vlahović Veselina kao počinioca predmetnog krivičnog djela.

655. S druge strane, u odnosu na dokaz O-35-izjava lica Rokolj Ramiza datu Centru službi bezbjednosti Sarajevo dana 08.10.1992. godine, u kojoj isti inkriminirani događaj smješta na dan 13.09.1992. godine, te navodi da su oštećenog Jahić Ramiza odvela 4 četnika i da su ga Šopingu u garaži ubili sa 5 metaka, pored činjenice da se ne radi o izjavi iz istrage u smislu člana 273. stav 1. ZKP BiH, apelaciono vijeće nalazi bitnim istaći da se radi o svjedoku koji je u pomenutoj izjavi iznio svoja posredna saznanja, a prema dokazima iz spisa evidentno je čak i da je ta saznanja dobio od osobe koja također nije bila neposredni očevidac ovog događaja. U vezi s tim i odluka prvostepenog vijeća da ove dokaze cijeni u kontekstu provjere i potvrde kredibiliteta i kontinuiteta iskaza svjedoka, a nikako kao odlučujući dokaz za presuđenje ukazuje se osnovanom i pravilnom.

656. Najzad u pogledu navoda branioca da je iz obrazloženja pobijane presude ostalo nejasno sa kojim to dokazima korespondira dio iskaza svjedoka S-28 u dijelu koji se odnosi na vrijeme izvršenja inkriminiranih radnji iz ove tačke izreke (jul 1992. godine), a što je prvostepeno vijeće opredjelilo da izvrši preciziranje izreke presude u odnosu na

vremensku odrednicu iz optužnog akta, bitno je istaći da se prvostepeno vijeće u više navrata bavilo pitanjem prisustva optuženog na području Grbavice u toku mjeseca augusta(str. 316 - 318), te utvrdilo da ne postoje dokazi da je isti bio prisutan u tom periodu na području Grbavice. S obzirom da je prvostepeno vijeće iz izvedenih dokaza nesumnjivo utvrdilo da je vinovnik inkriminiranih radnji u konkretnom slučaju bio optuženi Vlahović, a da ostali izvedeni dokazi nisu ukazivali na njegovo prisustvo u mjesecu avgustu 1992. godine na području Grbavice, već upravo suprotno, to je i prema ocjeni ovog vijeća prvostepeno vijeće pravilno zaključilo da iskaz svjedoka S-28 faktički korespondira ostalim izvedenim dokazima koji su ukazivali na njegovo prisustvo u ranijem periodu, konkretno u ovoj tački u mjesecu julu 1992. godine.

D. PREINAČENI DIO-TAČKA 12. OSUĐUJUĆEG DIJELA PRESUDE

657. Ovom tačkom izreke presude optuženi je oglašen krivim da je počinio progon ubistvom oštećenog Salčin Zlatka.

Navodi odbrane

658. Oспорavajući utvrđenja prvostepenog vijeća u ovom dijelu žalbom branioca se ističe da ispitani svjedoci na različite načine prikazuju okolnosti iz ove tačke. Tako svjedok Čoho Esad tvrdi da mi je poznato da su Salčin Zlatka odveli pripadnici „belih orlova“ i to prije nego su njega odveli optuženi i „Krompir“. S druge strane, kako se žalbom tvrdi, svjedok S-37 drugačije prikazuje stvari. Naime, ovaj svjedok izjavljuje da je Salčin Zlatan odveden istog dana kada je drugi put odveden Čoho Esad, samo malo kasnije i da je u njegovom odvođenju učestvovao između ostalih i optuženi Vlahović.

659. U daljem dijelu žalbe branilac ukazuje na razlike u iskazima svjedoka S-37 nastojeći osporiti njegov kredibilitet, te ukazuje i na materijalne dokaze O-8, O-22 i O-33 koji, kako branilac smatra, ukazuju da se navedeni događaj nije desio na način opisan u izreci presude.

Zaključak apelacionog vijeća

660. Apelaciono vijeće ocjenjuje osnovanim žalbene navode branioca istaknute u ovom dijelu, te smatra da izvedeni dokazi, suprotno zaključku prvostepenog vijeća, ne predstavljaju dovoljan osnov da bi se optuženi oglasio krivim.

661. Naime, apelaciono vijeće ne smatra iskaz svjedok S-37 nepouzdanim, kako se to žalbom nastoji prikazati, budući da je ova svjedokinja jasno i logično iznijela svoja saznanja o ovom događaju. Međutim, niti iz iskaza ovog svjedoka, kao i drugih dokaza koje je tužilaštvo izvelo u prilog tezi da je optuženi počinitelj predmetnog krivičnog djela, prema ocjeni ovog vijeća, ne može se izvesti pouzdan zaključak da je optuženi počinio ovo krivično djelo.

662. Apelaciono vijeće nalazi da svjedoci S-37 i Čoho Esad opisuju isti događaj, budući da su okolnosti odvođenja oštećenog Salčin Zlatka opisali na identičan način (vezanje očiju oštećenog čaršafom), uz razlike u pogledu vremena odvođenja i identiteta lica koja su to učinila. Pri čemu u pogledu identiteta ovih osoba treba imati u vidu da je svjedokinja S-37 umnogome bolje poznavala optuženog (paragraf 414), te je uvezi s tim optuženog mogla lakše prepoznati.

663. Međutim, bez obzira na činjenicu da li je optuženi Vlahović dolazio zajedno sa njemu poznatim licima u stan oštećenog Salčina, kako svjedokinja S-37 tvrdi, bitno je ukazati na činjenicu da je pored navedenog ova svjedokinja prilikom svog svjedočenja jasno i nedvosmisleno istakla da nije vidjela da je optuženi „Batko“ ušao u kombi kojim je odveden oštećeni, već da je vidjela da su s njim otišli Petković Dragan i Glavonjić Miro (str.32. transkripta od 03.10.2011. godine).

664. Naprijed navedeno, odnosno to da optuženi prema navodima svjedokinje S-37 nije odveo oštećenog Salčina, što je i jedini dokaz na kojem je tužilaštvo temeljilo tezu o odvođenju oštećenog na nepoznatu lokaciju od strane optuženog Vlahovića, dovodi u ozbiljnu sumnju zaključak prvostepenog vijeća o krivici optuženog za radnje opisane u ovoj tački izreke presude. Ovo posebno kada se imaju u vidu i ostali dokazi materijalne prirode izvedeni od strane odbrane od kojih pojedini čak ukazuju da optuženi nema nikakve veze sa smrću oštećenog Salčin Zlatka.

665. Tako je supruga oštećenog Salčin Jasminka u službenoj zabilješci datoj Državnoj agenciji za istrage i zaštitu od 04.01.2011. godine jasno istakla da je tačno da je njen muž Zlatko odveden iz stana početkom maja 1992. godine i da ga više nije vidjela živog, ali da

sa njegovim odvođenjem Vlahović Veselin zv. „Batko“ nema ništa. Pored toga ista je istakla i da bi voljela da ima nešto da posvjedoči kada je u pitanju „Batko“, ali da on nije odveo njenog muža i da u vezi sa zločinima koje je „Batko“ počinio nema nikakvih saznanja. Pri ovome svakako treba imati u vidu da iz iskaza svjedoka Čoho Esada proizilazi da je ista (Salčin Jasminka) bila prisutna prilikom odvođenja Salčin Zlatka, budući da su od nje, kako svjedok Čoho tvrdi, lica koja su došla po oštećenog uzela čaršaf, poderali ga i sa istim zavezali oči oštećenom Salčin Zlatku.

666. Iz dokaza O-22 -Izjava Smajš Mirsada data CSB Sarajevo od 18.02.1993. godine, s druge strane proizilazi da je Salčin Zlatan bio zatvoren u „Kuli“ izvjesno vrijeme prije nego je podlegao, te da mu je Zlatan preminuo na rukama. Iako Smajš Mirsad prilikom davanja izjave navodi da se radi o Salčinović Zlatanu, a ne Salčin Zlatanu, evidentno je da se radi o istoj osobi budući da oštećenog identifikuje kao taksistu sa Grbavice, koje činjenice u odnosu na oštećenog Salčin Zlatka nisu sporne. Ovo je u skladu sa iskazom svjedokinje S-37, koja potvrđuje da joj je komšija Braco pričao da mu je Zlatko umro na rukama.

667. S druge strane, niti iz dokaza O-31 Izjave Sokolović Rešada date u CSB Sarajevo od 20.07.1992. godine, ne proizilaze detalji iz kojih bi se mogle utvrditi bilo kakve konkretne činjenice vezane za sudbinu oštećenog Salčin Zlatka nakon njegovog odvođenja od strane Petković Dragana i Glavonjić Mire.

668. Dakle, svjedokinja S-37 iznijela je svoja saznanja o ovom događaju do momenta kada je neposredno mogla percipirati okolnosti koje su pratile ovaj događaj (do momenta kada su Petković Dragan i Glavonjić Miro odveli oštećenog kombijem) dok za ostala dešavanja koja ova svjedokinja nije mogla percipirati (smrt oštećenog), nisu izvedeni dokazi u kojima bi se van razumne sumnje moglo zaključiti učešće optuženog.

669. Dakle izvedeni dokazi potvrđuje samo učešće optuženog u odvođenju oštećenog do kombija, a da nema drugih dokaza koji potvrđuju učešća optuženog u dešavanju na nepoznatoj lokaciji, gdje je upotrebom vatrenog oružja lišio života oštećenog, kakav je zaključak prvostepene presude. Iz izvedenih dokaza zapravo se da zaključiti da je oštećeni Salčin bio zatvoren u „Kuli“ i da je umro na rukama druge zatvorene osobe.

670. Iz navedenog proizilazi da je prvostepeno sud na osnovu izvedenih dokaza i činjenica koje je utvrdio izveo zaključak koji nema utemeljenje u izvedenim dokazima. Dosadašnja praksa, u situaciji kada sud neku odlučnu činjenicu pogrešno ocjeni i na

osnovu takve ocjene izvede određeni zaključak, pokazuje da žalbeni sud nebi mogao tu činjenicu drugačije ocjeniti pa izvesti drugi zaključak, sem ukoliko ne bi održao pretres.

671. Međutim, imajući u vidu da se ova osuđujuća tačka presude osporava samo žalbom odbrane, te da dokazi koji su već izvedeni u prvostepenom postupku su za ovo vijeće bili dostatni da dovedu u pitanje zaključke prvostepenog vijeća u vezi krivice optuženog, ali i dovoljno razjašnjeni da bi se na osnovu njih donio zaključak o oslobađanju optuženog, slijedom čega nije bilo potrebe za njihovim ponovnim izvođenjem u smislu člana 315. stav 1. tačka b. ZKP BiH. Vijeće je također procijenilo i relevantnost drugih dokaza koje je odbrana predlagala na glavnom pretresu i žalbi na presudu na okolnosti iz ove tačke, te zaključilo da u situaciji kada se već iz izvedenih dokaza van razumne sumnje ne može zaključiti da je optuženi učinio predmetno krivično djelo, nema potrebe za izvođenjem novih dokaza za koje se može prepostaviti da bi bili samo povoljniji u krivično procesnom smislu za optuženog.

672. Vijeće također nalazi da se radi o predmetu sa veoma obimnim činjeničnim supstratom, obzirom da je optuženi prvostepenom presudom oglašen krivim za 60 tačka. Imajući u vidu da ovo vijeće suprotno stavu prvostepenog vijeća zaključuje da izvedeni dokazi van razumne sumnje ne potvrđuju krivicu optuženog za samo jednu tačku pobijane presude, odnosno jednu krivično pravnu radnju, dok je ostale osuđujuće tačke pobijane presude potvrdilo, to je vijeće cijeno da bi ukidanje presude samo u odnosu na jednu tačku dodatno odugovlačilo postupak, a u konačnici ponovljeni postupak u odnosu na predmetnu tačku ne bi mogao rezultirati povoljnijim ishodom za optuženog od onoga što je već odlučeno u izreci ove presude, to je vijeće prvostepenu presudu u tom dijelu preinačilo.

673. Apelaciono vijeće se također vodilo i principima prava na pravično suđenje iz člana 6. EKLJP i smatra da je ovakvo postupanje upravo u skladu sa pomenutim članom, te da je odstupanje od dosadašnje prakse sudova u ovakvim procesnim situacijama u korist (*in favorem*) optuženog.

V. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 298 ZKP BIH: POVREDE KRIVIČNOG ZAKONA

STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

674. Podnosilac žalbe koji tvrdi da je došlo do pogrešne primjene zakona mora navesti barem tu navodnu pogrešku, iznijeti argumente u prilog svojoj tvrdnji i obrazložiti na koji način je ta pogreška utjecala da odluka bude nezakonita.

675. U slučaju kada povreda zakona proizlazi iz primjene pogrešne pravne norme u presudi, žalbeno vijeće može navesti tačnu pravnu normu i shodno tome preispitati relevantna činjenična utvrđenja pretresnog vijeća. Time žalbeno vijeće ne ispravlja samo pravnu grešku nego primjenjuje odgovarajuću pravnu normu na dokaze sadržane u spisu u nedostatku dodatnih dokaza, te mora utvrditi da li je samo uvjereno izvan svake razumne sumnje u činjenično utvrđenje koje odbrana osporava prije nego što potvrdi to činjenično utvrđenje po žalbi.

676. U slučaju kada žalbeno vijeće zaključi da je pretresno vijeće pogriješilo u primjeni zakona, ali je uvjereno u tačnost činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće, žalbeno vijeće će preinačiti presudu u svjetlu pravilne primjene zakona i po potrebi samo utvrditi odgovarajuću kaznu, kako je to i propisano članom 314. i 308. ZKP BiH.

A. ŽALBA BRANIoca GOLIĆA

Navodi odbrane

677. Dodatni branilac optuženog advokat Rade Golić je podnio žalbu i zbog povrede Krivičnog zakona iz člana 298 ZKP BiH. Budući da dodatni branilac svojom žalbom osporava i utvrđeno činjenično stanje u pogledu postojanja opštih elementa krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, te da se pridružuje žalbi branioca Lazarevića u vezi pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, dodatni branilac se ujedno poziva i na princip proširenog dejstva žalbe iz člana 308. ZKP BiH.

678. Kada je u pitanju žalbeni prigovor koji se odnosi na povredu krivičnog zakona, branilac Golić smatra da se u konkretnom slučaju morao primjeniti zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a to je Krivični zakon SFRJ koji je u R BiH važio kao

preuzeti zakon. U vezi sa navedenim branilac ističe da su u pomenutom zakonu bila inkorporirana krivična djela pod nazivom ratni zločini protiv civilnog stanovništva za koja je bila propisana kazna zatvora 5 godina ili smrtna kazna. Branilac se poziva na univerzalni princip svakog krivičnog zakonodavstva da se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a ako se nakon učinjenja krivičnog djela zakon jednom ili više puta izmjeni primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca, a što propisuje i član 4. KZ BiH.

679. U daljem dijelu žalbe odbrana daje svoj stav u pogledu smrtne kazne odnosno u pogledu vremena kada je ista uklonjena iz krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine.

680. U žalbi se nadalje navodi da međunarodni dokumenti koji zabranjuju retoraktivnu primjenu krivičnog prava također naglašavaju da izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela (nulla poenna sine lege).

681. U pogledu kazne odbrana ističe da je kazna dugotrajnog zatvora svakako blaža od smrtne kazne, ali da je smrtna kazna ukinuta danom stupanja na snagu Ustava BiH (14.12.1995. godine) kada su EKLJP i njeni protokoli postali sastavni dio pravnog poretka u BiH. Odbrana nadalje ističe da je u međuvremenu ratifikovan i dodatni protokol 13. uz EKLJP o ukidanju smrtne kazne u svim okolnostima. S tim u vezi Odbrana je mišljenja da je prilikom odmjeravanja kaze potrebno primjeniti zakon koji ima blaži posebni minimum, pa je u konkretnom slučaju KZ SFRJ definitivno blaži zakon. U žalbi se ističe da ne postoji ni identitet kazne zatvora i dugotrajnog zatvora te se iste bitno razlikuju ne samo po dužini, već i po tome što kazna dugotrajnog zatvora ne može biti ublažena, pa je i u tom pogledu KZ BiH teži.

682. Na javnoj sjednici branilac Golić je dopunio žalbeni navod u vezi primjene krivičnog zakona, pri tome je sudu dostavio pismeno izjašnjenje u vezi toga.

683. Odbrana se u pogledu kazne poziva na 15. stav 1. MPGPP koji propisuje da „Ako se, nakon što je djelo počinjeno, zakonskom odredbom predividi izricanje blaže kazne, to će ići na korist počinioaca“, kao i član 7. Stav 1. EKLJP koji kaže:“ isto se tako ne može izreći teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kada je krivično djelo počinjeno“.

684. U konkretnom slučaju, prema mišljenju odbrane, pošto je smrtna kazna ukinuta, nije se mogla izreći ni kazna od 20 godina kao alternativa za smrtnu kaznu, s obzirom da za predmetno krivično djelo nije bila propisana eksplicite kao krivičnopravna sankcija.

685. Odbrana na kraju ističe, da se kazna zatvora u trajanju od 20 godina mogla razmatrati kao alternativa za određena krivična djela, ali ne i za zločini protiv čovječnosti koji nije ni bio propisan zakonom. Stoga odbrana smatra da je trebalo kaznu posmatrati u okviru općeg minimuma i maksimuma, a to je u KZ SFRJ raspon od 5-15 godina.

(a) Zaključak apelacionog vijeća

686. Optuženi Vlahović Veselin je prvostepenom presudom oglašen krivim za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH. Prvostepeno vijeće je u potpunosti pravilno primjenilo krivični zakon i to KZ BiH. Iako odbrana daje širok elaborat u vezi primjene blažeg krivičnog zakona, sa posebnim osvrtom u pogledu smrtne kazne, ta argumentacija je prema mišljenju ovog vijeća nerelvantna u konkretnom slučaju. Naime imajući u vidu da je optuženi oglašen krivim za krivično djelo koje nije bilo propisano kao takvo u krivičnom zakonu vremena izvršenja krivičnog djela odnosno u KZ SFRJ, već se radi o djelu koje je bilo kažnjivo prema pravilima međunarodnog prava, to se onda se ne može razmatrati primjena 4 stav 1. i 2. KZ BiH kako se to pogrešno u žalbi navodi, već član 4a KZ BiH, odnosno član 7. stav 2. EKLJP.

687. Naime, nesporno je da je u vrijeme izvršenja djela koje se optuženom stavlja na teret, a u kojima su ostvarena bitna obilježja bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH, navedeno krivično djelo nije bilo propisano krivičnim zakonom koji je bio na snazi u to vrijeme (KZ SFRJ).

688. Nesporno je također i da prema načelu zakonitosti, nikome ne može biti izrečena krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna⁵⁹. Međutim, isto tako članom 4a KZ BiH, na koji se prvostepena presuda pravilno poziva, propisano je da članovi 3. i 4. KZ BiH ne sprječavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava. Prvostepeno vijeće pravilno ukazuje da je navedeno upravo slučaj u ovom predmetu, jer se radi o inkriminaciji koja uključuje kršenje pravila međunarodnog prava. U inkriminisano

⁵⁹ Član 3. KZ BiH: „(1) Krivična djela i krivičnopravne sankcije propisuju se samo zakonom. (2) Nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna.“

vrijeme, krivično djelo Zločini protiv čovječnosti predstavljalo je krivično djelo kako sa aspekta međunarodnog običajnog prava, kao i sa aspekta principa međunarodnog prava. U vezi ovog pitanja, prvostepeno vijeće je dalo detaljnu i iscrpnu argumentaciju⁶⁰.

689. Vijeće ističe da pozivanje na „opšta prihvaćena pravila“ međunarodnog prava, odnosno prihvatanje univerzalističke koncepcije na određeni način datira iz vremena KZ SFRJ iz 1977. godine, kada se prema članu 108. stav 4. KZ SFRJ moglo preuzeti krivično gonjenje stranca bez obzira na zakon zemlje u kojoj je učinjeno, ako je u pitanju djelo koje je u vrijeme kada je izvršeno smatrano krivičnim djelom prema opštim pravnim načelima priznatim od strane međunarodne zajednice⁶¹.

690. Ovakvo postupanje identično je praksi Evropskog suda za ljudska prava gdje su ispitivani zahtjevi principa zakonitosti iz člana 7. EKLJP, u kojima nikada nije dovedeno u pitanje sankcionisanje djela počinjenih u periodu kada to postupanje nije bilo predviđeno kao krivično djelo, zbog toga što je to djelo u to vrijeme bez sumnje predstavljalo krivično djelo prema međunarodnom pravu.⁶²

691. U kontekstu prethodno navedenog, vijeće napominje da je i vijeće Evropskog suda za ljudska prava u Strasburu 10. juna 2012. godine, donijelo presudu u predmetu osuđenog Bobana Šimšića, odbivši istu kao neosnovanu. U navednoj presudi navodi se:

692. *“Sud opaža da je sadašnji aplikant bio osuđen 2007. godine za progon kao zločini protiv čovječnosti s obzirom na djela koja su desila 1992. godine. Kako pobijana djela nisu sadržavala zločine protiv čovječnosti prema domaćem pravu sve do stupanja na snagu Kaznenog zakona, evidentno je iz dokumenata citiranih u gore navedenim stavcima od 8-13 da su pobijana djela, u vremenu kada su bila počinjena, sadržavala zločine protiv čovječnosti prema međunarodnom pravu. U tom smislu, primjećuje se da su svi sastavni elementi zločina protiv čovječnosti ispunjeni u ovom slučaju: pobijana djela su izvršena u kontekstu šireg i sistematičnog napada s ciljemna civilno stanovništvo i aplikant je bio svjestan ovih napada (suprotno slučaju Korbely, gore navedeni stavci, §§ 83-85).*

693. *Aplikant je tvrdio da nije mogao predviđeti da su njegova djela mogla sadržavati zločine protiv čovječnosti prema međunarodnom pravu. Primijećeno je, također, da je*

⁶⁰ Paragrafi 74 – 83 prvostepene presude

⁶¹ Komentar uz član 4a) KZ BiH, strana 71

⁶² Kolk i Kislyiy protiv Estonije, No 23052/04, i No 24018/04 ECHR 2006/I
Penart protiv Estonije, No 14685/04 ECHR 2006-I

aplikant počinio ova djela kao policijski službenik. Sud drži da se osobe koje obnašaju profesionalnu dužnost moraju procesuirati s najvećim stupnjem opreza sljedeći njihovo zanimanje, te se može očekivati da dobiju posebnu pažnju u procjeni rizika koju je ta aktivnost povlačila za sobom (vidjeti Kononov, gore navedeno, § 235). Nada je, imajući u vidu strahovitu, nezakonitu prirodu njegovih djela, koja uključuju ubistva i mučenja Bošnjaka unutar konteksta šireg i sistematičnog napada Bošnjačkog civilnog stanovništva Opštine Višegrad, čak bi i površna reakcija od strane aplikanta navela da su djela riskantna sadržavajući zločine protiv čovječnosti za koje bi se on mogao držati odgovornim.

694. *Sud zaključuje da su djela aplikanta, u vremenu kada su izvršena, sadržavala kazneno djelo definirano s dovoljno dostupnosti i predvidivosti prema međunarodnom pravu.*

695. *Ova je žalba, zbog toga, očigledno neosnovana i mora se odbiti prema članu 35. stavkama 3(a) i 4. Konvencije. „ .*

696. I presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf/Damjanović od 18. jula 2013. godine potvrđuje identičan stav navodeći : „ neki zločini, konkretno zločini protiv čovječnosti, su u domaći zakon uvedeni 2003. godine. Sud BiH i entitetski sudovi stoga nemaju nikakve druge mogućnosti nego da primjenjuju Krivični zakon iz 2003. godine u takvim predmetima.“⁶³ Konačno, ovakav stav potvrdio je i Ustavni Sud BiH u predmetu Palija Jadranko odbijajući aplikaciju između ostalog i u dijelu koji se odnosi na krivično djelo Zločini protiv čovječnosti.⁶⁴ Ustavni Sud BiH je u pomenutoj presudi naglasio da ne postoji bilo kakva mogućnost da se, s obzirom na to da mu je za krivično djelo zločini protiv čovječnosti utvrđena kazna dugotrajnog zatvora, apelantu u konačnici izrekne drugačija kazna od one koja mu je utvrđena za to krivično djelo⁶⁵.

697. Pitanja koja su elaborirana u žalbi odbrane, sa teorijskog aspekta, bi bila interesantna, da je kojim slučajem ovaj predmet procesuiran u vrijeme počinjenja krivičnog djela i važenja odredbi KZ SFRJ, koji nisu sadržavali samostalno krivično djelo Zločini protiv čovječnosti. Očigledno je da polazeći od stava 2. člana 7. EKLJP i u tom slučaju postojala mogućnost procesuiranja takvih krivičnih djela. Pri čemu bi se pitanje

⁶³ Paragraf broj 55. navedene presude.

⁶⁴ Odluka Ustavnog suda BiH AP 2789/08

⁶⁵ Ibid strana 28

sankcije za takva krivična djela, moglo posmatrati kroz praksu međunarodnih sudova (običajno međunarodno pravo), ili pisano međunarodno pravo koje reguliše opšte odredbe o potrebi sankcionisanja počilaca kršenja načela međunarodnog prava, ili možda sankciju tražiti u okviru kazni koje su propisani KZ SFRJ, koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

698. Sa praktičnog aspekta ova pitanja (opis krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti i sankcije za to krivično djelo) su na jasan način rješana u odredbama KZ BiH. Praksa Evropskog suda za ljudska prava kao i Ustavnog suda BiH nedvosmisleno upućuju na stav da se u konkretnom slučaju u procesuiranju ovog predmeta ima primjeniti KZ BiH.

699. Iz navedenog je i ovaj žalbeni navod valjalo odbiti kao neosnovan.

VI. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI

STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

700. Žalba na odluku o kazni može se ulagati po dva različita osnova, kako to predviđa član 300. ZKP BiH.

701. Žalba na odluku o kazni može se, prije svega, uložiti na osnovu toga da pretresno vijeće nije primjenilo relevantne zakonske odredbe prilikom odmjeravanja kazne. Međutim, Apelaciono vijeće neće preinačiti odluku o kazni samo zbog toga što pretresno vijeće nije primijenilo sve relevantne zakonske odredbe, već će Apelaciono vijeće preispitati odluku o kazni samo ako podnosilac žalbe pokaže da je propust da se primijene sve relevantne zakonske odredbe doveo do nepravilne presude. Ako Apelaciono vijeće smatra da je došlo do nepravilne presude ono će utvrditi odgovarajuću kaznu na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog od strane pretresnog vijeća i pravilno primjenjenog zakona.

702. S druge strane, podnosilac žalbe može osporavati odluku o kazni zbog toga što je pretresno vijeće neprimjereno iskoristilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne. Apelaciono vijeće naglašava da pretresno vijeće ima široko diskreciono pravo u utvrđivanju odgovarajuće kazne, pošto je pretresno vijeće u poziciji da najbolje može odmjeriti i ocijeniti dokaze izvedene na glavnom pretresu. Shodno tome, Apelaciono vijeće neće remetiti analizu pretresnog vijeća o otežavajućim i olakšavajućim

okolnostima kao ni težinu koja je data tim okolnostima, osim ako podnosilac žalbe ne pokaže da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje široko diskreciono pravo.

703. Naime, podnosilac žalbe mora pokazati da je pretresno vijeće dalo težinu nebitnim i irelevantnim pitanjima, da nije dalo težinu ili dovoljno težine relevantnim pitanjima, da je napravilo očiglednu grešku u odnosu na činjenice na koje je primjenilo svoje diskreciono pravo ili da je odluka pretresnog vijeća bila u tolikoj mjeri neopravdana, ili jednostavno nepravedna, da Apelaciono vijeće može izvesti zaključak da pretresno vijeće nije koristilo svoje diskreciono pravo na primjeren način.

704. Apelaciono vijeće uzima u obzir da pretresno vijeće nije obavezno da posebno obrazlaže svaku otežavajuću i olakšavajuću okolnost. Ako je Apelaciono vijeće uvjerenjeno da je pretresno vijeće razmatralo te okolnosti, ono neće izvesti zaključak da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne.

A. ŽALBA BRANOCA LAZAREVIĆA

705. U okviru pomenutog žalbenog prigovora odbrana smatra da prvostepeno vijeće nije primjenilo relevantne zakonske odredbe prilikom odmjeravanja kazne, te je pogrešno koristilo diskreciono pravo prilikom izricanja kazne, što je prema mišljenju odbrane uticalo na pravilnost presude. Odbrana smatra da prilikom odmjeravanja kazne nije dat potreban značaj utvrđenim olakšavajućim okolnostima.

706. S tim u vezi odbrana se poziva na nalaz vještaka Zorice Lazarević koja je u svojim zaključcima navela da je optuženi , te da su sposobnosti optuženog da u momentu učinjenja krivičnog djela shvati značaj djela i da upravlja svojim postupcima bile smanjene, ali ne znatno.

707. Odbrana nadalje navodi da se optuženi korektno držao pred sudom u toku postupka, te da se unaprijed odrekao ispitivanja svjedoka S-1.

708. Na kraju je odbrana istakla činjenicu postojanja ratnih uslova koji su činili okruženje optuženog u koje se optuženi nije prilagodio, te da se radilo o ne uređenom sistemu što se može tretirati kao olakšavajuća okolnost.

(a) Zaključak apelacionog vijeća

709. Prvostepeno vijeće je optuženom Vlahović Veselinu izreklo kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 45 godina.

710. Apelaciono vijeće je pažljivo razmotrilo pobijanu presudu u pogledu razloga koji su rukovodili sudeće vijeće da optuženom izrekne kaznu dugotrajnog zatvora u najdužem propisanom trajanju, a u okviru žalbenih navoda odbrane.

711. Imajući u vidu granice propisane kazne za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, vijeće cijeni da je ista je izrečena u zakonom propisanoj granici za ovo krivično djelo. Prilikom odmjeravanja kazne prvostepeno vijeće je pravilno analiziralo svrhu kažnjavanja kroz odredbe članova 2. i 39. KZ BiH. Tako je smislu člana 2. KZ BiH potrebno da kazna bude neophodna i srazmjerna jačini opasnosti za osobne slobode i prava čovjeka, te druge osnovne vrijednosti.

712. U konkretnom slučaju radi se o krivičnom djelu Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH. Dakle, radi se o krivičnom djelu gdje je stepen povrede i ugoženosti zaštićenih vrijednosti izrazito velik što je pravilno cijeniло i prvostepeno vijeće.

713. Vrijednosti koje su inkriminacijama ovog djela zaštićene predstavljaju rang općeljudskih vrijednosti, a koje u kontekstu ovog krivičnog djela treba shvatiti u širem smislu kao uvažavanje ljudskih, moralnih, humanih zahtjeva vezanih za integritet čovjeka, njegovu egzistenciju kao pojedinca i člana određene skupine.⁶⁶

714. Iz pobijane presude proizilazi da je sudeće vijeće pri odmjeravanju kazne imalo u vidu da u smislu odredbe člana 39. KZ BiH ista bude zaštita i satisfakcija žrtvama, te da izrečena kazna bude adekvatan odraz osude krivičnog djela od strane šire društvene zajednice, da će kao takva poslati jasnu poruku svim budućim potencijalnim izvršiocima da i u slučaju ratnih okolnosti, neće proći nekažnjeno i da nisu izvan zakona i pravde, konačno zaključivši da će izrečena kazna ostvariti i svrhu generalne prevencije.

715. Prilikom razmatranja visine kazne, pored svrhe kažnjavanja, kaznu je potrebno odmjeriti na način da se uzmu u obzir otežavajuće i olakšavajuće okolnosti koje utiču da ona bude veća ili manja, što predstavlja individualizaciju kazne u smislu člana 48 KZ. U smislu ovog člana sud uzima u obzir stepen krivice, pobude iz kojih je krivično djelo učinjeno, jačinu ugoražavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je

⁶⁶ Komentari krivičnih zakona u BiH, Vijeće Evrope 2003. strana 556

krivično djelo učinjeno, raniji život učinitelja, njegove osobne prilike i držanje nakon učinjenog krivičnog djela, kao i druge okolnosti koje se odnose na osobu učinitelja.

716. Kad su u pitanju otežavajuće okolnosti prvostepeno vijeće je u prvom redu cijenilo obazac ponašanja optuženog koji je bio karakterističan i koji se, kako je to navedeno u pobijanoj presudi, ogledao u: „dominantnoj i nesvakidašnoj kriminalnoj količini koja je manifestovana stravičnom beskrupuloznošću i brutalnošću“⁶⁷. Takav obrazac ponašanja optuženog se manifestovao na svim lokacijama na kojima se pojavljivao i koji su opisali brojni svjedoci bez obzira da li su oni lično bili žrtve ili ne.

717. Ovakav zaključak prvostepenog vijeća proizilazi iz iskaza saslušanih svjedoka iz kojih se jasno vidi ponašanje optuženog u datim situacijama gdje su ga svjedoci okarakterisali kao nekog ko je „strašniji od drugih“, što je, u susretu s njim kod svjedoka izazivalo dodatnu dozu straha, a pobijana presuda sadrži i navode pojedinih svjedoka u tom pogledu navodeći da je : „silu i moć imao je samo Vlahović Veselin – Batko“, Batko bio „gospodar života i smrti na Grbavici“⁶⁸.

718. Nadalje, treba imati u vidu kriminalnu količinu dijela za koju je optuženi oglašen krivim, te posljedice koje su njegove radnje ostavile kako na žrtve tako i njihove porodice, ali i stanovništvo naselja Grbavica, Vraca i Kovačići.

719. Optuženi je u prvostepenom postupku oglašen krivim za 60 tačaka optužnice koje obuhvataju progon učinjen, između ostalog, svirepim i višestrukim silovanjima, ubistvima, prisilnim nestancima, odvođenjem u ropstvo, pljačkanjima. Dakle, jačina ugrožavanja i povreda zaštićenog dobra je izrazita u odnosu na optuženog.

720. Nadalje, pravilno su uzete u obzir i okolnosti pod kojima je učinjeno krivično djelo koje su u pobijanoj presudi ocijenjene kao okolnosti atmosfere:“... straha, beznađa, neizvjesnosti žrtava,“ koje je optuženi evidentno iskoristio kako bi manifestovao svoju nadmoć, što se prema mišljenju ovog vijeća također u konkretnom slučaju valja cijeliti kao otežavajuća okolnost.

721. Prvostepeno vijeće je pravilno cijenilo i raniju osuđivanost optuženog kao otežavajuću okolnost.

⁶⁷ Paragraf 940 pobijane presude

⁶⁸ Paragraf 942

722. Pobude iz kojih je djelo učinjeno nisu uzete u obzir, s obzirom da je optuženi oglašen krivim za krivično djelo progon koji u sebi sadrži diskriminatornu namjeru, pa se prema principu zabrane dvostrukog vrednovanja isti ne može uzeti u obzir.

723. Kada su u pitanju olakšavajuće okolnosti prvostepeno vijeće na strani optuženog nije našlo nijednu olakšavajuću okolnost. Međutim, činjenica da je optuženi bio smanjeno uračunljiv u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a kako to prozilazi iz nalaza vještaka Zorice Lazarević suprotno zaključcima prvostepenog vijeća, može se uzeti kao olakšavajuća okolnost prilikom odmjeravanja kazne.

724. S druge strane, kada je u pitanju stepen krivice nije bitno samo u kojem obliku se ona javlja već i u kojem intenzitetu, što se svakako na strani optuženog Vlahović Veselina uzima kao otežavajuća okolnost, pa se imajući ovo u vidu, činjenica smanjene uračunljivosti optuženog, ne može cijeliti kao olakšavajuća okolnost u tom obimu da bi uticala na umanjenje kazne u konkretnom slučaju. Naime, iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da je optuženi prilikom izvršenja krivično pravnih radnji pokazao izrazitu upornost i bezobzirnost, na koju ukazuju brojnost krivično pravnih radnji, brojnost žrtava kao i način izvršenja tih radnji od strane optuženog.

725. Međutim, apelaciono vijeće je prilikom preinačenja probijane presude u pogledu kazne cijelilo činjenicu da je optuženi oslobođen jedne tačke optužnice u kojoj se radilo o smrtnim posljedicama. Nadalje, suprotno navodima odbrane da se u vrijeme izvršenja krivičnog djela radilo o ne uređenom sistemu, apelaciono vijeće je zaključilo da je u to vrijeme u pogledu prijavljivanja počinitelaca krivičnih djela i suzbijanja kriminaliteta postojao uspostavljen sistem koji je funkcionisao čak i u tim ratnim uslovima. Nadalje, očigledno je da je optuženi bio poznat stanovništvu Grbavica, Vraca, Kovačići, te da se isticao po svom ponašanju, kao i radnjama koje je činio. Pored toga, iz dokaza jasno proizilazi da je optuženi dolazio u zgradu Digitron Buje, gdje se nalazila komanda čete, te da su ga poznavali i pripadnici vojske.

726. Svjedok Škipina Aresnije je prilikom svjedočenja izjavio da je stanica milicije Novo Sarajevo formirana u aprilu 1992 godine, čije sjedište je prvo bilo na Vracama, koje je po njegovom sjećanju u junu mjesecu iste godine premješteno na Grbavicu. Iz iskaza pomenutog svjedoka proizilazi da je područje Grbavice, Vraca, Kovačića potpadalo u nadležnost ove stanice. Nadalje, svjedok je istakao da je, dok je još sjedište stanice bilo na Vracama, formirano odjeljenje za suzbijanje kriminaliteta koje je imalo svog načelnika. Od samog formiranja stanice postojala su nastojanja da se uspostavi bezbjednost za sve

građane tog područja, što je u početku bilo teško, a po prelasku sjedišta stanice na Grbavicu, održan je sastanak sa kriznim štabom, te je u cilju postizanja sigurnosti stanovništva uveden policijski sat. Pored toga, svjedok je naveo da je u stanici bezbjednosti postojala knjiga u koju su se upisivale prijave građana o počinjenim krivičnim djelima. Iz iskaza ovog svjedoka vidljivo je da su bile određene patrole policije, te da su bili i kontrolni punktovi. Prema riječima svjedoka, policija je izlazila i na lice mjesta, te po potrebi vršila uviđaje. U tom smislu svjedok je spomenuo da su se dešavala ubistva na petrovačkoj krivini, te da su građani prijavljivali da su vidjeli leševe, a da je policija vršila uviđaj. U vezi optuženog, svjedok se sjeća da je u stanicu bezbjednosti stigla depeša ministarstva unutrašnjih poslova čije sjedište bilo u Bijeljini, da se uhapsi lice po nadimku Batko zbog osnova sumnje da je počinio više krivičnih djela na području Vraca i Grbavice. Prema riječima svjedoka depeša je upućivala da se optuženi nalazi u zgradi Digitron Buje, da je u traženju optuženog učestvovala i vojska i policija, međutim da je optuženi pobjegao dan ili dva prije dolaska depeše. I sam svjedok je na pitanje tužioca potvrdio da se sigurnosna situacija između ostalog popravila nakon što je Batko napustio to područje iako nije izričito potvrdio da je to isključivo zbog njegovog odlaska.

727. Dakle, kada se uzme u obzir činjenica da je optuženi već u vrijeme vršenja krivičnopравниh radnji bio poznat po tome, pogotovo po bezobzirnošću i upornošću, da se slobodno kretao područjem Grbavice, Vraca i Kovačića, sa činjenicom da je na tom području postojao uređen sistem suzbijanja kriminaliteta, te da je depeša da se optuženi liši slobode stigla nakon što je optuženi počinio brojna krivična djela koja su, kako je to utvrđeno bila usmjerena prema civilnom stanovništvu u cilju progona na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, vijeće zaključuje da je optuženom time bilo prećutno odobreno da to uradi, a u sve u okviru široko rasprostranjenog i sistematičnog napada koji je bio usmjeren protiv civilnog stanovništva. U prilog ovakvom zaključku ide i činjenica da je optuženi dan ili dva prije dolaska depeše napustio pomenuto područje.

728. Cijeneći navedeno, vijeće smatra da će sa ovako izrečenom kaznom u cijelosti ostvariti svrha kažnjavanja.

729. Podnijetim žalbama se ne osporava prvostepena presuda u dijelu kojim je prema optuženom odbijena optužba, kao i prvostepena odluka u pogledu oslobađanja plaćanja troškova krivičnog postupka i odluka u vezi imovinsko pravnog zahtjeva. Stoga prvostepena presuda u tim dijelovima ostaje neizmjenjena.

730. Zbog svega navedenog vijeće je odlučilo kao u izreci presude, u skladu sa članom 313. i 314. ZKP BiH.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

ZAPISNIČAR

SUDIJA

Emira Hodžić

Dr Miloš Babić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.